

Godin Akam Inigha Izir Gumazim Jeremaian Akinafarim O Jeremaia Akar faragha zuim

Akam inigha izir gumazim Jeremaia Jerusalemin itima Babilonian Atrivim Nebukatnesar iza Judabagh asighasiki. Jeremaian akar aviriba a Judaba ko Israelia dughiar kam bagha ikiangsizir akaba me ganingi. Eghti gumazamiziba aseba ategh navibagh iraghan koghti, God me gasighasigham. Ezzi me Jeremaia migeir akaba baraghan aghua. Ezzi Jeremaian akar maba, Godin akar dikirizimin gun me migei, God gin Judabar apangkufigh men akuraghti, me uamategh uan nguazimin izam.

Jeremaian akinafarim akam inigha izir gumazir igharazibar akinafariba mong men ighara. A kamakin, Jeremaia uabi an eghaghanir aviriba an aven iti. Jeremaia uabi Godin akam akunasa ifongezir puvati, a pura uan ifongiam abiragha Godin ifongiamin gin ghu. A dughiar aviribar navim osemegha uabira uabin apangkuvi. Egha a uan navir osimtizim modozir puvati. A guizbangira an gun mikemezi, an migirigiaba akinafarir kamien iti. Jeremaia Judaba bar me gifonge, ezzi God Akar Gavgaviba a ganidima, an adar gun mikimasa ifongezir puvati.

Ezi gumazamiziba an akam baraghan aghuagha a gasighasighasava amima, a me bagha pamten God migei.

Jeremaian akar bar aghuir mam sapta 31:31-34İN iti. Jeremaian akam kagh God uan gumazamiziba ko Akar Dikirizir Gavgavir Igiam damuamin akabar gun migei. Akar Dikirizir Gavgavir Igiar kam, me dagiam koakinafarimra an osirighan kogham. A gumazamizibar navir ave-riabar ikiti, me uari an gin mangisi bar ifuegham. E Iesusin gin zuir gumazamiziba, Godin Duamin ingangarimin gara Akar Dikirizir Gavgavir Igiar kam ginighnisi.

God uan akam akunasa Jeremaian dia

(Sapta 1)

Azenir God uan akam isa Jeremaia ganidiba

¹ Akinafarir kam, Jeremaia mikemezir migirigiaba an iti. Jeremaia, a Hilkian otarim, a ofa gamir gumazir mam, a Benjaminin anabamin gumazim, egha Anatotin nguibamin iti.

² Ezi Emonin otarim Josaia, a Judan kantrin atrivimin itima, an 13plan azenibar dughiamin Ikiavira Itir God, akar kaba isa Jeremaia ganingi.

³ Ezi gin Josaian otarim Jehoiakim atrivimin itima, Ikiavira Itir God, ua akar aviriba isa Jeremaia ganigavira ikia ghua Josaian otarim Sedekaia atrivimin itir dughiamin, an namba 11plan azenimin tu. Ezi azenir kamin namba

1:2: 2 Atriviba 22:3--23:27; 2 Eghaghaniba 34:8--35:19 **1:3:** 2 Atriviba 23:36--24:7; 2 Atriviba 24:18--25:21; 2 Eghaghaniba 36:5-8; 36:11-21

5 iakinimin, apaniba Jerusalemin gumazamiziba inigha ghua kantrin igharazimin kalabusin me ariki.

*God, uan akam inigha izir ingangarim damuasa
Jeremaian dia*

⁴ Ki Jeremaia, Ikiavira Itir God, kamaghin na migia ghaze:

⁵ “Ki tighar nin amebamin navir averiamin aven
nin ingaramin dughiam,
ki ni gifogha, ni ginabagha gifa.

Nin amebam tighar ni batamin dughamin,
ki kantribar tongin akam inigha izir gu-
mazimin ingangarim damuasa ni amisefe,
ni na baghavira ikiamin gumazimin iki-
asa, ki ni amisevegha giffa.”

⁶ Ez i ki Ikiavira Itir Godin akar kam baregha, ka-
maghin an akam ikaragha ghaze, “Ti puvatigham.
Ikiavira Itir God, nan Ekiam, ki gumazir bar igiam,
egha ki akam akunamin arazibagh fozir puvati.”

⁷ Ez i Ikiavira Itir God, kamaghin na migei:

“Ni kamaghin mikiman marki suam,
ki gumazir bar igiam.
Egh ki gumazamizir manaba me bagh ni
amangam,
ni me bagh pura mangi.
Egh akar ki bar ni mikemeziba,
ni dar gun me mikim.
⁸ Ki ni ko iki egh nin akurvagham.

Kamaghin, ni men atiatingan marki.
Ki Ikiavira Itir God, ki ni mikemegha gifा.”

⁹ Egha Ikiavira Itir God, uan dafarim isa nan akam gatigha, kamaghin migei:

“Ni oragh. Ki datirighin uan akaba isa nin akam garisi,
eghti ni dar gun mikimam.

¹⁰ Ezи datirighin dughiar kamin, ki kantrin igharazir aviribar gumazamizibav kimamin gavgavim ni ganidi.

Eghti ni biziba asiamin gavgavim,
ko biziba apırarıghamin gavgavim,
ko bizibagh asıghasighamin gavgavim,
ko biziba dikabinamin gavgavim,
ko bizibar ingaramin gavgavim,
ko biziba oparamin gavgavim,
ki bar da isa ni ganidi.”

God bizir pumuning isa Jeremaian aka

¹¹ Ezи Ikiavira Itir God gin kamaghin nan azara, “Jeremaia, ni tizimin gari?” Ezи ki a ikaragha ghaze, “Ki amonin temer aguamin gari.”

¹² Ezи Ikiavira Itir God, kamaghin na migei, “Ni deragha migei. Kamaghin, ki uabi uan akam deraviram an gari. Eghti, ki mikimamin biziba guizbangiram otivam.”*

¹³ Egha Ikiavira Itir God bizir igharazim nan akagha nan azara, “Jeremaia, ni tizimin gari?” Ezи ki a ikaragha ghaze, “Ki notin amadaghan

* **1:12:** Hibrun akam, “Amon,” an akar otevir kam ko magh ghu, “Ni deragha gari.”

gari minem isiaghkua ikia, en amadaghan fuaghanadaghsava ami.”

14 Ez̄ Ikiavira Itir God kamaghin na migei, “Bizir kam a kamakin: Bizir bar kurar mam notin amadaghan ikegh izi, en nguazir kamin gumazamiziba bar me gasighasigham.

15 Ni gan! Ki Ikiavira Itir God, ki datirighin ni migei, ni deraghviram oragh. Ki datirighin notin itir kantribar atrivibar diaghti, me uan midorozir gumaziba ko izam. Eghti atrivir kaba izi uan atrivir dabirabiba Jerusalemin tiar akabar boroghin dar afegham. Egh me nguibar ekiam aghuizir divazir gavgaviba akararigham. Egh me uaghan Judan nguibar igharaziba kamaghira dar amuam.

16 Nan gumazamiziba akirim ragha na gasaragha, uari bagha marvir guabar ingarigha, dar damazimin dapaniba avia da bagha ofan mughuriar aghuiba zuibagh amua dar ziaba fe. Me kamaghin amua, bar arazir kuram gami. Kamaghin, ki me isi kot datigham.

17 “Ez̄ Jeremaia, ni uabira uabi akirigh dikavigh mangi akar ki ni mikemeziba ni dar gun me mikim. Ni men atiatingan marki, ni atiatingti ki ni damighti, ni men damazibar bar atiatigham.

18 Jeremaia, ni orakigh. Ki datirighin ni gamizi ni nguibam avinizir divazir gavgavimin min gavgavigha, mati ainin dipenir akinir guarim, ko divazir me brasin ingarizimin min gavgafi. Eghti Judan atrivim in gangaribar faragha zuir gumazir dapaniba ko, ofa gamir gumaziba ko, nguazir kamin itir gumazamizir bar gavgaviba, me ni dikabiragh ni abiraghan kogham.

19 Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifā, Ki uabi ni ko iki nīn akurvaghām. Eghti gumazir kaba nīn apanimīn ikiva, ni dikabiragh ni abīnsi damuva avegham.”

Jeremaia Godin akam Judaba ko Jerusalemia mikiri

2

(Sapta 2--25)

Israelia datirighin

Ikiavira Itir God ataki

1 Ikiavira Itir God na migia ghaze:

2 “Ni Jerusalemia bagh mangi nan akamin gun kamagh me mikim:

Ikiavira Itir God ghaze, ia bar faraghavira nan gumazamizibar otivizir dughiamin,

ia mati amizim igiamra pamin ikia uan pam gifongezi moghin,

ia uari isa na ganigha na gifueghavira iti.

Egha ia na baghavira ikia gumazamiziba pu-vatizir danganimin nan gin zui,

kar nguazir gumazitam dagheba oparizir pu-vatizim.

3 Egha dughiar kamin ia Israelia, ia nan gumazamizibara ikia,

mati nan azenimin itir dagher faragha aniziba.

Ezi nan dagher kabar maba isir gumazamiziba, osimtizim me batozi ki me gasighasiki.

Ki Ikiavira Itir God ki mikemegha gifā.”

Israeliian inazir afeziabar arazir kuraba

- ⁴ Ia Jekopin ovavir boriba,
 ia bar Israeliān ikiziba,
 ia bar Ikiavira Itir Godin akam baragh.
- ⁵ Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze:
 “Ian inazir afeziaba arazir kurar manamin gari, ki
 a gamizi,
 me na ategha bar nan saghon ghue?
 Egha marvir guar kinibar ziaba fema,
 da tong men akurvazir puvati.
- ⁶ Me na ginighnizir puvati.
 Egha me bizir ki men akurvaghhasava amiziba
 dagh nighnizir puvati.
 Kirara Isipin kantrin me inigha men akua ize.
 Ezi me pura danganir dipaba puvatizir ekiam
 abiki.
- Danganir kam, pura gigir kinim an iti,
 egha mozir konir kuraba tintinibar an iti.
 A gumazamiziba puvatizir danganim ko
 amoziha izir puvatizim.
 Danganir kam, mitater kuram anevara.
 Gumazamiziba uaghan danganir kam garuir
 puvatigha,
 uaghan an itir puvati.
- ⁷ Ki ian inazir afeziaba inigha nguazir aghuir
 dagheba deraviram aghuir kam in me ariki.
 Ezi ia an ikia dagher aghuiba ko ter ovizir
 aghuiba apa bar akonge.
 Egha dughiar ia nan nguazimin itim, ia an ikia
 arazir kurar bar kuribagh ami,
 egha ia nguazir ki ia ganingizir kam gamizi,
 a nan damazimin bizir bar mizezimin
 min oto.

8 Ez̄i nan ofa gamir gumaziba uaghan na
ḡinighnizir puvati.

Ez̄i Moses Osirizir Arazibagh fozir gumaziba,
me uaghan na ḡifozir puvati.

Ez̄i ian atriviba, me ak̄irim ragha na gasara.

Ez̄i ian akam inigha izir gumazamiziba me
asem, Bal, an ziamin gun migei.

Me bar moghira bizir k̄inir men akurvaghan
koghamibar ziaba fe.”

Ikiav̄ira Itir God, uan gumazamiziba isa kot gati

9 Ikiav̄ira Itir God, kamaghin migia ghaze:
“Ia amizir arazir kurar kaba bagh,
k̄i ia isi kot datigham.

Egh k̄i uaghan ian boriba, ko ian ovavir borir gin
otivamiba,
k̄i me isi kot datigh me tuisigham.

10 Ia kurim inigh mangi Saiprusin Arighatizimin
mangi,
an aruem ghuaghiri naghin iti.

Egh ia Saiprusian arazibar ganigh.

Egh ia uaghan gumaziba amadaghti,
me aruem anadi naghin amadaghan Arebian
nguazimin mangi,

egh bar deraghvir a men arazibar ganigh.

Ia ganti arazir ia amir kaba, men tarazir dar
amuam ti?

Bar puvatigham.

11 Ez̄i kantrin igharazibar aseba, da guizbangira
godba puvati.

Ez̄i gumazamizir kaba uan aseba ataghiragha
godin igiabar gin ghua dar ziaba fer puvati.

Ki God, ki gavgavim ikia, ziar ekiam ti.

Ezi ia nan gumazamiziba, ia na ategha godin kurar ian akurvazir puvatizibar gin ghua dar ziaba fe.

¹² Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God kamaghin migja ghaze,

‘O overiam, ni Israelian arazir kurar kamin ganiva digavir kuram damu.

Egh ni atiating navim ikuvigh mamaghira iki.

¹³ Nan gumazamiziba arazir kurar pumuning gami.

Ki mati, dipar aghuir ikirimirir aghuim anidim me bagha fasfagha iri.

Ezi me akirim ragha na gasara.

Me uari bagha dipabar suighasa dagiaba okora toribagh ami.

Ezi me okorezir dagiar mozir dipar kaba tintinibar bighiregħti,
dipaba dar aven ikian kogħam.’’

*Israelia akiram ragha God gasaragħha, uari uar-
iġħi asighas iki*

¹⁴ Egha Ikiavira Itir God, ua kamaghin migja ghaze:

“Israelia, ia pura ingangarir gumazir kiniabar minn itir puvati, ia firiaghirezir gumazamiziba.

Ian amebaba ti ingangarir amizir kiniabar ikia ia batezi,

kamaghin ia ti firiaghiregħha azenan izegħan kogħai. Bar puvati.

Ia firighiregħ ikiti, manmagħsu apaniba asizibar minn ian gintiġħ ia misogħirar iż-
ħam?

15 Apanir kaba Israelia abiragha mati laionbar
min pamtemin me dazera tiariba akara iti.
Egha me Israeliyan nguazim gamizi a danganir
kinir mamin min iti.

Egha ian nguibabagh apongezi da isigha,
nguibar sueriabar otifi.

16 Ia Israeliyan gumazamiziba, Isipin nguibar ekiar
kamning,
Memfis ko Tapanesin midorozir gumaziba,
me izi
ian dapanir tuaribagh isegham.*

17 Israelia, ki Ikiavira Itir God, ian God, ki ia inigh
tuavir aghuimin izasa,
ezi ia aghuagha akirim ragha na gasara.
Ia uari kamaghin amizi, osimtizir kam ia
bato.

18 Ia bizir aghuir manam inisi nighnigh kantri
Isipin mangi,
men akurvazim bagh men azangam, mati ia
Nailin Fanemin dipam amasa?

Egh bizir aghuir manam inisi nighnigh kantri
Asirian mangi,
men akurvazim bagh men azangam, mati ia
Yufretisin Fanemra masa?

* **2:16:** Vezin kam ti osimtizir Isipian Atrivim Neko kantri Juda
ganingizir akar isin zuimin gun migei. Ni 2 Atriviba 23:33-35in an
gan.

Arazir kam tong ian akuraghan kogham.
Bar puvatigham.†

- ¹⁹ Ian arazir kuramra puv ia damigham.
Ia akirim ragha na gasara, ezi ian arazir kam
bangin ia bar ikuvigham.
- Ki Ikiavira Itir God, ian God,
ia na ataki, egha ua nan apengan itir puvati.
Kamaghin amizi, ia deraghvira nighnigh, egh ka-
maghin fogham,
ian arazir kaba bar kufi, egha mizaziba ia
ganidi.
- Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
ki mikemegha gifa.”

Israelia, Ikiavira Itir Godin gin mangan aghua

- ²⁰ Ikiavira Itir God, a ua kamaghin migia ghaze:
“Israelia, ia oragh.

Fomira ia uari nan akabar gin mangi nan
apengan ikian aghuagha, ingangarir ki ia
ganingizim ategha ghaze,
‘Ingangarir e damuasa ni e ganingizim, e
a damuan kogham.’

Egha ia mighsiabar ghuanaga ruarir ghuribar
temer ekiabar apengan,
marvir guabar ziaba fe.

† **2:18:** Judan gumazir aruaba kamaghin nighnisi, Judaba kantrin gavgavibav kemeghti me men akuraghan, eghti apaniba me abiraghan kogham. Gumazir aruar maba kamaghin nighnisi, me kantri Isip ko namakabar amuam, ezi marazi kantri Asiria ko namakabar amuasa. Ezi Jeremaia kamaghin men akakaghosa, God uabi men akurvaghti me deravira ikiam. Kantrin gavgavir kaba men akuraghan kogham. God mati dipar aghuir ikirimrir aghuim anidim. (Ni ves 13in gan.) Me tizim bagh saghon itir kantribar fanebar mangi dipam amasa?

Ia mati, tuavimin amizimin min ghua
gumazir aviriba ko tintinibar akui
moghin ami.‡

21 Ki nguazir kamin ia ati,
mati gumazim uan azenimin wainin ikarizir
aghuir mam ginabagha anekara,
eghti a gin biva ovizir bar aghuiba ikiam.

Ezi manmaghin amizi ia datirighin iragha
ruarimin wainin ikarizir atiamin min oto?

22 Ian mikarziba arazir miziriziba dar puegha gav-
gafi,
Ia ti ghaze, ia osimtzir kaba rusi sopin gav-
gavibagh ivezegh,
da rutti da givagham.
Bar puvati.

Ian arazir mizirizir ian mikarzibar pogheziba,
nan damazimin ikiavira iti.
Ki Ikiavira Itir God, ian Ekiam.

23 Ia uarir ghuangsigh kamaghin mikiman
kogham,
E asem Balin ziam fezir puvati.

Ia arazir kurar ia Hinomin danganir zarimin iki-
ava amizim ginighnigh.

‡ **2:20:** Akar isin zuir kam kamakin. Israel a mati amizir mam, ezi God mati an pam. Ezi Israelia Godin ziamra fan aghua. Puvati. Me ghua tintinibar asebar ziaba fe, mati amizim uan pam ategha ghua gumazir igharaziba ko akui. Tuavimin amizir pura gumaziba koma akuimin akar isin zuir eghaghanim dughiar aviribar Jeremaiyan akinafarin iti, egha a uaghan Godin akam inigha izir gumazir igharazibar akinafaribar iti. Gumaziba temer ekiabar apebaba ko mighsiabagh isin asebar ziaba fasa danganibar ingari. **2:22:** Jop 9:30; 14:17; Hosea 13:12

Ia asizir kamelin amebar igiamin min apuriba
buria ivemara danganiba bar dagh arui
moghin,

ia asebar ziaba fasa ivemaragha arui.

- ²⁴ Egha ia uaghan mati, donkin amebar atiamin
min,
an iakinir a donkin apuriba buriam otozi,
an ada buria gumazamiziba puvatizir
danganibagh arui.

A kamaghin damutti tav an ifongiar kam abiniva
avegham.

Egh uaghan donkin apuriba a bativsi iburagh-
buraghan kogham.

Me an dughamrama a bativam.

- ²⁵ Israelia, ia asebar ziaba fisii ivemar dar gin
mangan marki.

Ia kamaghin damuva, ian dagarirasuaba ti
dighoraghiregħti,
ian kuariba bar ia misigham.

Ezzi ia ghaze, En ifongiam aser kabar iti,
ezzi e dar gin mangivira ikiam.
E nin akam baraghan aghua.”

Israelia aghumsizir ekiam iniam

- ²⁶ Ikiavira Itir God, ua kamaghin migei:
“Me okimakiar gumazimin suirazi an
aghumsighizi mogħin,
kamaghira ia Israelia bar aghumsigham.
Ia atriviba, ko gumazir dapaniba, Godin ofa
gamir gumaziba, akam inigha izir gumaza-
miziba, ko Israelian gumazamiziba bar,
ia uaghan aghumsizim iniam.

- 27 Ia dagiaba ko temebar dikirizir marvir guabar
 ziaba fa ghaze,
 Da en ingarigha ikirimirim e ganingi.
 Da en afeziabara.
 Egha ia akirim ragha na gasara.
 Egha osimtiziba isir dughabar,
 ia uarir akurvaghosa nan dei.§
- 28 Ez̄i marvir guar ia uari ingariziba,
 dar dibobonim Judan nguazim̄in itir
 nguibabar dibobonim gafira.
 Kamaghin amizi, ia osimtizim itir dughiam, ia
 men dimti,
 da ian akurvaghamin tuavitam iki, ian akur-
 vagh. Ti puvatigham!"
- 29 Ikiavira Itir God, ua kamaghin Israelia migia
 ghaze:
 "Ia uari nan akam batoke,
 egha manmaghsua akam na gasa na migei?
 30 Ian marazi ki iveauzir kuram me ganiga, me
 misoghezi me ariaghire,
 ez̄i ian aviriba ki ia gamizir bizir kam̄in
 ganigha,
 me uan arazir kuraba ataghizir pu.
 Bar puvati.
 Ia mati laionba asiziba zuamira dar suigha dav
 sozi da ariaghiri moghin,
 ia nan akam inigha izir gumaziba, midorozir
 sabam̄in me misoghezi me ariaghire.

§ 2:27: Gumazamiziba temeba ko dagiaba isa asebar marvir
 guabar ingari. Me ghaze, me ingarizir aser kaba ikirimirim
 angamira itim me ganingi. 2:28: Godin Araziba 32:37; Gumazir
 Dapaniba 10:14; Aisaia 45:20

- 31** Ia Israelian datirighin iti darasi,
ki Ikiavira Itir God, ki ia mikkimasa.
Ia deraghvir a kuariba arigh,
nan akam baragh.
Ia ti ghaze, ki bizir kuram, egha mati danganir
dakightizim?
Ki mati danganir bar mitatem, a? Bar puvati.
Egha manmaghsua ia nan gumazamiziba ghaze,
Datirighin e uari uan ifongiabar gin mangi
tintinibar daruam.
E ua ni bagh izan kogham.
- 32** Egha ia ti ghaze, guivir igiaba me uan kurkazir
aghuiuba ategham, o puvatigham?
Eighti amizir igiar pamin ikiamim,
uan kurkazir korotiar aghuiuba
baknighnigh dar aghuan kogham,
o?
Puvatigham.
Ezi ia nan gumazamiziba, fomira iza datirighin ia
na ginighnizir puvati.
Gumazitam ti, dughiar ia na
baknighnighavira itibar dibobonim,
mengiva avegham.
- 33** “Israelia, ia gumazamiziba uari isava akuir
arazim deragha a gifogha a buriagha arui.
Ezi ian arazir kurar kaba, tuavimin amizibar
arazir kurabagh afira.
Ia kamaghin amir arazim bar a gifo, ia ti
tuavimin amizibar sure damuam.
- 34** Gumazir onganaraziba ian dipeniba akarigha
okimasa dar aven ghuzir puvati.
Bar puvati.
Ezi ia pura me misoghezi me ariaghire.

Men ghuziba ian korotiabar puegha ikiavira iti.

Ian arazir kurar kabanang bagh, ki osimtizim ia daningam.

35 Ia ti ghaze, ia osimtiziba puvati.

Egha ghaze, ki ua ian ataran kogham.

Ia uan arazir kurabar ghuangsighti,

ki ia isi kot datigh ia tuisigh, iveauzir kuram ia daningam.

36 Ezzi ia manmagħin amigha tuavir mamin għin ghua anetegħha

zuamira ghua tuavir igharazim ġin zui?

Isipia tong ian akuraghan kogham, eġħiżi ia bar aghumsigham,

mati Asiria ian akurazir puvatizzi ia aghumsighizi mokin.

37 Ki Ikiavira Itir God, gumazir ia nighnizir gav-gavim men itiba,

ki akirrim ragħha me gasaragħha għifa.

Eġħiżi me bizitam ian akuragh,

ia bagħ bar a damighan kogham.

Kamaghin, ia uaghan Isipia ategħam,

egħiż-żgħid kamien ia aghumsigh naviba bar osemegħam.”

3

Israelia Ikiavira Itir God ategħha għifa

1 Ikiavira Itir God ua Israelia migħiha ghaze:

“Gumazim uan amuim batuegħi a mangi gumazir igharazim ġiex,

egh uamategh uan par faragha ikezim bagh
izeghti,
an par faragha ikezim uam a inian
kogham.

A kamaghin damighti, kantrin kamin nguazim
nan damazimin bar mizegham.

Israelia, ia tintinibar gumazir aviriba isa me
koma akuigha gifa.

Egha datirikin ia uamategh na bagh izasa,
a?*

² Ia kogh mighsiabar ganiva deraghvira nighnigh.
Ia mighsiar kabanangin, ti dar tam gisın gu-
maziba ko amiziba uari isava akuir arazim
gamizi moghin, asebar ziaba fez, o?

Puvati, ia mighsiabar vaghvagha arazir
kam gami.

Ia aseba baghavira iti,
mati tuavimin amizim, tuavir miriabbar apiav
ikia gumaziba bagha gari.

Egha uaghan mati Arebiabar min gumazamiziba
puvatizir danganibar mogav ikia
gumazibar biziba okimasa me mizua iti.

Ia mati amizim gumaziba isa me koma akuir
arazir kuram gami moghin,
uan nguazim gamizi, a nan damazimin bar
mize.

³ Ezzi bizir kam bangin, ki amozimin tivazima,
a tong ian nguazim gizezir puvati.

Ezzi ia tuavimin amizimin mirarama amua,
akam baraghan aghuagha, aghumsizir pu-
vati.

⁴ Ia datirighin na migia ghaze,

* **3:1:** Ni Jeremaia 2:20in itir akamin gan. **3:3:** Jeremaia 6:15;
8:12; Esekiel 3:7

‘Ikiavira Itir God, ni en afeziam,
egha igiamra e gifongegha iza datirkin.

⁵ Ia kamaghin na migia ghaze,
ni ti zurara en aningagħi egh Zurara en ataran
kogħam.’

Ia kamaghin migia, egħa uan ifongiamin għin ghua
arazir kurar avīribaq amua għuavira iti.”

*Israelia ko Judaba, nighnizir gavgavir Ikiavira
Itir Godin itir arazim ataki*

⁶ Dugħiar kamien Josaia atrivim in itima, Ikiavira Itir God, kamaghin na migei, “Jeremaia, Israelia me nighnizir gavgavir nan itir arazim, me anetegħha għifa. Me tuavim in amizim ami mogħin, me mighsiabar ghua dar ghuanaga dar itir temer ekiabar apebabar asebar ziabha fe. Ni bizir kamen ganiz, o?

⁷ Ki kamaghin nighnigha iti, me uan arazir kurar kabar amigh għivagh, ġin ua na bagħiż izam. Ez-zi puvati, me ua izezir pu. An buaramizim Juda, amizir par ikizibagh asighasizir kam, a Israeliyan arazim in gani.†

3:6: 2 Atriviba 22:1–23:30; 2 Eghagħaniba 34:1–35:27 † **3:7:** Jeremaian dughiamin, kantri Israel notin amadaghan ua tir pu-vari. Apaniba fomira a gasighasigha għifa. Akar otevir kamen, God gumazamizibav kemezi, me bizir fomira Israel bativizibagh nighnigh. Kamaghin amizi, danganir kamen ziar kam “Israel,” a gumazamizir kagh notin amadaghan Judan kantrin ikezibar kantrin ababanim gami. Ez-zi Jeremaian akina farim minn danganir avīriba, ziar kam Israel a Jerusalemin gumazamizibav gei, egħa Judan danganir maba sara. Me uaghan Jekopin ovavir boriba, an ziar igharazim Israel. Kamaghin amizi, apaniba Israelia inigha ghua not amadaghan kantrin iħbarazim in me isa kalabus gatiz, Judan kantri gumazamiziba ua ziar kam Israel inigha uari uari gati.

⁸ Juda garima, Israelia nighnizir gavgavim nan itir puvatigha, gumaziba isa da koma akuir arazim gami. Ez̄i ki par ikizimin anegivasa akiñafarim osirigha a gan̄ingi. Ez̄i an buaramizim Juda arazir kamin ganigha, atiatir puvatigha nighnizir gavgavir nan itir arazim ataki. A uaghan ghua asebar ziaba fe, mati tuavimin amizim arazir gumaziba okia me isava akuiam gami.

⁹ A ghaze, an arazir tuavimin amiziba gumaziba okia me isava akuir kam, a pura bizim. Egha a dagiaba ko temebar marvir guabar ziaba fe. A kamaghin amua, nguazir kam gamizi, a nan damazimin bar mize.

¹⁰ Israelin buaramizim Juda, nighnizir gavgavir nan itir arazim ategha, arazir kurabagh ami, egha guizbangira uan navim girazir puvatigha ua na bagha ize. Bar puvati. A ifara navim gira. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

¹¹ Ikiavira Itir God migia ghuavira ikia ghua kamaghin migei:

“Israelia ko Judaba, aning na atagh̄iraghha ghua arazir kurabagh ami.

Egha Judabar arazir kuraba bar Israeliān arazir kurabagh afira.

¹² Kamaghin amizi, Jeremaia, ni dikavigh notin amadaghan mangi dimiva

nan akamin gun kamaghin me mikim,

Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, Israelia, ia nighnizir gavgavir nan itir arazim ataki,

mati amizim uan pam ategha par igharazimin iti.

Nan apangkuvir arazim a bar ekefe.

- Kamaghin ia uamategh na bagh izi.
 Ki ua navir kuram ian iki
 zurara ian aningaghan kogham.
- 13 Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, Israelia, ia
 bighivira kamaghin mikim,
 'E osimtizim gamigha givagha uan Ikiavira Itir
 God, en God, akirim ragha a gasaragha gif.
 Egha uaghan, e nin akabar gin zuir puvati.
 E temer ekiabar apebabar ghua
 arazir kuram gamua asebar ziaba fe.'
- 14 "Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migia ghaze,
 Ia gumazamizir akirim ragha na gasaraziba,
 kirara ian Ekiam,
 ezi ia nan boribara.
 Ki vaghvagh ian nguibaba ko ikizibar aven,
 ian tarazi inigh ua uan mighsiam Saionin
 izam.
 Kamaghin amizi, ia uamategh na bagh izi.
- 15 Eghti gumazamizir zurara nan arazibara gin
 zuiba ki me amisevegħti,
 me fofozim ko nighnizir aghuim sara ian gan
 ia gegħuv ian faragh mangam.
- 16 Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migia ghaze,
 Dughiar gin zamin kamin, ian dibobonim ian
 nguazimin bar avirasemegħam.
 Eghti gumazamiziba ua nan Akar Dikirizir Gav-
 gavimin Boksiam mikiman kogham.
 Egh ia Boksiar kam gin amadagh uam a
 ginighnigan kogham.
 Egh ia Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiar igiatam,
 uam an ingarighan kogham.

- 17 Eghti dughiam iziti gumazamiziba kamaghin mikimam,
 Jerusalem uabi, a Ikiavira Itir Godin atrivir dabirabimin min iki.
 Eghti kantriba bar dar gumazamiziba izi an uari akuv,
 Ikiavira Itir Godin ziar ekiam fam.
 Egh me uan navir averiabar aven damuasa ifongezir arazir kuraba ko men arazir akam batoziba,
 me ua dar gin mangan kogham.
- 18 Eghti dughiar kamin Judaba ko Israelia, uari inigh notin amadaghan itir nguazir me itim ategh izi uari akuvagham.
 Egh me izi nguazir ki ian inazir afeziabagh aningizimin ikiti, nguazir kam men adarazir nguazimin min iki, kamaghira ikiam.”

Israelia aseba atakigh

- 19 Ki Ikiavira God, ki ua kamaghin migei,
 “Israelia, ki fomira ia damighti ia guizbangira nan boribar otivasa nighnisi.
 Egha nguazir bar aghuir kam ia daningasa bar akonge.
 Nguazir dirir kam, gumazamizir igharazibar nguaziba bar dagh afira.
 Eghti ia an iki mamaghira ikiam.
 Ki kamaghin ia ginighnigha ghaze,
 ia na dipon suam,
 Ni en Afeziam.
 Egh ia zurara nan gin izi, uamategh mangan marki.
 20 Ez i puvati. Ia Israelia, ia na tegha givagha,

mati amizim pamin ikiava anetegha par
igharazimin iti.

Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa."

- 21 Gumazamiziba orazi, niginir dafam
mighsiabagh isin otifi.
Kar Israelian gumazamizir arazir kurabagh
amiba
puviram arava azia ikia, uarir apangku-
vighasa azangsighavira iti.
Me fo, me Ikiavira Itir God, men God,
me anetegha tuavir kurar igharazimin ghue.
Kamaghin me pamtem azi.

22 Ikiavira Itir God kamaghin migei:
"Ia akirim gigha Ikiavira Itir God gasa zuir boriba,
ia uamategh a bagh izi.

Eghti a ian arazir kuraba batuegħti, ia ua
ghuamaghegħam."

Ezi gumazamiziba kamaghin an akam ikaragħa
ghaze,
"Ni en Ikiavira Itir God, en God,
kamaghin e uamateghha ni bagħha ize.

23 E fo, e mighsiabar pīn ikia asebar ziaba fa niginir
dafam gamir arazir kam,
tong bar guizbangħirama en akuraghan
kogħam.

Ikiavira Itir God, en God,
a uabira Israelia en akuragħam.

24 E aser aghumsizim itim, Bal, e an ziam fer
dughjamen,

3:21: Aisaia 17:10; Jeremaia 2:32; 13:25 **3:22:** Jeremaia 30:17;
33:6; Hosea 14:4 **3:23:** Onger Akaba 3:8; Jeremaia 17:2; 17:14;
31:7

e uan sipsipba ko, bulmakauba ko, otariba ko,
guiviba ko bizir aghuir en inazir afeziaba
ingara iniziba, e bar ada gifa.

E uan igiabara arazir kurar kam
gamuavira ikia iza datirighin tu.

²⁵ O Ikiavira Itir God, en God, e uan inazir afeziaba
ko, uan mugabara ikia
arazir aghumsizir kurabar ni gamua iza
datirikin tu.

E nin akabar gin zuir puvati.

Kamaghin amizi, e bar aghumsigh guaba avigh
nguazim mituagham.

Egh teghti, en aghumsizir kam inimin min e
avaraghti,
e a sara ikiam.”

4

Israelia Ikiavira Itir God bagh izisi uan navibagh iragh

¹ Ikiavira Itir God kamaghin migei:

“Ia Israelia, ia na bagh izisi, egh na baghvira izi.

Ia pura tintinibar tuavir igharazibar mangan
marki.

Bar marki, ia nighnizir gavgavim narara iki.

Egh marvir guar ki bar aghuaziba nan
damazimin da batokegh.

² Egh ia gavgavim uan akabar aningsi, kamaghin
mikim suam,

E Ikiavira Itir God in zurara itimin ziamin, e
guizbangira migei.

Egh dughiar kamin ia guizin akam ko, arazir
aghuim ko, arazir voroghira zuimin gin
mangi

akar kam damuam.
 Egh ia kamaghin damuti, Kantrin Igharazibar
 Gumazamiziba deragh uari damusi nan
 azangti,
 ki deragh me damuam, mati ki deravira ia
 gami mokin.
 Eghti me ziar ekiam na daningam.”

3 Ikiavira Itir God, kamaghin Judaba ko
 Jerusalemia migia ghaze:

“Ia akaba barazir puvatigha, naviba bar gavgafi.
 Ia tong uan navibar amighti da amiragh,
 mati nguazir ararir gavgavim me
 anebigha anemisarizi moghin iki.

Ian arazir kuraba ian dabirabibagh asighasisi.

 Ia uan arazir kuraba adegh da makunigh,
 mati gumazim akunimin ingarigha, an
 tongin aghuir ikarizir dikoniba itiba
 asizi, dagheba deraviram aghui.

4 Ia Judaba ko Jerusalemia, ia na bagha uan
 mikarzir mogomebar inibar ghoregha na
 ko akam akirizi moghin,
 kamaghira ia na baghvira iki uari isi na
 daning.

Ia kamaghin damighan koghti, nan aningagharim
 avir ekiamin min otogh,
 ia amizir arazir kuram bagh ian isiti,
 gumazitam anemungueghan kogham.”

Apaniba Judaba ko misoghasa

5 Ikiavira Itir God, Judaba ko Jerusalemia akam
 me mikinasa kamaghin na mikeme.

- An akam kamakin:
 “Ia kantrin danganiba bar dar mangi sigham givi.
 Egh gumazamizibar dim me mikim suam,
 ‘Ia izi bar mogħira uari akuvagh,
 egh mangi dīvazir gavgaviba itir nguibabar
 aven mangi uari mongegħ.’
- 6** Egh ia nir avīzir gumazamiziba ganigh fogħ-
 foghamim,
 ia a feghti me an ganigh ar Saionin mangam.
 Ki apanibagh amizi me bar pazavira ia
 gasighasighasa
 notin itir nguazim ategħa izi.
 Kamaghin amizi, ia sugħsughan marki,
 ia ivemar mangi mongegħ.
- 7** Apanir kaba uan nguibam ategħa mati laion uan
 mogomer danganir itim ataki.
 Apanir kaba nguibar avīribagh asighasigha
 izi.
 Me izi Judan kantri bar a gasighasighti a bar iku-
 vighti,
 gumazamiziba ua nguibar kabar ikian
 kogħam.”
- 8** Ikiavira Itir Godin aningagħarir ian itim givazir
 puvati,
 an aningagħarim ikiavira iti.
 Kamaghin amizi, ia azirakar korotiabar aghu ġi
 aziva,
 azirakar ighiar amirizibar amu.
- 9** Ikiavira Itir God, kamaghin migħiha ghaze,
 “Dugħiwar kamien, atrivim uan gumazir dapaniba
 ko bar atiatigham.

Eghti ofa gamir gumaziba, ko akam inigha izir
 gumaziba,
 digavir kuram damigham.”

10 Ezî ki kamaghin mîgei:
 “Ame! Ikiavira Itir God, nan Ekiam,
 ni Judaba ko Jerusalemia gifara ghaze,
 Kar me deraghvira ikiamin dughiam.
 Ezî puvati, datîrighin apaniba izi,
 uan mîdorozir sababar me misoghti me
 arîmighiram.”

Apaniba amînir fefemîn min izi

11 Eghti apaniba izamin dughiamin,
 Ikiavira Itir God kamaghin Judaba ko
 Jerusalemia mikim suam,
 “Amînir fefem nguazir mîghsiar gumazamiziba
 puvatîzibar ikegh dîkavîgh,
 nan gumazamiziba iti naghin vang izam.
 Amînir kam nîmîra izi arazir kuraba batoghasa
 puvati,
 mati amînim nîmîra iza witin ovîzibar
 mîsevibagh ivavamadi mokin. Puvati.

12 Amînir kam bar gavgavîgh izi,
 bar me gasighasigham.
 Ki uabi gumazamizir kaba isa kot gatîgha gîfa,
 egha ki iveauzir kuram me daningasava ami.
 Kamaghin amizi, ki uabi mîkemezi apaniba izi,
 mati amînir kuram izi.”

13 Ezî ki Jeremaia, ki Ikiavira Itir Godin akamîn,
 kamaghin gumazamizibav gei,
 “Ia gan! Apaniba ghuariar pîzimîn min
 pighatome,

men midorozir gumazibar karisba, mati
 aminir bizibagh asighasizim pamten iza
 tingagha nidi,
 ezı men hoziaba mati kuarazir bagabar
 min akizirigha bar puvira izi.

Evzika!

E datirighin bar ikuvigha gifा.

14 O Jerusalemia, ia manadizoghın uan navir
 averiamin aven itir nighnizir kuraba bat-
 uegham?

Ia bar uan arazir kuraba batuegh zueghti,
 Ikiavira Itir God, ian akuraghram.

15 Ia gan, gumaziba Danın nguibar ekiam ko
 Efraimin mighsiaba ategha iza,
 osimtizir kamin akam akura izi.

16 Ikiavira Itir God, gumazir kabav già ghaze,
 Ia Kantrin Igharazibar Gumazamizibav ke-
 megh,

‘Apaniba Judan otivigha gifा.’

Egh ia Jerusalemia kamaghın me mikemegh,
 ‘Apaniba nguibar saghon itiba ategha iza,
 Judan nguibaba ko misosi.

Me nguibar kaba avinigh, pamten tiariba akar,
 egh akar ekiamin gumazamizibav kimam.’

17 Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghın migia ghaze,
 Ia Jerusalemia nan akam batoke.

Kamaghın, apaniba Jerusalem avinigham,
 mati gumaziba dagher azenim divazimin min
 an okari.

18 Ia uari osimtizir kabagh amigha,
 tuavir kuramin ghu.

Ezi bizir kam bagha ia bar osimtizir
ekiam ini.
Ian arazir kurabara ia gamima,
ia mizazir kam isima,
ian naviba biaghire.”

Jeremaia uan adarazi bar men apangkufi

¹⁹ Jeremaia kamaghin migei:
“Ki tizim bagha mizazir dafar kurar kam isi?
Ki mizazir kurar kam isima, nan navir ave-
riam bar na basemezi,
nan dighorim bar pamten na ginivima,
ki bar mikirighasava ami.

Mizazir kam bar na abirazi nan nighnizim uaghan
bar nan ikufi.

Ki midorozir gumaziba barazi,
me midorozim bagha pamtemin
sighabagh ivi.

Kamaghin amizi, ki uan akam dukuagh,
nimira ikian kogham.

²⁰ Ki garima, me kantrin aven itir danganiba bar
dar gumazamiziba paza me gamua
me gasighasizima, biziba bar moghira ikufi.
Ki garima, me zuamira en purirpenibagh
asighasiki.

²¹ Eghti dughiar manatamra apaniba e ategh ua
uan nguibabar mangam.

Egh me manadizoghin sigham givia, nir
avizim ghufer arazim ategham?

Ki arazir kamra ikia ghua bar amira!”*

* **4:21:** Me apanibar ganti me izamin dughiam, me nir avizim
ghufegh sigham giviam, eghti gumazamiziba oregh ari mangi,
nguibar divazir gavgaviba itibar mongegham. Ni saptan kamin,
ves 5 ko 6in gan.

22 Ezî Ikiavîra Itir God, kamaghin na ikaragha ghaze,
 “Nan gumazamiziba fofozir aghuiba puvati,
 egha na gifozir puvati.
 Me boribar min fofoziba puvatigha bar ongani.
 Egha arazir kuram gamir arazim me bar a gifogha,
 arazir aghuibar amuamin arazim me bar a gifozir puvati.”

Jeremaia irebam in min bizim in gani

23 Ki Jeremiah ki garima,
 nguazim bar ikuvigha pura itima,
 bizir aghuitam a gis in itir puvati.
 Ezî ki overiamin gari,
 angazangaritam an itir puvati.
 24 Ezî ki mighsiabar garima,
 mikimkizim adagh nuabima,
 dar ghuaba mangîgh zeghi gami.
 25 Ezî ki tintinibar gara gumazitam in apizir puvati.
 Ezî kuaraziba migha tintinibar bar ghue.
 26 Ezî ki ua garima, fomira nguazir otevir biziba
 bar deravirama aghuiba,
 da datirighin dipaba puvatizir danganir
 kinibar otifi.
 Ezî nguibar ekiar nguazir kam in itiba bar
 ikufi.
 Kar Ikiavîra Itir God in aningagharim bar
 ekevegha,
 bizir kabagh amizi da otifi.
 27-28 Egha Ikiavîra Itir God, kamaghin migia ghaze,

“Ki bizir kabar amighti da otivasa uan nighnizim
gamigha gifā.

Egh ki ua uan nighnizim giraghan kogham.
Nguazir kam, ki a damighti a mangi bar danganir
kinimin otogham.

Egh ki bar a gasighasighan kogham.
Eghti bizir mingarir kam bagh, nguazim azirakar
onger akabar amuti,
overiam piñ pīghatomegham.”

29 Ki Jeremaia, ki garima, mīdorozir gumazir
maba hoziabagh apiazi,
gumazir maba uan pibar suigha mīdorozim
bagha izi.

Ezi gumazamizir danganir kabar itiba, me
baregha, bar moghira uan nguibaba
ataghīraghava are.

Men marazi ara ghua ruaribar aven monge,
ezi marazi ghua dagħiar toribar aven
monge.

Ezi nguibaba bar moghira pura mishevix kinibar
itima,
gumazamiziba puvati.

30 O Jerusalem, ni ikuvighamin dughiamin, ni
manmagħin damuam?

Niñ gumazir fomira bar ni gifongegħha ni ko
akuir kaba,
me datirighin niñ aghuagħha, ni misuegħti
ni aremegħasava ami.

Kamaghxin amizi, ni pura korotiar aghevix
agħuibar aghuan marki,
egħi me golin ingarizir kurkazibar uabin
kurkian marki,

egh uan damazimning aghıvan markı.
Kurkazir kaba tong nin akuraghan kogham.

- ³¹ Ki ararem barazi, mati amizim otasava amir ararem.
Egha uaghan mati amizim datırıghiram otırımirir igiam gami, egha mızazir ekiam isi.
Kar Saionın nguibar ekiamın ararem.
A bar avıghaghegha, uan aghariba kavkira, kamaghın migei,
“E uarir apangkufi! E ikuvigha gifा.
Apaniba e misuegti e arımighiram.”

5

Jerusalemia bar akırim ragha Ikiavıra Itir God gasara

- ¹ Ikiavıra Itir God, kamaghın migıa ghaze:
“Ia Jerusalemin gumazamiziba, ia uan tuaviba bar dar aru,
uan biziba amadir danganibar ganigh fogh suam,
gumazamizir aghuitam iti, o puvati.
Egh ia ganti, gumazamizir arazir aghuim ko guzin arazimin gin zuitam ikiti,
ki nguibar ekiar kamin arazir kuraba gin amadagham.
- ² Egha ia gavgavim uan migirigiabar aningasa
Ikiavıra Itir Godın ziam dibora piń arıgha migei,
kar ia ifara pura migei.”

- 3** Ezi ki Ikiavira Itir God ikaragha ghaze:
“Ki fo, ni gumazamizir deravira guizin arazimin
gin zuiba, ni bar me gifonge.
Egha ni gumazamizir kabav soghezi, me
mizazim baraghizir puvati.
Ni me akirasa me gasighasighizir bizir kam, me an
ganigha fofozim inian aghua.
Men dapaniba dagiabar min gavgafi, ezi me
uan navibagh iraghan aghua.
- 4** Ezi ki ghaze,
Gumazamizir kaba, pura onganarazibagh amir
gumazamizibar min ikia,
egha fofoziba bar men puvati.
Egha me Ikiavira Itir God, men God,
a me damuasa ifongezir araziba, me deravira
dagh fozir puvati.
Kamaghin, me arazir organibagh ami.
- 5** Kamaghin amizi, ki mangi gumazir dapanibar
gan, me ko mikimam.
Me ti Ikiavira Itir God, men God, a me
damuasa ifongezir arazibagh fo.
Ezi ki fo, gumazir dapanir kaba uaghan Ikiavira
Itir Godin akaba batuegha,
an ifongiamin gin mangan aghua.
- 6** Gumazamizir kaba arazir kurar aviribagh amua,
egha dughiar aviribar Ikiavira Itir God,
akirim ragha a gasara.
Bizir kam bagh, men apaniba, laionin ruarir
ghuribar itiba azenan izi
me misoghti me arimighiram.
Apanir kaba, afiar atiar danganir kinibar itibar
min izi me gasighasigham.
Apanir kaba, kaziar atiar ekiabar min izi,

Judan nguibar ekiabar boroghin mon-
gegh iki ganam,
eghti gumazim o amizitam nguibam ategh
azenan iziti,
apaniba kaziar ekiar kabar min
uari fi me mikin, men mikarziba
abighirarigham.”

7 Ikiavira Itir God akar kam Jerusalemin
nguibamin itir gumazamizibav giä ghaze,
“Bizir me ifongeziba, ki bar ada isa me ganingi,
ezi me ua na ategha aser kabar gin zui,
mati gumazim uan amuim ategha, tu-
avimin amizibar gin ghu.

Kamaghin, ki manmaghsuvira ian arazir kuraba
gin amangam?
Bar puvatigham.

8 Gumazir kabar naviba, gumazir igharazibar
amuiba bagha dikafi,
mati afiar apurir gavgaviba, afiar amebaba
bagha naviba dikafi.

9 Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze,
Gumazamizir kaba nan ziar ekiam
gasighasisi.

Kamaghin, ki guizbangira gumazamizir kabar
arazir kuraba ikarvaghiva,
bar me gasighasigham.

10 “Ia Israelian apaniba,
ia mangi men wainin azenibar aruva dagh
asighasigh.
Egh bar dagh asighasighan marki.

Purama adar aghariba aghoregh.

Wainin ikarizir agharir kaba, da nan biziba
puvati.

Kamaghin amizi, ia dar aghariba
aghoregh.

11 Guizbangira, Israelia ko Judabar gumazamiz-
iba, me akirim ragha bar na gasaragha gifā.
Kì Ikiavira Itir God, kì mikemegha gifā.”

*Ikiavira Itir God, apaniba amangichti me Is-
raelia gasighasigham*

12 Israelia Ikiavira Itir God, an gin mangan
aghuagħha ifara ghaze:

“Ikiavira Itir God, arazir kuratam damighti an e
batogħan kogħam.

Apaniba iziva e misogħan kogħam,
egħti mitriar ekiatam otogħan kogħam.

13 Guizbangira, akam inigha izir gumaziba akar
kabar e migei.

Ez men akar kabar mingariba puvati, da mati
aminim ivai.

Ikiavira Itir God, akatam me ganiegħiżi puvati.

Kamaghin, bizir manam me a migei,
bizir kamra ua ragħ magħira me
gasighasigham.”

14 Gumazamizir kaba akar kamagh garir mabav
keme,
kamaghin amizi, Ikiavira Itir God in Gavgav-
iba Bar Itim, kamaghin na migia ghaze,
“Jeremaia, migirigiar kì ni ganidiba ni darara Is-
raelia mikim.

Migirigiar nin aka torimin otivamin kaba, da avimin min otiv mangi.

Eghti gumazamizir kaba dazibar min ikiti,
nan akam me giri, mati avim men isi moghin,
bar men isigham.”

15 Ki Ikiavira Itir God, kamaghin Israelia ia migia ghaze,
Ia Israelia, ia oragh!

Ki saghon itir nguibar mamin midorozir gu-maziba inigh iziti,
me ia ko misogham.

Me fomira uan kantrin ikia iza datirikin, egha me gumazamizir bar gavgaviba.

Egh ia men akar me migeim mikiman iburagham.

Egh uaghan a gifoghsı damuva avegham.

16 Men midorozir gumaziba bar moghira,
midorozir gumazir bar gavgaviba.

Egha me barir pibar asa bar fogha,
gumazamizibagh asi me ariaghiri.

17 Ia ti ghaze, ian nguibaba divazir gavgaviba dar iti,

eghti ia deravira dar aven ikiam.

Bar puvatigham.

Apanir kaba izi ian nguibar kabagh asighasigham.

Egh ian azenibar itir dagheba ko dipenibar
itiba sara,

dar ami da agivagham.

Egh ian otariba ko guvibav soghirarigh,
ian sipsipba, bulmakauba, bar a dav
soghirarighti
da arighiregham.

Egh me ian wainin ikariziba, ko fighin temebagh asighasigham.

- 18** Egha Ikiavira Itir God, dughiar kamin ua kamaghin na migei,
“Apaniba dughiar kamin izi, egh Israelia bar
me gasighasighan kogham.
- 19** Eghти gumazamizir itiba kamaghin nin
azangsigham,
‘Manmaghsua Ikiavira Itir God, en God,
akirim ragha e gasarazi, bizir kurar kam e
bato?’

Eghти Jeremaia, ni me mikim suam,
‘Ia akirim ragha na gasara, ia uan nguazimin
ikia kantrin igharazibar asebar apengan
ikia

dar ziaba fe.
Kamaghin, ia datirighin gumazamizir
igharazibar kantrin mangi an iki, pura
men ingangarir gumazir kinibar min iki,
men ingangarim damu
men apengan ikiam.’”

Ikiavira Itir God, Akar Gavgavim gumazamizibagh aningi

- 20** Ikiavira Itir God, kamaghin migia ghaze,
Ni akar kam isi Jekopin ovavir boriba ko Ju-
dan nguazimin itiba me daningigh:
- 21** Ia gumazamizir nighnizir aghuiba ko foziba
puvatiziba.
Ia damaziba ikia, bizibar garir puvati.
Egha ia kuariba ikia, biziba barazir pu-
vati.

Ia datirighin kuariba arigh
deraghvira nan akaba baragh.

²² Ikiavira Itir God kamaghin ia migia ghaze,
Ia manmaghsua nan damazimin atiatiava
agoir puvati?

Ki ongarim dipir izi mitivasa danganimin
abaraghha gifa,
ezi ongarir dadarim an ongarim dipir izi
tuivamin divazimin min ik Mamaghira
ikiam.

Eghti ongarir ekiam pamten dipir izi,
egh divazir kam azovagh mangihan
kogham.

²³ Ezi ia gumazamiziba bar igharaghava ami.
Egha bar puvira nan akaba batogha uan
nighniziba bar dar kumi.

Egha akirim ragha na gasaragha
tintinibar ghue.

²⁴ Ki Ikiavira Itir God, ian God.
Ezi ia nan apengan ikian aghua.

Egha ia kamaghin nighnizir puvati,
ki uabi azeniba oparir dugham ko dagheba
asir dughamin,
amozim amadi, a izi.

Egha ki uabi daghebagh amima da uan dughi-
amram otivima,
ia azenibar, vaghvagha zurara da isi.

²⁵ Ezi ian arazir kurar kabara bizir aghuir kabar
tuavim apirizi
ia da isir puvati.

- 26 "Nan gumazamizibar tongin marasi, arazir kurabagh amir adarasi.
 Me gumazamizir igharaziba arazir kurabar me damuasa mizua iti.
 Mati gumazim kuarazim izi ivemin aven mangasa aneguragha a mizua iti.
- 27 Me ifavarir arazibagh amua gumazir igharazibar bizir aviriba puram ada isi.
 Mati gumazim ivem aguragha kuarazir aviriba inizi an akiram izifa.
 Egha arazir kamin me gavgavigha ikia, dagheba ko bizir aviriba iti.
- 28 Egha me bar puvirama apava naviba ifiki.
 Me arazir kurabar amuasava atiatir puvatigha dagh ami.
 Me kotin aven guizin arazibar gin zuir puvatigha, arazir kamin borir afeziaba ariaghireziba, arazir kurabar me gami.
- Ezi onganarazibagh amir gumazamiziba osimtiziba itima, me men akurvazir puvatigha, men osimtizir kaba agevir puvati.
- 29 "Ki Ikiavira Itir God, guizbangira migei,
 Ki gumazir kabar arazir kuraba bagh pazivira me damigham.
 Bar guizbangira, ki gumazamizir kabanang ikar-vagh
 iveauzir kuram me daningam.
- 30 Guizbangira, bizir bar kurar atiatim anidim
 nguazir kamin oto.
- 31 Ki garima, akam inigha izir gumaziba,

uari uan akaba akuri, egha gumazamizibagh ifari.
 Ezî ofa gamir gumaziba,
 gumazamizibagh ativagha akam inigha izir
 gumazibar akar ifavarir kabar gin zui.
 Ezî nan gumazamiziba arazir kam bar a gifonge.
 Ki mizazir kuram ia gaseghti ian arazir kurar
 kam givagham.
 Egheti dughiar kamin men tinara ian
 akuragham?”

6

Apanibaiza Jerusalemia misosi

- 1 Ia Benjaminin anabamin adarasi, ia Jerusalem
 ategh ari mangi.
 Puvatighti, ia bar ikuvigham.
- 2 Ia Tekoan nguibamin aven sighthabagh ivi mangi,
 Bet Hakeremin nguibamin avim atighti an
 migharim mavanangam,
 eghti gumazamiziba an ganigh fogh ari
 mangam.
- 3 Bizir kurar ia gasighasighamim notin amadaghan
 dikavigha,
 bar roghira izi.
- 4 Saionin nguibar ekiam, mati guivir bar dirir
 mam,
 a nguibar ekiar bar aghuim.
- 5 Ezî Ikiavira Itir God nguibar ekiar kam bar
 moghîrama,
 a gasighasigh anegivagham.
- 6 Atriviba uan midorozir gumaziba ko Jerusalem
 misoghsî izam,

mati sipsipbar garir gumaziba uan sipsipba
ko izam.

Me azenan nguibam ekiarugh, vaghvagh nguazir
akuar nguibam boroghın itiba, uan aver-
penibar ingaram.

Egh midorozir gumazir kaba sipsipin okoruar
dafabar min bar avirasemegham.

⁴ Eghti gumazir men faragha zuiba kamaghın
mikimam,

“Aria, e misoghsivira gan ikiam.

E aruer arizimin dikavigh mangi me korogh,
me misogham.”

Egh me gin kamaghın mikimam,

“Amei, e tıghar midorozir bizibar akıram,
aminim piri.

⁵ Kamaghın amizi, marki,

e dimagarimin midorozim foregh,
men divazir gavgavibagh asighasigham.”

⁶ Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, bar de-
ravira nguibar ekiar kamın averiamin gani.

Egha kamaghın midorozir gumazibav gei,

“Nguibar ekiar kamın gumazamiziba, uan na-
makaba bar arazir kurabar me gamua me
abiri.

Kamaghın amizi, nguibar ekiar kam osımtızır
bar ekiam iniam.

Ia mangi temeba okegh izi divazir gavgavimin
miriamin dar pozim mikinigh nguazim
adav kinighti,

a figh uanaboghti,

ia mangi a gisin mitivigh nguibar ekiam
ko misogham.

7 Ki orazi, arazir kuram, mati dípaba mozir pamín
ikia zuraram otivavíra ití moghin,
zurara Jerusalemin otifi.

Me zurara nguibar ekiamin aven bizibagh
asighasigha,
gumazamizir igharazibav sosi.

Ki men gari, men aviriba duaba ikia
egha arimariaiba iti.

8 O Jerusalemia, ia nan akam barakigh.
Puvatighti, ki zuamira akírim ragh ia
gasaragham.

Egh ki ia damighti ia nguibar soriam gavaghti,
gumazamiziba puvatigham.”

Israelia akam bar a batoke

9 Ki Jeremaia, Ikiavíra Itir Godin Gavgaviba Bar
Itim, kamaghin na migei,
“Apaniba Israelian gumazamizir vaghvazir
ikiavíra itiba ateghti, me ikian kogham,
me bar me gasighasigham.

Mati gumaziba ghua wainin azenimin wainin
oviziba
bar da kuarizi tam itir puvati.

Kamaghin ti deragham, ni faragh mangi
Jerusalemin aven akam akunigh.

Mati gumazim ghua wainin azenimin averiam
getiagha arua gari,
wainin ovizir vaghvazir maba iti.
Kamaghira, gumazamizir vaghvaziba ti
nin akam baregham.”

10 Ezí ki Ikiavíra Itir Godin akam ikaragha ghaze:
“Ki ikiangsizim me daning me mikimti,
tina men tongin na baregham?”

Me kuarir toriba puvati.

Men naviba gavgavizi me nin akam baraghan aghua.

Me nin akam migia ghaze, a bizir kuram, egha a gifongezir puvati.

11 Ezì Ikiavira Itir God, nin aningagharir ni men itir kam uaghan na gizifa.

Ezi ki an suiraghti a dughiar ruarimin nan ikian ki aghua. Ki bar amira.”

Ezi Ikiavira Itir God, kamaghin na ikaragha ghaze:
“Ni nan aningagharir kam isi, borir pura tintini-
bar tuavibar ikarara itiba ko,
gumazamizir igiar uari akuva itiba me gin-
gegh.

Egh uaghan poroghamiba ko gumaza-
mizir bar ghuriba, uaghan me gingegh.

12 Ki Ikiavira Itir God, ki kantrin kamin itir gu-
mazamiziba uan gavgavir ekiamin bar me
gasighasigham.

Egh igharaz darazir amamangatighti,
me izi men dipeniba ko nguaziba ko men
amuiba iniam.

13 Men gumazamizir ziaba puvatizibar ikegha
ghua, gumazamizir ziaba itibar tuziba,
me bar moghira ifara uari baghavira
nighnigha,
arazir kurar aviribagh amua daghaba ko
biziba isi.

Ezi gumazir ofa gamiba, ko akam inigha izir gu-
maziba,

me uaghan arazir kurar kamin gin ghua
ifavaribagh ami.

14 Nan gumazamiziba, duar dafaba isia iti,
ezi ofa gamir gumaziba ko akam inigha izir
gumaziba men duabar gari,
da pura biziba,
egha deraghvira da akira da nozir puvati.
Egha me akar aghuimin gumazamizibav gia
ghaze,
'Biziba en derazi e deraghavira iti.'

Me kamaghin migei, ezi guizbangira
bizitam deragha itir puvati.

15 Me ti arazir kurar me amizibar aghumsighama?
Bar puvati. Me tong aghumsizir puvati.
Kamaghin, ki men igharaz darazigh asighasighizi
moghin,
ki gumazamizir kaba mizazim me daning me
gasighasigham.
Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gif'a."

*Israelia, Ikiavira Itir Godin akamin gin mangan
aghua*

16 Ikiavira Itir God uan gumazamizibav gia ghaze:
"Ia tuavir akamin mitigh nighnigh, ia tuavir
manam mangisi ifuegh, an mangi.
Ia tuavir aghuir ian inazir afeziaba faragha
ghuezim bagh gan an apigh an mangi.
Ia tuavir kamin mangiti, bizitam osimtizim ia
daningen koghti,
ian naviba purama amiraghirigh nimira
ikiam."

Ezi Israelia a ikaragha ghaze,
 “Ti puvatigham,
 E tuavir mamin gin mangan aghua.”

¹⁷ Ezi Ikiavira Itir God ghaze,
 “Ki ian faragh mangi ikiangsizim ia daningamin
 gumaziba amisevegha gifa.
 Egha ki kamaghin ia migei,
 ‘Osimitzim otivamin dughiamin me sigham giviti,
 ia deravira me baragh.’”

Ezi me ghaze,
 “Ti puvatigham.
 E gumazir kabar akaba bareghan kogham.”

¹⁸ Ezi Ikiavira Itir God, nguazimin itir kantriba bar
 me migia ghaze:
 “Ia izi bar uari akuvagh uan damazibar gan or-
 aghti,
 ki Israelia damuamin bizibar gun ia
 mikimam.
 Ia uan damazibar bizir kabar ganam.

¹⁹ O nguazim, ni oragh!
 Nan gumazamiziba na ginamadagha,
 Arazir Ki Me Ganingizibar gin zuir puvati.
 Kamaghin, ki men arazir kurar kaba ikarvagh,
 uan gumazamizir kabagh asighasigham.

²⁰ Me ofa gamua nan ziam fasa
 Seban adarazi da pauran mughuriar aghuim
 zuim ko, saghon itir gumaziba da borer
 aghuim givese.
 Egha ghaze, bizir kaba nan damazimin deragham.
 Bar puvati.

Ki ofan me tue bar isia mighiriba ko ofan igharazir
 me na bagha amiba,
 ki bar adagh ifongezir puvati.
 Ki da inighan kogham.

²¹ Ki Ikiavira Itir God ki ghaze,
 Ki gumazamizir kabar amighti me asaghpor
 iregham.
 Egh ameboghfeziaba, ko boriba, gumazamiziba
 ko
 men namakar men boroghin itiba sara
 arimighiregham.”

Apaniba notin amadaghan ikegha izi

²² Ikiavira Itir God kamaghin migei,
 “Ia gan! Midorozir gumaziba notin amadaghan
 ikegha izasava ami.

Me bar gavgavigha, bar saghon ti.
 Egha me misoghasa
 midorozir biziba akira iti.
²³ O Saion, ni mati guivir dirim!
 Ezzi apanir kaba, me apangkuviba puvatizir
 gumaziba.
 Me gumazir igharazibagh asighasighasa bar
 ifonge.
 Me barir piba ko barir afuziba suisi.
 Me hoziabar apiagh iziti, niginir ekiam otivam.
 Mati ongarim gigim gira tingazi.
 Egh me uari daragh mitivigh iki,
 egh Babilon ko misoghsivira gan ikiam.”

²⁴ Ezzi Jerusalemia kamaghin migei:
 “E apanir kam, an eghagħanim baregha gifa.
 Egha e men atiatia agharapaniba bar en amia.
 E nighnighava avenge, en ararem mati,

amizim borim batasa mizazir ekiam isava
arai.

25 Apaniba me bar gumazir kuraba, egha dan-
ganiba bar adar iti.

Egha misoghasavira gara itima e atiatingi.

Kamaghin amizi, e tuaviba ko azenibar
aruau kogham.”

26 Ez̄i Ikiavira Itir God, kamaghin m̄igei:

“O, nan gumazamizir ki bar ifongeziba,
ia azir korotiabar aghuigh averenim
gipoghpogh.

Ia fo, apanir iz̄i ia gasighasighamim pura
kaghiram otoghti,

ia atam mangeghti me ia gasighasigham.

Kamaghin, ia puv̄rama aziva, azir onger akaba
bangi.

Mati poroghamimning borir bar vam̄rara iti,
an aremez̄i, aning a bagh azia an kuarkufi.”

Gumazamiziba mati silvan kuram

27 Ikiavira Itir God, kamaghin na migia ghaze,

“Jeremaia, ki ni isa uan gumazamizibar tongin ni
ati.

Egħti ni gumazamiziba tuisīgh, mati gumaz-
iba silva tuava a gifofozzi mogħin, me tuva
me gifofogħam,

men araziba guizbangira dera, o ti pu-
vat̄i.”

28 Ez̄i ki an akam ikaragħha ghaze:

“Gumazamizir kaba me akaba batogħa,

akaba uarigh asa girakirangin uarira uariv
gei.

Me ifavaribagh amua men araziba bar ikufi.

Egha men naviba ain ko brasin min bar gav-
gavigha,

arazir kurabar amuasa bar gavgafi.*

²⁹ Nan gumazamiziba mati silvan mineziba itiba,
ni masinin avim giviti a puvira isi minezir dar
itir kabar isigh da batueghan kogham.

Ingangarir gumaziba pura ingangarir
kam damigham.

Kamaghira, nan gumazamiziba arazir kurabagh
ami,

egh arazir kurar kaba me da ateghan kogham.

³⁰ O Ikiavira Itir God, ni akirim ragha uan gumaza-
mizibagh asaragha gifra.

Kamaghin amizi, me silvan kurar me otoghez-
ibar min iti.”

7

*Godin Dipenim, Judabar amuti, me Godin
damazimin deraghviria ikian kogham*

¹ Ki Jeremaia, Ikiavira Itir God kamaghin na
migei,

² “Ni mangi Ikiavira Itir Godin Dipenim avinizir
divazimin tiar akamin tugh, kamaghin mikim: Ia
Judan Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghua an ziam
fe darasi, ia kuaribar arigh an akam baragh.

* **6:28:** Marazi kamaghin nighnisi, ves 28in ikegha ghua ves 30,
migirigiar Ikiavira Itir God Jeremaia mikemezir kam, a ves 27in itir
akam, a uam a gehari.

3 Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelia ian God, ki ghaze, Ia uan daroriba ko arazibar kırigh deravıram otoghti, ki ia teghti ia deraghvira uan nguazimin ikiam.

4 Ia kamaghın migei, ‘Kar Ikiavıra Itir Godin Dipenim. Kar Ikiavıra Itir Godin Dipenim. Kar Ikiavıra Itir Godin Dipenim.’ Egha ia kamaghın migia uarira uarigh ifari. Dipenir kam tong ian akuragh ia damuti, ia Godin damazimin deraghvıra ikian kogham.*

5 Ian daroriba ko arazir ia datırıghın amiba, ia da ategh tuavir aghuimin gin mangi. Egh arazir aghuibara uari damu iki.

6 Ia Kantrin Igharazibar Gumazamizir ia ko itiba, pas me damuan marki. Egh borir ameboghfeziaba ariaghireziba, ko amizir paba ariaghireziba ia paza me damuan marki. Egh ia uan nguazir kamin aven, gumazamizir osımtıziba itir puvatıziba pura me misoghti me arıghiram marki. Egh ia asebar ziaba fan marki. Ian arazir kam ia gasighasigham.

7 Ia nan akar kaba bar dar gin mangiti, ki ia teghti ia nguazir ki fomira ian inazir afeziabagh anıngizir kam, ia an iki deravıra iki mamaghıra ikiam.

8 “Ia uarir gan. Ia akar ifavarir kaba nıgnızır gavgavimin dar iti. Ada tong ian akuraghan kogham.

* **7:4:** Gumazamiziba ti akar Onger Akaba 132:13-14in aven itim ginighnigha, egha me kamaghın nıgnısı, Ikiavıra Itir Godin Dipenim Jerusalem iti. Kamaghın amizi, Ikiavıra Itir God zurara Jerusalem gehuvam. A bizir kuraba ateghti da Jerusalem koma an itir gumazamiziba bativan kogham.

9 Ia gumazir igharazibar biziba okiava, egha gumazibav sozi da ariaghiri. Egha poroghamiba uari isava akuir arazim gamuavira iti. Egha uan akaba gavgavim dar aningasa akam akiri, egha ia guizbangira akar ifavaribagh ami. Egha ia asem Bal, a bagha ofan mughuriar aghuimzuibagh ami. Egha ia aser ia faragha fozir puvatizibar ziaba fe.

10 Ia arazir kabagh amigha nan Dipenir ki uan ziam fasa inabazimin aven izegha nan ziam fa ghaze, E deraghavira iti. Ia gin nan Dipenim ategha azenan ghuegha arazir kurar ki ifongezir puvatizibagh amuvira iti. Ia ghaze, Kar ti arazir aghuim, a?

11 Ia Dipenir kamin nan ziam fasa ki a ginaba. Ezzi ia ghaze, kar okimakiar gumaziba modir danganim, a? Ki Ikiavira Itir God uabi guizbangira migei, arazir ia amiba, ki bar adar ganigha gifa.

12 “Kamaghin, ia mangi Silon nguibar ki uan ziam fasa faragha inabazimin, ki amizir bizibar ganigh. Nan gumazamiziba Israelia, me arazir kuram gami, kamaghin amizi, ki nguibar kam bar a gasighasiki.[†]

13 Ezzi ia uaghan arazir kurar kabagh amuavira ikia zuima, ki dughiar aviribar ia arazir kurar kaba ataghiragh navim giraghosa ia mikemezi, ia

7:11: Aisaia 56:7; Matyu 21:13; Mak 11:17; Luk 19:46 **7:12:** Onger Akaba 78:60; Jeremaia 26:6 [†] **7:12:** Josuan dughiamin, Israelia Ikiavira Itir Godin Purirpenim Silon nguibamin anesara. (Ni Josua 18:1in an gan.) Ezzi ofa gamir gumazim Elin dughiamin, Godin Purirpenim Silon iti. (Ni 1 Samuel 1-3in an gan.) Ezzi dughiar Filistiaba Israelia abirazir kamin me ti Silon nguibam gasighasiki, ezzi gin nguibam pura ikiavira iti. (Ni 1 Samuel 4in an gan.) **7:13:** 2 Eghaghaniba 36:15; Aisaia 65:12; Jeremaia 35:17

oraghan aghua. Ki ian deima, ia nan dimdiam ikarazir puvati.

14 Ia guizbangira kamaghin nighnighan marki egh suam, nan Dipenir kam ian akuraghti, ia deravira ikiam. Ki fomira ian inazir afeziaba, me mikemezi, me nan ziam fasa kagh an ingari. Datirighin ki Silon nguibam gasighasighizi moghin, a gasighasigham.

15 Egh ia Judaba, ki Efraimin anabamin adarazi batoghezi moghin, ia batuegh ua ian ganan kogham.”‡

Israelia Ikiavira Itir Godin akam batoke

16 Egha Ikiavira Itir God, ua kamaghin na migei, “Jeremaia, ni ua gumazamizir kaba bagh nan azangsigh nan dimiva arangan marki. Ki nin azangsizitam bareghan kogham, kamaghin ni men akurvaghsı nan azangan marki.

17 Ni uabi Judan gumazamizibar garima, me uan nguibabar aven arazibagh amua, egha Jerusalemin nguibamin tuavir toribar arazibagh ami.

18 Men boriba dazibagh eghuva izima, afeziaba aviba arisi, ezi amebaba basketba tuasa plaua gami, kar aser amizir kam, Astarten me a bagha ofa gami, me a dibora ghaze, Overiamin Garir Atrivir Amizim. Egha me uaghan aser igharagha gariba bagha wain isa me bagha ofa gami. Me kamaghin amua paza na damuasava ami.

19 Ezı ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, Me kamaghin amua paza nararam amir pu. Bar puvati. Me paza

‡ **7:15:** Israelian akar kam, a fomira notin amadaghan kantri Israelin adaraziv gei. Ni Jeremaia 3:7in ganigh. **7:18:** Jeremaia 44:17-19

uarira uarigh amua aghumsizim uarira uarigh an̄ngi.

20 Kamaghin, ki Ikiavira Itir God, men Ekiam, ki uan an̄ngagharim bar a isi nguibar ekiar kamin gumazamiziba, ko asiziba, ko temeba, ko dagheba, ki bar me gingegham. Nan an̄ngagharim avir ekiamin min iriti tav anemungeghan kogham.”

21 Egha Ikiavira Itir God kamaghin Judabav gei, “Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki ia mikimasa. Ia fo, ofan maba, ia asiziba inigh dav suegh, da tuegti da bar isi mighirigham, egh dar tuziba aman kogham. Ezi ofan maba, ia dar tuziba, ki amamangati, ia dar amam. Ezi ki ghaze, Marki! Ia bar ada inigh dar ami, da pura bizim.

22 Ia bizar kam ginighnigh: ian inazir afeziaba, ki Isipin me inigha izir dughiamin, me ofan tuezti bar isia mighiriziba ko ofan igharaziba, ki tam damuasa me mikemezir puvati.

23 Ki kamaghin me mikeme, ‘Ia nan Akar Gavgavir ki ia migeiba baragh deraghvira dar gin mangiti, ki ian Godin ikiti, ia nan gumazamizibar min ikiam. Egh ti biziba bar ian deragham.’

24 Ezi ian inazir afeziaba nan akam baraghan aghua. Men naviba arazir kurabar amuasavira nighnigha, uan ifongiabar gin ghua akirim ragha na gasaragha, uamategha bar saghon ghuavira iti.

25 Ia inazir afeziaba Isip ategha izezir dughiamin iza datirighin, ki uan akam inigha izir gumaziba, me nan ingangarir gumaziba, me

ian inazir afeziaba akam me daningasa ivivigha
me amagavira iti.

26 Ezi ian inazir afeziaba nan akam baraghan
aghua. Egha akaba batogha men faragha zuir
ovavibagh afiragha arazir kurabagh ami.

27 “Jeremaia, ni Israelian gumazamiziba akar
kabar me mikimti, me da bareghan kogham. Ni
men dimti, me nin dimdiam ikaraghan kogham.

28 Eghti ni kamaghin me mikim suam, ‘Kantrin
kamin gumazamiziba, Ikiavira Itir God, men
Godin akamin gin ghuzir puvati. Egh God ateghti a
me akirmighasa me nighnizir puvati. Egha guizin
akamin gin zuir tuavir kam, me bar anetaki.’”

Gumazamiziba Hinomin danganir zarimin ikia arazir kurabagh ami

29 Jerusalemia, ia uan azirakar arazim akak-
agh uan dapanir arizibagh isegh da makunigh.
Nin gumazamiziba Ikiavira Itir God gamizi, a
bar aningagharir ekiam iti. Egha a gumazamizir
kabar aghuagha akirim ragha me gasara. Kam-
aghin, ia mighsiabar ghuavanegh azirakar ighi-
aba bangi.

30 Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze, “Jud-
aba nan damazimin arazir kurar aviribagh ami.
Me marvir guar ki ifongezir puvatizir kaba isa,
nan Dipenir ki uan ziam fasa inabazir kamin aven
da ariki. Egha kamaghin nan Dipenim gamima, a
nan damazimin bar mize.

31 Egha me Hinomin danganir zarimin ghua ofa
gamir dakozibar ingara da dibora ghaze, Tofet.
Egh me uari uan otariba ko guiviba inigh ofan

min avimİN ada tuam. Arazir me amir kamin nighnİzitam nan navir averiamIN itir pu. Bar puvati. Ki kamaghİN damuasa akatam me mikemezir puvati.

32 Ki Ikiavira Itir God, ki ikiangsizim me ganiga ghaze, Gin gumazamiziba ua danganir kam, Tofet o Hinomin danganir zarim a darighan kogham. Apaniba dughiar kamin Judan gumazamizir aviribav sueghti, me arimighiram. EghTi Tofetin danganim, a Judabar matmatiar danganimin min ikiti, men kuaba bar a gizivaghti, men kuaba afamin danganiba ua puvatigham. EghTi me danganir kam kamagh a diponam, Danganir Gumazibav Sozi Me Ariaghirm.

33 EghTi gumazir kuar aviriba pura nguazimin ireghiv ikiti, kuaraziba ko asizir atiaba izi dar tuzibar amam. EghTi gumazir kuaraziba ko asizir atiaba batoghamiba puvatigham.

34 EghTi gumazamiziba ua Judan nguibaba ko Jerusalemin tuavibar ikian kogham. Ki bizir kaba bar dar amighti, da otivam, eghTi navir aghuimin arazim ko, agoroger arazim ko, poroghamir igiabar isar ekiaba, da bar givagham. EghTi kantrin kamin danganiba ikuvigh ikiam.”

8

1 “Ki Ikiavira Itir God, ua kamaghİN migei. Dughiar kamin ian apaniba, matmatiabar mangi, Judabar atriviba ko, gumazir dapanir, ofa gamir gumaziba, akam inigha izir gumazir dapaniba, ko Jerusalemin aven itir gumazamizir igharaziba sara bar men agharibagh kuigham.

² E fo, Judaba bar aruem ko iakinim ko mikovezibagh ifonge. Egha me bizir kaba bagha iteviba apira dar ziaba fava, da ko migia, egha uarir akurvaghaha dar azangssi. Kamaghin amizi, dughiar gin izamim, men apaniba Judabar aghariba inigh tintinibar buarir aviribar min nguazimin ada akunigham. Eghti, aruem, ko iakinim, ko mikoveziba, men agharibagh isiraghah. Eghti men aghariba inigh da oparamin gumaziba puvatigham.

³ Eghti Judan gumazamizir kurar kantrin kamin aven ikiavira itiba, ki men amangichti, me kantrin igharazibar tintinibar mangegham. Egh gumazamizir ikiavira itir varazira, me angamira ikisi nighnighan kogham, me ovengsivira ifuegham. Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim kamaghin mikemegha gifa.”

Judaba uan arazir kurabar aghumsizir puvati

⁴ Ikiavira Itir God, kamaghin gumazamizibav kimasa na migei:

“Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei.
Ia fo, gumazamiziba daghira, egha me ua dikavrosi.

Egha ia fo, me tuavim ataghiragha ghua, egha me ua tuavimin izi.

⁵ Ez Jerusalemin gumazamizir kaba na ategha, ua izir puvati.

Me zurara akiribagh igha na gasi.
Me ifavarir arazimin gin mangasa bar gavg-
igha,
ua na bagh izan aghua.

6 Kì kuarim atigha me barazi, me deragha guizin
akatam na migeir puvati.

Egha men tav uan arazir kuraba gin aman-
gasa migeir puvati.

Egha nan azangsigha ghaze, kì arazir kurar man-
amrama ami?

Me vaghvaghha uan ifongiabar girara ghua,
mati hoziaha midorozim bagha ghuaba
arigha ivemara ghuavira iti.

7 E fo, kuarazir ekiaba ko doziba mighegh mangi
ikegh,

ua izamin dughiam me a giflo.

Ezi nan gumazamiziba, me bizir kì damuasa
mikemeziba

me dar gin zuir puvati.

8 “Manmagħin amizima ia Judaba ghaze,
‘E nighnizir aghuim ko fofozim iti. Ikiavira Itir
God uan Araziba e ganingi.’

Bar guizbangira, nan Arazibagh fożir gumaziba
bar adagh iragħha akar ifavariba osiri.

Kamaghin amizi, ia kamaghin mikkiman
marki.

9 Kì Ikiavira Itir God, ian fofozir gumaziba nan
akabar aghuagħha
akirrim ragħha dagħ asara.

Manmagħsua me ghaze, me datirighin
fofoziba iti? Puvati.

Me datirighin azuazim asizim in suizi mogħin,
dughiar kuram men suiragħti
me bar aghumsigham.

Egħiex men nighniziba bar ikuvigham.

10 “Men gumazir ziaba itiba ko ziaba puvatiziba
sara arazir kurar kam gami.

Ezi men ofa gamir gumaziba ko akam inigha
izir gumaziba uaghan gumazamizibagh
ifari.

Kamaghin, ki men azeniba ko amuiba isi
azenan itir gumazir igharazibar anigam.

11 Nan gumazamiziba, mati duar dafaba isia iti,
ezi ofa gamir gumaziba ko akam inigha izir
gumaziba men duabar gari,
da pura biziba, egha deraghvira da akira
da nozir puvati.

Egha me akar aghuimin gumazamizibav gja
ghaze,
'Biziba en derazi e deraghavira iti.'

Me kamaghin migei,
ezi guizbangira bizitam deragha itir puvati.

12 “Me ti arazir kurar me amizibar
aghumsighama?

Bar puvati. Me tong aghumsizir puvati.

Kamaghin, ki men igharaz darazigh asighasighizi
moghin,

ki gumazamizir kaba mizazim me daning, me
gasighasigham.

Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifra.

13 “Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei,
Ki bar me agivagham.

Me mati wainin ikariziba ko fighin temeba, da ua
ber puvati,
ezi dar dafariba misingi.

Ezi kamaghin ki apaniba amadaghti me izi me dikabiraghram.”

14 Eghti Judaba kamaghin mikkimam:

“Manmaghin amizi e puram apia?

E uari akuvagh mangi nguibar ekiar dīvazir gavgaviba itibar aven mongam.

Egh e nguibar kabar aven arighiram.

E arazir kuramin Ikiavira Itir God gami, a en God.

Ezi a ghaze, e ovengam.

A iveauzir kuram e daningam,

mati gumazir mam marasinın kurar gumazibagh asighasızım me daningtı
me aneremam.

15 E ghaze, e deravira dapiam, egha e deragha apiazir puvati.

Egha e ghaze, ua deraghamin dughiam iti,
ezi apaniba iza e gamima, e bar atiatingi.

16 Ezi apaniba notin amadaghan, Danin anabamın adarazir nguazimin otivigha gifa,
ezi e hoziaba barazi me bar puv avighagha pamtemin arai.

Ezi hoziar kaba araima, en nguazir oteviba ivazzavizma,

e bar puvirama atiati.

E fo, apaniba Jerusalemin nguibam ko an tir gu-mazamiziba ko, bar en nguazimin itir biziba bar dagh gasighasighasa izi.”

17 Ezi Ikiavira Itir God kamaghin migei:

“Ia oragh. Ki apaniba amadaghti,

da mati kuruzir kurabar min ia bagh izi ia
giviam.
Ia me damutti me nimira iki, me ia ateghamin
tuaviba puvati.
Bar puvati.”

Ki Jeremaia ki bar uan adarazir apangkufi

18 Ki Jeremaia, ki kamaghin migei:

“Nan apangkuvir ekiam ko navim bar oseme,
ezi nan nighniziba bar ikufi.

Nan osimtizim agivamin tuaviba puvati.*

19 Mevzika, nan adarazi nguazir oteviba bar adar
ikia egha ara kamaghin dei,
‘Ikiavira Itir God ua Saionin nguibam in
atrivim in itir puvatighama, a?
Egha a manmaghsua en akurazir pu
vati?’”

Ezi Ikiavira Itir God kamaghin akam ikaragha
ghaze:

“Manmaghsua ia nan gumazamiziba kantrin
igharazibar asebar nedazibar ingara
egha dar ziaba fe?

Ian arazir kam na gamima,
ki bar ian aningaghe.”

20 Ezi gumazamiziba kamaghin diava ara migei:

“Aruem garir dughiam gifa,
ezi me azenibar aven itir dagheba bar ada
asigha gifa.

* **8:18:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

Ezi God ua e iniasa nighnizir puvati.”

²¹ Ki Jeremaia, ki uan gumazamizir ki bar ifongez-
ibar garima,

me dighoraghire, ezi nan nighniziba ikufi.
Ki bar osemegha aziava aravira iti.

²² Ki orasi, Gileatin nguazim ti marasinin aghuiba
uam an iti.

Egha me ti uaghan doktan maba iti.

Ezi manmagh amizi, nan gumazamiziba
ghuamaghezir puvati?†

9

¹ Ki ghaze,
Kamaghin deraghamb,
nan dapanim dipamin min ikiti,
nan damazimning mozir dipar zurara
anaga ivemarimin min iki.

Egħti ki arueba ko dimagaribar nan gumazamizir
ki bar ifongeziba,
apaniba misoghezi ariaghreziba,
me bagħi aziva arangvira ikiam.

² Kamaghin deraghamb,
ki ti gumazamiziba puvatizir danganitam in
mangi
tuavir miriamin averpenir gumaziba daru
dakuamin tamin ingarigh,

8:22: Jeremaia 14:19 † **8:22:** Jeremaia danganir kam akar
isìn zuimin a migei. Judaba Gileatin Distrighin marasinba isi.
(Ni Jenesis 37:25in gan.) Ezi Jeremaia kamaghin fo, arimariar an
gumazamiziba batozir kam, kar men arazir kurar me amiba bagħa
arimariar kam me bato. Ezi doktan aghuiba ko marasinba me
damighti me għuamagħegħan kogħam.

an aven ikiam.
 Nan gumazamiziba bar, Godin itir nighnizir gav-
 gavimin arazim anetegha,
 asebar gin ghua arazir mizirizibagh ami.
 Kamaghin amizi, ki ti me ategh mangi
 saghon ikiam.

3 Ikiavira Itir God na ikaragha ghaze:
 “Mati gumazim pir baribar asiva amangasa ami
 moghin,
 ifavarim nan gumazamizibar akatoribar otiv
 mangasava ami.
 Egha men ifavarir arazim, men kantrin bar ekefe.
 Ezi nan gin zuir guizin arazim a itir puvati.
 Akar ifavarim bar ekefe.
 Ezi me nighnizir gavgavim nan itir puvati.”

4 “Ia gumazamiziba kamaghin fogh, ian namak-
 aba ko aveghbuuba ifara,
 mati ia uan inazir afeziam Jekopin min ifari.*
 Kamaghin amizi, ia bar me bagh deraghvira gan,
 nighnizir gavgavim men akabar ikian marki.
5 Gumazamiziba bar moghira uan adarazigh ifara,
 egha guizin bizitam migeir puvati.
 Men mizeba ifavarir arazim bar a gifozzi,
 me arazir kurar kam gamua ghuavira iti.
 Me uarigh ifarir arazir kam, uarira uarir akakasi.
 Egha me uan navibagh iraghan aghua.†

* **9:4:** Jenesis 27:36 * **9:4:** Israelian inazir afeziam Jekopin ziamin mingarim kamakin: Ifari. Ezi a guizbangira gumazir igharazibagh ifari. Ni Jenesis 27:36in gan. Vezin kam a nighnizir kam an aven iti.
 † **9:5:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

6 Me uarira uari abirir arazim gamua ghuavira
ikia,
egha ifavarir arazibagh amuavira iti.

Me nighnizir gavgavim nan iki, nan gin mangan
aghua.

Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikemegha
gifa.”

7 Kamaghin, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
Itim migia ghaze:

“Ki uan gumazamizbar araziba tuisigh, mizazim
me daningiva men gan me gifofogham,
mati gumazim silva isa avimin a tua, an
mineziba misiva da batozi mokin.

Ki gumazamizir kabar arazir kuraba bagh
damuamin tuavitam ua itir puvati.

Bar puvati.

8 Men mizeba, mati barir gumazibagh asi me
ariaghira.

Me ifavarir gumazamiziba.

Me uan namakaba akar aghuibar me migia,
egha men navir averiaba, me me
gasighasighasa nighnisi,
mati gumazim asizimin suighasa azuazim
agura.

9 Bar guizbangira, ki gumazamizir kabar arazir
kuraba ikarvaghiva,

bar me gasighasigham.

Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

10 Ki Jeremaia, ki garima,

Mighsiaba ko tuziba itir danganiba,

me bar adagh apongegha dagh asighasighizi
gumazamiziba ua dagh aruir puvati.
Ezi bulmakaubar arareba puvatizi,
kuarazibar arareba ua dar otivir puvati.
Kamaghin ki dagh nighnigha puvirama azi.
Ki da bagha osemegha azir akam bange.

11 Ezi Ikiavira Itir God na migia ghaze,
“Ki Jerusalem gasighasichti a irigh dagiar pozim
mitigham.
Egh afiar atiabar danganimin otogham.
Egħti ki Judan nguibal igharazibagh asighasichti,
nguibaba pura ikkitti gumazamiziba dar ikian
kogħam.”

12 Ezi ki Jeremaia kamaghin Ikiavira Itir God
migei,
“Nguazir kam tizim bagħha ikuvigha għifa,
egħha gumazamiziba puvatizir danganimin
min iti?
Gumazir manatam Ikiavira Itir God nighnizim a
danighti,
a bizir kamin mingarim min gumazamizibav
kimam?”

13 Ezi Ikiavira Itir God a ikaragħha ghaze:
“Biszir kamin mingarim kamakin.
Gumazamizir kaba nan Arazir Ki Me
Ganġingizibar gin zuir puvatiga,
nan akam batuegħa,
tuavir ki men akazim min gin zuir puvati.
14 Men navir averiaba gavgavigha uan ifongi min
gin ghua
men inazir afeziaba men sure gamizi mogħin,

me aser Balbar ziaba fe.

- ¹⁵ Kamaghin, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki ghaze,
 Ia gan, ki gumazir kabar amighti me osimtizir
 ekiaba iniam,
 mati me dagher akabav sozibar amam.
 Me bar iveauzir kuram iniam,
 mati me imeziba itir dipabar amam.
- ¹⁶ Ki me batuegh me amadaghti, me mangi
 tintinibar kantrin fomira men inazir afeziaba
 ko me fozir puvatizibar tongin me ko ikiam.
 Eghti ki apanibar amamangatighti,
 me men gintigh mangi dughiar ki me
 gasighasighamim otogham.”

Jerusalemia azirakar amirizibagh ami

- ¹⁷ Egha Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
 kamaghin migei:
 “Bizir ia bativir kaba, ia deravira dar gan.
 Egh azir akabagh amir amizibar diagh!
 Ia amizir gumazir kuaba bagha igiar amirizibagh
 amua fozibar diagh me inigh iziti,
 me azirakar amirizibar amu.”

- ¹⁸ Ez gumazamiziba kamaghin migei:
 “Are, me zuamira iziva e bagh azirakar ighiabar
 amu.
 Me pamtem azi mamaghira iki mangiti,
 e aziti temeriba en damazibar iziv otiv
 iram.

- ¹⁹ Guizbangira, Saionin nguibar ekiamin aven,
 gumazamiziba kamaghin ara egha azirakar
 ighiabagh amua ghaze,

‘Aio! E bar ikufi!
 Apaniba en dīpenibagh asighasigha gifa.
 Ezī e uan nguazim ategham.
 Kamaghīn e bar aghumsīki.’”

20 Ezī kī ghaze:
 Ia Jerusalemin amiziba,
 ia kuariba arigh Ikiavīra Itir Godīn akam
 baragh.
 Ia uan guiviba azirakar ighiabar men sure damu.
 Egh vaghvagh namakaba azirakar kamīn
 men sure damu,
21 “Ovevem e batogha gifa.
 A en dīpenir gavgaviba ko danganir mogo-
 moebar aven izegħha gifa.
 Boriba ikarara tuavibar itima ovevem me batifi.
 Egha uari akuvir danganibar gumazir igiaba
 batifi.”

22 Ikiavīra Itir God mīkīmasa na migħia ghaze,
 “Ariaghbir gumazamizibar kuaba pura tintinibar
 nguazimīn ikiam,
 mati afiar buariba, ko witin ikiziba pura tin-
 tinibar irav iti.
 Ezī gumazir dagħ eghuvamiba puvati.”

23 Ikiavīra Itir God ghaze:
 “Fofozir gumazim uan fofozim bagħ bar akuegh
 uabi fan marki.
 Eġħiġi gumazir gavgavim uan gavgavim bagħ-
 bar akuegh uabi fan marki.
 Eġħiġi dagiaba iż-żavarr gumazim uan
 dagiaba bagħ bar akuegh uabi fan
 marki.

24 Gumazim bar akueghsi, a bizir bar vamira bagh
bar akongegham. Bizir kam kamakin:
Ki Ikiavira Itir God, a na gifozir bizim bagh bar
akongegh.

Ki zurara nguazimin gumazamiziba bar men
apangkufi.
Egha ki zurara guizin arazimin gin ghua
arazir aghuibar me gami.

Ki arazir kam damuasa bar akonge.
Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikemegha
gifa.”

25 “Ikiavira Itir God ghaze,
Gumazir uan mikarzir mogomebar iniba
aghorezir kaba,
men araziba azenan paza zui, egha me nan
akamin gin zuir puvati.
Gumazir kaba, dughiam iziti ki puv me
damigham.

26 Ia nguibar kabar gumaziba,
kar Isipia, Judaba, Idomia, Amonia, Moapia
ko gumazir pura gumazamiziba puvatizir
danganimin ikia uan dapanir dakurir
arizibagh isezi da oteveziba,
gumazamizir kaba me gumazir God
gifozir puvatiziba.

Ezi Israelia uaghan men arazibar gin zui.
Israeliyan gumaziba uan mikarzir mogomer
iniba aghoregha,
uan navir averiabagh irazir puvati.

Egha me mati gumazir uan m̄ikarzir mogomer iniba aghorezir puvatiziba.”

10

Ikiavira Itir God an atrivim, ez̄i aseba pura biziba

¹ O Israelia, ia deraghvira Ikiavira Itir Godin akam baragh.

² A kamaghin migia ghaze:

“Ia kantrin igharaziba amir arazibar gin mangan marki.

Me overiamin igharagha garir otivir bizibar gara bar atiatingi.

Ez̄i ia dar ganiva, atiatingan marki.

³ Ez̄i gumazir kabar arazir men aseba feba, da guizin araziba puvati.

Me temer mam ruarimin an okegha, digiribagh amir gumazibagh aningizi,

me temer kamin asem in marvir guam akiri.

⁴ Egha gumaziba gol ko silvan marvir guar kam asigha,

hama ko dikoniba inigha, a iran aghuagha a gafu.

⁵ Ez̄i marvir guar kaba biziba dar puvati, da nedazir kiniba.

Kuaraziba izi gumazibar azenibar zuravariba ko daghebar amisi, dar gan atiatingasa

me dar ingarigha da ase.

Men marvir guar kaba migeir puvati.

Egha da aruir puvatizi, gumaziba da ateragha arui.

Me ian tav gasighasighan kogham, kamaghin ia dar atiatingan marki.

Me uaghan bizir aghuitam damighti an otoghan kogham."

6 Ikiavira Itir God gavgavir bar ekiam iti,
ezi ua godin tam nin min itir puvati.

Nin ziam gavgavir ekiam iti.

Egha ni bizir igharagha garibagh amima da nin gavgavim aka.

7 Ni kantriba bar dar gumazamiziba bar me gativagha men gari,

ezi me bar nin atiating nin apengan iki nin ziamra fam.

Ezi nguazir kamin fofozir aghuiba itir gumaziba ko atriviba,

men tav nin min amir puvati.

8 Gumazir kaba bar fofoziba puvatigha bar ongani.

Marvir guar me temebar dikirigha arighizir kaba, pura biziba,

da fofozir aghuir manatam me daningam? Bar puvati.

9 Aser marvir guar kaba, me dar kurkiasa, Tarsisin nguibamin ghua silva isa,

egha ghua Ufasin nguibamin gol ini.

Egha iza gol ko silvan ingarir darazigh anidi,
eighti me uan marvir guaba avam.

Egha me inir blupla ko pighagheviba isamigha
asebar marvir guar kabar kurti.

Kurkazir marvir guar kabar itiba,
 kar digiribagh amir fofozir gumaziba ingan-
 garir kaba bar dagh ami.

10 Ez̄i Ikiav̄ira Itir God, a guizbanḡira God.
 A Godin zurara ikia mamagh̄ira itim,
 egh atrivimin iki mamagh̄ira ikiam.

Ez̄i an aningagharim nguazim gamima,
 a ivazvasi, eghti gumazamiziba deraghv̄ira
 ikian kogham.

11 “Israelia, ia kamagh̄in nighnizir gavgavim
 Godin itir puvatizir gumazamizibav kim,
 ‘ian aseba overiam ko nguazimin ingarizir pu-
 vatizi,
 da ua nguazim ategh an ikian kogham,
 egh overiamin apengan ikian kogham.””

Godin ziam fer ighiam
(Jeremaia 51:15-19)

12 Ikiav̄ira Itir God uan gavgavimin nguazir kam in
 ingari.

A uan nighnizir aghuimin nguazir kam isa
 uan danganimra anetizi, a gavgafi.
 A uan fofozimin overiamin ingara an
 onegha gifa.

13 A tiarim akarigha migeima, overiam bar
 pamtemin tingazi.

Ez̄i ghuardiar p̄iziba nguazir otevibar migha
 iza,
 egha uari akufa.

God onimaribagh amima,
 da taghtazima amozim izaghiri.

- Egha aminim asirafima, a
a uan danganim ataghıragha izi.
- 14** Ezı gumazamiziba, me bar onganigha bizitam
gifoziр puvati.
Gumazir marvir guaba golın dar ingariba,
me bizir me ingarizir kaba bagh bar
aghumsigham.
- Kar guizin godba puvati.
Marvir guar kaba, da aminir datırighın en ikia
angamira itir kam puvati.
- 15** Kar me dibovir akabav kımasa pura ingarigha
arighizir bizir kınıba.
Eghti Ikiavıra Itir God, me tuisighamin
dughiam iziti me bar ikuvigham.
- 16** Ezı Ikiavıra Itir God, a Jekopin ovavir boribar
God, a uabi biziba bar adar ingari.
Egha bizir kabar min garir puvati.
A Israelia amisevezı me an adarazira iti.
An ziamra kara:
Ikiavıra Itir Godın Gavgaviba Bar Itim.
- Ikiavıra Itir God Judaba batuegham*
- 17** O Jerusalemia, apaniba ia ekıarughha gifa.
Ezi ia uan biziba bar ada akuvagh da inigh
mangi.
- 18** Ikiavıra Itir God, kamaghın ia migia ghaze,
“Dughiar kamin ki nguazir kamın itir gumazamiz-
iba batueghti me mangegham.
Ki osimtizir ekiam me danighti, me mızazir
ekiam baraghama.”
- 19** Eghti Jerusalemia kamaghın mıkımam:
“Maia, e ikuvigha gifa.

Osimtizir ekiam e batogha duamin min bar
ekevegha misingizir puvati.

Ezi marki, osimtizir kam e batogha givazi
e aneteram."

²⁰ Jerusalem ikuvigha gifa, egha pura iti, mati
purirpenir mam dipirigha iri.

A mati en purirpenibar benir dar suighiziba
dighoraghirezi da dipiraghiregħha ire.

Ezi gumazamiziba bar Jerusalem ategħa ghuegħa
gifa,

mati en boriba bar ariaghiregħa tav ua itir
puvati.

Kamaghin amizi, ua Jerusalemin
ingaramin gumazitam ua itir puvati.

²¹ Ezi kantrin gumazir dapaniba onganigha fofoz-
iba puvati,

egħa nighnizir aghuim bagħha Ikiavira Itir
Godin azangsizir puvatigħha ire.

Kamaghin me deragħa ingangarir aghuim
gamizir puvati,

ezi apaniba iza gumazamiziba batoghezi me
tintinibar ghuegħa kantrin igharazibar iti,

mati sipsipbar garir gumazim deragħa
dar garir puvatizi, afiar atiaba sipsipba
batoke.

²² Ia oragh! Nigħinir ekiar mam notin amadaghan
oto.

Kar apanibar midorozir gumazibar mighsizir
nigħinir dafar kuram, me niga akizirrigħa izi.

Me uan nguibam ategħa Judan nguibaba
ko misogħasa izi.

Me Judan nguibaba bar ada agħvagħti,
da afiar atiabar nguibam in otogħam.

*Jeremaia uan gumazamizibar akurvaghaha
Godin azara*

23 O Ikiavira Itir God, ki fo, e gumazamiziba uari
uan daroriba gativaghan kogham.

E mangamin tuaviba, e deragha dar garir
puvati.

24 O Ikiavira Itir God, ni uan arazir aghuimin e
akirmigh, pura en aningaghan marki.

Ni en aningaghehti e bar moghira
ikuvigham.

25 Egh Kantrin Igharazibar Gumazamizir nin ziam
dibora a fer puvatiziba,

ni men aningaghi me gasighasigh.

Gumazamizir kaba, e Jekopin adarasi, me en
maraziv soghezi me ariaghire.

Me bar e agivagha en nguaziba ko dipeniba
sara bar dagh asighasiki.

Kamaghin amizi, ni me gasighasigh.

11

*Israelia, Ikiavira Itir Godin Akar Dikirizir Gav-
gavim abiki*

1 Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaia migei,

2 “Ni deraghvirra nan Akar Dikirizir Gavgavimin
akaba baregh mangi Judaba ko Jerusalemin gu-
mazamizibav kemegh:

3 Ni mangi me mikim suam, Ki Ikiavira Itir God,
Israeliian God, ki ia migia ghaze, Gumazir manam
nan Akar Dikirizir Gavgavimin gin mangan koghti,
ki a damighti a bar ikuvigham.

4 Ki fomira ian inazir afeziaba Isipin me inigha iza Akar Dikirizir Gavgavir kam me koma a gamizi, a gavgavigha kamaghira iti. Dughiar me Isip ataghizim, danganir kam bar puv fei, mati avim men isi, ezi ki me inigha iza kamaghin me migei, ‘Ia nan Akar Gavgaviba bar adar gin mangi, egh ia nan gumazamizibar ikiti, ki ian Godin ikiam.

5 Ki ian inazir afeziaba ko Akar Dikirizir Gavgavim gamigha nguazir aghuim isi me daningasa, kar nguazir bar aghuir biziba an ikia deraviram aghuim. Ia nan Akar Gavgavimin gin mangiti, ki a isi ia daningam.’ Nguazir kam ia datirighin an iti.” Ezi ki Jeremaia Ikiavira Itir God ikaragha ghaze, “Bar guizbangira! Bizir kam otogham.”

6 Ezi Ikiavira Itir God, na migia ghaze, “Ni nan migirigar kaba isi Judan nguibaba ko Jerusalemin tuavir aguabar mangi, dar gun ivivigh me mikim: Ia datirighin nan Akar Dikirizir Gavgavimin akaba baragh, dar gin mangi!

7 Ki ian inazir afeziaba Isipin me inigha iza datirighin, ia ikiangsigha ivivigha ia migia ghaze, ia nan Akar Dikirizir Gavgavimin gin mangi.

8 Ezi ian inazir afeziaba nan akam barazir puvatigha an gin zuir pu. Puvati. Me akaba batogha uan ifongiabara gintigha arazir kurabara damuasavira nighnisi. Ezi Akar Dikirizir Gavgavim mikemezi moghira, ki iveau kuraba me ganidi.”

9 Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin na migei, “Judaba ko Jerusalemia, nan akamin gin mangan aghuagha, akiribagh iragh na gasasa akam

misoke.

¹⁰ Me uamategha men ovaviba amizir arazir kurabar gin zui. Men ovaviba fomiram amizi moghin me nan akam baraghan aghua. Israeliān kantri ko Judabar kantri, aning uaghara asebar gin ghua men ziaba fe, egha Akar Dikirizir Gav-gavir ki men ovaviba ko amizim abigha gifā.

¹¹ Kamaghin ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, ki zuamira bar me gasighasichti, me itavraghamin tuaviba puvatigham. Egh me akurvazim bagh nan dimiva arangti, ki me bareghan kogham.

¹² Eghti Judaba ko Jerusalemia, aser me ofan mughuriar aghuim zuiba anidiba bagh mangam. Egh me aser kabar dimti, da dughiar kurar kamin aven men akuraghan kogham.

¹³ “Judaba, ian aser ia ziaba febar dibobonim, ian nguibar ekiabar dibobonim ko magh ghu. Egha ia aghumsizim itir asem Bal bagha, ofan migharir mughuriar aghuim zuim damuasa dakozir aviribar ingari. Ezzi dakozir kabar dibobonim da Jerusalemin nguibar ekiamin tuavir aguabar dibobonim ko magh ghu.

¹⁴ Jeremaia, gumazamizir kaba dughiar kurram bativamin dughiamin, ni me bagh na ko mikiman marki. Ni me bagh pamten nan diman marki. Ni men akurvaghsı nan azangsighan marki. Guizbangira, me uarir akurvaghsı nan dimti ki me bareghan kogham.”

¹⁵ Ikiavira Itir God kamaghin Judabav giä ghaze: “Ia gumazamizir ki bar ifongeziba, ia arazir bar kurar aviribagh ami,

kamaghin, ia nan ofa gamir Dipenimin aven
mangan kogham.

Ki ian amamangatighti, ia aven mangam.
Ia uaghan uari bagha ofa damuasa asiziba na
bagha da inigha iza ghaze,
ofan kaba ian akurvaghti ia ikuvighan
kogham. Bar puvatigham.

Ki ia gasighasighamin dughiamin, ia
bar biziba puvatigh bar akongeghan
kogham.*

¹⁶ Ki faragha ia dibora ghaze,
Israelia ia mati olivin temer aghuir mam bava
ovizir aghuiba iti.
Egħti ki datirighin olivin temer kam avim a
datighti,
avim ararimin min pamten dagarvagh, temer
kam gasegħti,
a isiva aguaba bar dipirighiregħ bar
għivaghram.

¹⁷ Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki
tememin min nguazir kamin ia akara,
egħha datirighin ia gasighasighħa migei.
Ki garima, ia Israelin kantri ko Judan kantrin
gumazamiziba,
ia ofan mugħuriar aghuim zuiba isa asem Bal
bagħha, dagh ami.
Ezzi ian arazir kurar kam na gamizi,
ki bar ian aningagħe.”

*Gumaziba Jeremaia misuegħti an aremegħħa
akam misoke*

* **11:15:** Hibrun akam deragħa migħiġiġar kamin mingarim
abiġiżiż puvati.

18 Kì Jeremaia, kì Ikiavíra Itir God ko migia ghaze:
“Ikiavíra Itir God, gumazamizir maba paza na
damuasa migei.

Ezi me damuasa amir bizar kam, ni an gun nan
akazi, kì fo.

19 Kì faragha fozir puvati, me paza na damuasa na
bagha akam misosi.

Kì mati sipsipin nguzim gumaziba a misueghti
an aremeghasa an akua zui.

Ezi gumazir kaba akam misuegha ghaze,
‘Aria, e datirighiram a misueghti an aremegham,
mati gumazim temem bema, me an dughi-
amrama an oti mokin.

E bar a kuavaremeghti, gumazamiziba
uam an ginighnighan kogham.’

20 O Ikiavíra Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
ni arazir aghuimin gin ghua gumazamizibar
araziba tuisisi.

Ni deravíra men nighniziba ko naviba
tuisisi.

Kì osimtzir kam isa nin dafarim gati.

Kì fo, Ni gumazamizir kaba iveauzir kuram me
daningiva bar me gasighasigham.”

21 Ki orazi Anatotin nguibamin gumazir maba
na misueghti, kì aremeghasa kamaghìn na migia
ghaze, “Ni Ikiavíra Itir Godin ziamin uam akatam
mikiman marki. Ni ua tam mikimti, e ni misueghti
ni aremegham.” Ezi Ikiavíra Itir God, nan
dimdiam baregha kamaghìn na migei,

22 “Ki Ikiavíra Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki
guizbangira migei: Ki Anatotin gumazamiziba
pazivíra me damighiva, iveauzir kuram me

daningam. Ki me misoghsı apaniba amadaghti me izi men gumazir igiabav sueghti me arimighiregham. Eghiti dughiar kamın, Anatotin gumazamiziba dagheba puvatighti, men otariba ko guiviba arimighiram.

²³ Anatotin gumazamizir paza ni damuasava amiba, ki me ikarvagh me gasighasighamin dughiam, ki a ginabagha gifा. Men tarazi miseveghirighan kogham. Me bar moghira ikuvigham."

12

Jeremaia osimtizim ikia Ikiavira Itir Godin azangsisi

¹ O Ikiavira Itir God, ni kotaiba tuisizir arazim a bar dera,

ezi ki zurara uan osimtizim akırsı akamadarim ni ko a damuan kogham.

Ezi arazir ki fozir puvatizir maba iti, ezi guizin nin arazir kotaiba tuisizim,
ki a bagh nin azangsighasa.

Manmaghiram amizi gumazamizir arazir kurabagh amiba me zurara deragha iti?

Ezi manmagh amizi, ifavaribagh amir gumaziba deraghavira ikia ghuavira iti?

² Ni me isa nguazir kam garighizi, me deraghviram otiva,
mati gumazim temem akarazi, an biba
nguazim giraghuezi,
temem aghuigha bava oviziba iti.

Me zurara nin ziam diborava,
men nighniziba nin saghuiamın iti.

3 O Ikiavira Itir God, ni bar na gifogha, ki amir araziba sara fo.

Egha na tuisigha bar deravira na gifo.

Ni na bagh apanir kaba batueghasa, ki ifonge.

Mati gumaziba sipsipbav sueghti da aremeghasa, da inigha zui.

Ki nin azai, ni inabazir dughiamin,

ni me misueghti me arighiregham.

4 Gumazamizir kaba arazir kurabagh ami.

Egha uaghan me ghaze,

“Bizir e bativamin kaba, Jeremaia bar dar ganighan kogham.”*

Kamaghin amizi, ni gumazamizibar arazir kurabar osimtiziba ikarvagha nguazim gamizi,

an aghazagharizi, graziba bar misangi.

Ezi asiziba ko kuaraziba tintinibar ariaghiri.

Ezi ki nin azai, Ni dazoghin bizir kam agivaghti, nguazim ua deragham?

5 Ezi Ikiavira Itir God na ikaragha ghaze:

“Jeremaia, osimtizir ni datirighin isir kam, a gin otivamin osimtizim min garir puvati.

Ni gumaziba ko ia tuavimin ivemar, ni me gitaviragsi damuva avegham, ni avighaghegham,

* **12:4:** Gumazir maba kamaghin akar kam gira, “God bizir e amibar gari puvati.” Gumazamiziba kamaghin Jeremaian mikimam, egh me ti kamaghin nighnigh suam, a men faragh ovegham. O me ti ghaze, me uari an misueghti an aremegham. Ni Jeremaia 11:18-23in an gan. **12:5:** Jeremaia 49:19; 50:44

egh ni manmagħin hoziaba ko
ivemaram?

Ni nimira uan kantrin aven danganir azentuzimra
deragh iki,

ni manmagħin mangi Jordanin Fanem in
boroghin itir ruarir averiamin ikiam?

⁶ Ez i nın aveghbuuba ko nın adarazi akirim ni
gasaragħha,
osimtizim ni darīgħ pazi ni damuasa akam
misoke.

Egha uari akuvagħha ni ekiarugħha givagħha,
bar nın suighasa roghira izi.

Kamaghin amizi, me izi akar aghuibar ni mikimti,
me baraghan marki.”

*Ikiavira Itir God, uan gumazamiziba bar me
baseme*

⁷ Ikiavira Itir God ghaze,
“Israelien gumazamizir ki ua bagħavira
miseveziba,
ki akirim ragħha me gasaragħha għifa.

Gumazamizir ki bar gifongezir kaba,
ki datir ħin apanibar amamangatighti,
me me dikab iragħam.

⁸ Nan gumazamizir kaba, nan apanim gamigha,
na dikabinasa pamten diava arai,
mati laionin mam ruarim in ikia pamten aroi.

Kamaghin, ki me gifongezir puvati.

⁹ Nan gumazamizir ki ua bagħavira inabaziba,
me mati kuarazir mam, kuarazir isaba iza
anek iarugħha a gasighasisi.

Ki kantrin igharazibar diagħti me izi nan gu-
mazamizir ki ua bagħavira inabazibagh
asighas iż-ġam,

Mati gumazim asizir atiabar diaghti, me uaghan izi kuarazir kam amam.

10 “Kantrin Igharazibar Gumazamizibar gumazir dapanir aviriba iza,
nan wainin azenir dirim gasighasiki.

Me azenir dirir kam dikkezi,
a danganir midiarimin min iti.

Ezi gumazamiziba uam an itir puvati.

11 Eghti nguazir kam pura ikiti, gumazamiziba an puvatigham.

A dipaba puvatizir danganimin min otogham.
Eghti nguazim ikiva aziti, ki a baraghram.

Eghti nguazir kam min itir gumaziba,
ua a ginighnighan kogham.

12 Eghti apanir aviriba otivigh, gumazamiziba puvatizir danganir mighsiabar tuavimin izi,
biziba bar dagh asighasigham.

Guizbangira, ki Ikiavira Itir God, ki apanibar amuti,
me ian kantrin otevir mammin ikegh, mangi otevir igharazimin gumazamiziba bar me gasighasigham.

Eghti gumazitam ua deragh ikian kogham.

13 Ia Israelia witin oviziba oparigh,
da iniamim dughiamin, ia benir dikonibar ganti darara ikiam.

Ia pura ingangarir mitiabagh amua bizir muziaribara isi.

Ki Ikiavira Itir God, nan aningagharim ian ikiavira iti,

kamaghin ia witin ovizir muziariba
bangin aghumsigham.”

*Ikiavira Itir God, Israelian boroghin itir
kantriba bagha akar dikirizim gami*

14 Ikiavira Itir God kamaghin migei, “Ki Israelian boroghira itir kantriba akam men iti. Me arazir kurabagh amua, egha nguazir ki uan gumazamizibagh aningizir kam pazav a gami. Ni oragh! Ki apanir kaba men nguazimra me batuegham. Judaba uaghan apanibar tongin uan nguazir ki me ganingizimra iti, eghiti ki uaghan me batuegham.

15 Ki bar moghira me batuegh givagh, gin ua men apangkuvigh, men aku men nguazibara mangam.

16 Eghiti nan gumazamiziba nan ziam fer araziba, me dughiar kamin dar gan dagh fofogham. Fomira gumazir kaba nan gumazamiziba, me aser Balin ziamin guizbangira mikimasa pin arigha migei, egha nan gumazamizibar sure gami. Me datirighin uari nan ziamin pin darigh guizbangira mikim suam, Ikiavira Itir God, a zurara iki mamaghira ikiam. Me arazir kabar gin mangi, uaghan nan gumazamizibar otivigham.

17 Eghiti kantrin tamin gumazamiziba nan akam bareghan aghuaghti, ki me batuegh bar me gasighasigham. Ki Ikiavira Itir God ki mikemegha gifia.”

12:15: Jeremaia 48:47; 49:6; 49:39 **12:16:** Josua 23:7; Aisaia 49:6; Jeremaia 3:17; 16:19 **12:17:** Onger Akaba 2:8-12; Aisaia 60:12

13

Ikiavira Itir God, inimin akar isin zuimin Jeremaia migei

¹ Ikiavira Itir God kamaghin na migia ghaze, “Ni mangi inir aghuitam givezegħ, a ikegh. Egh inir kam isi dipam dagħuan marki.”

² Ez i Ikiavira Itir God mikemezi mogħira, ki ghua inir mam givezegħha a ike.

³ Ez i Ikiavira Itir God ua kamaghin na migei,

⁴ “Inir ni iverzegħha uan ivariam gikezir kam, a inigh dikavigh Peratin Fanem in mangi, egh inir kam isi dagħiar torim in aven a modogħi.”*

⁵ Ez i ki Ikiavira Itir God mikemezi mogħin amua, inir kam Peratin Fanem in a modo.

⁶ Ez i aruer aviriba ghua givazima, Ikiavira Itir God, ua kamaghin na migei, “Ni dikavigh uamategħ Peratin Fanem in mangi, egh ki ni mikemezi ni modożir nir kam uam a inigh.”

⁷ Ez i ki Peratin ghughha, inim modożir danganim gutui. Egha ki inim inigha an garima, a ikuvigha givagħha, ua ingangariba an puvati.

⁸ Ez i Ikiavira Itir God ua kamaghin na migei,

⁹ “Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei: Ki Judaba ko Jerusalemia uari uan ziaba feir arazim abiragħti, me inir ikuvizir kamin min ikuvighti, men ziar ekiam givagħam.

¹⁰ Gumazamizir arazir kurabagh amir kaba, me uan kuaribav konegħha nan akaba baraghan aghħua. Men naviba gavgavizi, me uan nighnizbar ġin zui. Egha asebar ġin ghua men ziaba fe. Egh

* **13:4:** Ziar kam Perat, gumazir maba kamaghin a ginighni, a Yufretis in Fanem. **13:10:** Jeremaia 9:14; 11:8; 16:12

gin gumazamizir kaba ikuvigham, mati inir kam ikuvigha ingangariba an puvati.

¹¹ Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, Ki faragħha Israelin kantrin gumazamiziba ko Judan kantrin gumazamiziba bar me gamizi, me nan porogħa gavgavizi mogħiñ, mati gumazim inim isa uan ivariam gikegħa, anem ġiġi rizzi a gavga fi. Ki kamagħsua, me nan gumazamizibara iki, egh nan ziam fi na bagħ bar akuegh ziar ekiam na dan Ingħam. Ez i me na baragh nan gin mangan aghħua.”

Jerusalemia nguazir minemin min ikuvigham

¹² Ikiavira Itir God ua na migia ghaze, “Jeremaia, ni mangi kamaghin Israelia mikim suam, ‘Ikiavira Itir God, a Israelien God, a kamaghin migia ghaze: Gumazamiziba wainin dīpam isa nguazir minebagħ fusfuzi da izefe.’ Eġhti Jerusalemia ti oreġħ ni mikim suam, ‘Ni ghaze, e ti bizir kam gifozir puvati, a?’

¹³ Eġhti ni kamaghin me mikim, ‘Ikiavira Itir God kamaghin migei, Ki uabi nguazir kamien itir gumazamiziba wainin dīpam men gunasava ami, eġħi me bar onganigham. Devit in ikizim in atriv-iba ko, ofa gamir gumaziba ko, akam inigha iziż gumaziba ko, Jerusalemin gumazamiziba bar, mati wainin dīpam nguazir minem gizivazi mogħiñ, wainin dīpam me gizivagħam.

¹⁴ Ki gumazamizir kaba bar me gasighasigham, mati gumazim nguazir mineba isa uariv sosi da biaghiri mogħiñ. Men amebogħfeziaba ko, boriba sara ki me ginighnigh men apangkuvighan

kogham. Bизитам bar nan tuavim apirighan kogham. Kì Ikiavıra Itir God, kì mìkemegha gifa.'"

God iveau kuram isì Judabar aningam

15 Ia Judaba, Ikiavıra Itir God, ia mìkemegha gifa.
Kamaghın amizi, ia deraghvıra kuaribar arigh nan akam baragh.

Egh ia ifaghati uari fan marki.

16 Ia datırighın Godın akurvazimin angazangarim bagha garavıra iti.

Eghti gin Ikiavıra Itir God, angazangarir kam giraghti, a mitarmer bar ekiamın otogham.

Guizbangıra, dughiar kuram otogham,
mati Ikiavıra Itir God ian nguibaba mitarmem dar anighti,
ia mighsiabar pın daruva asaghpor tintinibar iregham.

Kamaghın, arazir kam faragha otivamin dughiamın,

ia zuamira ziar ekiam isì Ikiavıra Itir God, ian God, a daning.

17 Ia Ikiavıra Itir Godın gumazamiziba, ia mati an sipsipin bızım,
a deravıra ia gejhufi.

Ia nan akam baraghan aghuaghavıra ikiti,
apaniba izi, ia inigh mangi,
kantrin igharazimin pura ingangarir gumariz kinibar min ia arigham.

Eghti, kì uabira modogh ikıva ian ifaghatir arazim ginighnigh,
ia bagh pamtem aziti,
temeriba nan damazimning gizivagh izighiram.

- 18** Ikiavira Itir God kamaghin na migia ghaze:
 “Ni mangi akar kam isi atrivim uan amebam ko
 aningin mikim suam,
 Gua gin ua kantri gativaghan kogham.
 Guan atrivir dapanir asuar dirimning, pura bizir
 kinimningin min otogham.
 Kamaghin amizi, gua atrivir dabirabimning
 atakigh.
- 19** Apaniba izi Judan sautin amadaghan itir Dis-
 trik Negev, an itir nguibaba ekiarugh dar
 divazibar tiar akaba asegham.
 Me Judaba bar me inigha nguabar
 igharazimin, pura ingangarir gumazir
 kinibar min me arighsi, me inigh
 mangegham.
 Kamaghin amizi, Judan gumazitam ua
 nguibabar tiar akaba kuigh mangi
 izegh damuan kogham.
- 20** “O Jerusalemin nguabar ekiam, ni kogh notin
 amadaghan izir midorozir gumazibar
 ganti, me ni bagh izam.
 Gumazamizir ni bar ifuegha deragha me
 geghuva men gariba,
 me mati sipsipin dirir ni me bagha bar
 akongeziba, me managh iti?[†]
- 21** Eghti gumazir ni namakabagh amigha akur-
 vaghiziba,
 me izi ni dikabiragh ni gativam.

[†] **13:20:** Ves 20-27in aven itir migirigjaba, God akam isa Jerusalemian mikiri. Egha a kamaghin akar isin zuimin migei, Jerusalem uabi mati amizir mam, egha an akar kam amizir kamra mikiri. Ez gumazamizir nguabar kamin itiba me mati an boriba.

- Eghti ni manmagħin me mikimam?
 Ni amizim otasa mizazim isi mogħin,
 ni ti mizazir bar kuram baraghham.[‡]
- ²² Egh ni ti uan navir averiamin aven uabi uabin
 azangsigham,
 manmagħin amizi, bizir kurar kaba na batif?
 Ni kamaghħin fogħ, Nin arazir kuram bar ekefe.
 Kamaghħin amizi, gumaziba nin korotiaba
 suegħha arazir kurabar ni gami.
- ²³ Eghti Itiopian kantrin gumazamiziba, men
 mīkarzir piziba, mīkarzir ghurghuribar oti-
 vam, ti puvati.
 Eghti kaziar atiam, me a dibora ghaze, lepat,
 a ti uan mīkarzir digħdiriba itiba gi-
 ragħam, a?
 Bar puvati.
- Kamaghħira, arazir kurar kam, nin arazimra,
 ezi ni anetegħan kogħam.
- ²⁴ O Jerusalem, ki nni arazir kurar kam bangin
 aminim gumazamiziba puvatizir danganim in
 ikegħa iza, witn afezibagh ivai da zui
 mogħin,
 ki nni gumazamiziba batuegham.
- ²⁵ Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze,
 ni na bakiñiġħiniga ifavarir aseba nighnizir
 gavgavim dar iti.
- Kamaghħin amizi, bizir ni bativir kaba, ki der-
 aghavira fogħa da misevegħha għifa,
 eghti da ni bativam.
- ²⁶ Ki uabi nni korotiam fejh uanabogħti,

^{‡ 13:21:} Hibrun akam deragħha migħiġiġar kamin mingarim abighiżżejjur puvati.

gumazamiziba nin mikarzir mogomemin
ganti,
ni bar aghumsigham.

²⁷ Ki uabi gari, ni arazir bar kurar ki ifongezir
puvatizibagh ami.

Ni asebar gin mangasa pamtemin ingara,
mighsiaba ko danganir tuziba itibar dar zi-
aba fe.

Ni mati gumazim uan roroamin amuim ko
dakuasa an giriabagh suagha arui,
egha mati hoziar apurim pamten hoziar ame-
bamin gin ghuava aroi.

O Jerusalem, nin araziba bar mize,
egh ni kamaghira iki mangi manadizoghin ua
zuegham? Bar puvatigham.
Noka! Ni bar ikuvigham.”

14

Judan kantri amoziba puvati

¹ Dughiar kamin Judan kantri amoziba izi pu-
vatizima, Ikiavira Itir God, an gun migia akar kam
isa Jeremaia ganingi:

² Judan kantrin gumazamiziba bar osimtizir
ekiamin ikia azi.

An nguibabar aven itir gumazamiziba bar
pazavira iti.

An gumazamiziba tintinibar nguazim girav ikia
puviram azima,
men azirakam Jerusalemin nguibamin
ikegha, nan kuarim bagha ghuavanadi.

³ Men gumazir dapaniba dipaba tuasa ingangarir
gumaziba amangizi,
me mozir dipabar ghuegha gari mozir paba
dakegha gifa.

Ezi me miner misewiba ua da inigha nguibar
ekiamin ghue.

Egha me paza uari baraghha aghumsigha, ose-
megha uan guaba monge.

⁴ Amoziba Judan kantri gizir puvatizi,
nguazim bar misingi.

Kamaghin amizi, gumazir azeniba opariba,
bar osemegha aghumsigha uan guaba monge.

⁵ Ezi asizir atiaba nguziba batima, da damamin
graziba puvati.

Kamaghin, me uan nguziba ataghirazi, da
pura iti.

⁶ Ezi donkin atiaba mighsiabar tuivav ikia, afiar
atiabar min avighagha pamtemin aminim
isi.

Da pamtem damamin graziba bagha ruia
gari.

Ezi graziba bar puvati,
kamaghin men damaziba bar mikirvagha
iraghue.

⁷ Ezi nan gumazamiziba kamaghin na ko migia dia
ghaze,

“Bar guizbangira, e akirim ragha ni gasaragha
givagha, arazir kurar avirim gami.

Ezi en arazir kurar kaba e isa kotiam gati.

Ezi Ikiavira Itir God, ni uan ziar ekiam ginighnigh,
en apangkufigh.

- 8 E Israelia zurara uarir akurvaghaha nîrara
nighnigha ni mizua iti.
Egha osimtizibar dughiabar ni uam e isi.
Ezi manmagħ amizi, ni datirighin e għifozir puvatizzi
mogħin iti?
Manmagħ amizi, ni nguibar iħbar igharazim in-
mazir guraghav itim in min iza
dimagarir vamiran e ko ikegħha għu?
- 9 Manmagħ amizi, ni gumazir okam nighnizim in
min, en akurvaghha min għavva puvati?
Manmagħ amizi, ni mati, midorozir gumazim
uan apaniba abinamin għavgħavha puvati?
Ikiavira Itir God, e bar fo, ni kamaghħin amir pu-
vati.
E fo, ni en tongħiġ itima, e n-niñi gumazamizibara
iti.
Kamaghħin, ni e ataghħiragħan marki.”
- 10 Ezzi Ikiavira Itir God, gumazamizibagh
nighnigha ghaze:
“Me pura tintinibar daruasa bar ifuegħha, deragħha
uan daroribar garir puvatighha akīrim na
gasara.
Ezzi ki Ikiavira Itir God, ki arazir kam bagħha
bar me gakongezir puvati.
Ki datirighin men arazir kurar kabagh nighnigh,
me ikaragh iverzur kurram me daningam.”
- 11 Egha Ikiavira Itir God, kamaghħin na migħia
ghaze:
“Jeremaia, gumazamizir kaba, ki deragh me
damusi,

ni me bagh nan azangsighan marki.

¹² Eghti me ti na bagh dagheba ataghiragh nan akurvazim bagh na ko mikimti,
ki me bareghan kogham.

Eghti me ti, ofan na bagh tueghti bar isi mighiramiba ko, witin ofan tuamiba, na danieltingti,

ki dagh ifuegh da inighan kogham. Puvati.

Ki apaniba amadaghti, me izi me misueghti me arimighiregham.

Egh ki me damuti, me dagheba puvatigh arimighiregham.

Egh ki arimariar ekiabar amuti,
da me bativti me arimighiregham.”

¹³ Ez i ki an akam ikaragha ghaze,

“Oio, Ikiavira Itir God, en Ekiam, ni oragh.

Nin akam inigha izir gumazir maba akar igharagha garibar gumazamizibav gei.

Me kamaghin nin akam akura ghaze,

Apaniba ia misueghti ia arimighireghan kogham.

Egh ia dagheba otevegha arimighireghan kogham.

Egh Ikiavira Itir God deragh ia damighti,

ia nguazir kam bar deraghvirama an ikiam.”

¹⁴ Ez i Ikiavira Itir God, kamaghin na migei:

“Akam inigha izir gumazir kaba nan ziamin ia migia, ifavarir akabar ia migei.

Ki me amangizir puvati, egha uaghan akatam me ganingizir puvati.

Akam inigha izir gumazir kaba, me uari uan
nighnizibar migei.

Me ghaze, me irebamin min garir bizibar gara
migei.

Puvati, me ifari.

Egha bizir otivamiba me davgia, pura migei.

15 Ki Ikiavira Itir God, ki gumazir iza nan ziamin
akam akunizir kaba, ki men gun ni migia
ghaze,

Ki me amangizir puvati.

Me ifara pura iza nan ziamin ghaze,

‘Midoroziba ko dagheba puvatighamin
dughiam kantrin kamin otivan kogham.’

Ezi ki ia migei,

Midoroziba ko mitriiar arazimra,

Godin akam inigha izir gumazir kabara
bativ bar me kuavaremegh.

16 Eghti gumazamizir akam inigha izir gumazir
kabar akaba baraghiziba,
me midorozim ko dagheba puvatizir bizim
bagh arimighiriti,

me men kuaba isi Jerusalemin nguibar ekiamin
tuavir toribav kightedti,

gumazir men kuaba isi mozibar afamiba bar
puvatigham.

Eghti men amuiroghboriba uaghan, arazir kamra
men kuaba bativigham.

Ki garima, Jerusalemia arazir kuram gami,
kamaghin ki bar me gasighasigham.”

17 “Jeremaia, ni gumazamizibar apangkuvamin
akamin me mikim. Ni kamaghin mikim,

‘Ki Jeremaia, ki arueba ko dimagaribar azivira
ikiti,
nan damazimning temeriba dagh izivagh
mamaghira ikiam.

Nan gumazamiziba, guivir ki bar ifongezimin
min, ki bar deravira men gari.

Ezi apaniba nan gumazamiziba puvira me
misoagħarighizi,
me bar mogħira ikufi, mati me duar dafar
kuraba iti.

¹⁸ Ki nguibar ekiamin azenan ghua gari,
midorozimin ariaghirezir gumazibar kuaba
irav iti.

Egha nguibar ekiamin tuavibar aven arua gu-
mazir dagheba otevezibar gari,
me ariava men mikkarziba ikuvigha aghariba
guni.

Ki arua garima,
akam inigha izir gumaziba ko ofa gamir gu-
maziba purama arua
bizitam gifozir puvati.’’

Jeremaia amozim amangasa Godin azangsisi

¹⁹ Ezi ki kamaghin Ikiavira Itir Godin azangsisi,
“O Ikiavira Itir God, ni bar akirrim ragħha Judan
kantri gasara, o?

Ni Saionin nguibar ekiamin gumazamiziba
bar me gifongezir puvati, a?

Egha ni manmaghsua, bar e gasighasighizi, e ua
deraghan kogħam?

E ghaze, e ti deraghvira dapiam.

Ezi puvati, e deragħha apiazir puvati.

E ghaze, e ti osimtiziba ategħi, avugħsi de-
ravira ikiam.

Ezi puvati, apaniba iza e gamima e bar atiatingi.

20 Bar guizbangira, Ikiavira Itir God, e fo, e uan inazir afeziaba ko, arazir kurar aviribagh amua,

nin damazimin e dar osimtziba iti.

21 Ni uan ziar ekiam bagh akirim ragh e gasan marki.

Nin Dipenim, a mati nin atrivir dabirabir aghuim,

ni a ginighnigh, apaniba ateghti me Dipenir kam paza a damuan marki.

Egh ni e ko amizir Akar Dikirizir Gavgavir kam ginighnigh anebighan marki.

22 Kantrin igharazitamien aser kuratam amozim damighti an arigham ti? Puvati.

O overiam uabi amozim e danigham ti? Bar puvati.

Ikiavira Itir God, en God, nirara ni bizir kamagh garibagh ami da otifi.

Kamaghin amizi, e nighnizir gavgavim nin iti.”

15

Judaba bar ikuvigham

1 Egha Ikiavira Itir God, kamaghin na migei, “Jeremaia ni oragh. Moses ko Samuel nan boroghin iziva, gumazamizir kabar akurvaghsie izi nan damazimin tugh na ko mikim nan azangam, eghti ki apangkuvitam men ikian kogham. Ni

gumazamizir kaba batueghti me mangi! Nan mukuragh! Ki ua kagh men ganan aghua.

² Eghti me ti kamaghin azangam, 'E managhira mangam?' Eghti ni me mikim suam:

"Ki Ikiavira Itir God ki kamaghin migei:
 Men gumazamizir ki arimariar kuramin
 arimighirasa amiseveziba,
 me arimariar kuraba iniam.
 Eghti gumazamizir ki midorozir sabamin oven-
 gasa amiseveziba,
 me mangi misogh arimighiram.
 Eghti gumazamizir dagheba otevegh arimighiran
 ki miseveziba,
 me dagheba puvatighiva arimighiram.
 Eghti gumazamizir mangi nguibar igharazimin
 kalabusin ikiasa ki miseveziba,
 me mangi nguibar igharazibar kalabusin
 ikiam.

³ "Ki Ikiavira Itir God, ki bizir gumazamiziba bar me agivamin 4plan kaba amangi: Apaniba me misoghti me arimighireghti, afiaba men kuaba kurvagh mangiti, da dighorti kuarazir pin mighagha aruiba izighiri dar tuzibar amiti, asizir atiaba izi dar naba bar ada ami da agivagham.

⁴ Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba, bizir ki Judabagh amizir kam baregh atiatigh digavir kuram damigham. Ki garima, Hesekian otarim Manase, a Judan atrivimin ikia, Jerusalemin aven arazir bar kurabagh ami.

Ezi bizir ki amir kam, a Manasen arazir kuram ikarvasi."

5 Ikiavira Itir God kamaghin diagha ghaze:
"O Jerusalemin gumazamiziba, tina ian apangku-
vigham?"

Egħti tina ia bagħ aziam?
Egħti tina ian kuarkuv ia gifofogħam,
ia deragħha iti o puvati?

Gumaziba puvati.

6 Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei,
ia akirim na gasaragħha bar nan sagħon iti.
Ezi ki uabi uan agharim in ian misogh,
ia gasighasighasava ami.

Ki dughiar aviribar ian apangkuva ghua,
datirighin ki aghua.

7 "Judan gumazamiziba uan arazir kurabagh
irazir puvati.
Kamaghin amizi, ki Judan nguibaba vagħ-
vagħha dar gumazamiziba bar me inigha,
me givaragħha me batogħezi me ghuezi
mogħin,

mati aminim witin afezibagh ivarazi da ghue.
Ki uan gumazamiziba bar me gasighasigha
men boribav sogħezi me ariaghire.

8 Egħti men midorozir gumazir ariaghirezibar
amuir odiaribar dibobonim nan
damazim in bar ghuanabogħ,
ongarir gigim in dibobonim gafiragħam.

Ki aruer arizim in apaniba amadazi, me iza,

men midorozir gumazir igiabav soghezi me
ariaghire.

Ezi bizir kam gumazir igiar kabar amebabagh
amizi,
me digavir kuram gamigha, osimtizir ekiamin
ikia bar atiatingi.

⁹ Ezi amizir borir 7pla batezim, an boriba bar
arimighiregħti,
amebar kamin navir averiam bar ikuvigh,
mati minemin min isikuam,
egħti an kuarmizim mati asżiżir agharim
an guragħti, an angam aremegħsi
damuam.

Amebar kamin dugħiar aghuim, ua dugħiar bar
kuramin otogħti, a bar aghumsigham.

Mati an aruer arizimin itima, aruem zuamira
iraghugħha gifा.

Kamaghira, Judan ikiavira itir varazira, ki
apaniba amangħighti,
me izi me misuegħti me arimighiregħam.
Ki Ikiavira Itir God, ki mikkemegħha gifा.”

Jeremaia uan osimtizim in gun God migei

¹⁰ Ki kamaghin migei:

“Ki bar uabin apangkuvigha osemegħha kamaghin
uabira uabin migei,

O nan amebam, ni ti tizim bagħavira na batezi
ki nguazir kamin ize?

Gumazamizir nguazir kamin itiba nan akaba ikar-
vazima, ki akamadariba me koma adagh
ami.

Ki gumazitam in amamangatizi, a pura nan
bitezam inizir puvati.

Ki gumazitam pura na da bitezam inizir puvati.

Ezi gumaziba bar mogħira nan atara ghaze, ki ikuvigham.”

11 Ezi Ikiavira Itir God, ghaze:

“Ni osiman marki. Ki nin akuragħti ni deraghvira ikiam.

Egħti ki apanibar amighti, me osimtizim ko dughiar kuramin aven ikīva,
uarir akurvagħsi ni bagħ iżi nin azangsīgham.”*

12 Egha Ikiavira Itir God, gumazamizibav għia
ghaze:

“Gumazitam ain ko bras apiramin gavgaviba pu-
vat. Ezi apanir notin amadaghan iziba, me bras ko

ainin min bar gavgafi.

13 Ia nguibar kamini ikia arazir kurar bar
aviribagh ami.

Egħti ki bizir kam ikarvagħamin iveau min
min, ian dagħiaba ko bizir aghuiba isi,
pura apanir kabar aningam.

14 Egh ki an apanibar amighti me ia inighti ia pura
men ingangarir gumazir kinibar iki,
nguazir ia fozir puvatizim min mangam.

Nan aningagħarir ian itim, ki a damighti
an avim min bar puvira ian isi iki kamaghira
ikiam.”

15 Ezi ki Jeremaia ki kamaghin migei:

“O Ikiavira Itir God, ni biziba bar dagh fo, egha
gumazir paza na gamiba, ni bar me gif.

* **15:11:** Hibrun akam deragħha migirrigiār kamini mingarim abighiżżejjur puvat.

Kamaghin, ni gumazir nin ziam bagha dibovir
osimtiziba na garizibar ganiva,
na ginighnigh nan akuragh.

Egh gumazir na gasighasizir kaba, ni iveauz kuram
me ikaragh.

Ni ti men sughsugħti, me na misuegħti ki are-megħam.

¹⁶ O Ikiavira Itir Godin Bar Gavgaviba Itim,
ni uan ziam na garizima, ki ni nan anavira.

Ezi nin akam na batogħa, mati nan dagħemra minn iti,
mati dagħer mam, gumazim, a isa anepava
gavgavim namnam ko duam ganid.

Ezi nin akam na gamima,
ki uan navir averi amin aven bar akongegħa
nan navim dera.

¹⁷ Ki gumazir dughiar aghuiba bagħavira itiba ko
apiavkia
bizibav già atir puvati. Bar puvati.

Gumazamizir arazir kurar me amiba bangin,
aningazim na gizifa.

Kamaghin, ki uabi abiragħha bar nin apengan
ikia uabira iti.

¹⁸ Manmagħ amizi mizazir kam nan ikiavira iti?
Egha manmagħ amizi, me osimtizim na
ganigavira iti,
mati duaba nan mikkarzim minn ikiavira ikia
midir puvati?

Ki garima, ni nan akurazir puvati,
mati gumazim mozir pam bagħha ghua
garima,
a dakezi a tam amezir puvati.”

19 Ezi Ikiavıra Itir God kamaghın na ikaragha ghaze:

“Ni akar kabanang ategh navim giragh ua na bagh iziti, ki ua ni inighti,
ni ua nan ingangarim damuam.

Egh ni akar kuraba akurir arazim ategh, akar aghuimram akunam,
egh ni nan akatorimin min iki nan akamin gun mikimam.

Eghti gumazamiziba nin akaba baragh nin gin mangam.

Ni men akaba baragh men gin mangan marki.

20 Ki gumazamizir kabar damazimin ni damichti,
ni brasin divazimin min tugh gavgavigham.

Ki datirighin nin akuragha, ni ko iti.

Eghti gumazamizir kaba nin apanim damuva
ni dikabiraghan kogham.

Ki Ikiavıra Itir God, ki kamaghın mikemegha gifा.

21 Ki gumazir arazir kurabagh amiba ko apangku-
viba puvatizir gumaziba,
men agharim da ua ni inighti, me ua ni
gasighasighan kogham.”

16

*Jeremaia Godin Akar Gavgavim akunamin in-
gangarim iti*

¹ Ki Jeremaia, Ikiavıra Itir God ua kamaghın na
migei,

² “Ni nguazir kamın amizitamın ikian marki,
egh ni boriba puvatigh.

3 Ki Ikiavira Itir God, ki nguazir kamın itir boriba ko, men amebaba ko afeziar me batamiba, ki me bativamin bizibar gun ni mīkimasa.

4 Me bar arighiregham. Tarazi arimariar kuraba iniva arimighiram. Eghti apaniba izi taraziv soghti me arighiram. Eghti men tarazi dagheba puvatighiva, arimighiram. Eghti gu-mazir men kuabar apangkuv aziva, me isi mozibar afamiba puvatigham. Eghti men kuaba pura tintinibar afiar buaribar min nguazim giriv ikiam. Eghti kuarazir pin mīghagha aruiba ko asizir atiaba men kuabar amam.

5 “Ki Ikiavira Itir God, ki ua kamaghin migei: Ni gumazir ovevem gibua itibar pīzir isam bagh, men dipenimin mangan marki. Gumazamizir kaba, ki ua deragh men apangkuv me damu navir amīrizim me ko a inian aghua. Kamaghin, ni me bagh azirakar ighiabar amuan marki. Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mīkemegha gifa.

6 Ki ghaze, nguazir kamın gumazamizir ziaba itiba, ko ziaba puvatiziba sarama arighiregham. Eghti gumazir men kuaba mozibar afamiba puvatigham. Eghti gumazir me bagh aziva uan apangkuvim akakagh mīkarzim aghoriva, dapanir arizim gisamiba puvatigham.

7 Eghti gumazitaba gumazir aremeziba bagh azi ikiti, gumazir me bagh dagheba ko dīpaba ater izi men navibar amuti, me navir amīrizimin iki nimira ikiamiba puvatigham. Eghti men amebaba ko afeziaba aremeghti, gumazir izi gumazir kabagh ibua itiba bagh dagheba ko, dīpaba ater izi me daning, me ko ikiva gavgavim me daning me ko ikiamiba puvatigham.

8 “Ni gumazamizir isar ekiabagh amibar dipenibar mangi, me ko iki dagheba ko dipabar aman marki.

9 Ki, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki guizbangira migei, gumazamiziba ua nguazir kamin ikian kogham. Eghti bar akongezir arazim ko navim deragha itir arazim ko poroghamiba uarir itir arazim, ki bar moghira da agivagham. Eghti gumazamizir datirighin itiba, uari uan damazibar bizir kamin ganti, an otivam.

10 “Jeremaia, ni kamaghin me mikimti, me ti kamaghin ni mikimam, ‘Manmaghin amizi, Ikiavira Itir God bizir kurar kabar amuti da e bativasa migei? En arazir manam ikufi? E uan God, Ikiavira Itir God, arazir kurar manamin a gami?’

11 Eghti ni kamaghin me mikim suam, ‘Ian inazir afeziaba nan akam batuegha, na ategha ghua asebar ziaba fe. Kamaghin amizi, ki Ikiavira Itir God, ki arazir kabar ia damuasa.

12 Ez ian arazir kuraba bar ian inazir afeziaba amizir arazir kurabagh afira. Ia vaghvagha nan akam batogha, uari uan nighnizir kurabar gin zui.

13 Kamaghin amizi, ki nguazir kamin ia batueghti, ia mangi, nguazir igharazir ia ko ian inazir afeziaba fomira fozir puvatizimin ikiam. Ki ian apangkuvighan kogham, kamaghin amizi, ia nguibar kamin arueba ko dimagaribar ia asebar ziaba fam.”

*Ikiavira Itir God ua gumazamiziba inigh men
nguibamra izam*

14-15 Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migia ghaze, “Ki gumazamizir kaba batuegh, gin ua menaku nguazir ki men inazir afeziabagh aningizimin izam. Me datirighin uan akam gavgavim a daningisi mikim suam, ‘Bar Guizbangira, Ikiavira Itir Godin zurara itim, a Isipin e inigha en akua ize, e an ziamin gun migei.’ Egh ki ua men aku izamin dughiam, me arazir kam giragh kamaghin mikim suam, ‘Bar guizbangira, Ikiavira Itir Godin zurara itimin ziamin, notin amadaghan itir kantri ko kantrin igharazir an e amadazi e ghua ikeziba, a ua e inigha en akua en nguazimin ize, ezzi e an ziamin gun migei.’”

Judaba Ikiavira Itir Godin mongiva avegham

16 Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze, “Ki apaniba amadaghti, me iziva Judan gumazamizibar suigh me iniam, mati gumazim uan ivem akunigha osirir aviriba ini. Eghzi gin ki uam apanir igharaziba ameghti, me mangi gumazamizir mighsiabar mongeziba, ko dagiar toribar mongeziba, buri men suigham, mati gumazimruarinmin asiziba buria dar suisi.

17 Me amir biziba bar nan modozir puvati. Da bar nan damazimin azenara iti. Me uan arazirkuraba mongiva avegham.

18 Me nguazir ki me ganingizir kam, marvir guar kurar kaba isa nan nguazim garighizi, da nan damazimin mize. Kamaghin ki me amizir arazirkuramzin ivezim giviragh, ua a ikaraghamb.”

Gumazamiziba bar moghira Ikiavira Itir God gifogham

19 O Ikiavıra Itir God, ni gavgavim na ganiga, nan danganir mogomemin min ikia, egha osimtizibar dughiabar ni nan akurvasi. Nguazir kamin oteviba bar dar gumazamiziba bar, ni bagh izi kamaghin mikimam: En inazir afeziabar aseba, da pura bizir kiniba, da e gifara, en akuraghan kogham.

20 Gumaziba uari baghvıra godin tabar ingaram ti? Puvati. Marvir guar gumaziba ingariba, da guizbangıra godba puvati.

21 Ezi Ikiavıra Itir God kamaghin migei, “Ni oragh! Ki gumazamizir arazir kurabagh amiba dughiar vamırara men sure damigham. Dughiar kamin ki men sure damuti, me nan gavgavir ekiam gifogham. Egh me fogh suam, Nan ziam, Ikiavıra Itir God.”

17

Ikiavıra Itir God, Judabar arazir kuraba bagha me gasighasiki

1 Ikiavıra Itir God kamaghın migia ghaze, “Judaba, arazir kurar ia amiba kar ian arazir ia zurarama amiba da zurara ian ikivıra ikiam. Mati gumazim tuizimin akar oteviba aghorezi moghin, ia dar uan navir averiar gavgavibar da osirigha, da isa ofa gamir dakozibar 4plan mikebabar, bulmakaun komba aghoregha da osiri.

2 Ian gumazamiziba zurara asebar ofa gamir dakoziba ko temer guarir aser amizim Aseran nedazim itibagh nighnisi. Ia marvir guar kaba isa azenara temer ekiaba bar dar apengan da asava,

maba mighsiar piñ itibar ada asez̄i da tuivighav iti,
ez̄i ia dar ziaba fe.

³ Ia mighsiar kaba ko azenan itir tuzibar ghua
dar ziaba fe. Kamaghin amizi, ki ian dagiaba
ko ian bizir bar aghuiba isi apanibar aningam.
Ia uan kantrin aven arazir kurar avirim gami.
Kamaghin, ian arazir kuraba bangin, ki apanir
kaba ateghti, me ia ofa gamir dakoziba iniam.

⁴ Ian arazir kurar ia amir kaba bangin, ki ia
damighti ia nguazir ki aningizir kam ategham.
Egh ki ia damighti ia nguazir ia fozir puvatizimin
pura uan apanibar ingangarir gumazir kinibar
otivigham. Guizbangira, nan aningagharim mati
avir mam isia iti. Ia uari avir kam uam a gamizi a
dikafi. Eighti avir kam isi mamaghira ikiam.”

Gumazir pumuningin arazim

⁵ Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze,
“Gumazim akirim ragha na gasaragha,
nighnizir gavgavim gumazir kinimin ikia
ghaze,
ki uan gavgavimin uabin akurvagh deravira
ikiam,
gumazir kam a bar ikuvigham.

⁶ A mati temer muziarim dipaba puvatizir dan-
ganimin ikiava aghui.
Danganir kam gumaziba puvatizi, nguazim
amangsizim a gizifa.

Gumazir kamaghin garim,
dabirabir aghuiba puvatigham.

⁷ “Ezi gumazamizir nighnizir gavgavim nan itiba,

kı bar deraghvira me damuam.

8 Me mati temem me dipar miriamin anekara.

Ezi temer kamin biba nguazim giraghuegha
dipam isi.

Ezi aruem garir dughiam, an atiatir puvati.

An dafariba angamira ikiavira iti.

Egha amoziba izir puvatizir dughiabar, a nighnizir
aviribagh amir puvati.

A bar ikia mamaghira ti.”

*Ikiavira Itir God, gumazamizibar araziba bar
moghira da tuisisi*

9 Ikiavira Itir God, kamaghin migia ghaze,
“Gumazamizibar navir averiaba arazir
kurabara damuasavira me dikafi.
Egha men nighniziba bar kufi.

Ezi tina arazir kamin mingarim gifogham?
Bar puvati.

10 Ki Ikiavira Itir God, kirara, ki gumazamizibar
navir averiaba ko men nighniziba aven
men gari.

Egha vaghvagha gumazamizibar araziba
tuisigha,
me amir arazaraziba bar da ikarvagha
ivezim me ganidi.”

*Me arazir kurabagh amua isir dagiaba, da
ovengam*

11 Gumazim ifariva bizir aviriba iki,

17:8: Onger Akaba 1:3 **17:9:** Matyu 13:15; Mak 7:21-22; Rom 1:21; 7:11; Efesus 4:22 **17:10:** 1 Samuel 16:7; Onger Akaba 62:12; Rom 2:6; 8:27; Akar Mogomem 2:23

a mati kuarazir mam, kuarazir igharazim
aroriaba okemegha dagħi isin itima da
afoaghirezi,
an adar nguziba ini.

Ezzi gumazir kam iñ dagħiaba ko biziba,
da gumazir kam tīghar ghurighamin
dughiam da ovengam.

Egħiġi gin, gumazamiziba fogħam,
a mati gumazir organim.

Israelia uarir akurvaghħasa Ikiavira Itir God mizuai

12 En Godiñ Dipenim, a mati Godiñ atrivim
dabirabir bar aghuim.

A fomira ziar ekiam ikia, iza kamaghira iti.

13 Ikiavira Itir God, e Israelia zurara nighnizir
gavgavim niñ ikia,

ni en akurvaghħasa e ni bagħha mizuai iti.

Gumazamizir akirrim ragħha ni gasaraziba, me bar
aghumsigham.

Men ziaba, gumazamiziba zuamira me
bakin iñgħiñ nighħam,

mati gumazim uan ziam nguazim in an
osirizima a zuamira angaraghire.

Ezzi gumazir kaba ni ataki.

Ikiavira Itir God, ni mati emimirir pam, diper
ikirrimiżi e ganidim min iti.

Jeremaia uabin akurvaghħasa Ikiavira Itir Godin azangħi

14 O Ikiavira Itir God, ni nan arimariam akirighti,
ki bar guizbangira għuamagħekka.

Ni nan akuragħti, ki guizbangira deraghvira
ikiam.

Ki ziar ekiam niraram anidi.

¹⁵ Israelia kamaghin na dipova migia ghaze,
“E manadizoghin ganti, Ikiavira Itir God, bizir ku-
rar a damuasava mikkemezir kabar amuti,
da otivam?

A datirighin guizbangira dar amuti, da
otivti, e dar ganika!”

¹⁶ Ikiavira Itir God, ni uan gumazamizibagh eghu-
vir ingangarir kam na ganingi,
mati gumazir sipsipbagh eghuvim.

Ezi ki ingangarir kam ataghizir puvati.

Ezi ni fo, ki dughiar kuram gumazamizir kaba
bativasa

me bagha ni mikkemezir puvati. Bar puvati.

Ki nin damazimin mikkemezir akaba, ni
bar deraghvira dagh fo.

¹⁷ Ni na damutti ki bar puviram atiatingan marki.
Puvati.

Ni dughiar kurabar aven, nan mogomer dan-
ganir aghuimin min iti.

¹⁸ Egh datirighin ni paza na gamir gumaziba,
aghumsizim me daningichti,
me digavir kuram damighti,
ki digavir kuram damigh aghumsighan
kogham.

Ni men arazir kuram bangin dughiar kuram
damighti, a me batogh
bar me gasighasikigh.

Judaba Sabatin dughiamin damuamin araziba

¹⁹ Ikiavira Itir God na migia ghaze, “Ni mangi
nguibar ekiamin divazimin tiar akar me kam-
aghin diborim, Gumazamizibar Tiarakam, ni an
boroghin tughiv iki. Kar Judan atrivibar nguibar

ekiamin aven mangigh izegħi gamir tiar akam. Egh ni gin anetegħi mangi Jerusalemin tiar akar igharaziba uaghan bar dar borogħin tughiv iki.

²⁰ Egh ni gumazamiziba kamaghin me mikkim suam, ‘Ia Judan atriviba, ko Judan gumazamiziba, ko Jerusalemian tiar akar kamin mangigh izegħi gamiba, ia deraghvira kuariba arīgh Ikiavira Itir Godin akam baragh.

²¹ Ikiavira Itir God, kamaghin migia ghaze: Ia deraghvira uan ikirrimiġim bagħ nighnigh. Egh Ia Sabatin dughiamin biziba ater Jerusalemin aven mangisi, tiar akar kabar aven mangan marki.

²² Egh ia uaghan Sabatin dughiamin, uan dipenibar itir biziba ater daruan marki. Egh ingangaribar amuan marki. Ki ian inazir afeziabav kemezzi mogħin, ia Sabatin dughiam amisevegħti, a na bagħvira iki.

²³ Ezzi ian ovaviba nan akam batuegħha, nan gin zuir puvatigha, nan suren akar aghuiba baragħan aghħua.

²⁴ Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze: Ia nan akam barakigh! Ia Sabatin dughiamin biziba ater Jerusalemin aven izan marki. Ia Sabatin dughiam amisevegħti a nan dughiamra ikiti, ia an ingangaritam bar a damuan marki. Ia nan akamin gin mangi,

²⁵ eġħi atriviba zurara Devitin ikizim minn otivam, egh me Devitin ikizim minn atrivir dabirabim dapiam. Eġħi atriviba uan gumazir aruaba ko, hoziabar apiagh, karisbar tuivigh Jerusalemin tiar akabar aven mangi izegħi damuam. Eġħi Jud-

aba ko Jerusalemia tiar akar kabar mangi izegħ
damuam. Egh dugħiabar zurara gumazamiziba
Jerusalemin ikiam.

²⁶ Eghti gumazamiziba Judan kantrin
danganiba bar da ategħ, uan ofaba inigh nan
Dipenimin izam. Me Judan nguibar ekiaba
ko, Jerusalemin borogħin itir nguibaba ko,
Benjaminin anabamin nguazim ko, mighsiar
dozir aruem uaghiri nagħin itiba ko, mighsiaba
itir danganir iħbariżza ko, sautin amadagħan
Negev iti nagħin, me danganir kaba bar da
atħegħ, Jerusalemin izam. Me izi, asizir tue bar
isia mighiħiż ofaba ko, asizir iħbariżza ofaba
ko, witba tuer ofaba ko, mugħuriar aghuim zuir
ofaba ko, na minabir ofaba, me da inigh na bagħi
Ikiavira Itir Godin Dipenimin izam.

²⁷ Egh ia nan akam in ġin mangan aghuagh,
Sabatin dugħiam amisevegħti a nan dugħiamra
ikian kogh, ia biziba inigh Sabatin dugħiamin
Jerusalemin tiar akabar aven mangiż izegħ
damuti, ki tiar akar kaba avim dar atighti da isiam.
Eghti Jerusalemin itir dipenir ekiaba bar isigham.
Eghti tav avir kam amungegħan kogħam.”

18

God mati nguazir minebar ingarir gumazim

¹ Ki Jeremaia, Ikiavira Itir God, na migeja ghaze,

² “Ni dikavigh gumazir nguazir minebar ingarim
in Dipenimin magħritima ki ua ni mikkimam.”

³ Ikiavira Itir God, na mikkemegħha givazzi, ki gu
mazir nguazir minebar ingarim in Dipenimin ghua

garima, a minebar ingarir wilin boroghin aperaghav ikia minemin ingara a gighavkiri.

4 A garima, dughiar mabar nguazir miner a uan dafarimin ingarir kam, an damazimin mong derazir puvati. Egha a ua miner kam in nguazir kamra inigha an suiragha, ua an ingara uan ifongiamin gin ghua nguazir miner igharagha garimin ingari.

5 Ezi Ikiavira Itir God kamaghin na migei.

6 “Ki Ikiavira Itir God, ki akar mam Israelia ian iti. Ki ti gumazir nguazir minemin ingarizi moghin bizibar ia damuan kogham, a? Puvati, ki uan ifongiamin gin mangam. Mati gumazim minemin ingarasa nguazimin suirazi an an dafarimin iti moghin, ia Israelia nan dafarimin iti.

7 Egh ki kamaghin mikim suam, gumazamizitaba o kantrin tam, ki me abinigh me batuegh, me gasighasighsi me damuam.

8 Egh ti kantrin kam in gumazamiziba navibagh iraghti, ki uan nighnizim giragh, bizir kurar ki me damuasa mikemezibar amuan kogham.

9 Egha dughiar mabar ki kantrin maba gavgavim me daning, men akurvaghti me deravira ikiasi migei.

10 Egh ti me nan damazimin arazir kuram damuti, ki uan nighnizim giragh, me damuasa mikemezi moghin me damuan kogham.

11 “Jeremaia, ni kamaghin Judaba ko Jerusalemia mikim, ‘Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, ia oragh! Bizir kurar ki ia damuamim, ki anekirigha gifa. Ki ivezir kuram ia daningesava ami. Kamaghin amizi, ia vaghvagh uan arazir

kuraba ategħ, uan dabirabiba akirigh arazir aghuibara gin mangi.'

12 Eġħi gumazamiziba kamaghin nın akam ikaragħam, ‘Marki e aghua. E uari uan nighnizibar gin mangasa ifonge. E bar mogħira nın akam baragħan aghua, e uan navir averiar kurabar gin mangasa.’”

Gumazamiziba Ikiavira Itir God gin amada

13 Ikiavira Itir God ua kamaghin migia ghaze:
“Ni mangi Kantrin Igharazibar Gumazamizibar azaragh fogħ,
me tong kamaghin oraghiz, o?

Israelia amizir arazir kurar kaba, kantrin igharazir taba uaghan, Israelian min arazir kurabagh amiz, o? Puvati.

Israel, mati nan guivir igiar ki bar ifongezim min min iti.

Ezzi an arazir bar kurar ki bar ifongezir puvatizim gami.

14 Lebanonin kantrin dagħiġi mighsija, ti dughiar tabar ais dar amera ira uaghiri o? Ti puvati.
Mighsiar kabar dīpar orangtiziba ti dati, o?
Bar puvati.

15 Ezzi nan gumazamiziba bar na gin amada.

Egha me aseba bagħha ofan migharir mugħuriar aghuim zuibagh ami.

Me kamaghin amua iregħha, tuavir men afeziba fomira gin zuim ategħha,
datirighin tuavir aguar kurar kabar zui.

16 Kamaghin, men nguazim ikuvigha pura danganir kinimmin min iti.

Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba
 danganir kamin izi an ganigh,
 dapaniba rongiva dibovir akabar me damuva
 misoribar aningiva,
 digavir kuram damigh bar atiatigham.

17 Eghti ki uan gumazamiziba akirim me gasaragh
 men akuraghan koghti,
 apaniba izi men agiraghti me aregham.

Mati aminim aruem anadi naghin ikegha
 pamtemin iza
 tintinimin bizibagh ivaima, da zui.”

Gumazamiziba Jeremaia paziva a damuasa

18 Gumazamiziba kamaghin migia ghaze, “Jeremaia guizbangira akatamin migeir puvati. Kamaghin, e Jeremaia misoghsu tuaviba buriam. E ghaze, Ofa gamir gumaziba suren akam akurir ingangarim ataghiraghan kogham. Eghti gumazir nighnizir aghuim ko fofozir aghuiba itiba, me uan nighnizim ko fofozir aghuim ateghan kogham. Eghti akam inigha izir gumaziba Godin akam e mikimvira ikiam. Kamaghin amizi, e Jeremaia baraghan kogham. E a isi kotiam darigham.”

19 Ezzi ki Jeremaia, ki kamaghin God ko migei, “Ikiavira Itir God, nan dimdiam barakigh. Ni nan apaniba mikemezir akam ginighnigh.

20 Gumazitam arazir aghuim damuti, gumaziba ti a ikaragh arazir kuram a daningam, o? Puvati. Eghti gumazir kaba na gasighasigham, me mati gumazim mozim gutui, eghzi asizim atamakuigh an magirigham. Ni, arazir ki fomira amizim ginighnigh. Ki nin boroghira iza me bagha nin

azangsigha ghaze, ni uan aningagharim agivagh, gumazamizir kaba deraghvira me damu.

21 Ezi datirikin, ni men boribar amuti, me dagheba puvatigh arighiregham. Egh apaniba ateghti, me izi gumazitabav sueghti me arighiregh. Eghti gumazitaba arimariar kurataba ini arighiri. Eghti gumazir igiaba midorozimin arighiri. Kamaghin, men amuiba boriba ko paba puvatigham.

22 Nan apaniba nan suiragh na gasighasighasa, mati asizim mozim min magirasa mozim gutui, egha mati gumazim asizimin suighasa azuazim aguragha a mizua iti. Kamaghin amizi, ni zuamira gumazir kuraba ameghti me izi gumazir kaba ko misogh, me gasighasikigh, egheti me bar puviram atiatingiva, uan dipenibar aven mongegh bar puviram arangam.

23 Ikiavira Itir God, ni fo, me na misuegħti ki are-megħasava ami. Egheti ni men arazir kuraba għin amangan marki. Men osimtiziba agħvan marki. Ni men aningaghvira ikċi, men apanibar amuti, me izi nien damazimin me dikabiragh.”

19

Judaba nguazir minem bighizi mogħin bar iku-vigham

1 Ikiavira Itir God kamaghin na migħja ghaze, “Jeremaia, ni mangħva nguazir minebar ingarir gumazim da nguazir minetam givesegħ. Egh miner kam inigh mangi gumazamizibar gumazir dapanir taba ko ofa gamir gumazibar dapanir taba inighti, me ni ko mangi.

² Egh ia mangi Jerusalemin divazimin tiar akar me kamaghin diborim, Mineba Biaghirezir Tiarakam, an boroghin mangi Hinomin Danganir Zarimin otogh. Egh ni kagh tugh nan akam akun suam,*

³ 'Ia Judan atriviba ko Jerusalemin gumazamiziba, ia Ikiavira Itir Godin akam baragh! Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki guizbangira migei. Ki bizar bar kuram damighti, a danganir kamin otivam. Eghti gumazamizir bizar otivamin kamin akaba bareghamiba, me bar digavir kuram damigham.

⁴ Ki kamaghin damuamin bizimin mingarim, a kamakin, gumazamizir kaba akirim ragha na gasaragha, aseba bagha ofan migharir mughuriar aghuim zuibagh ami. Gumazamizir kaba, ko men ovaviba, ko Judan atriviba, me fomira aser kabagh fozir puvati. Ezzi datirighin, me aser kabar ziaba fe, egha arazir kamin me danganir kam gamima a nan damazimin bar mize. Me uaghan pura gumazamizir arazir kurabagh amir puvatizir aviribav soghezi, me ariaghirezzi men ghuziba danganir kam gire.

⁵ Egha me Jerusalemin asem Balin ziam fasa danganibar ingarigha, uari uan boriba isa ofan bar isia mighiribar min, avimin da tua asem Bal bagha ofa gami. Arazir ia amizir kam a nan arazim puvati. Ki kamaghin arazir kam damuasa me mikemezir puvati. Bar puvati. Egha uaghan arazir kamagh garir tam ki me daningasa

19:2: 2 Atriviba 23:10; Jeremaia 32:34-35 * **19:2:** Ni Jeremaia 7:30-33 in gan. **19:5:** Ofa Gami 18:21

nighnizir puvati.

⁶ Egha Ikiavira Itir God ghaze, me gin ua danganir kamın ziam, Tofet o Hinomin Danganir Zarim a darıghan kogham. Puvati. Me kamaghin danganir kam diponam, Danganir Zarir Gumazir Aviribav Sozi Me Ariaghirim!

⁷ “Judaba ko Jerusalemia danganir kamın bizir aviribaramuasa nighni, ezi ki men tuavim apirighti me dar amighan kogham. Eghti ki apaniba ameghti, me izi me misuegħti me arimighiregham. Eghti ki kuaraziba ko asizir atiaba amegħti, da izi men kuabar amegħam.

⁸ Eghti Jerusalem ikuvigham, eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba danganir kamın izi, bizir kurabar ganti, da an ikiam. Eghti me, me dipov aki misoribar aning, digavir kuram damiġħ atiatingam.

⁹ Apaniba Jerusalemia misogħsi, izi men nguibar ekiam avinigham. Eghti bizir kam an osimtizir bar ekiam Jerusalemia danighti, dagheba bar men puvatīgham. Eghti gumazamiziba uari uan boribav soħġ dar amiva, egh uari uan namakabav soħġ me amam.”[†]

¹⁰ “Jeremaia, ni akam akunti gumazamiziba ni baragh nien ganti, ni nguazir miner ni suirazim ni anemisarar iż-ġie.

¹¹ Egh kamaghin me mikim, ‘Ikiavira Itir Godiñ Gavgaviba Bar Itim kamaghin migħia

^{† 19:9:} Hibrun akam deragħha migiriġiār kamın mingarim abighiżżejjur puvati. Gumazamiziba ti igharaz daraziv soħġ me amam, akar kamaghin amizim 2 Atriviba 6:26-29in iti. O me ti igharaz darazir kuabar mikarzibar asizibar amam, mati Azirakam 2:20 ko 4:10in iti? E deravira fogħan kogħam.

ghaze: Ki Judan kantrin gumazamiziba ko Jerusalemin gumazamiziba bar, nguazir minem amisaragharrighizi moghin me misararigham. Eghti gumazitam uam anekirighan kogham. Eghti Tofetin danganim, Judabar matmatin min otoghti, men kuaba danganir kam bar a gizivagham.

12 Ki Ikiavira Itir God, ki ua kamaghin migia ghaze, ki nguibar ekiar kam ko, an itir gumazamiziba arazir kamin me damigham. Ki Tofetin danganim gamizi moghin, Jerusalemin nguibar ekiam damigham.

13 Ia Jerusalemin nguibar ekiamin itir dipeniba ko Judabar atrivibar dipenir siriabagh isin ghua mikoveziba bagha mughuriar aghuim zuir ofabagh amua, aseba bagha wain inger ofabagh ami. Eghti Jerusalemin itir dipenir kaba bar moghira Tofetin danganimin min otoghti, gumazamizibar kuaba dar aven iki Godin damazimin bar mizeham.”

14 Ikiavira Itir God na mikemezi moghin, ki Tofetin danganimin ghugha an akam akuri. Eghagin, ki Tofet ategha Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghua, Dipenir miriamin uari akuvir danganimin tuga, kamaghin gumazamizibar dia me migei.

15 “Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, a Israelien God, a kamaghin migei, ‘Ia deraviram oragh! Ia akaba batogha, nan akam baraghan aghua. Ezzi kamaghin bizar kurar ki ia damuasa mikemeziba, ki dar amighti, da bar ian nguibar ekiam ko an boroghin itir nguibar dozibar oti-vam.’”

20

*Jeremaia akar gavgavimra ofa gamir gumazim
Pasur ganingi*

¹ Jeremaia akar kam akurir dughiamin, Imerin otarim Pasur, an ofa gamir gumazir mam. A Ikiavira Itir Godin Dipenim geghuvir gumazibar, gumazir dapanim, a ikiava orazi, Jeremaia akam akuri.

² Ezı Pasur midorozir gumazibav kemezi, me Jeremaian suiragha, a misuegha a isa Ikiavira Itir Godin Dipenimin divazimin itir Benjaminin Tiarakar Pin Itimin ghugha, a isa kalabus gatigha, an suemning pamtem temem sara aning ike.

³ Egha amimzaraghan, Pasur kalabusin Jeremaia isa azenum gatizi, Jeremaia kamaghin a migia ghaze, “Ikiavira Itir God, ziam Pasur ni gatigha, ni diborir puvati. A ziar igharazir kam ni gatigha ni dibora ghaze: Atiatim Danganiba Bar Dar Ikiam.

⁴ Egha Ikiavira Itir God kamaghin akam nin iti, ‘Ki bizir kuram damighti a ni ko nin roroabar amighti ia bar atiatingam. Egh ni ganti apaniba midorozir sabamin nin roroabav soghti me bar arimighiram. Egh ki Judaba bar me isi Babilonin atrivimin agharim datighti, a taraziv sueghti me arimighireghti, a tarazi me inigh mangi Babilonin pura ingangarir gumazir kinibar min me arigham.

⁵ Eghti ki apaniba ateghti me izi midorozir gavgavim Jerusalemin a damu dagiaba bar ada iniva, gumazamizibar bizir aghuiba ko Judan atrivibar dagiaba ko, biziba bar ada akumakumigh Babilonin mangigham.

6 Pasur, ni oragh. Ni ko nın dipenimin itir darasi, ia bar Babilonin mangi kalabusin ikiam. Ni akar ifavaribar uan roroabav keme. Kamaghin, ni uan roroar kaba ko ia Babilonin aremegham. Eghti me nguibar ekiar kamin ia afegham.”

Jeremaia osemegha, Ikiavira Itir God ko migei

7 O Ikiavira Itir God, ni uan ingangarim damuasa na apezeperezi,

ki nin apezeperir akar kam baraki.

Ni bar gavgavizi, nin akam bar na gafirazi, ki pura nin apengan ghu.

Ezi datirighin gumazamiziba na dipova nan ingaravati.

8 Ki zurara nin akam akurima, ni na gamima ki tiarim akara kamaghin dia migei,

“Midorozim otoghti, ia ikuvigham!”

Ezi gumazamiziba akar kam baragha,

zurara aghumsizim na ganiga akar kurabar na migei.

9 Ki kamaghin uabira uabi mikimam,

ki ti ni gin amadagh ua nin ziamin nin akamin gun me mikiman kogh,

egh ki kamaghin nin akam ginighnigh suam,

nin akam mati avim nan navir averimin ikia, nan agharibar isia iti.

Ki ua nin akam mikiman koghasava amuava avenge.

Bar puvati.

10 Ki orazi, gumazamiziba bar nimira uarira uarivgia ghaze,

Jeremaia, a ghaze, bizir kurar kam bar danganibar iti,

an e damutti e atiatingam.

Kamaghin e a isi kotiam datika.

E datirighırama a isi gumazir ekiabar
damazimin kotiam darigham.

Nan namakaba kamaghsua ifonge,
bizir kurar na bativir kaba na dikabiraghama.
Me ghaze, "E ti a gifaragh a dikabiraghiva,
an arazir kuram ikarvaghama."

11 Ezi Ikiavıra Itir God, mati m̄idorozir gumazir
bar gavgavir mam,

a nan akurvaghasa nan boroghın tughav iti.

Eghti gumazir izi pazi na damuamin kaba,
bizir kuram me batoghti me daghiregham.

Egh me bar aghumsighti,
men aghumsızir kam iki mamaghıra iki
givaghan kogham.

12 O Ikiavıra Itir Godın Gavgaviba Bar Itim,
ni gumazamizibar nighniziba ko navir averi-
aba tuisigha dagh fo,
ezi nin kotiam a bar guizin arazimra gin
ghua bar dera.

Ezi ki uan osımtızır kam isa nin dafarim garısı.

Kamaghın amizi, ki ghaze, ni nan apaniba
ivezir kuram me danıngti, ki ganika.

13 E fo, Ikiavıra Itir God, gumazamizir onganaraz-
ibagh amiba,

a bar men akuragha gumazir kurabar da-
farim da ua me ini.

Kamaghın amizi, e Ikiavıra Itir God bagh ongıva,
an ziam fam.

14 Nan amebam na batir dughiar kam,

God a gasighasighizi deraghai.

Egha God bizar aghuitam dughiar kamın a gamizi,
a an otozir puvatizi deraghai.

15 Ezı dughiar kamın gumazir akam inigha
nan afeziám bagha ghua, kamaghın a
migei,

“Nin amuim otarim bate.”

Ezı nan afeziám oregha bar akonge.

Ezı God gumazir akam inigha afeziám bagha
ghuzim paza a damuasa ki ifonge.

16 Ikiavıra Itir God, nguibar ekiabagh asighasighizi
moghin,

gumazir kam ikuvighasa ki ifonge.

Ikiavıra Itir God, nguibar ekiar kabar apangku-
vizir puvati.

Ezı bar mızaraghara, gumazamiziba apani-
bar ganigha bar puvıram azi.

Egha aruer arizimin apaniba nguibamin aven
zegha misoghasa pamten dei.

Gumazir kam, arazir kamra, God a
gasighasighasa ki ifonge.

17 Gumazir kam, nan amebamın navir averiamın
na misoghezi ki aremeghai.

A kamaghın amizi, nan amebamın navir ave-
riam na afazi mozimin min otoghai.

Ezı puvati. Gumaka!

18 Manmaghsua ki amebamın navimin ikegha
otogha osimtizir kamagh garibar ikia,
egha zurara bar puvıram aghumsisi?

Ki bar uabin apangkufi.

21

*Ikiavira Itir God, Atrivim Sedekaian azangsizim
baraghizir puvati*

¹⁻² Atrivim Sedekaia, gumazir pumuning Jeremaia bagha aning amada. Aningin ziamning, Malkian otarim Pasur, ko Masean otarim Sefanaia, an ofa gamir gumazir mam. Aning Jeremaia migia ghaze, “Babilonin Atrivim Nebukatnesar, e ko misosi. Ezı ni e bagh Ikiavira Itir Godin azaraghti, an en akuraghasa e ifonge. A ti e bagh mirakelin tam damigham, a fomira en adarazi bagha amizi mokin. Eghti a mirakelin kam Atrivim Nebukatnesar damighti anetegh mangam.” Me migeima, Ikiavira Itir God, migirigiam isa Jeremaia ganidi.

³ Ezı Jeremaia aningin akam ikaragha ghaze, “Gua mangi Sedekaia mikkim suam,

⁴ Ikiavira Itir God, a Israelian God, kamaghın migia ghaze, ‘Datirighin Babilonin atrivim, Kaldiabar midorozir gumaziba ko iza Jerusalemin divazim ekiaru. Ezı Israelian midorozir gumaziba midorozir bizibar suigha divazimin azenan gara Babilonia ko misosi. Eghti ki ian midorozir bizir kabagh iraghti, da nguibar ekiamin tongira ikiti, ki kagh bar moghira da akuvagh pozir ekiam mikinigham.

⁵ Ki uabi bar ian aningaghegh ian atariiva uan gavgavim sara ia misogh bar ia gasighasigham.

⁶ Egh ki nguibar ekiar kamin aven itir gumazamiziba ko asizitaba arimariar kuraba me danighti, me arimighiregham.

7 Ki Ikiavıra Itir God ki ua kamaghin migei. Gu-mazamizir avirim, arimariar kaba ko, midorozir kam ko, dagheba puvatıghamin dughiam bangın arighiram. Egh gin ki Atrivim Nebukatnesar ko an midorozir gumaziba ateghti, me Atrivim Sedekaia uan gumazir ekiaba ko gumazamizir ikiavıra itiba inigh mangam. Apanir kaba Israelia ia misoghti ia aremegħasa bar ifonge. Nebukatnesar kuarkuvim ko, ifongiam ko, apangkuvir arazim tong ian ikeghan kogham. Egh ian tav ateghti, a ikian kogham.”

8 Ezı Ikiavıra Itir God ghaze, “Jeremaia, ni kamaghin gumazamizibav kim suam, ‘Ia oragh! Ikiavıra Itir God tuavir pumuning ian aka. Tuavir mam, an angamira itir ikirimirimin zuir tuavim, ezı tuavir igharazim, an ovevemin zuir tuavim.

9 Eghti gumazamizir nguibar ekiar kamın aven itiba, me arimighiregham. Apaniba izi me misogham, eghti tarazi dagheba men puvatıghti me arimighiregham, eghti tarazi arimariar kuram me gasighasichti, me arimighiregham. Eghti gumazamizir angamira ikiasi ifongeziba, me nguibar ekiar kam ategh mangi pura uari isi, Babilonian dıvazimin azenan iksa misogħasa garir darazi pura uari isi me danigh, men gin mangi, angamira iki mati apaniba midorozim gafiragħha suirazir pura ingangarir gumazamizibar kinibar min ikiam.

10 Ki Ikiavıra Itir God, ki guizbangira migia ghaze, Ki Jerusalemin nguibar ekiam gasighasighasa nighnigha gifa. Ki ua deraghvira a damuan aghua. Ki Babilonin atrivimin amamangatıghti, a nguibar ekiar kam inigh uan

midorozir gumazibav kemeghti, me a daboroghti,
a bar moghira isigh ikuvigh puvatigham.’”

*Ikiavira Itir God, Judan atrivimin adarazigh
asighasigham*

¹¹⁻¹² Ikiavira Itir God, ua ia mikimasa kamaghin
na migia ghaze:

“Ia Judan Atrivim Devitin anabamin ikizim,
ia nan akam baragh!

Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin ia migei,
Ia zurara mizarazibar kotin gumazamiziba
tuisizir arazim a deraghvira mangi.

Egh gumazim gumazir igharazitam in bizim oke-
megh osimtizim a danighti,
ia gumazir osimtizim itir kam in akuragh an
osimtizim akirigh.

Ia kamaghin damighan koghti, ki ian arazir kurar
kam bagh,
nan aningagharim avim in min bar ekevegħti,
ki pazavira ia damigham.
Egħiġi gumazitam anemung iċċava avegham.

¹³ “O Jerusalem, ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira
ni migei.

Ni oragh! Ni bar pin mar aperaghav ikia
danganir zarir vin itibar gari.

Ni mati dagħiar bar pin itim.

Ni ghaze, ‘Tina iżi e misogħam?

Tinara iziva en nguibar e aven modim in aven
izam?”

Ezzi puvati.

¹⁴ Ki ian arazir kurar ia amiziba ikarvagh
pazavira ia damigham.

Ki avim damighti a Jerusalemin nguibar ekiamin
 otogham,
 mati avim ruarir arizimin dikavigha isi,
 egh avir kam atrivimin dipenimin isiti,
 Jerusalemin dipeniba uaghan bar
 moghira isigham.
 Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

22

*Jeremaia atrivim uan gumazamiziba ko, akam
 me mikiri*

¹ Ikiavira Itir God kamaghin migei, “Jeremaia ni Judan atrivimin dipenimin magiriva, egh akar kam akun.

² Ni kamaghin mikim: O Judan atrivim, ni Atrivim Devitin atrivir dabirabim gapiaghiri, ni Ikiavira Itir Godin akam baragh. Ni uan gumazir dapaniba ko nin gumazamizir atrivimin dipenimin tiar akar kabar mangi izegh gamiba, ia bar moghira akam baragh.

³ Ikiavira Itir God kamaghin migei, ia arazir aghuibara damu. Eghti gumazitam gumazir igharazimin bizim okemegha osimtizim a ganingi, ia gumazir osimtizim itir kamien akuragh an osimtizim agifagh. Ia borir afeziaba ariaghireziba, ko amizir paba ovengeziba, ko Kantrin Igharazibar Gumazamizir ia ko itiba, ia pazi me damuan marki. Egh ia uaghan uan nguazir kamien aven, gumazamizir osimtiziba itir puvatiziba, pura me misoghti me arighiram marki.

⁴ Egh ia nan akamin gin mangiti, atriviba zurrara Atrivim Devitin ikizimin otivam. Egh atriviba hoziaba ko karisbar apiagh, egh atrivimin

dipenimin divazimin tiar akamin mangi zegh damuam. Eghzi gumazir dapaniba ko gumazamiziba, me uan atrivim ko daruam.

⁵ Egh ia nan akamin gin mangan koghti, ki Ikiavira Itir God, ki bar guizbangira uabi uan ziam dibora ghaze, dipenir kam ki a gasighasigham.

⁶ Ki Ikiavira Itir God, ki Judan atrivimin dipenim migirigiar kam an iti:

“O atrivimin dipenim, ki nin garima, ni bar dera,
nin ganganim bar deragha mati Distrik
Gileatin ruarir ekiam,
egha mati kantri Lebanonin mighsiar eki-
aba.

Eghzi ki ni damighti, ni pura nguazir kinimin min
ikiam,
mati danganir misingiziba ko nguibar gu-
mazamiziba itir puvatiziba.

⁷ Ki apaniba ameghti, me izi ni gasighasigham.
Me uan sobiaba ko midorozir biziba inigh
izi, nin dipenir akinir me sidan temebar
ingariziba okegh da abigh,
dar ararir kaba inigh avim minkinigham.

⁸ “Eghzi gin, kantrin igharazir aviribar gumazamiziba danganir kam daruam. Egh me Jerusalem faragha itir danganimin ganiva, kamaghin uarira uarir azangsigham, ‘Ikiavira Itir God manmaghsua arazir kamin nguibar ekiar kam gami?’

⁹ Egh me uari kamaghin uari ikarvaghram, ‘Bizir kamin mingarim kamakin. Gumazamizir kaba, me Ikiavira Itir God, men God, me an Akar

Dikirizir Gavgavim akirim ragha a gasara. Egha me asebar ziaba fa dar apengan iti.’”

Gumazamiziba me Atrivim Joahas bagh aziam

- 10** Ia Judaba, ian Atrivim Josaia aremegha gifa,
ezi ian apangkuv a bagh azian marki.
Ezi Atrivim Josaiyan otarim Joahas e ategha gifa.
A uamategh uan nguibamin izeghan kogham.
Kamaghin amizi, ia Joahas bagh puv azi.*
11 Joahas, an ziar mam Salum, a uan afeziam
Josaiyan danganim inigha,
Judabar atrivimin oto.
Egha Joahas Jerusalem ategha gifa.
Ikiavira Itir God Joahas ginighnigha kamaghin
mikeme,
“Gumazir kam ua izeghan kogham.
12 Apaniba a inigha nguibar igharazimin ghu.
Ezi a uan nguazir kamin ganigan kogham.
Puvati.
A kantrin igharazimin aremegham.”

Jeremaia akam Atrivim Jehoiakim mikiri

- 13** Ikiavira Itir God ua kamaghin migei:
“Gumazim ua bagha ingarizir dipenim
ginighnigha,
an arazir kurabar gin ghua dipenir kamin
ingarir gumaziba paza me gami.
An akar gumaziba ingangarir kam gamua, an
dipenimin ghuriar pin itibar ingarizi,
a guizin arazim ategha me givezir puvati.
Me pura ingari.

* **22:10:** Ni 2 Atriviba 23:28-34in gan. **22:11:** 2 Eghaghaniba 36:1-4 **22:13:** Jeremaia 17:11; Maika 3:10; Habakuk 2:9

Gumaka Gumazir kam bar ikuvigham.

¹⁴ Gumazir kam ti kamaghin migei,

‘Ki ua baghavira dⁱpenir ekiama^r ingaram.

Egħi an ghuriā min pin danganir ekiaba ikiam.

A dⁱpenir kamin winduan ekiabar ingari.

Egħha temer Sidan ararir aghuībar dar ingarigha

Egħha ter araribar uan dⁱpenim min biribagh afughafuk.

Egħha penin agħevi min dⁱpenim asingi.’

¹⁵ “O atrivim, ni sidan temer ararir aviriba iti,

egħha ti ghaze, da ni gamima ni atrivir aghuim min oto, a?

Nin afeziam, gumazir iħarazibar min dagheba ko dⁱpaba apava bar akonge.

Egħha a guizbangira arazir aghuībar gumazamizibagh ami.

Ezi dabirabir aghuim iti.

¹⁶ Dugħiar onganarazibagh amir gumazamiziba ko, biziba puvatizir gumazamiziba, me kottiamin otivima,

nin afeziam men akaba arazir aghuimra għin ghua me tuisi.

Ezi gumazamiziba bar mogħira dabirabir aghuim iti.

Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, arazir kamaghin amizim, kar guizbangin na għifozir gumazamizibar arazim.

¹⁷ Ezi ni uabira uabi għinġi nighha, egħha zurara bizir iħaragħha gariba iniasa puv a dagh ifuegħha, ifavarir arazim gamuava bizir kaba isi.

Egha ni pura gumazir arazir kurabagh amir pu-
vatizibav sozi me ariaghiri.
Egha ni gumazamiziba dikabira paza me
gami.”

18 Ez̄i bizir kam bangin, Ikiavira Itir God Je-
hoiakim ginighnisi, a Josaian otarim, Judabar
atrivim. Ez̄i Ikiavira Itir God kamaghin migei:

“Jehoiakim aremeghamin dughiamin, gumaza-
miziba an apangkuv, egh a bagh azian
koghiva kamaghin mikimam.

‘O noki, nan aveghbuam,’

‘O noki, nan amizim.’

Egh me kamaghin mikiman kogham,

‘O noki, en gumazir aruam,’

ez̄i ‘Noki, en atrivim.’

Puvati, me bar kamaghin mikemeghan
kogham.

19 Me an kuam donkin kuamin min a batoke.

Egh me an kuam amikirigh, a inigh mangi,

Jerusalemin divazimin azenan a maku-
nigham.”

*Ikiavira Itir God Jerusalemia bagha Akar Gav-
gavim iti*

20 Ikiavira Itir God kamaghin migei:

“Jerusalem, gumazir ni me gifuegha me ko arazir
kurabagh amiba,
me bar ikuvigha gifa.

Kamaghin amizi, ni mangi,

Lebanon mighsiar ekiaba ko Basan mighsiam
ko Abarimin Mighsiamin ghuavanabogħ,
pamtemin dimiva azi.

21 Ni deragħha itir dugħiabar ni bizir avīriba itima,
ki akam ni ganingi.

Ez i ni kamaghin migei, ‘Ki nin akam baraghan
aghua.’

Ni zurara nan akam batosi.

Ni kamaghin amir arazir kam,
ni uan igiamra itir dughiamin a gamua iza
datiṛiġħin tu.

22 Kamaghin amizi, apaniba aminir gavgavim in
min iziwa,
nin gumazir dapaniba inigh mangam.

Apaniba izi nin gumazir ni ifuegha me ko arazir
kurabagh amiba inigh mangi,ti,
me kantrin igharazim in kalabusin ikiam.

Egh dughiar kamin ni uan arazir kurar ni amiziba
bagħ,
bar aghumsigham.

23 Me faragħha Lebanonin temer sidan temer ararir
aghħiobar nin dipenim in īngari,
ez i ni dabirabir aghħiim iti.

Ez i noka, ni mizazir ekiam iniam,
mati amizim borim batasa mizazir ekiam isi
mogħin,
ni bar puviram arangam.

Ikiavira Itir God Atrivim Jehoiakin migei

24 “Ki Ikiavira Itir God, ki zurara ikia mamaghira
iti, ez i ni Jehoiakin, Judan atrivim ki guizbangira

nî mîgei. Nî nan atrivimin ziar ekiam ko gavgaviba akakaghamin ringin min nan dafarir guvimin ikiam, ki bar nî gifueghan koghîva, nî batuegham.[†]

25 Egh ki nî isi nî gasighasighamin gumazibar anigam, kar nî atiatir gumaziba. Ki Babilonin Atrivim Nebukatnesar uan Kaldian midorozir gumaziba ko me mîgei.

26 Nî uan amebam ko, ki gua inigh, gua isi kantrin igharazim mikinigham. Kar guizbangira guan kantrin guan amebamning gua batezir puvatizim, egh ti gua an iki mangîva an aremegham.

27 Ia uamategh uan nguazimin izisi ifuegh, egh uam an izeghan kogham.”

28 Ezî Jeremaia kamaghîn mîgei:

“Manmagh ami? Gumazir kam Jehoiakin, a mati
nguazir miner kurar mam bîghizi
gumazamiziba an aghuaz, o?

Manmaghsua Ikiavîra Itir God an boriba sara
nguazir me fozir puvatizimin me akunasa?

29 O Israelian nguazim, Israelian nguazim, Is-
raelian nguazim,
nî Ikiavîra Itir Godin akam baragh!”

30 Ikiavîra Itir God kamaghîn mîgei:

“Nî kamaghîn gumazir kamin eghaghanim
osirigh.

Gumazir kam, mati gumazim boriba puvatizi
moghîn,
bizir an amiba bar deragh otivan kogham.

[†] **22:24:** Jehoiakinin, an ziar igharazim Konia.

Bizir kam bangin, an boritam an danganim
inigh,
Devitin atrivir dabirabim daperagh,
Judan nguazim gativaghan kogham.”

23

Atrivir bar aghuim Israelia gativagh men ganam

¹ Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze, “Ia gumazir dapaniba, Iavzika! Ia bar ikuvigham. Ia nan gumazamiziba paza me gami. Ia sipsipbar gari gumazir kuraba, ia men agintigha me gasighasizima me tintinibar zui.

² Kamaghin, ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki bighavira gumazir dapanir nan gumazamizibagh ativiba me migia ghaze, Ia nan sipsipba batogha men agintizi me tintinibar ara ghue. Ia deragha men gara me gehuvir puvati. Kamaghin ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, ia amizir arazir kurar kam, ki deraghvira an gan egh a ikarvaghan.

³ Gumazamizir ki amangizi ghua kantrin igharazibar itiba, ki ua men ikiavira itir varazira aku izi me isi men divazimin aven me arigham. Eghti me borir aviriba bativa bar avirasemegham.

⁴ Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, Ki gumazir dapanir igiaba amisevegħti, me deraghvira gumazamizir kaba sipsipbar min me gehuv men ganam. Eghti gumazamiziba bizitamin atiattingan koghiva, osimtizitaba puvatigh, egh men tav ovengegħan kogham.

5 “Ki Ikiavıra Itir God, ki kamaghin migia ghaze, Dughiam iziti, ki Atrivim Devitin adarazir tongin, gumazir aghui tam amisevegham. Eghti a Temer Ghuzir Igiam temer dakamin otogha aghui moghin ikiam. Gumazir kam atrivimin iki, nighnizir aghuim iki, ingangarim damuam. Egh guizin arazimin gin mangi nguazir kamin gumazamiziba arazir aghuibar me damuam.

6 Eghti an atrivimin ikiamin dughiamin, Israelin nguibamin itir darasi, me dabirabir aghuim ko navir amirizimin ikiam. Eghti Judaba, God men akurvaghti, me uam osimtziba puvatigh deravira ikiam. Eghti me Jerusalem ziar kam a darigh a diponam, ‘Ikiavıra Itir God, A Guizin Arazir Aghuimin Mingarim.’

7-8 “Ki Ikiavıra Itir God, ki kamaghin migei. Ki gumazamizir kaba batoke, egha ki ua men aku men nguazimra izasa dughiar mam ginaba, eghti me deraghviram an ikiam. Me datirighin gavgavim akam ganidir arazim kamakin: Me kamaghin migei, ‘Ikiavıra Itir Godin zurara ikia mamaghira itim, a Isipin kantrin e inigha ize, e an ziam dibora guizbangira migei.’ Ezzi dughiar ki me inigha izezimin, me arazir kam giraghti, akar igharazitam an danganim iniam. Eghti me kamaghin mikim suam, ‘Ikiavıra Itir Godin zurara ikia mamaghira itim, a kantrin notin amadaghan itim ko kantrin igharazir e amangiziba, adar uam Israelia e inigha en akua en nguazimra ize, e an ziam diborogha guizbangira migei.’”

Jeremaia, a Godin akam inigha izir gumazir

ifavaribar gun akam akuri

⁹ Ezî Jeremaia Godin akam inigha izir gumazibagh nighnîgha kamaghîn migei:

“Ki Ikiavîra Itir God gîfo,
egha an akar bar zueziba sara fo.
Egha ki garima, Godin akam inigha izir gumaziba
arazir kurabagh amua,
Godin akabar gin zuir puvati.

Ezî bizir kam bangin nan nighnîzim bar
ikufi.

Ezî ki atiatia nan aghariba bar puvîra nisi.
Ki mati gumazim wainin dîpar organir
avîriba amegha givagha bar ongani.

¹⁰ Nguibar kamin gumazamizir avîrim Ikiavîra
Itir God ataki,
egha amiziba ko gumaziba uan paba ko
amuiba ataghîragha,
tintinibar uari isava akui.

Gumazamiziba zurara tuavir kurabar gin zui,
egha me uan gavgaviba isa puv arazir ku-
ramra aniga,
gumazamizir igharaziba paza me gami.

Kamaghîn amizi, Ikiavîra Itir God, uan akamin gin
ghua nguazir kam gasighasiki.

Ezî graziba bar misiga gîfa, ezî nguazim azi.
Ki Ikiavîra Itir God, ki mikemegha gîfa.”

¹¹ “Ki Ikiavîra Itir God, ki ua kamaghîn migei,
Godin akam inigha izir gumaziba ko ofa
gamir gumaziba uaghan Godin akaba
batosi.
Egha me nan Dîpenimin aven ingara,
arazir kurabar amuasa atiatir puvati.

12 Kamaghin amizi, tuavir me zuir kam, ki a
damighti a bar apighsigham,
eghti mitatem bar me avaraghgam.

Egħti ki bar mighħgvira me abinti
me iregham.

Ki me gasighasighasa dughiam ginabagħha għifa,
egħi dughiar kamin ki bar puv me
gasighasigham.

Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegħha għifa.”

13 “Ki fomira Samarian Godin akam inigha izir
gumazibar garima,
me kamaghira arazir kurar ki bar aghuazim
gami.

Me asem Balin ziamin, akam akuri,
egħha nan gumazamizibar akua tuavir ku-
ramin zui.*

14 Ezzi ki datir ġiñi Jerusalemin gumazir Godin
akam inigha izibar gari,
me arazir bar mizirizibagh ami.

Ezzi men arazir kuraba bar kurigha,
Samarian akam inigha izir gumazibar araz-
ibagh afira.

Me amuir ikiziba ko, par ikiziba abżżejjur arazim
għamua,
egħha uaghan ifavarim arazim gami.

Me gumazir arazir kurabagh amiba gavgavim me
ganid.

* **23:13:** Samaria, a not amadaghan kantri Israelin nguibar ekiam. Jeremaian amebam a batezir puvatizir dughiamin, apaniba Samarian nguibam gasighasigha, an gumazamiziba inigha ghua me isa pura ingangarir gumazamizir kinibar me ati.

23:14: Jenesis 18:20; Esekiel 16:49

Kamaghin amizi, gumazitam akirim ragha
arazir kabanang gasarazir puvati.
Ki Jerusalemian garima, me bar gumazamizir
kuraba,
mati Sodom ko Gomora.

15 “Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki
Godin akam inigha izir gumazir kabagh
nighnigha kamaghin migei,
Jerusalemin itir akam inigha izir gumaziba,
nan akaba barazir puvati,
ezı arazir kam bar moghira nguazir kam
bar anevara.
Kamaghin amizi, ki mızazir bar ekiam me
danielingam.
Ki mati marasinin misozim me ganiga, me
gamima me anepi,
egha mati, ki me gamima me gumazamiz-
ibagh asighasizir imezir dipam ame.”

16 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim kam-
aghin Jerusalemia migei, “Ia Godin akam inigha
izir gumaziba migeir akaba baraghan marki. Me
ia gifara ghaze ia deraghvira ikiam. Me uan
nighnizibar aven irebabar min garir bizibar gara
ia migei. Ki akar kaba me ganidi puvati.

17 Gumazamizir nan akam baraghan aghuaz-
iba, akam inigha izir gumazir kaba kamaghin me
migei, ‘Ia dabirabir aghuim ikiam.’ Egha gumaza-
mizir akaba batogha, uan nighnizibar gin zuiba,
akam inigha izir gumazir kaba, kamaghin me
migei, ‘Bizir kuram, ia bativan kogham.’”

18 Ezı Jeremaia kamaghin migei:

“Godin akam inigha izir gumazir katam, bar
 Ikiavira Itir Godin Nguibamin ikia uari aku-
 vir dughiamin ikegha,
 Godin akatam ko an nighnizir aghuitaminizir
 puvati.

Gumazir kaba deraghavira kuarim atigha
 Godin akam baragha fozir puvati.

19 Ia gan!

Ikiavira Itir Godin aningagharim aminir gav-
 gavim ko amozimin min gumazir kuraba
 bativam,
 mati aminir bar gavgavir kuram, men
 dapaniba dikabinam.

20 Ikiavira Itir Godin aningagharim ikivira iki
 mangi,
 bizir a damuasa nighniziba bar ada
 givagham.

Egh dughiar abuananamin,
 ia gumazamiziba bizir kaba deraghviram
 adagh fogham.”

21 Ikiavira Itir God kamaghin migei,

“Ki akam inigha izir gumazir kaba amadazir
 puvati.

Me uan avivizibar ghua uan akaba akuri.

Ki akatam me ganingizir puvati,
 ezi me akam inigha izir gumazimin min akam
 akuri.

22 Me ti na ko nan Nguibamin ikia uari akuvir
 dughiamin ikegha,
 nan nighnizitam inigha,

egha me ghua guizbangira nan akabar
 gun nan gumazamizibav kemeghai.

Ezi akar kam gumazamizibagh amizi,

me arazir kurar me amiba ategha, uamategha
na bagha izeghai.

23 “Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin ian azangssi:
Ia ti ghaze, ki ti roghira kagh itir danganir
kamin Godra, a? Puvati.
Ki danganiba bar dar God. Ki roghira ikia,
egha uaghan saghon iti.

24 Eghti gumazitam mangi igharagh modogham,
eghti ki Ikiavira Itir God, ki ti an ganigan
kogham?

Puvati. Ki Ikiavira Itir God, ki bar overiam ko
nguazimin iti.
Kamaghin amizi, ki gumazir kamin gari.

25 “Ki akam inigha izir gumaziba nan ziamin
gun migeir akar ifavariba baregha gifa. Me kam-
aghin migei, ‘Ki irebamin gani. Ki irebamin gani.’

26 Akam inigha izir gumazir kaba,
manadizoghin navibagh iragh uan akar ifavarir
gumazamizibav geir kaba ataghiragham? Bar
puvatigham.

27 Me uari uan irebabar gun uarira uariv gei,
egha me ghaze bizir kam gumazamizibar amuti,
me na gin amadagham, mati men inazir afeziaba
fomira na gin amadagha, asem Bal bagha tevibar
pira an ziam fe.

28 Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei,
akam inigha izir gumazitam irebar kinitamin
ganigh, uan irebar kinim geghanam. Eghti ki
akam isi gumazitam danighti, a nan akar kam

deraghviram anekunigh. Nan akam mati witin dagher aghuim, ezi akam inigha izir gumazir kabar akaba, da pura biziba, mati witin miseviba.

²⁹ Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, nan akam mati avim. Egha mati haman ekiam, a dagħaba bigha dagh amima, da mineminiar kiniба iri.

³⁰ “Kamaghin amizi, ia oragh. Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira akam inigha izir gumazir kabar apanim gami. Me uarira uan akaba okiava ifara ghaze, me na dama akaba ini.

³¹ Bar guizbangira, ki Ikiavira Itir God, ki akam inigha izir gumazibar garima, me pura mizebav ġia kamaghin migia ghaze, ‘Kar Ikiavira Itir Godin akam.’ Kamaghin amizi, ki men apanim gami.

³² Ia gan! Ki Ikiavira Itir God, ki garima, akam inigha izir gumazir kaba, uan ifavarir irebabar gara dar gun gumazamizibav gei. Egha me gifara ghaze, ki da isa me ganid. Me akar ifavarir igharagħha garir aviriba akuri, ezi bizir kam gumazamizibagh etuima me nan sagħon iti. Ki me amadazir puvatigħha, ingangarim me ganingizir puvati. Kamaghin amizi, me gumazamizibar akurvazir puvati. Bar puvati. Kamaghin amizi, ki men apanim gami. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegħha gifa.”

Judaba osimtizim Ikiavira Itir God ganingi

³³ Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaia mikkeme, “Gumazamiziba o, Godin akam inigha izir gumaziba o, ofa gamir gumazitam, me ti izi kamaghin niñ azangsigham, ‘Ikiavira Itir God, akar osimtizim

ititam iti, o puvati?’ Eghti ni a ikaragh nan akar kamın gun mikim suam, ‘Ki Ikiavira Itir God, ki akam ian iti. Iarara osimtizim na gati. Kamaghin amizi, ki ia batuegham.’[†]

34 Eghti akam inigha izir gumazitam o, ofa gamir gumazitam o, gumazir kinitam, ti kamaghin mikimam, ‘Ikiavira Itir Godin akam, bar oseme.’ Eghti ki gumazir kam ikarvagh osimtizim a daningiva, an adarazi sara osimtizim me daningam.

35 Ia uan namakaba ko aveghbuabav geir dughiamin, ia kamaghin mikim, ‘Ikiavira Itir God, manmaghin akam ikara?’ o ‘Ikiavira Itir God, akar manam mikeme?’

36 Eghti ia ua kamaghin mikiman marki, ‘Ikiavira Itir Godin akam, a bar oseme.’ Puvati. Ian akabara, osimtizim ia ganidi. Ezzi ia uari nan akam adavadafi. Ki Godin zurara ikia mamaghira itim. Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki ian God.

37 Eghti gumazitam akam inigha izir gumazitam azangsighsi, a kamaghin mikim, ‘Ikiavira Itir God akar manamin ni ikara?’ o ‘Ikiavira Itir God manmaghira mikeme?’

38 Eghti ia kamaghin mikimam, ‘Ikiavira Itir Godin akam bar oseme,’ ki Ikiavira Itir God, ki deraghavira ia migei. Ki akar kamın mikiman ian anogoroke, ezzi ia nan akam batuegha ua migei, ‘Ikiavira Itir Godin akam bar oseme.’

[†] **23:33:** Me Hibrun akamin aven, akar kam, “akam,” ko akar kam, “osimtizim,” aningin arerem voroghira ghu. Akar kamin arerem, a mingarir pumuning iti. Jerusalemia kamaghin a ginighnigha dibovir akabar kamaghin a dibori, “Ikiavira Itir Godin akam bar oseme.”

39 Ezi guizbangira, ki ia inigh ia asirafagh, ia akunighti ia nan saghuiamin mangigham. Ki kamaghira ia damuva, ia ko ian ovavibagh aningizir nguibar ekiar kam, ki uaghan a makunigham.

40 Ki ia damighti, gumazir igharaziba dibovir akaba ia gasiti, ia bar aghumsigham. Eghti aghumsizir kam iki mamaghira ikiam, eghti ia a gin amadaghan kogham.”

24

Ki Jeremaia, ki fighin temebar ovizibar gani

1 Babilonin Atrivim Nebukatnesar, Jerusalem abiragha givagha, Judaba inigha ua Babilonin ghu. A uaghan Atrivim Jehoiakimin otarim ini, otarir kamin ziar mam Jehoiakin, an ziar igharazim Jekonia. Egha a uaghan Judan gumazir ekiaba ko fofozir gumazir, bizir aghuibar ingariba ko ainin bizibar ingarir gumaziba sara inigha Jerusalem ataki. Ezi bizir kabar gin, Ikiavira Itir God bizir mam irebamin min garir bizimin aven nan aka, ezi an aven ki akirar pumuningin garima, fighin oviziba akirar kamningin iti. Akirar kamning, Ikiavira Itir Godin Dipenimin tiar akamin boroghin iti.

2 Fighin ovizir faragha azenibar ania iti moghin, akirar mam fighin ovizir bar aghuiba an iti. Ezi akirar igharazim fighin ovizir bar kuraba an iti, ezi gumazamiziba dar aman iburaghram.

3 Ezi Ikiavira Itir God kamaghin na migei, “Jeremaia, ni bizir tizimin gari?” Ezi ki kamaghin a ikaragha ghaze, “Ki fighin ovizibar gari. Fighin

aghuba da bar dera, ezi fighin kuraba, da bar ikufi, gumaziba dar aman iburagham.”

4 Ezi Ikiavira Itir God akar mam na ganingi. Akar kam kamakin:

5 “Ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki ghaze, Judan gumazamizir ki me batoghezi, me ghua Kaldian nguazimin ghueziba, ki men garima, me mati fighin ovizir aghuba.

6 Ezi ki bar deraghvira men ganiva, deraghvira me ggehuvam. Egh ua me inigh nguazir kamin izam. Ki gavgavim me daning me abinan kogham. Ki me akaragh me asian kogham.

7 Egh ki men navir averiabar aven nighnizir aghuba me daningt, me kamaghin fogh suam, Ki uabi, ki Ikiavira Itir God. Eghti me ua na bagha iziva, na ko navir vamiran ikiam. Egh nan gu-mazamizibar otivighti, ki men Godin ikiam.

8 “Ki, Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei: Ki Atrivim Sedeakaia uan gumazir dapaniba ko, Jerusalemian gumazamizir uan nguazimin ikiavira itir varazira, ko gumazamizir Isipin ghueziba, ki gumazamizir kaba pazi me damigham, mati gumazim paza fighin ovizir kurar gumaziba daman iburazibagh ami.

9-10 Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba, ki Judan amizir biziba baregh, digavir kuram damigh, egh bar atiatigham. Guizbangira, ki apaniba ameghti me izi Judan gumazamizir ikiavira itibav suegħti me arighiregham, eghzi tarazi dagheba puvatigh arighiram, eghzi arimariar kuram tarazigh asighasighti me arimighiram. Ki me batuegħti me tintinibar mangegham. Eghzi arazir kamin, ki nguazir ia

ko ian ovavibagh aningizir kamin aven, ki bar ia agivagham. Eghti kantrin igharazir kabar gumazamiziba, ki Judaba batoghezi me dar ghueziba, me pazivira me damuva me dipovam. Egh gumazamizir kaba uan apanibar atar akar kurabar me mikim suam, ‘Ia Judaba ikuvizi moghin, ia ikuvigham.’”

25

Atrivim Nebukatnesar Judabagh asighasigham

¹ Ikiavira Itir God Judabav kimamin akam iti, egha akar kam isa Jeremaia ganingi. Dughiar kamin Josaian otarim Jehoiakim, a Judabar atrivimin itima, an namba 4in azenim oto. Ezzi Nebukatnesar Babilonin atrivim itima an namba 1in azenim oto.

² Ezzi Godin akam inigha izir gumazim Jeremaia akar kam Judaba ko Jerusalemia mikiri. A kamaghin me mikeme:

³ Emonin otarim Josaia, a Judabar atrivimin itima, an namba 13in azenimin, ki Jeremaia Ikiavira Itir God na ganingizir akam akuravira ikia iza namba 23in azenim gifra. Ezzi ia a baraghan aghua.

⁴ Ikiavira Itir God, ia bagha dughiar aviribar uan akam inigha izir gumaziba amadi, kar an ingangarir gumaziba. Ezzi ia uan kuariba apirigha men akaba baraghan aghua.

⁵ Godin akam inigha izir gumazir kaba ghaze, “Ia bar vaghvagh navibagh iragh, tuavir kurar ia gin zuim atakigh, egh arazir kurar ia amiba

25:1: 2 Atriviba 24:1; 2 Eghagħaniba 36:5-7; Daniel 1:1-2 **25:5:**
2 Atriviba 17:13; Jeremaia 18:11

atakigh. Egh arazir kaba ategħti, Ikiavira Itir God ia ategħti, ia nguazir a ia ko ian ovavibagh aningizir nguazim min deraghvira ikki mamaghira ikiam.

6 Ia asebar gin mangi egh dar ziaba fiva dar ingangaribar amuan marki. Egh ia aser kabar marvir guabar ingariva, Ikiavira Itir God damuti, a ian aningagħan marki. Ia Ikiavira Itir Godin akam min gin mangi tti, a pazi ia damighan kogħam.”

7 Ez-zi Ikiavira Itir God kamaghin migei, “Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, Nan akam inigha izir gumazim nan akar kam min gun mikemezi, ia nan akam baraghan aghħua. Puvati. Ia asebar marvir guabar ingara, na gamima, ki aningagħe. Ez-zi arazir kam bangin, ia paza uarira uarigh ami.

8 “Kamaghin amizi, ki Ikiavira Itir Godin Gav-gaviba Bar Itim, ki ghaze, ia nan akam baraghan aghħua.

9 Kamaghin amizi, ia oragh! Ki Ikiavira Itir God, ki notiñ amadagħan itir ikkzbabar diaghħiva, egh uaghan Babilonin Atrivim Nebukatnesar, an diaghħam, a nan ingangarir gumazim min ami. Egh ki me inigh izi, me nguazir kam ko an boroghien itir kantriba dagh asighasigham. Eġhti me ikuvigh mamaghira ikiam. Eġhti gumazamizir igharaziba men ganigh, akirrim ragħ me gasi dibovir akabar me mikkimiva, egh digavir kuram damuva, egh puviram atiatingam. Eġhti nguazir kam min gumazamiziba aghħumsizim ikki mamaghira ikiam.

10 Egh ki men navir aghuimin agoroger arazim ko, bar akongezir arazim ko, gumaziba amuibar ikiamin arazim, ki bar ada givagham. Eghti witin oviziba mirmiramin gumaziba puvatigham, kamaghin wit mirmiramin dagiaba ua tingaghan kogham. Eghti lam'in angazangariba ua danganir kam'in puvatigham.

11 Eghti nguazir kam bar ikuvigh danganir kinim otogham. Eghti 70plan azenibar, nan gumazamizir kaba, Babilon'in atrivimin ingangarir gumazir kinibar ikiam.

12 “Eghti 70plan azeniba givaghtima, ki Babilon'in atrivim ko an gumazamiziba, ki men arazir kurar me amiba ikarvagh puv me damigham. Egh Babilon'in kantri gasighasigham, an ziar mam Kaldia. Eghti Babilon'in nguazim pura iki mamaghira ikiam.

13 Ki Babilon gasighasighasa mikemezir biziba, Jeremaia bar adav keme. Ki bizir kaba bar dar amuti, da otivigham. Jeremaia osirizir akindafarir kam, ki kantriba bar dagh asighasighasa mikemezir akaba bar an iti.

14 Ki iveauzir kuram isi Babilon'in gumazamiziba, men arazir kurar me amiziba bagh me daningam. Eghti kantrin ighazarir aviribar atrivir gavgaviba me dikabin me damuti, me pura ingangarir gumazamizir kinibar min ingangarim damuam.”

God gumazamiziba bar me gasighasighasa

15 Ikiavira Itir God, a Israelian God, a kamaghin na migei, “Jeremaia, wainin kavin ki suirazir kam,

25:10: Aisaia 24:7; Jeremaia 7:34; 16:9; Esekiel 26:13; Hosea 2:11; Akar Mogomem 18:22-23 **25:11:** 2 Eghaghaniba 36:21; Jeremaia 29:10; Daniel 9:2

kar nan aningagharimin ababanim. Ni kavin kam inighti, ki ni amadaghti, ni gumazamizir aviriba bagh mangigh, me damighti, me wainin kavin kam in itim ami.

¹⁶ Eghti ki apaniba ameghti, me, me misoghiva, me gasighasigham, kamaghin me mati, me wainin dipar kabar amegh givagh, gumazir organibar min otivigh, bar pazivira daruam."

¹⁷ Ezi ki Ikiavira Itir Godin dafarimin wainin kavin kam inigha, gumazamizir kaba bagha ghugha, me gamizi ma aneme.*

¹⁸ Ki faragha ghua Jerusalem ko Judan nguibar igharaziba, ko atriviba, ko Judan gumazir dapaniba, ki me gamizi, me wainin dipar kam ame. Egha Judan atrivim ko gumazir dapaniba bar ikuvizi, nguazir kam pura nguazir kinimin oto. Ezi gumazamizir igharaziba Judan kantrin gara, akirim ragha me gasa dibovir akabar me migia, bar digavir kuram gamua, puviram atiati. Egha gumazamizir kaba akar kurabar uari uan apanibav kimasa, kamaghin me migei, "Ia Judaba ikuvizi moghin ia ikuvigham." Bizir kaba datirighin bar moghira otivigha gifa.

¹⁹ Ezi ki wainin kavin kam inigha ghua, Isipin atrivim ko, an ingangarir gumaziba ko, an gumazir dapaniba ko, an gumazamiziba ko,

²⁰ gumazamizir igharazir Isipin tongin itiba sara bar me ganingi. Egha ki ghua Usin nguazimin atriviba ko, Filistian nguazimin atriviba sara, ki

* **25:17:** Jeremaia kamaghin migia ghaze, gumazamiziba amezir kavin dipar kam in akar isin zuim kamakin: God men arazir kuraba ikarvagh ivedzim kuram me daningam. Ni Jeremaia 46-51 in uaghan an gan.

bar me ganingi. Filistia nguibar kaba iti: Askelon, Gasa ko, Ekron ko Asdotin nguibamin ikiavira itir varazira.

²¹ Ezi ki wainin kavin kam inigha ghua, Idomin kantri ko, Moapin kantri ko, Amonia ko,

²² Tairin atriviba ko, Saidonin atriviba ko, ongarimin vongin itir nguibabar atriviba sara, ki bar me ganingi.

²³ Egha ki ghua Dedanin gumazamiziba ko, Teman gumazamiziba ko, Busin gumazamiziba ko, gumazamizir uan dapanir minedevir arizibar pira da oteviba, sara bar me ganingi.

²⁴ Egha ki ghua Arebian atriviba ko, gumazamiziba puvatizir danganimin itir ikizir igharaghagariba, men atrivibagh aningi.

²⁵ Egha ghua Simrin atriviba ko, Elamin kantrin atriviba ko, Midian kantrin atriviba ko,

²⁶ nguazir notin amadaghan itibar atriviba, men marazi saghon itima, marazi roghira iti, ki vaghvagha bar me ganingi. Ki nguazir kamin kantriba bar dar atriviba, ki bar me ganingi, ezi me aneme. Ezi bar abuan Babilonin atrivim abuananam ame.

²⁷ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin na mikeme, "Jeremaia, ni akar kam gumazamizir kabav kemegh. Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki kamaghin migei, 'Ki apaniba amadaghti, me izi ia misogh ia gasighasigham, eghti ia wainin dipar kam ami mangivira iki wainin dipar bar aviribar amiva, ia bar onganigh, mighiva nguazim giregh ua dikavan kogham.'

²⁸ Jeremaia, me ti nin dafarimin kavin kam inian aghuaghti, ni kamaghin me mikim, 'Ki Ikiavira Itir

Godin Gavgaviba Bar Itim, ki mikkeme, ia a inigh aneremi!

²⁹ Ia oragh! Ki nguazir kamin gumazamiziba bar pazivira me damigham. Ki Jerusalemin bizir kam faragh a damuam, kar nan nguibamra, ki uan ziam fasa a ginaba. Ezi ia ti ghaze, ki ia gitagham, a? Bar puvati. Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki mikkeme, ki apaniba ateghti me mangi nguazir kamin gumazamiziba bar me misogham.'

³⁰ "Jeremaia, ki ni ganingizir akaba, ni bar adar gun mikkemegh. Ni gumazamizir kaba kamaghin me mikkemegh:

"Ikiavira Itir God uan Nguibamin overiamin ikiva,

pamtemin tiarim akarigh uan gumazamizibav kimam.

A pamtemin nguazir kamin uan gumazamizibar diagham,

mati gumaziba wainin dipaba otivasa wainin oviziba dika dei moghin dimam.

³¹ An dimdiar kamin niginim, bar nguazim avaraghram.

Ezi dimdiar kamin mingarim kamakin.

Ikiavira Itir God nguazir kamin gumazamiziba bar me tuisigham.

A kantriba bar dar gumazamiziba isi kot dariqham.

Egh ana apaniba ameghti me mangiva,
gumazamizir arazir kurabagh amibav soghti,
me arimighiram.

Ikiavira Itir God, a kamaghin mikkeme.

32 “Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, kam-agħin mikeme:

Ia oragh. Kantriba bar ikuvigham.
 Bizar kam, faragh kantrin tamin otogham,
 egħ mangi bar kantribar otivam.
 Ezzi asighasizir kam, mati aminir ekiam bar saghon
 dikavigha iva iza
 nguazim bar a garui.”

33 Eġħi dugħiar kamin, Ikiavira Itir God gu-mazamizibav misogħti me arīghiristi, men kuaba tintinibar nguibaba bar dar ikiam. Eġħi men apangkuv aziva, men kuaba akuva, me afamin gumaziba puvatigham. Men kuaba afiar buaribar min tintinibar nguazim in iri v ikiam.

34 Ia gumazamizibar gumazir dapaniba ko me għegħuva men gariba,
 mati sipsipbar garir gumaziba uan sipsip-bagh eghufi, ia bar puvirama ażi.
 Apaniba izzi ia misogħti ia arim ġimħi minn dugħi am
 otogħha għifa.

Eġħi gin me gumazamizir ikiavira itiba bat-uegham.
 Kamagħiñ amizi, ia nguazim giregh a għipogh-pogh.
 Ia nguazir minn aghuim iri għiha biaghirezi mogħiñ, ia iregh bar ikuvigham.

35 Sipsipbagħ eghuvir gumaziba,
 ia ari mangi bizir kurar kam gitagħamin mogomer danganiba puvati.

36 Ikiavira Itir God danganir men sipsipba apir grazibagh asighasiki.

Kamagħiñ amizi, ia oragh!

Datirighin sipsipbagh eghuvir gumaziba
bar puv aziava arai.

- ³⁷ Ikiavira Itir God bar puviram ian aningaghe.
Kamaghin amizi, a mati sipsipba avughsa
nimira itir danganir grazir aghuiba itibagh
asighasiki.
- ³⁸ Ikiavira Itir God dikavigha, laionin min uan
danganir mogomem ataki.
Ikiavira Itir God bar aningaghegha apaniba
amangizi, me iza Judabav sosi.
Ezi men nguazim bar ikuvigha, danganir
kinim gava.

Gumazir dapaniba ko gumazamiziba Jeremaian akam batoke

26

(Sapta 26--36)

*Gumazamiziba Jeremaia misuehti an
aremehasa*

¹ Josaian otarim Jehoiakim, a Judan atrivimin
otivir dughiamin, Ikiavira Itir God, kamaghin
Jeremaia migei,

² “Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei:
Ni mangi Ikiavira Itir Godin Dipenim avinizir
divazimin aven mangi, me uari akuvir Dan-
ganimin tughiv ikiva, Judan itir nguibabar gu-
mazamiziba akam bar me mikim. Kar gumaza-
mizir nan Dipenimin aven iza nan ziam feba.

26:1: 2 Atriviba 23:36–24:6; 2 Eghaghaniba 36:5-7

Eghti akar ki ni ganingiziba, ni me m̄ikemegh. Ni akatam atagh̄iraghan marki.

³ Egh dughiar ni nan akaba bar ada akunam, eghti gumazamiziba n̄in akam baragh, egh navibagh iragh, egh arazir kurar me amiba ategham. Eghti ki nighnizim giragh, bizir kurar ki me damuasa m̄ikemezibar amuan kogham.

⁴ Ni akar kam̄in me m̄ikemegh, Ikiav̄ira Itir God kamaghin ia mikimasa: Ia nan akam baragh, ki ia ganingizir Arazibar gin mangi.

⁵ Egh nan akam inigha izir gumaziba, me nan ingangarir gumaziba, me ia ganingizir akaba, ia bar dar gin mangi. Dughiar av̄iribar ki akam inigha izir gumaziba amadima, me iza akam ia mikiri, ezi ia men akabar gin zuir puvati.

⁶ Egh ia nan akam batueghti, ki Dipenir kam gasighasigham. Mati ki fomira uan dipenim Silon nguibamin a gamizi mokin. Eghti nguibar igharazibar gumazamiziba gin uan apaniba akar kurabar me m̄ikimsi, me kamaghin me m̄ikimam, “Ia Jerusalemia ikuviz̄i moghin ia ikuvigham.” ”

⁷⁻⁸ Ez̄i Jeremaia dikavigha Ikiav̄ira Itir Godin Dipenimin ghugha, Ikiav̄ira Itir God a m̄ikemezir akar kaba bar dar gun gumazamiziba bar me m̄ikeme. Ez̄i ofa gamir gumaziba ko, akam inigha izir gumaziba ko, gumazamiziba bar akam baraki. Ez̄i Jeremaia m̄ikemegha givazima, ofa gamir gumaziba ko, akam inigha izir gumaziba ko, gumazamiziba bar an suigha ghaze, “Na aremegh.

⁹ Manmaghsua ni Ikiav̄ira Itir Godin ziamin,

akar kurar kam akuri? Ni kamaghin mikiman marki, Dipenir kam Silo ikuvizi moghin a ikuvigham. Egh ni kamaghin mikiman marki, nguibar kam ikuvigham, eghti gumazamiziba uam an ikian kogham.” Ezı Ikiavıra Itir Godın Dipenim avinizir dıvazimin aven itir gumazamiziba, me bar iza Jeremaia ekıaru.

10 Ezı dughiar kamin Judan gumazir dapaniba atrivimin dipenimin ikia, egha bizir kabar akaba barasi. Egha me dikavigha ghuavanaga, Ikiavıra Itir Godın Dipenim avinizir tiar akamin otifi. Egha me uan dabirabibagh apia. Men dabirabiba Ikiavıra Itir Godın Dipenimin avinizir dıvazimin aven mangamin tiar akam boroghın iti, tiar akar me kamaghin diborim, Tiarakar Igiam.

11 Ezı ofa gamir gumaziba ko, akam inigha izir gumaziba ko, gumazir dapaniba ko, gumazamiziba bar moghira me migei, “Gumazir kam kamaghin mikeme, nguibar ekıar kam ikuvigham. Ia uari an akar kam baraki. Kamaghın amizi, bizir kam bangın, an aremegham.”

12 Ezı gumazir dapaniba ko, gumazamiziba bar moghira, Jeremaia kamaghin men akaba ikara, “Ikiavıra Itir God uabi na amadazi, ki akam inigha izir gumazimin akar ia oraghizir kam, an gun mikeme. A uabi ghaze, Dipenir kam ko nguibar ekıar kam ikuvigham.

13 Eghti datirighin ia uan daroriba ko arazibar kırigh. Egh ia Ikiavıra Itir God, en Godın akamin gin mangi. Egh ia kamaghin damichti, Ikiavıra Itir God uan nıghnizim giraghıva, bizir a

ia gasighasighasa mikemezibar amighan kogham.

¹⁴ Ezi ko, ki ian agharimin iti. Ia bizitamin na damusi, egh ia a ginighnigh suam, ian arazir kam deragh voroghira mangiti, ia a damu.

¹⁵ Ezi ki kamaghsua, ia deraghavira kamaghin fogh. Bar guizbangira, Ikiavira Itir God uabi na amadazi, ki iza akar ki ia mikemezir kabav gei. Eghti ia na misuegħti ki aremegħam, ia kamaghin fogħ, ia gumazir arazir kuratam gamizir puvatizim puram a misuegħti an aremegħt, ia an osimtizim iniam. Eghti osimtizir kam a nguibar ekiar kamin ikiva, uaghan bar mogħira nguibar kamin gumazamiziba sara ikiam.”

¹⁶ Jeremaia mikemegħa givażima, gumazir dapaniba ko gumazamiziba bar mogħira dikavigha ofa gamir gumaziba ko, akam inigha izir gumazibav già ghaze, “Gumazir kam, Ikiavira Itir God, en God, an ziamin akam akuri. An osimtiziba puvati, kamaghin amizi, e a misuegħti ana aremegħan kogħam.”

¹⁷ Ezi Judan gumazir aruar maba dikavigha kamaghin uari akuvagħha itir gumazamizibav gei,

¹⁸ “Fomira, Hesekia Judan atrivimin itir dughiamin, Moresetin nguibamit itir Godin akam inigha izir gumazim Maika, akam Judabav kira ghaze, ‘Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim ghaze, Jerusalemin biziba bar ikuvigham, egh minezir pozimin otogħam. Egh Saion nguazir kinimmin min ikti, gumazamiziba an dagħer azenibar ingaram. Eghti Ikiavira Itir Godin Dipenim iti nagħin mighsiar kam, ruarim a batogħam.”

19 Maika kamaghin migei, Hesekia ko Judaba bar moghira ti a misoghezi an areme, a? Bar puvati. Hesekia Ikiavira Itir Godin apengan ikia, egha uan gumazamiziba bagha an azangsisi. Ezi Ikiavira Itir God nighnizim giragha, bizir kurar a me damuasa mikkemezibagh amizir puvati. Ezi erara, arazir e Jeremaia damuasa mikkemezim, an osimtizir ekiam inigh izi e datigham!"

20 (Ezi gin gumazir mam, an ziam Uria, a Godin akam inigha izir gumazir mam, a Ikiavira Itir Godin ziamin akam akuri. Uria a Semaian otarim, egha Kiriat Jearimin nguibamin gumazim. A Jeremaia mikkemezi moghin, Jerusalemin nguibar ekiam ko Judan nguazim ikuvighasa a mikkeme.

21 Ezi Atrivim Jehoiakim uan gumazir dapaniba ko, midorozir gumaziba ko, me Urien akar kam baraki. Egha atrivim a misoghasa amima, Uria atiatigha ara Isipin ghu.

22 Egha Atrivim Jehoiakim, Akborin otarim El-natan amadazi a gumazir maba ko me Isipin ghue.

23 Me ghua Uria inigha atrivim bagha ize. Ezi atrivim gumazibav kemezi me midorozir sababar a misoghezi an aremezi, me an kuam isa gumazir kinibar matmatiam mikkini.)

24 Ezi gumaziba iza Jeremaia misuegħti an aremegħasa amima, Safanin otarim Ahikam Jeremian akurazi, me paza a gamizir puvati.

¹ Josaian otarim Sedekaia, Judan atrivim in itir dughiamin, Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaia mikeme,

² “Ni ter ararir ruarir taba inigh, benir ruarir dar afamiba inigh, mati gumazim ingangarim damuasa bizir kamning isa bulmakaun tuem garizi moghin, da isi uan tuem datigh.

³ Egh ni tuebagh arizir ter araribar ingarigh, vaghvagh Idomin atrivim ko, Moapin atrivim ko, Amonin atrivim ko, Tairin atrivim ko, Saidonin atrivim, me bagh ada amadagh. Ni fo, atrivir kabar gumazir dapaniba, en atrivim Sedekaia ko mikimasa Jerusalemin ize. Kamaghin amizi, ni tuebagh arizir ter ararir kaba isi me daningigh, eghti me da inigh uan atriviba bagh mangi.

⁴ Ni kamaghin men atrivibav mikimsi gumazir kabav kemegh: Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki kamaghin akam ian atrivibar iti:

⁵ Ki uabi uan gavgavir ekiamin nguazir kam in ingari, egha ki uaghan gumazamiziba ko, asizibar ingarizi da nguazir kam in iti. Ki uabi uan ifongiamin gin ghua, nguaziba abigha gumazamizibagh anidi.

⁶ Ki datirighin ian kantriba isa, Babilonin Atrivim Nebukatnesar ganidi, a nan ingangarir gumazim. Egha uaghan ki asizir atiaba isa bar a ganingi, eghti gin me an apengan ikiam.

⁷ Kantriba bar an apengan iki, egh uaghan an otarim ko, an igiav otarir gin otivamim sara men apengan ikiam. Me Babilonin apengan iki

mangi, ki Babilon gasighasighamin dughiar ki misevezimin tugham. Dughiar kamın, kantrin aviriba ko atrivir gavgaviba Babilonin dikabiragh, me damuti me pura men ingangarir gumazir kinibar otivigham.

8 “Egh kantrin igharaz tamın gumazamiziba Atrivim Nebukatnesar ateghti, a me gativagh men ganan aghuagham, mati gumazim ingangarim damuasa ter ararim isa bulmakaubar tuebagh ariki, eghti ki kantrin kam paziva a damigham. Egh ki Ikiavira Itir God, ki apaniba amadaghti me izi me misogham. Eghti me dagheba otevegh arimariar kuraba iniam. Eghti arazir kabar, ki Atrivim Nebukatnesar ateghti, a kantrin kamın gumazamiziba bar me agivagham.

9 Kamaghin amizi, ia atriviba, ian akam inigha izir gumaziba ko, ian kukunir gumaziba ko, ian irebabar mingaribar gun migeiba ko, ian imezibagh amir gumaziba ko, ian akavsiabagh amir gumaziba, ia kuaribar arigh me baraghan marki. Gumazir kaba ghaze, ia Babilonin atrivimin apengan ikian kogham.

10 Me ia gifari. Ia men akaba nighnizir gavgavimin dar ikiti, ki ia batuegħti ia uan nguaziba ategħi sagħon mangeħħam. Egh ia bar ikuvigham.

11 Eghti kantrin tamin gumazamiziba Babilonin atrivim ategħti, a me gativagh men ganam, kar mati bulmakau pura uabi isa gumazimin tagħiżi a ter ararim isa an tuem gatigha, egha ingarasa a getui. Eghti ki gumazamizir kaba ategħti, me deraghvira uan nguazimin ikīva, uari bagħ-dagħer azenibar ingaram. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegħha gifa.”

12 Ezi ki Jeremaia, ki akar kamra Judan Atrivim Sedekaia ganingi. Ki kamaghin a mikkeme, “Ia Judaba, ia uan tueba isi Nebukatnesarin ter araribar apengan ada amangigh, aneteghti a uan gumazamiziba ko, me ia gativaghian ganam. Ia kamaghin damu, ia deraghvira ikiam.

13 Ikiavira Itir God mikemegha gifā: Ni uan gumazamiziba ko Babilonin apengan ikian aghuagħti, apaniba ian taraziv suegħti me arimħiregħam, eġħi tarazi dagħeba puvatigħ arimħiregħam, eġħi tarazi arimariar kuram inigh arimħiregħam. Ni uan gumazamiziba ko, onganigh akaba batogħti, bizir kaba ia gasighasigham.

14 Ia fo, akam inigha izir ifavarir gumaziba ghaze, ia Babilonin atrivim apengan ikian kogħam. Puvati, me pura ia gifari. Ia men akaba baragħan marki.

15 Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, ki me amadazir puvati. Me nan ziamin akar ifavarim akuri. Ia men akaba nighnizir gavgavim dar ikiti, ki ia batuegħti, ia uan nguibam ategħ bar ikuvigham. Ezi akam inigha izir ifavarir gumazir akaba ia mikkiriba, me uaghan bar ikuvigham.”

16 Ki ofa gamir gumaziba ko, gumazamiziba bar me bagħha kamaghin akam akura ghaze, “Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, ia akam inigha izir gumazir ifavarir kabar akaba baragħan marki. Me ghaze, ‘Me kiran oveghhangin Ikiavira Itir Godin Dipenimim aven ingangarim damuamin bizir Babilonin itiba, me bar ada inigh ua Jerusalemin izam.’ Godin akam inigha izir gumazir ifavarir kaba pura ia gifari.

17 Ia men akam baraghan marki. Ia Babilonin atrivimin apengan iki, deraghvira ikiam. Puvatightima, nguibar kaba ikuvigham.

18 Gumazir kaba, me guizbangira akam inigha izir gumaziba, egh me guizbangira Ikiavira Itir God, dama akam inigh izisi, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin azaraghti, an apaniba ateghti me Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven ingangarim damuamin biziba, ko atrivimin dipenimin itir bizir aghuiba ko, Jerusalemin danganir igharaziba bar moghira, dar itir bizir naba inigh Babilonin mangan kogham.

19-21 “Atrivim Nebukatnesar Jerusalemin izegha, Judan Atrivim Jehoiakin ini, a Jehoiakimin otarim. Egha uaghan Juda ko Jerusalemian gumazir dapaniba ini. Egha men akua kalabus bagha Babilonin ghu. Egha a bizir aghuir maba ataghizi da Jerusalemin iti. A brasin dipenir akiniba ko, tengin ekiar me brasin ingarizim ko, me brasin ingarizir bizir me tengin doziba isin afamiba, me bizir kabainizir puvati. Egha uaghan ingarizir bizir aghuir nan Dipenimin itir maba ko, atrivimin dipenimin itiba ko, bizir igharazir Jerusalemin itir mabainizir puvati. Ezik God, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki kamaghin ia migei,

22 ‘Apaniba bizir kaba bar ada inigh Babilonin mangam. Eghti bizir kaba Babilonin iki mangi dughiar ki inabazimin, ki uam adagh inirigham. Eghti dughiar kamien ki ua me inichti, me ua Jerusalemin ikiam.’”

28

Hanania gumazamizibagh ifari

¹ Azenir kamin, Sedekaia Judan atrivim igiamra an otogha atrivimin ikia zuima an namba 4in azenim. Egha azenir kamin namba 5in iakinimin, Gibeonin nguibamin gumazir mam, a Godin akam inigha izir gumazim Hanania, Asurin otarim, a iza Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven iza ofa gamir gumaziba ko gumazamiziba bar moghira, men damazimin akar mam Jeremaia ganidi. A kamaghin migei,

² “Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, a Isrealian God, a kamaghin mikeme, ‘Babilonin atrivim ia gativagha, mati gumazim ter ararim isa bulmakaun tuem gatigha a gatifa. Ezı ki ter ararir ian tuebagh atiziba, ki dar pirigha gifä, ezı da ua ia gativagh ian ganan kogham.

³ Azenir pumuning ikivira ikiti, ki ua Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven ingangarim damuamin bizir kaba bar ada inigham, kar bizir Nebukatnessar inigha Babilonin ghuziba, ezı ki ua da inigh Jerusalemin izam.

⁴ Egh ki uaghan Judan Atrivim Jehoiakin, a Jehoiakimin otarim, a inigh egh Babilonin kalabusin itir marazi sara ua men aku Judan nguazimin izam. Guizbangira, ki Babilonin atrivim ian tuebagh arighizir ter arariba, ki kaba apirigham. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifä.”

⁵ Ezı Godin akam inigha izir gumazim Jeremaia datirighin dikavigha ofa gamir gumaziba ko, gumazamizir Ikiavira Itir Godin Dipenimin boroghin

tuvighav itibar damazimin, Godin akam inigha izir gumazim Hananian akam ikarvasi.

6 Jeremaia kamaghin migei, “Bar guizbangira, Ikiavira Itir God, ni mikemezi moghin damuasa ki ifonge. Ikiavira Itir God nin akam inigha izir gumazimin akar kabar amut, da guizbangiram otivigham. Egh a uan Dipenimin biziba uam ada iniam. Egh Babilonin itir gumazamizir kaba, a ua me inigh Jerusalemin izam.

7 Ezi datirighin gumazamiziba ko ia bar moghira oraghti, ki akar igharazim mikimasa.

8 Bar fomira iza datirikin, Godin akam inigha izir gumaziba en faragha otifi. Me kamaghin migia ghaze, Midorozir ekiaba ko, mitiriaw ekiaba ko, arimariar kuraba, da kantrin aviriba battiv, uaghan nguibar ekiabar otivam.

9 Eghti akam inigha izir gumazibar tav kamaghin mikim suam, Gumazamiziba dabirabir aghuim ikiam, e foghan kogham, akar kam a guizbangira, o puvati. Eghti gin, akam guizbangiram otoghti, e datirighin fogham, Bar guizbangira, Ikiavira Itir God akar kam isa, akam inigha izir gumazim ganingigha anemadazi a ize.”

10 Jeremaia akar kam mikemegha givazi, Hanania ter ararim Jeremaia uabi uan tuem gatizir kam ini. Egha Hanania ter ararir kam bar anepiraghari.

11 Egha a gumazamizibar damazimin tughagħże, “Ikiavira Itir God kamaghin mikeme. Ezi arazir kamra, ki ter ararir Nebukatnesar tintinibar kantribar gumazamizibar tuebagħ ariziba apirarigham. Azenir pumuning givaghan koghtima, ki kamaghin damigham.” Jeremaia

akar kam baregha ghu.

¹² Godin akam inigha izir gumazim Hanania, a Godin akam inigha izir gumazim Jeremaian firimin itir ter ararir kam apiriaghati, ezi dughiar maba givazima, gin Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaia migia ghaze,

¹³ “Ni mangi akar kamin gun Hanania mikemegh. Me tememin ingarizir ter ararir kam ni anepirigha gifa. Ezi ni ainin igiatamin ingarigh, egh ter ararir ni dipirizir kamin danganim datigh.

¹⁴ Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki kamaghin mikeme: Ki uabi ainin me ingarizim inigha Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bar moghira men tuebagh ariki, ezi me pura Babilonin Atrivim Nebukatnesarin ingangarir gumazamizibar iti. Egha ki asizir atiaba sara a ganingizi, da uaghan an apengan iti.”

¹⁵ Jeremaia akar kam mikemegha givagha, ua kamaghin Hanania migei, “Hanania, ni oragh. Ikiavira Itir God ni amadazi ni izezir puvati. Ezi ni gumazamizibagh ifarazi, me nin akar ifavariba nighnizir gavgavimin dar iti.

¹⁶ Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God kamaghin migei: Nin akaba gumazamizibagh ekuizi, me nan akaba barazir puvati. Kamaghin, ki nguazir kamin ni agivagham. Ni azenir kamnaghiram aremegham.”

¹⁷ Ezi azenir kamra an namba 7in iakinim ikiavira itima, Godin akam inigha izir gumazim Hanania aremegha gifa.

29

Jeremaia Judan Babilonin itiba bagha

akinafarim osiri

¹ Jeremaia Jerusalemin ikiava, akinafarim osirigha gumazamizir kaba bagha anemada: Gumazir dapanir ikiavira itiba ko, ofa gamir gumaziba ko, Godin akam inigha izir gumaziba ko, Judan gumazamizir Babilonin itiba. Gumazamizir kaba bar moghira, Atrivim Nebukatnesar faragha Jerusalemin me inigha, Babilonin kalabus darighasa men akua ghue.

² Babilonia faragha iza Jerusalemin izegha, Atrivim Jehoiakin ko gumazamizir avirim inigha men akua Babilonin ghuegha gifa, ezi gin Jeremaia akinafarir kam osiri. Me atrivim ko an amebam, ko atrivimin dípenimin ingarir gumazir ekiaba ko, Judaba ko Jerusalemian gumazir dapaniba ko, fofozir gumazir bizir aghuibar ingariba ko, ainin bizibar ingarir gumaziba, me bar moghira ghue.

³ Dughiar kamin Judabar Atrivim Sedekaia, a Safanin otarim Elasa ko, Hilkian otarim Gemaria, aning amadazi aning Babilonian Atrivim Nebukatnesar bagha zui. Ezi Jeremaia Judan Babilonin itiba bagha akinafarir kam isa aning ganingizi aning a inigha zui. Akinafarir kam kamaghin mikeme,

⁴ “Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki kamaghin mikeme. Ia Judaba, ia oragh. Ki Jerusalemin ia batuegha ia amadazi ia Babilonin ghue.

⁵ Egh ia uari bagh dípenibar ingariva, dagher azeniba opariva, azenir kabar dagheba ini.

6 Egh ia gumaziba amuibar ikiva boriba bati. Eghti ian otariba gin amuibar ikiva uari, uari bagh boriba bati. Egh ia ikizir avirir ekiam ikiam. Ia uari uari damuti, ian dibobonim magiran marki.

7 Ki ian akua nguibar ekiar ia datirighin itir kamin ghu. Eghti ia nguibar ekiar kam bagh pamten ingar deragh a damuti an amiraghvirigh deraghvira ikiam. Eghti ia a bagh Ikiavira Itir God ko mikimti, a nguibar ekiar kam deraghviram a damuam. Guizbangira, nguibar kam amiraghvirigh deraghvira ikiti, ia uaghan amiraghvirigh deraghvira ikiam.

8 Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki guizbangira ia migei, ia akam inigha izir ifavarir gumaziba ko kukunir gumaziba, ia me ateghti me ia gifaran marki. Egha ia garir irebar aghuiba, gumazir dar mingariba abigha ia migeiba, ia me baraghan marki.

9 Akam inigha izir gumaziba nan ziamin gun migeir akar kaba, da pura ifavarir akaba. Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, Ki akatam me ganingizir puvati.

10 “Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei: Akar kamin mingarim a kamakin. Babilon ia gativagh ian ganasa, ki 70plan azenibagh inaba. Eghti azenir kaba givaghtima Babilon ikuvigham. Eghti dughiar kamin ki ia ginirigh, ua ian aku Jerusalemin izam, kar ki uan akar dikirizimin gin mangiva a damuam.

11 Ki Ikiavira Itir God, ki bizir ian akurvaghisi

damuamiba, ki adagh nighnigha dagh fogha gif. Ki deraghvira ia damut̄ ia navir amirizim ko, dabirabir aghuim ikiasa ki ifonge. Ki paz̄ ia damuan aghua. Ia bizar ki damuamin kabagh nighnigh, dughiar kam mizuam ikit̄, an otogham.

12 Egh dughiar kamin ia nan boroghin iziva, egh nan dimiva, egh na ko mikimti, ki ian dimdiam baraghram.

13 Eghti dughiar kamin ia uan ifongiaba ko navir averiabar na buri nan gansi bar pamtemin ingaram. Ia kamaghin damu nan apigh nan boroghira izam.

14 Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, ki ia ateghti ia nan boroghira izam. Eghti ki ua ia damut̄ ia deraghvira ikiam. Eghti ki kantriba ko danganir ki ia batoghezi ia ghueziba, ki me da bar moghira ia akuvagh ia iniam. Egh ki ua ian aku danganir ia fomira ikezimin mangam.

15 “Ia ti ghaze, ia Babilonin itir dughiamin, Ikiavira Itir God, uan akam inigha izir gumaziba, ia ganingi.*

16 Ez̄ Ikiavira Itir God, atrivir datirighin Judan kantri gativagha Devitin atrivir dabirabim gaperaghav itir kam ginighnigha, egha ian akar gumazir ia ko kalabusin ikezir puvatizibagh nighnigha, kamaghin migei:

17 Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki ghaze, ki apaniba amadaghti me izi gumazamizir

29:12: Onger Akaba 50:15; 145:19; Jeremaia 33:3 **29:13:**
Godin Araziba 4:29; 1 Eghaghaniba 22:19; 2 Eghaghaniba 6:37;
Jeremaia 24:7 **29:14:** Aisaia 43:5-6; Jeremaia 16:15; 23:8; 30:3

* **29:15:** Ikiavira Itir God ua akam inigha izir gumazibar gumazir pumuningin, a ves 20-23in aven gun migei.

Judan ikiavira itir daraziv sogham. Eghti ki me damutti me dagheba puvatigh, arimariar kuram iniam. Me bar fighin kurabar min otivigham, eghti gumazamiziba dar aman iburaghram.

18 Egh ki kamaghira damuvira mangi midorozir ekiaba ko, dagheba puvatighamin dughieba ko arimariar kurabar amuti, da me bativira ikiam. Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bizar kurar ki Judaba me damuasa mikemezibar akam baregh, bar digavir kuram damigh atiatingam. Egh ki Judaba batueghti me tintinibar mangegham. Eghti kantrin igharazir kabar gumazamiziba paizi me damuva, dibovir akabar me mikimam. Egh gumazamizir kaba uari uan apaniba akar kurabar me mikimsiva, kamaghin me mikimam, 'Ia Judaba ikuvizi moghin, ia ikuvigham.'

19 Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, me nan akam batoghezi, kamaghin ki bizar kabar me damuam. Ki dughiar aviribar uan akam inigha izir gumaziba amadi, me nan ingangarir gumaziba. Ezzi me ia bagha izima, ia men akaba baraghan aghua. Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikemegh giffa.

20 "Ia gumazamizir ki Jerusalemin bar ia batuegha, ia amadazi ia Babilonin ghueziba, ia Ikiavira Itir Godin akam deraghviram abaragh.

21 Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki akam inigha izir gumazir ifavarir pumuning ginighnisi. Kar, Kolaian otarim, Ahap ko, Masean otarim, Sedekaia. Egha ki kamaghin migei, Aning nan ziam gifara akam akuri. Kamaghin amizi, ki aning isi Babilonin Atrivim Nebukatnesarin agharim datigham. Eghti

a kamaghin mikimam, me ian damazibar aning misueghti aning aremegham.

22 Ezi ia Judan Babilonin itiba, ia namakatam akar kuramin a mikimamin dughiamin, ia kamaghin mikimam, Ikiavira Itir God ni gasighasigham, mati a Sedekaia ko Ahap gamizi, Babilonin atrivim avimin aning gaponge.'

23 Aning Israelian tongin bar arazir kuram gami, egha aning namakabar amuiba koma akuava, nan ziam gifara akam akuri. Ki akar kam me ganingizir puvati. Kirara, ki aning gara aning gifogha givagha aningin gun migei. Kamaghin amizi, ki aning gasighasigham. Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikemeha gif'a."

Jeremaia akar gavgavim isa Semaia ganingi

24 Ikiavira Itir God kamaghin mikeme, "Jeremaia, ni Nehelamin nguibamin gumazim Semaia akar kam a mikemegh.

25 Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki kamaghin mikeme, Semaia, ni uan nighnizimin gin ghua, Masean otarim Sefanaia, a ofa gamir gumazir mam, a ko ofa gamir gumazir igharaziba bar, ko gumazamizir Jerusalemin itiba bar moghira, ni uan ziamin akinafarim osirigha me bagha anemada. Nin akinafarim kamaghin mikeme:

26 Sefanaia, Ikiavira Itir God ni amisefe, eghti ni ofa gamir gumazimin iki, ni Jehoiadan danganim inigh, Ikiavira Itir Godin Dipenimin ganam. Eghti gumazitam ifaragh organigh akam inigha izir gumazimin min akam akunti, kar nin ingangarir ni

damuamim: Ni a isi kalabus datigh, an sueba ko dafariba ikegh, ainin an firim dafagh.

27 Egha ni manmaghsua Anatotin nguibamin gumazim Jeremaia akiran aghua? Kar gumazir ian tongin akam inigha izir gumazimin min akam akurir gumazim.

28 E Babilonin kagh itir gumazamiziba, an e bagha akam amadagha ghaze, ‘Ia dughiar ruarimin kalabusin ikiam. Kamaghin amizi, ia uari bagh dipenibar ingariva, azenibar dagheba opariva, azenir kabar dagheba ini.’”

29 Ofa gamir gumazim Sefanaia, Semaian akinafarim inigha Jeremaia bagha ghugha, a bagha akinafarir kam dibori.

30 An a diponegha givazima, Ikiavira Itir God kamaghin akam isa Jeremaia ganingi,

31 “Jeremaia, ni akam isi bar Judan Babilonin kalabusin itir adarazi bagh anemadagh, kamaghin me mikim suam: Ikiavira Itir God, Nehelamin nguibamin gumazim Semaia ginighnigha ghaze, ki ia bagha Semaia amadazir puvati. Ez an akam inigha izir gumazimin min akamin gun ia mikeme, egha ia gamizima, ia akar ifavarir kam nighnizir gavgavim an iti.

32 Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, Nehelamin nguibamin gumazim Semaia, gumazamizibagh etuima me nan akaba batosi. Kamaghin amizi, ki a ko an adarazi puv me damigham. Egh bizir aghuir ki uan gumazamiziba bagh damutid da otivighamiba, an adarazir gumazitam, bizir kabar gansi ikeghan kogham. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gif.”

30

*Ikiavira Itir God uan gumazamiziba deragh me
damuasa akam akiri*

¹ Ikiavira Itir God kamaghin akam Jeremaia ganiga ghaze,

² “Ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki kamaghin mikeme: Ni akınafaritam inigh, egh ki ni ganingizir akaba bar ada osirigh.

³ Ki Ikiavira Itir God, nan gumazamiziba Israelia ko Judaba, me ua deraghvira ikiasi, ki me bagha dughiam amisevegha gif. Ki ua men aku nguazir ki men ovavibagh aningizimin izam, eghti a ua men nguazimra otogham.”

⁴ Ikiavira Itir God Israelia ko Judabagh nighnigha ghaze:

⁵ “Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikeme: E orazima, gumazamiziba navir amirizimin itir puvatigha,
bar atiatia digavir kuram gamua bar puviram azi.

⁶ Manmaghin ami?

Gumaziba ti boriba bati, a? Puvatigham.
Ezi manmaghsua, ki gumazibar garima, me vagh-
vagha dafariba isa uan navibagh ariki,
mati amizim borim batasa mızazir ekiam isi moghin arai.

Manmaghsua, men guaba igharagha otivigha gari,

mati gumazim bar puviram atiati.

⁷ Iavzika! Dughiar bar kurar mam otivasava ami.
Egha dughiar kam bar dughiar kurar maba bar adagh afira.

Nan gumazamiziba, Israelia, me dughiar kamın
osimtizir bar ekiam iniam.
Eighti ki ua me iniam.”

8 “Egh dughiar kamın apaniba Israelian tuebagħi atiżżej ter ararir kaba ki da apirigh, men kalabuziam agivagħam. Eighti me ua pura iħaraz darazir ingangarir gumazir kinibar min ikian kogħam. Puvati. Ki Ikiavira Itir God in Gavgaviba Bar Itim, ki kamaghin mikeme.

9 Ki Ikiavira Itir God, men God, me nan apengan ikiam. Eighti ki me bagħi Atrivim Devit in ovavir boribar tav amisevegħti, a me gativagh men ganam. Eighti me an apengan ikiam.”

10 Ikiavira Itir God kamaghin migei:
“Ia Israelia, ia Jekopin ovavir boriba, ia nan ingan-

garir gumazamiziba,
ia atiatingiwa digavir kuram damuan marki.
Bar guizbangira, ia kantrin saghon itir kamín kal-

abusin iti.
Eighti ki ua ia inighti,
ia ua uan nguazimra izegħi, deraghvira dapi-

agħam.
Eighti tarazi ua ia damuti ia atiatingan kogħam.

11 Ki Ikiavira Itir God, ki ia ko iki ian akurvagħam.
Ki ia batogħezi, ia ghua kantrin iħarazibar tongiñ itiba,

ki bar me agivagħam.
Egh ki ia agivaghan kogħam.
Guizbangira, ki puv ia damigham,

ki arazir voroghira itim ginighnigha ia akiri.”

- 12** Ikiavira Itir God ua kamaghin migei:
“Ia Israelia, me puv ia misoke,
eghti ian mizazim ikivira ikiti, ian duar ekiaba
akumighan kogham.
- 13** Ki ian akurvaghsı, ia bagh na ko mikimamin
gumaziba puvati.
Egha uaghan ian mkarziba akirighti,
da ua deraghamin marasinba puvati.
- 14** Ia arazir kurar aviribagh amigha osimtizir
ekiam iti.
Kamaghin amizi, ki ia gasighasiki,
mati gumazim uan apanimin apangkuvir
puvatigha, a gasighasiki.
Kamaghin amizi, iavzika, gumazir fomira ian na-
makabagh amiziba, me ia gin amadagh
gifa,
egha me ua ia ginighnizir puvati.
- 15** Ia uan duar kaba bagh azirakar aviribar amuan
marki.
Duar kaba akumighan kogham.
- Ia arazir kurar aviribagh ami, egha osimtizir
ekiam iti.
Kamaghin ki arazir kamın ia gami.
- 16** Guizbangira, ia gasighasizir adarasi, me uari
ikuvigham.
Ian apaniba mangi saghon itir nguibabar kal-
abusin ikiam.
Gumazir paza ia gamigha ian biziba okemeziba,
apaniba pazı me damuva, men biziba
okimam.

17 Ian apaniba kamaghin migei:
 ‘Saion mati bizir kînim, egha bar ikufi.
 Ezi gumazitam an apangkuvir puvati.
 Ki uabi ian mikarzibar amighti, da ua deragham,
 egh ian duabar amighti, da misigham.’
 Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin
 mikemegha gifra.”

18 Ikiavira Itir God kamaghin migei:
 “Ki Jekopin adarazir apangkuvigh, egh men
 akuragham.
 Eghti me uari bagh dipenibar ingar, egh der-
 aghvira ua uan nguazimin ikiam.
 Egh Jerusalem fomira ikezi moghin, me uam an
 ingaram.
 Egh atrivimin dipenim me an danganimra an
 ingaram.

19 Eghti Israelia na minabir ighiabar amuam.
 Egh me ighiabar amuva, egh bar
 akongegham.

Eghti ki me damighti me bar avirasemegham,
 egh me ua varazira ikian kogham.
 Eghti ki gumazamizir igharazibar amighti,
 me men ziaba dikabiraghan kogham,
 me ziar ekiam me daningam.

20 Israelia fomira gavgavizi moghin ikiam.
 Eghti ki men akuraghti me deraghvira uan
 nguazim dapiagham.
 Eghti gumazir paži me damuamiba,
 ki puv me damigham.

21 Eghti men gumazitam uabi men gumazir dapanir ekiamin otogh, me gativagh men ganam.

Ki uabi gumazir kamin aku uabin boroghira izam.

Guizbangira, gumaziba uan ifongiabar gin ghua nan boroghira izir puvati.

Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikemegha gifा.

22 Eghti ia Israelia, ia nan gumazamizibaram otoghti,
ki ian Godin ikiam."

23 Ia gan! Ikiavira Itir Godin aningagharim gumazir kuraba bativasava ami, mati aminir gavgavim ko amozir ekiam me bato, egha mati aminir ighuagha aruim men dapaniba abini.

24 Ikiavira Itir Godin aningagharim iki mangivira ikiti, bizir a damuasa nighniziba, a bar moghira dar amu da givaghram.

Eghti ia dughiar abuananamìn, bizir kabagh fogham.

31

Israelia uamategh izi deraghvira uan nguibamin ikiam

¹ Ikiavira Itir God kamaghin migei:

“Dughiar ki inabazimin, ki Israelian ikiziba bar
men Godin ikiam,
eghti me nan gumazamizibaram otogham.

² Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei:
Apaniba Israelia misozima, men ikiavira itir
varazira apanibagh itagha
ara ghua gumazamiziba puvatizir
danganimin iti.

Ezi ki me gifuegha, arazir aghuibal me gamima,
me ghua avughsazir danganimin ghue.”*

³ Ikiavira Itir God, danganir saghuiamin ikegha, e
bagha izegha kamaghin migei,

“Ia Israelia, ki ia damighti ia na gifuegh nan
boroghira izasa,
kamaghin ki zurara ia gifonge, ezi nan ifon-
giamin arazir kam iki mamaghira ikiam.
Guizbangira, nan apangkuvim ian itima,
ki ia baghvira iti.

⁴ Ia Israelia, ia mati nan guivir igiar ki bar
ifongezim,

* **31:2:** Ves 1 ikegha ghua 22in aven itir akaba, da Israelian
gumazamizibar gun migei, me fomira notin amadaghan Judan
kantrin Israelin kantrin ike. Gumazamizir kaba arazir kurabagh
amima, God apaniba taghizi me me inigha ghua uan kantri ike,
me kamaghin a dibori, “Kantri kam notin amadaghan iti.” Ni ves
8in gan. Me dughiar ruarimin kantrin kamin ikezi, eghti datirighin
God ua me inigh Israel kantri bagh izeghti me bar moghira ikizir
vamiran otivigh deravira iki Godin apengen ikiam. Samarian
nguibal ekiam Israelin kantri nguibal mam. Ni ves 5in gan. Efraim
anabamin adarasi, a Israelian ikizir dafam. Ezi God Efraimin
ziam dibori dughiam, a Israelian notin amadaghan iti darazi bar
moghira me dibori. Ni ves 6 ko 9 ko 18 ko 20in gan. **31:3:** Godin
Araziba 4:37; Onger Akaba 25:6; Jeremaia 24:6

kı ia damighti ia ua kantrin gavgavimın ikiam.
 Egh ia akuegh, mati amizir igiaba buabav sogha,
 egha ighiam gizir marazi ko akueghıva
 ighavamang iki.

⁵ Egh ia uam uari, uari bagh Samarian mighsiabar
 wainın azenir igiabar ingar.
 Egh ia wainın azenir kaba oparizir darasi,
 ia uari uan wainın ikarızır kabar ovıziba
 iniva bar akuegham.

⁶ Eghti dughiar kamin, Efraimın anabamın
 adarazir gumazir eghuvir mighsiabar itiba,
 me kamaghın dı̄mam,
 ‘Ia bar mogħira dikavigh izi, e Saionın Mighsiamın
 mavanangkan.
 E Ikiavıra Itir God bagh mangam, en God.’”

⁷ Egha Ikiavıra Itir God ua kamaghın migei,
 ‘Ia, Jekopın adarazi bagh bar akongegh ighiabar
 amu,
 gumazamizir kaba gumazir igharazibagh
 afira.

Ia pamtem, ziar ekiam na danıngamin ighiabar
 amu, egh kamaghın mikkim,
 ‘Ikiavıra Itir God, ni uan gumazamiziba ua me
 inigh,
 kar Israelian ikiavıra itir varazira.’

⁸ Bar guizbangıra, ki notin amadaghan itir nguibar
 kam ko nguazir oteviba bar uan gumaza-
 miziba inigh,
 ua men aku izam.

Damazir kuraba itir gumaziba, ko suer kuraba
 itir gumaziba ko, amizir navir adaseba ko,
 amizir boriba batasava amiba,
 me uaghan izam.

Eghti gumazamizir avirim uamategh
 nguibar kamin izam.

⁹ Ki menaku izamin dughiamin, me uan arazir
 kurar me amiziba gin amangisi,
 na ko mikim azi, na ko tuavimin izam.

Ki me inigh men faragh mangi dipar aghuim itir
 danganimin otogh,
 menaku tuavir aghuibar mangiti, me ireghan
 kogham.

Guizbangira, ki Israelian afeziamin min
 itima, Efraim nan otarir ivariamin min
 iti.

¹⁰ “Ia Kantrin Igharazibar Gumazamiziba, ia der-
 aghvira kuaribar arigh nan akam baragh, ki
 Ikiavira Itir God.

Egh ia nan akar kammin gun bar gu-
 mazamizir ongarimin vongin saghon
 arighatizibar itibav kin.

Ia kamaghin me mikim,
 ‘Ikiavira Itir God Israelia batoghezi me tintinibar
 ghue,
 ezi a ua me inigh izam.

Egh a ua deraghvira men ganam,
 mati gumazim uan sipsipbar gara me
 geghufi.’

¹¹ Ki Ikiavira Itir God, ki apanir gavgavibar
 agharimin,
 ua Jekopin gumazamiziba, inigham.

12 Eghti me izi Saionin Mighsiamin tugh bar akuegh,
egh bar pamtemin araghasi dim ighiabar amuam.

Egh bizir bar aghuir Ikiavira Itir God me ganingiziba bagh bar akuegham.

Egh me wit ko, wain ko, olivin boreba ko, sipsipba ko, bulmakaun ki me ganingiziba, me da bagh bar akuegham.

Egh me bar deraghviram otivigham, mati dagher azenim dipamin otevezir puvati.
Egh me ua paz ikan kogham.

13 Eghti dughiar kamin guivir igiaba bar akuegh kumatizibagh ighiam,
eghti gumazir igiaba ko, gumazir ghuriba uaghan bar akuegh kumatizibagh ighiam.

Ki men azir akaba agivagh, me damutti men naviba bar deragham.

Ki men navibar itir osimtizibar amuti, da amiragh ikiti, me bar akuegham.

14 Ki gumazamizibar amuti, me ofan aviriba inigh na bagh izam.

Eghti kamaghira, ofa gamir gumaziba dagher aghuir aviriba ikiam.

Eghti ki bizir bar aghuiba uan gumazamizibar aningt,
me bizitam in oteveghan kogham.

Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

Ikiavira Itir God Israeliyan apangkufi

15 Ikiavira Itir God kamaghin migei:

- “Me Raman nguibamın tiarir mam barasi, azir
akam ko tuatem.
Reselin boriba ua itir puvati.
Kamaghira, a uan ovengezir boriba bagha azi.
A navir amirizim inian aghua.[†]
- 16** Ezı ki Ikiavıra Itir God, ki ghaze,
Resel, ni uam azian marki.
Ni uan damazimın teriba adisigh.
Nin azir akam pura zuir puvati.
Nin boriba apanibar kantri ategh ua ni bagh
izam.
- 17** Ki Ikiavıra Itir God ki kamaghın migei:
ni bizir otivamin kam ginighnigh.
Nin boriba uamategh uan nguibamın iza-
mimin dughiam ni a mizuam.
- 18** “Ki Efraimın adarazir azir akam baregha gifa.
Me azia kamaghın migei:
Ikiavıra Itir God, ni e akirasa, mızazim e ganıngi,
mati gumazim bulmakaun igiar orazir pu-
vatigha akaba batozim misosi.
Ikiavıra Itir God, nırara en God,
kamaghın ni ua e ateghti, e uamategh ni bagh
izam.
- 19** E ni ategha givagha, datırighin e ua uan
nighnizibagh iragha gifa.
Egha e uan osimtizim gifozir dughiamın, e
osemegha bar aghumsiki, egha dapaniba
avingi.

† **31:15:** Resel a Jekopin amuim, ezı Isrelia kamaghın nighnisi, a men inaghamir amebam. Me fo, Reselin kuam afazir mozim Raman nguibamın iti. Kamaghın amizi, gumazamizir kaba kamaghın migei, Resel Raman nguibamın ikia uan ovavir borir oveaghuez-ibagh nighnigha aziavıra ikia iti.

Faragha en adarazi gumazamizir igiabar min ike,
egha me arazir kurar aviribagh ami.

Egha datirighin e uan arazir kuraba, bar dar
aghumsiki.'

²⁰ Ki Ikiavira Itir God, ki mikeme:
Ki bar Efraim gifonge, a nan otarim.

Ki zurara an ziamin dia, egha puv a ginighnisi.
Dughiar mabar ki an atari.

Ezi guizbangira ki a ginighnigh an apangku-
vigham.

²¹ "Ia Israelia, ia uan nguibam ategha ghuzir tu-
avir kam, ia deragh a ginighnigh,
egh ia ua izisi, ababanir taba uari bagh ada
asegh.

Ia Israelia, ia mati nan guivir igiar ki bar
ifongezim,
ia datirighin uamategh uan nguibabar izi.

²² Ia mati nan guivim, egha ia akirim na gasara.
Ia manadizoghin navir pumuning itir arazim
ategham, egh ua na bagh izam?

Ki Ikiavira Itir God, ki arazir igiam atizi a nguazir
kamin oto.

Arazir kam kamakin:

Mati amizim ua uan pam gifuegha, an
ikiasa an azangsisi."‡

*Ikiavira Itir Godin gumazamiziba dabirabir
aghuim ikiam*

²³ Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Is-
raelian God, a kamaghin mikeme:

‡ 31:22: Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim
abighizir puvati.

“Ki gin Judan nguazim damighti, a deraghvira ikiam.

Egh me fomira mikkemezi moghin ua mikim suam,
‘Ni Ikiavira Itir Godin mighsiam,

Ikiavira Itir God nin ikia, bar arazir aghuibagh ami!

Ikiavira Itir God bar deraghvira ni damu!’

²⁴ Gumazir azenibar ingariba ko, gumazir sipsip-bagh eghuva, egha dar gariba sara uaghan, me Judan nguaziba ko nguibar ekiabar ikiam.

²⁵ Eghit gumazitam in mikarzim amiraghram, ki ua gavgavim a daningam.

Eghit gumazitam amiragh damaziba an siram, ki gavgavir igiam a daningam.”

²⁶ Ezi ki osegha dikavigha tintinibar gari, egha ghaze, ki deragha akui. §

²⁷ “Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, Ki dughiar mam amisefe, egh ki gumazamiziba ko asizibar amighti, da Judaba ko Israelian nguazim in otiv bar avirasemegham. Mati gumazim dagher azenimin ingarigha, dagher aviribagh amizi da otifi.

²⁸ Ki fomira da asiasa dar gara, da abigha, egha dagh asighasigha paza dagh ami. Egha datirighin,

§ **31:26:** Akar kamin mingarim deragha otozir puvati, egha uaghan kamaghin deragha otozir puvati, tina akar kam akuni. A ti Jeremaia, o ti gumazir igharazim? E foghan kogham. **31:28:**

Jeremaia 1:10; 44:27; Daniel 9:14

kí dar ganiva, dar ingariva da oparti da deraghvira ikiam. Kí Ikiavira Itir God, kí kamaghin mikkeme.

29 Eghti dughiar kamin gumazamiziba ua kamaghin akar isin zuir kamin mikiman kogham: Afeziaba ko amebaba wainin ovizir angamtiziba api. Ezi wainin ovizir kaba isingtiziba puvatigha boribar akabav sozi men atariba me giri.

30 Puvati. Dughiar kamin, gumazitam arazir kuratam damigham, a uabi aremegham. Mati gumazim wainin ovizir anizir puvatiziba amezi, da an akam misozi an atariba a giri.”

31 Egha Ikiavira Itir God migia ghua kamaghin migia ghaze, “Dughiam a iziti, kí Israelia ko Judaba, me ko Akar Dikirizir Gavgavir Igiam damuam.

32 Kí Ikiavira Itir God, kí ghaze, Akar Dikirizir Gavgavir Igiam, kí fomira men ovavir afeziaba ko amizir Akar Dikirizir Gavgavim, an an min mangan kogham. Fomira itir dughiam, kí uan darfamin men suigha me inigha Isipin kantri ategha azenan ize, egha kí men pamin min itima me nan amuimin min iti. Egha me Akar Dikirizir Gavgavir Ghurir kam abiki.

33 Kí Ikiavira Itir God, kí kamaghin ia migei, Gin izamin dughiam otoghti, kí Israel ko Akar Dikirizir Gavgavim damichti, a kamaghin mangam: Kí uan araziba men nighnizibar arigh, egh da isiva men navir averiabar da osiram. Egh kí men Godin ikitima me nan gumazamizibar ikiam.

31:29: Esekiel 18:2 **31:30:** Godin Araziba 24:16; Aisaia 3:11;
Esekiel 18:4; 18:20 **31:31:** Matyu 26:28; Mak 14:24; Luk 22:20; 1
Korin 11:25; 2 Korin 3:6 **31:31:** Hibru 8:8-12 **31:33:** Jeremaia
24:7; 32:40; Hibru 10:16

34 Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, dughiar kamin gumazamiziba vaghvagh uan namakaba ko uan adarazir sure damuan kogh suam, ‘Ia Ikiavira Itir God gifogh.’ Puvati. Me bar moghira na gifogham, gumazamizir kiniba ko ziaba itir gumazamiziba. Eghti ki men arazir kuraba gin amadaghiva ua dagh nighnighan kogham.”

35 Ikiavira Itir God angazangarim aningasa aruem in gar, egha a iakinim ko mikoveziba dimagaribar angazangarim aningasa dar ingarigha, dar danganibar da ariki. Egha an ongarim fezi, ongarir ekiaba dikava pamtemin dipiraghira tingazi. An ziam kamakin, Ikiavira Itir Godin Gavghiba Bar Itim.

A kamaghin mikeme:
36 “Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, Israeliyan adarasi, me zurara ik mamaghira ikiam, mati aruem ko iakinim ko mikoveziba. Eghiti aruem ko iakinim ko mikoveziba, me uan ingangarir ki me ganingizim damuan kogham, eghiti dughiar kamra Israeliyan adarazi givagham.

37 Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, Gumazitam ti overiamin danganibar ababaniba bar da inigh,

egh gumazir kam ti nguazimin dikinimin
 magirigh,
 nguazimin oteviba bar dar ganigh der-
 aghvira dagh foghti,
 eghti dughiar kamra ki Israelian gumazamiziba
 akirim ragh bar me gasaraghiva,
 men arazir kurar me amiziba ikarvaghram.
 Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifा.”

38 Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ki dughiar mam amisefe, eghti me ua Jerusalemin ingaram, nan nguibar ekiar kam. Jerusalemin divazir notin amadaghan ghuzimin ababanim, an Hananelin Tauan ikegh mangi divazimin Mikeybamin Tiar Akamin tugham.

39 Eghti an mitaghniam mangi Garepin mighsiar dozimin, aruem ghuaghiri naghin tugham, egh ua ragh mangi Goan nguibamin tugham.

40 Egh nguibamin mitaghniamin mangi sautin amadaghan mangi Kidronin danganir zarimin miriam gihuigham. Nguibamin mitaghniamin aven nguazir kam, matmatiam ko danganir avereniba akurim iti. Eghti aruem anadi naghin nguazir zarimin ruaghatevibar itir danganir kaba, bar moghira uaghan nguibar kam in mitaghniamin aven ikiam. Eghti mitaghniam aruem anadi naghin mangi Hoziaba Zuir Tiar Akamin tugham. Eghti nguazir nguibar ekiar kam in aven itiba, kar bar nan nguibabara, ki Ikiavira Itir God. Eghti apaniba izi nguibar kam gasighasigh, uam an biziba akararighan kogham. Puvatigham. Nguibar kam a deraghvira iki mamaghira ikiam.”

32

Jeremaia nguazir otevir mam givese

¹ Ezi namba 10in azenimin Sedekaia Judan atrivimin itir dughiamin, Ikiavira Itir God akam isa Jeremaia ganingi. Kar Atrivim Nebukatnesar Babilonin atrivimin iti a namba 18in azenim.

² Ezi dughiar kamin Babilonin atrivimin midorozir gumaziba, Jerusalemin nguibamin divazim azui, ezi Godin akam inigha izir gumazim Jeremaia Judan atrivimin dipenimin boroghin itir danganimin kalabusin aven iti.

³⁻⁵ Jeremaia faragha kamaghin Godin akam inigha izir gumazimin min akam akuri, "Ikiavira Itir God kamaghin mikeme: Bar guizbangira, ki Babilonin atrivim ateghti a nguabar ekiar kam iniam. Egheti Sedekaia Babilonian arimangighan kogham, kar Kaldiaba. Puvati. Ki Ikiavira Itir God, ki Babilonin atrivim ateghti an an suiraghan, egheti Sedekaia, Nebukatnesarin guamin tugh, gua uaghara uaningin gan, egh ni an azangsiziba deraghviram ada ikarvaghan. Nebukatnesar Sedekaia inigh Babilonin mangichti, a nguabar ekiar kamin iki mangi dughiar ki uam a ginighnighamimin tugham. Kamaghin amizi, ia Babilonia misoghsı damuva, ia me dikabiraghan kogham. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifा." Ezi Atrivim Sedekaia akar kam baregha, kamaghin Jeremaian atara ghaze, "Tinara ni mikemezi, ni Godin akam inigha izir gumazimin min akar kam akuri?" Egha Sedekaia maghira Jeremaia inigha kalabus gati.

6 Kar Jeremaian akamra. Ki Jeremaia, ki kalabusin itir dughiamin, Ikiavira Itir God kamaghin na mikeme:

7 “Ni oragh. Nin aveghbuam, Hanamel, a nin afeziar dozim Salumin otarim, a ni bagh izam. Egh a nguazir Anatotin itim givesi nin azangam. Ni fo, ni an aveghbuar bar an boroghira itim, ezi ni nguazir kam givezamin faragh mangamin gumazim.”*

8 Ezı Hanamel gin iza danganir midorozir gu-maziba iti naghin kalabusin nan gani, Ikiavira Itir God mikemezi mokin. Ezı Hanamel kamaghin na mikeme, “Ni Anatotin nan nguazim givesegh, a Benjaminin anabamin nguazibar nguazir ote-vir mam. Ni fo, ni nan aveghbuar roghira itim, ni nguazir kamın faragh mangı a giveza-min gumazim. Ni ua bagh a givezehti, nguazir kam nin nguazimra ikiam.” Egha Hanamel uabi mikemegha givazi, ki fo, kar Ikiavira Itir Godin akamra, eghti ki Ikiavira Itir God ifongezi moghira damuam.

9-10 Egha ki nguazir kam givese. Ki nguazim givezasa akam akırigha an osirigha, gumazir mabar damazibar, uan ababanim a gati. Egha ki nguazir otevimin iveau bagha 200 silvan dagiaba mengegha, da isa Hanamel ganingi.

11 Egha ki nguazim givezasa akar dikirizir akınafarir pumuning osiri, ezi akınafarir kamning bizir ga damuasa akam akırizir akaba aningin iti. Ezı akınafarir mam ki a dukua, ezi igharazim ki a dukuazir puvatı.

* **32:7:** Ofa Gami 25:25in itir akamin gan.

12 Egha ki akınafarir otevir kamning inigha Baruk ganıngi, a Nerian otarim, egha Masean igiavotarim. Ezi gumazir avıriba nan garima, ki nguazim givezasa bizir kabagh ami. Nan aveghbuam Hanamel ko, gumazir akınafarimin men ziaba osiriziba, ko Judan gumazir danganir kamin aperaghav itiba, me bar moghira bizir kabar garima, ki dagh ami.

13 Gumazir kaba garavira itima, ki kamaghın Baruk migei,

14 “Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, a kamaghın migei, ‘Baruk, ni akar dikirizimin akınafarir kamning inigh, dukuazir puvatizim ko dukuazim. Egh aning isi nguazir minetam darugh, eghti aning deraghvira dughiar ruarimin ikiam.’”

15 Guizbangıra, arazir kamin mingarim kamakın: Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar itim, Israelian God, a ghaze, Gin gumazamiziba ua dipeniba ko, nguaziba ko, wainin azeniba nguibar kamin a dagh iveau.

Jeremaia Ikiavira Itir God ko migei

16 Nerian otarim Baruk, akar dikirizir gavgavim itir akınafarim inigha givazi, ki kamaghın Ikiavira Itir God ko migei,

17 “O Ikiavira Itir God, nan Ekiam, nin gavgavir ekiamin, ni overiam ko nguazimin ingari. Ni bizitam damusı iburaghan kogham.

18 Ni zurara tausenin gumazamizir avırabar apangkufi. Eghti gumazitam arazir kuratam damigham, ni iveau kuram a danıngıva, uaghan

an boriba ko an arazir kuraba ikarvaghram. God ni bar gavgafi, ezi nin gavgavim bar en gavgavim gafira. Ezi nin ziam kamakin: Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar itim.

19 Ni bizir aghubar amuasa nighnisi. Ni gavgavim ikia, egha ni ingangarir ekiabagh ami. Ni gumazamiziba amir biziba ni bar adar gari. Egha ni vaghvagha gumazamiziba amir araziba tuisigha, arazir me amibar iveauzimra ikarvagh me ganidi.

20 “Ni fomira Isipin kantrin mirakelin ekiabagh ami. Egha ni Israelia ko gumazamizir igharaziba bar, men tongin arazir kamagh garibagh amuavira iti. Kamaghin amizi, gumazamiziba bar ziar ekiam ni ganidi.

21 Nin gavgavir ekiamin, ni mirakel bagh amua, egha bizir ekiar igharagha garir aviribagh ami, egh Isipia damuti me bar atiatigham. Ezi arazir kamin ni uan gumazamiziba Israelia, ua Isipin me inigha azenan ize.

22 Egha ni men ovaviba ko akam akirizi moghin, ni nguazir kam me ganingi. Nguazir kam bar dera, ezi dagheba an ikia bar deraghaviram aghui.

23 Me nguazir kam inigha an ikia, egha nin akaba ko Arazir Ni Me Ganingiziba, me dar gin zuir puvati. Me nin akam batuegha nin Arazibar ikiavkini. Kamaghin amizi, ni bizir kurar kabagh amizi, da me batifi.

24 “Ni gan. Datirighin Babilonia me misoghasava amua, Jerusalem ekiarughha gifha. Me nguibar ekiamin divazim boroghira mitivigh misoghasa

nguazim akuvagha divazim boroghira dar pozir ekiabav kini, egha nguibam iniasa. Apanir kaba me misozima, me dagheba puvatigha, arimariaar kuraba me batifi. Kamaghin Kaldiaba Jerusalem iniam. Bizir ni mikemeziba, da otivigha gifä, ezi ni datirighin dar gari.

25 Bar guizbangira, Ikiavira Itir God, nan Ekiam, ni uabi nguazir kam givezasa kamaghin na mikeme, ‘Ni gumazamiziba inigh iziti, me uan ziaba akinafarir dikirizir kamin ada osiram.’ Ezi Kaldiaba me nguibar ekiar kam iniasava ami.”

26 Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaia migei,

27 “Ni gan! Ki uabi ki Ikiavira Itir God, ki nguazir kamin gumazamiziba bar moghira men God. Ki biritam damuan iburaghan kogham.

28 Kamaghin amizi, ki Babilonin Atrivim Nebukatnesar ko Kaldiabar midorozir gumaziba, ki me ateghti me nguibar ekiam iniam. Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikeme.

29 Me izi nguibar ekiar kam daboroghti a isigham. Eghti avir kam dipeniba bar dar isigham, dipenir kaba gumazamiziba faragha dagh isin ghuavanaga, ofan migharir mughuriar aghuim zuiba aser Bal bagha dagh amua, wainin ofaba aser igharaziba bagha da inge. Ezi gumazamiziba amir arazir kaba na gamima ki bar aningaghe.

30 “Israelia ko Judaba, me igiamra ikia iza datirikin, me nan damazimin arazir kurabaram ami. Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, Me arazir kurar kamin na gamima, ki aningaghe.

31 Me Jerusalemin ingarir dughiamin ikegha iza datirkin, Jerusalemia na gamima ki bar aningaghe. Kamaghin amizi, ki nguibar ekiar kam uam an ganan aghuagha a gasighasighasa.

32 Israelia ko Judaba na damutí ki bar men aningaghivira ikiasa, me arazir kurar igharagha garibaghamuavira iti. Gumazamizir kiniba ko, atriviba ko, gumazir dapaniba ko, ofa gamir gu-maziba ko, akam inigha izir gumaziba ko, Judan gumazamiziba ko, Jerusalemin itir gumazamiziba, me bar moghira arazir kurabagh ami.

33 Me akirim ragha na gasaragha, nan boroghin izir puvati. Ki dughiar aviribar men arazir kuraba bagha men sure gami, ezi me nan akam baraghan aghua, egha dar gin zuir puvati.

34 Ki uan ziam fasa inabazir dipenir kam, me asebar marvir guaba aven da asezí, da bar kuri. Egha arazir kamin me dipenim gamima, a nan damazimin bar mize.

35 Egha me Hinomin danganir zarimin asem Balin ziam fasa danganim akiri. Egha me uari uan boriba isi asem Molekin ofa damuasa. Ki kamaghin damuasa me mikemezir puvati. Ezi ki uaghan arazir kam me daningasa nighnizir pu. Bar puvati. Me arazir bar kurar kurizir kam damuan ki ifongezir puvati. Me kamaghiram amua Judabar naviba fezi, me arazir kurar kamin osimtizim iti.”

Ikiavira Itir God uan gumazamiziba deragh me damuam

32:33: Jeremaia 2:27; 7:13; 7:24 **32:34:** 2 Atriviba 23:10;
Jeremaia 7:30-31; 19:1-6 **32:35:** Ofa Gami 18:21; 2 Atriviba 23:10;
Jeremaia 7:31

36 Ikiavira Itir God, a Israelian God, a kamaghin migei, "Gumazamiziba kamaghin migei, 'Apaniba e misozima, e dagheba puvatizi, arimariar kuram e gasighasisi. Eghti arazir kamin Ikiavira Itir God, Babilonin atrivim ateghti a en nguibar ekiar kam iniam.' Ezzi ki nguibar ekiar kam ginighnigha, egha akar igharazim iti.

37 Bar guizbangira, ki aningaghegħha atara gumazamiziba batoghezi me ghuezir kantriba, ki kantrin kaba da ua me iniam. Egh menaku ua nguazir kamin izeghti, me deraghvira ikiam.

38 Egh me nan gumazamizibar ikiti, ki men Godin ikiam.

39 Ki men navir averiabar aven navir vamira me danighti, me tuavir vamiran gin mangam. Egh me zurara nan atiating nan apengan ikiti, ki me ko men boriba sara deraghvira me damuam.

40 Egh ki me ko Akar Dikirizir Gavgavir Igiam damuam. Eghti Akar Dikirizir Gavgavir kam iki mamaghira ikiam. Ki kamaghin akam akirigh suam, Ki deragh me damuamin arazim ategħan kogħam. Egh ki nighnizir aghuim me daningam, eghti me nan atiating nan apengan ikiam, egh me ua na ategħan kogħam.

41 Egh ki uaghan uan navir averiamin aven nighnizir vamira ikiam, kar ki me gakuegh deraghvira me damuam, egh me ategħti me deraghvira nguazir kamin ikiam.

42 "Ki Ikiavira Itir God, ki ua kamaghin migei, Ki faragħha bizir kurar mabagh amizi da otiva, me

gasighasiki. Ezi, kamaghira, ki me bagh akam akirizi moghira, ki datirighin bizir aghuir avirim damut i da me bativti, me dabirabir aghuim ikiam,

⁴³ Gumazamiziba ghaze, ‘Ikiavira Itir God nguazir kam isa Kaldiaba ganingi. Kamaghin amizi, nguazir kam a ikuvigha gifà, ezi gumazamiziba ko asiziba an itir puvati.’ Ezi kirara, ki ghaze, gin Judaba ua uan nguazim dapiagh, egh me nguazim uam a givezegħ anemangam.

⁴⁴ “Gumazamiziba nguazim givesi akar dikirizibar akinafariba da osiram. Egh men damazibar gumazamizir maba me akar dikirizim damuva, uan ababanibar arighiwa akinafarir kabar kumam. Da nguazir otevir kaba: Benjaminin anabamin nguaziba ko, Jerusalemin borogħin itir danganiba ko, Judan nguibar ekiar igharaziba ko, mighsiar dozir aruem uaghiri nagħin itiba ko, mighsiaba itir danganir igharaziba ko, sautin amadagħan Negevin danganim sara. Eġħiex dugħiar kamien, ki Judan kantri damighti, a ua deraghvira ikiam. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegħha gifà.”

33

Ikiavira Itir God uan akar dikirizim damuti a guizbangira otogħam

¹ Jeremaia, atrivim in dīvazim in aven itir midorozir gumazibar danganim in kalabusin ikiavira itima, Ikiavira Itir God akar igharazim a gañiga ghaze,

² “Ki Ikiavira Itir God, ki bizitam damusi a ginighnighiwa, ki bizir kam damighti an otogħam.

Ki Ikiavira Itir God, kar nan ziamra. Ezi ki kamaghin migei:

³ Ni nan d̄imti, ki n̄n d̄imdiam ikaragham. Egh bizir ekiar modogha itir ni fozir puvatiziba, ki dar gun ni mikimam.

⁴ “Ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki Jerusalemin d̄ipeniba ko, Judan atrivimin d̄ipenibagh nighnisi. Apaniba iza Jerusalem avinigha, an d̄ivazim boroghira mitivigh misogħasa nguazim akuvagħha, d̄ivazim boroghira dar pozir ekiabav kini, egha nguibar ekiam iniāsava ami. Ezi Jerusalemia uari uan d̄ipeniba apirigha, d̄ivazim gavgavim a daningasa dagħiaba ko, ter ararir oteviba inigha ghua d̄ivazim in boroghira da ariki.

⁵ Egha me dikavigha Kaldiabav soħħasava ami. Ezi ki Jerusalemian arazir kuraba bagħha ataravira ikia, bar puviram me aningagħegħha, men akuraghan aghħua. Kamaghin, apaniba me misogħti me arghiram, eġhti men kuaba men nguibar ekiamin d̄ipenibagh izi vagħam.

⁶ “Eġhti ki għiex ġuibar ekiar kamien akuragħam, eġħi nguibam ko an gumazamiziba ua deragh otivigham. Eġħi ki dugħiar bar aghuim me danighti, me deragh dapiagħti, apaniba me misogħan kogħam.

⁷ Ki dugħiar kamien Judaba ko Israelia damighti me ua deraghvir ikiam. Egh me damighti me uan gumazamizir fomira ikeziba, ikezzi mogħin gavgavigh ikiam.

8 Me na batuegha, arazir kuram gami. Ezi ki men arazir kuraba g̫inamadagham, egh men arazir kurabar osimtzim agivagh me damighti, me nan damazimin zuegham.

9 Eghti nguazir kam̫in gumazamiziba bar bizir avirir aghuir ki Jerusalemia gamizibar ganigham. Egh gumazamizir kaba bar akuegh navir am̫rizim nan ik̫iva, ziar ekiam na daningam. Egh gumazamizir kaba Jerusalemian dabirabir aghuimin ganiva, bizir aghuir ki Jerusalem ganingizibar ganiva, atiating nighiva akong digavir kuram damigham.”

10 Egha gin Ikiavira Itir God kamaghin migei, “Datirighin gumazamiziba ghaze, ‘Nguiabar ekiar kam ikuvigha gif̫a, ezi gumazamiziba ko asiziba an tir puvati. Judan nguibaba ko Jerusalemin tuaviba pura iti, ezi gumazamiziba ko asiziba dagh aruir puvati.’ Ezi ki Ikiavira Itir God, ki ghaze: Gumazamiziba gin ua nguibar ekiar kam̫in ikiam.

11 Egh me navir aghuimin ik̫iva, bar akuegh poroghamiba uarir ikiamin isabar amuam. Egh gumazamiziba na minabir ofaba inigh Ikiavira Itir Godin Dipenimin izam. Egh me ofaba inigh izi, kamaghin ighiaba bangam:

“Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim
bar deravira e gami.

A zurara bar en apangkufi.
Kamaghin, e a minamam.

33:11: 1 Eghaghaniba 16:34; 2 Eghaghaniba 5:13; 7:3; Esra 3:11;
Onger Akaba 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1

“Dughiar kamin, ki Ikiavira Itir God, ki nguazir kam damighti a fomira ikezi moghin ua deraviram otogham.

12 “Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki kamaghin mikeme: Datirighin nguazir kam ko an itir nguibaba ikuvigha iti, ezi gumazamiziba ko asiziba dar itir puvati. Ezi gin, gumazamiziba ua nguibar kabar ikiam. Eghti grazir aghuiba dar aghungam, eghti sipsipbagh eghuvir gumaziba kantrin kamin nguazir oteviba bar, ua uan ingangarim damuam. Me graziba itir danganir aghuibar sipsipbar aku mangiti me aghuvsam.

13 Egh me uan sipsipba mengam. Ingangarir kam, me uan mighsiar dozir aruem uaghiri naghin itiba ko, mighsiaba itir danganir igharaziba ko, Negevin sautin amadaghan iti naghin ko, Benjaminin anabamin nguazim ko, Jerusalemin boroghin itir nguibaba ko, Judan nguibar ekiaba bar, me ingangarir kam damuam. Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikeme.”

14 Egha Ikiavira Itir God ghaze: Dughiar ki misevezim iziti, ki faragha Israelia ko Judaba, me ko dikirizir akam, a guizbangiram otivam.

15 Ki dughiar kamin, Devitin adarazir aven gu-mazir bar aghuitam a damighti an otogham, mati Temer Ghuzir Igiam temer aguamin otogham. Gumazir kam atrivimin iki arazir aghuimin gin mangi, guizin arazimin nguazir kamin itir gu-mazamizibagh ativagh men ganam.

16 Eghti dughiar kamin Jerusalemin nguibar ekiamin itir darasi, me dabirabir aghuim ko

navir amirizimİN ikiam. Eghti Judaba, God men akurvaghti, me uam osimtiziba puvatigh deravira ikiam. Eghti me Jerusalem ziar kam a darigh a diponam, “Ikiavira Itir God, A Guizin Arazir Aghuimin Mingarim.”

17 Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei: Devitin ikizimin, Israelia zurara atrivibar otiv ikiam.

18 Eghti uaghan Livain anabamin ikiziba, me ofa gamir gumazibar ikiam, egh me zurara nan damazimin na bagh ofan igharagha garibar amuam, kar ofan bar isia mighiriziba ko, witin ofaba ko, ofan igharaziba.

19 Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaia mikkeme,

20 “Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei: Ki aruem ko, dimagarim ko, akam akirigha gifa, eghti aning zurara dughiar ki aning bagha inabazimin otivam. Ezzi gumazitam nan akar dikirizir gavgavir kam giraghan kogham.

21 Ezzi kamaghira, gumazitam nan Akar Gavgavir ki Devit ko dikirizir kam abighan kogham, Devit nan ingangarir gumazim. Akar Dikirizir Gavgavir kam kamaghin ghaze, Devitin ikizimin, atriviba zurara otivira ikiam. Ezzi uaghan, ki Livain anabamin ofa gamir gumaziba ko, Akar Dikirizir Gavgavim gamua ghaze, Livain ofa gamir gumaziba, me zurara nan ingangarir gumazibar ikiam. Eghti gumazitam Akar Dikirizir Gavgavir kam abighan kogham.

22 Gumaziba mikkoveziba ko, ongarimin gigiba mengiva avegham. Eghti kamaghira ki uan ingangarir gumazim Devit ko, nan ingangarir gu-

33:17: 2 Samuel 7:12-16; 1 Atriviba 2:4; 1 Eghaghaniba 17:11-14

33:18: Diboboniba 3:5-10

maziba, Livaiba, me damighti, men ovavir boriba bar avirasemeghti, gumazamiziba me mengan iburaghām."

²³ Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaian migei,

²⁴ "Gumazamiziba ghaze: 'Fomira Ikiavira Itir God Israelia ko Judaba me amisevezı, me a baghavira ikızır pumuningin iti. Ezı datırighin an akırim ragha me gasaragha gifə.' Gumazamizir kaba akar kamagh garibav gia, egha me nan gumazamizibagh ifongezir puvatıgha, ghaze, men ganganimin, nan gumazamizibar kantri ovegha gifə.

²⁵ Ezı ki Ikiavira Itir God, ki guizbangıra migei: Ki aruem ko, dimagarim ko Akar Gavgavim akırigha, overiam ko nguazim bagha bizir ki damuasa mıkemeziba bar da arıki,

²⁶ ezı bar guizbangıra, ki Jekopin ovavir boriba ko nan ingangarir gumazim Devitin ikızim, akırim ragh me gasaraghan kogham. Puvati. Ki Abraham ko, Aisak ko, Jekopin ovavir boriba gativsi, Devitin ovavir boribar tongin atrivibar amutı me otivam. Guizbangıra, ki kuarkuvim men iki me damutı, me ua deraghvıra ikiam."

34

Ikiavira Itir God, migirigiam Atrivim Sedekaian iti

¹ Babilonin Atrivim Nebukatnesar uan midorozir gumaziba ko, iza Jerusalemia ko, Judan nguibar ekiaba ko misozir dughiamın, Ikiavira Itir God akam isa Jeremaia ganıngi. Nebukatnesarin

apengan itir kantriba bar dar ikizibar midorozir gumaziba, me bar Nebukatnesarin gin ghua Jerusalem misosi. Dughiar kam, Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaia migei,

² “Ki Ikiavira Itir God, ki Israelian God, ki ghaze, ni Judan Atrivim Sedekaia bagh mangigh kamaghin a mikemegħ: Ki Ikiavira Itir God, ki nguibar ekia kam isī Babilonin atrivim daningam, egh ti an a daborogħti a isigham.

³ Sedekaia, ni an arimangan marki. Puvati. Ni ikiti me nin suiragh ni inigh a bagh mangam. Ni an guamin tugh, egh gua uaghara uaningin gan, egh ni an azangsiziba deraghviram ada ikarvagh. Eghti me nin aku Babilonin mangam.

⁴ O Judan Atrivim Sedekaia, ki Ikiavira Itir God, ki akar igharazir kam nin iti. Ni deraghvirā nan akar kam barakigh: Me ni misuegħti ni aremegħan kogħam.

⁵ Puvati. Ni deraghvirā iki mangi, egh aremegħam. Egh ti ni aremegħamin dughiamin, me pauran mugħuriar aghju im titim tuegh, ziar ekiam ni daningam, mati me nin Judan atrivbar itir ovaviba bagħha amizi mokin. Egh me azi mikim suam, ‘O noki, en gumazir aruam.’ Ki Ikiavira Itir God, ki akam akirigha eghha mikemezzi mogħin bizir kam otivam.”

⁶ Atrivim Sedekaia Jerusalemin itima, ezi Godin akam inigha izir gumazim Jeremaia ghua akar kaba bar a mikeme.

⁷ Ezi dughiar kamini, Babilonin atrivimin midorozir gumaziba Jerusalemia ko, Lakis in guibam ko, Asekan in guibam ko misosi. Apaniha faragħha Judan nguibar divazir gavgaviba itir

maba bar ada ini, ezi nguibar 3plan kabara ikiavira iti.

Judaba ingangarir gumazir kiniba paza me gami

8 Atrivim Sedekaia ko Jerusalemin gumazamiziba ko, akar gavgavim akirigha ghaze, Men ingangarir gumazamizir kiniba, me me damighti me firighiregham. Ezi dughiar kamin, Ikiavira Itir God akam isa Jeremaia ganingi.

9 Me kamaghin akam misoke. Israelian gumazitam o amizitam, namakar tamin ingangarir gumazir kinimin ikiti, a gativazir gumazim aneteghti a firighirigh iki. Kamaghira, Judaba namakabar suiraghti me men ingangarir gumazamizir kinibar ikian kogham.

10 Gumazir dapanir aviriba ko gumazamizir avirir maba akar dikirizir gavgavir kam gifonge, egha me bar akam misuegha ghaze, me pura men ingangarir gumazamizir kinibar suighan kogham. Me akam misuegha gifa, egha me ingangarir gumaziba ko, ingangarir amiziba ataghizi me firiaghire.

11 Egha me gin nighnizim giragha, egha gumazir kaba ko amizir kaba inigha, me gamizima me ua ingangarir gumazamizir kinibar otifi.

12 Kamaghin, Ikiavira Itir God akam isa Jeremaia ganingigha ghaze,

13 “Ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki ian ovaviba ko Akar Dikirizir Gavgavim gami. Me Isipin ingangarir gumazamizir kinibar itima, ki kalabuziar danganimin me inigha azenan ize.

Egha gin ki me ko Akar Gavgavim akiri. Akar Dikirizir Gavgavir kam kamaghin migei:

14 ‘Ia zurara azenir namba 7in vaghavagh, uan ingangarir gumazamizir kinibar amuti me firghiregham. Ian namakaba me ian uari amangiti, ia me inighti me ian ingangarir gumazamizir kinibar otivigh, ian ingangaribar amuam. Egh me ingar mangivira iki 6plan azeniba givagham. Eghti azenir an girara irimra, ia me ateghti me pura mangi.’ Ian ovaviba akar kam gif, egha me nan akam barazir puvatigha, an gin zuir puvati.

15 “Ia faragha akar kam bar an gin zuir puvati. Egha bar boghimra, ia navibagh iragha guizin araziba nan damazimin dagh ami. Ia vaghvagh namakar ingangarir gumazamizir kinibar mikimti, me ian ingangarir gumaziba ko ingangarir amizibar ikian marki. Egh uaghan ia nan Dipenimin tuivigh, Akar Dikirizir Gavgavim nan damazimin a damuva mikim suam, Ia uan namakaba ateghti, me pura mangi.

16 Egha datirighin ia ua nighnizibagh iragh, gumazamizir ia me ataghizi me uan ifongiamin pura ghueziba, ia ua me inigha, me gamizi me ua ian ingangarir gumazamizir kinibar otifi. Ezzi arazir kammin ia nan ziar ekiam dikabira.

17 “Ezzi bizir kam bagha, ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikeme: Ia nan akamin gin zuir puvati, egha ia aveghbuar kaba ko namakaba, ia ategh mangasa, ia me mikemezir puvati. Egh ia oragh. Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikeme: ki ia

ateghti ia uari pura mangam. Guizbangira, ia pura mangi aremegham. Apaniba ian taraziv sueghti ia arimighiregham, egheti tarazi arimariar kuraba iniva arighiram, egheti tarazi dagheba puvatigh arighiram. Ezi Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bizir ki ia gamizibar akam baregh, atiating digavir kuram damigham.

18 Ian ovaviba fomira nan damazimin Akar Dikirizir Gavgavir kam gamua, akam akiramin arazimin gin ghua, bulmakaun nguzim misuegha, akuar pumuningin anebiki. Egha ia bulmakaun akuar kamningin tizimningin arui. Ezi gin ian gumazamizir aviriba Akar Dikirizir Gavgavir kam abiki. Kamaghin amizi, ki ia damighti ia bulmakaun nguzir ian ovaviba misoghezir kamin miraram otogham.

19 Gumazamizir bulmakaun akuamningin tizimin aruiziba, me akar dikirizim abighti, ki kamaghin bar moghira me damuam. Kar Judaba ko, Jerusalemin gumazir dapaniba ko, atrivimin gumazir dapanir ekiaba ko, ofa gamir gumaziba ko, gumazamizir igharaziba bar.

20 Ki me isi apanibar dafarim datighti, apaniba me misueghti me arimighiregham, egheti kuaraziba ko asiziba izi men kuabar amam.

21 Egh uaghan, ki Atrivim Sedekaia uan gumazir aruaba ko me isi apanir me misoghti me arimighirisı damuamin kabar dafarim datigham. Kar Babilonin atrivimin midorozir gumaziba.

Guizbangira, Babilonia ia ategha ghue.*

²² Eghți ki Ikiavıra Itir God, ki mıkemeghti, me ua izi Jerusalem ko misogh egh nguibar ekiar kam iniam. Egh men nguibar ekiaba, avimın dar apongeham. Eghți ki Judan nguibaba bar dagh asıghasigham, eghți nguibar kıniba ikiti, gumazamiziba dar puvatigham.”

35

Rekapia deravıra uan ovavibar akabar gin zui

¹ Josaiyan otarim Jehoiakim, Judan atrivimin itir dughiamin, Ikiavıra Itir God kamaghın Jeremaia migei,

² “Ni mangi Rekapin adarazir gumazamizibar ganiva, egh me ko mıkımıva menaku nan Ikiavıra Itir Godin Dipenimin aven itir danganir mam bagh izi. Egh ni wain isi me danighti me aneremam.”

³ Ikiavıra Itir God mıkemegha givazi, ki ghua Rekapian mav ini, an ziam Jasania. A Jeremaiyan otarim, egha Habasinian igiavotarim. Ki an aveghbuuba ko, an otariba ko, Rekapin adarazir gumazir igharaziba bar me inigha,

⁴ men akua Ikiavıra Itir Godin Dipenimin ghu. Egha ki men akua Ikdalian otarim Hananın adarazir danganimin ghu. Hanan a Godin akamin gin zuir gumazir mam. Danganir kam, a Ikiavıra Itir Godin Dipenimin gumazir

* **34:21:** Jeremaian akinsonfarimin itir akaba, biziba otivizir dughiamin gin deravıra zuir puvati. Jeremaia saptan kamin aven akunizir akaba, da bizir otivizibar eghaghanim, Jeremaia 37:5 ko 37:11in iti. **35:1:** 2 Atriviba 23:36–24:6; 2 Eghaghaniba 36:5-7

ekiabar danganimın boroghın iti. Egha a Masean danganim gisin iti, a Salumin otarim. Masea, a Ikiavira Itir Godin Dipenimin gumazir ekiar faragha itim, egha a Dipenibar Tiar Akabar gari gumazim.

⁵ Ezı ki wainin miner izivirizim ko kavin dipaba apiba inigha Rekapin adarazi ganiga, kamaghın me migei, “Aria, ia dami.”

⁶ Ezı me kamaghın akam ikaragha ghaze, “Noki, e wainin dipam aman kogham. En ovavim Jonadap, Rekapin otarim, a ikiangsızır mam e ganiga, e ko en ovavir boriba wainin dipabar aman en anogoroke. Bizir kam bangin, e wainin dipaba apir puvati.

⁷ Jonadap uaghan e migia ghaze: Ia dipenibar ingaran markı, egh azeniba oparan markı, egh wainin azenibar ingaran kogh, uaghan wainin azenitam ikian markı. Puvati. E zurara averpenibar ikiam. Egh akar kabar gin mangam, egh e zuamiram oveghan kogham. E dughiar ruarımın nguazir kamin ikiam.

⁸ En ovavim, Rekapin otarim Jonadap, e ganıngizir akar kaba e zurara bar dar gin zui. E uan amuiba ko boriba sara wainin dipaba apir puvati.

⁹ E dipenibar ingarir puvatıgha, egha e wainin azeniba ko azenir igharaziba puvati.

¹⁰ E purirpenibar iti, ezı arazir kamin, e Jonadap e ganıngizir akaba bar adar gin zui.

¹¹ Ezı dughiar Babilonin Atrivim Nebukatnesar iza nguibar ekiar kam ko misozima, e Kaldia ko Sirian midorozir gumazibar atiatingi, egha e Jerusalemin ikiasa akam misoke. Kamaghın

amizi, e datirighin Jerusalemin ikiavira iti.”

12 Me mikemegha givazima, ezi Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaia migei,

13 “Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki kamaghin mikeme: Ni mangi Judaba ko Jerusalemia kamaghin me mikim suam, Ki Ikiavira Itir God, ia nan akamin gin mangamin arazimin, ki ian sure damuasa.

14 Fomira Rekapin otarim Jonadap, uan adaraziv gia ghaze, me wainin dipabar aman kogham. Ezi fomira ikegha iza datirighin tugha zui, Rekapia uan ovavimin akaba deraviram dar gin ghua, egha wainin dipaba apir puvati. Ezi ki dughiar aviribar akaba ia ganidi, ezi ia nan akam barazir puvati.

15 Nan akam inigha izir gumaziba, ki dughiar aviribar me amadima, me ia bagha izi, me nan ingangarir gumaziba. Me kamaghin migia ghaze: Ia vaghvagh uan nighnizibagh ira uan arazir kuraba ategh, uan araziba akirigh. Egh ia asebar gin mangiva, dar ziaba fan marki. Ia nan akar kam in gin mangiva, nguazir ki ian ovaviba ko ia ganingizir kam, deraghviram an ikiam. Nan akam inigha izir gumaziba akar kam in gun ia mikeme, ezi ia nan akam barazir puvatigha, an gin zuir puvati.

16 Rekapin otarim, Jonadapin adarasi, deravira uan ovavimin akabar gin zui. Ezi ia gumazamiziba nan akamin gin zuir puvati.

17 Kamaghin, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki kamaghin mikeme: Ia Judaba ko Jerusalemia, ia oragh! Ki fomira akam ia mikini, ezi ia kuariba arigha akar kam barazir

puvati. Ki ian diazi, ia nan dimdiam ikarazir puvati. Bizir kam bangin, ki damuasa mikemezi moghin, ki bizir kuraba bar adar amuti da ia bativam.”

¹⁸ Egha gin, Jeremaia kamaghın Rekapia migei, “Ikiavıra Itir Godın Gavgaviba Bar Itim, a Israelian God, a ghaze: Ia uan ovavim Jonadapin akaba baragha, egh an akaba bar dar gin ghua, a damuasa ia mikemezir biziba ia bar adagh ami.

¹⁹ Kamaghın amizi, ki Ikiavıra Itir Godın Gavgaviba Bar itim, Israelian God, ki ian migei, ia Rekapin otarim Jonadapin adarasi, ian ovavir boriba zurara nan ingangarim damuamin gumazamizibar ikiam.”

36

Jeremaia, Godın akam gumazamiziba bagh a diponasa Baruk migei

¹ Ezi azenir namba 4, Josaian otarim Jehoiakim, Judan atrivimin itir dughiamin, Ikiavıra Itir God akam isa Jeremaia ganiga ghaze,

² “Ni akinsonfarir tam inigh bizir Israel ko, Juda ko, kantrin igharazibar otivamin akaba bar ada osirigh. Ni akar kaba bar ada osirigh, ki Atrivim Josaian dughiamin faragha ni ganingizir akabar ikegh izi, datirighin otoziba sara, ni bar ada osirigh.

³ Eghti Judaba bizir kurar ki me damuamibar akar kaba baregh, uan nighnizibagh ira uan arazir kuraba ateghti, ki men arazir kuraba ko osimtiziba gin amadagham.”

⁴ Ezi Jeremaia dikkavigha Nerian otarim, Barukin diazi, a ize. Ezi Jeremaia akar Ikiavira Itir God a ganingiziba bar dar gun a mikeme, ezi Baruk akar kaba akinafarir mamin bar ada osiri.

⁵ Ezi gin Jeremaia kamaghin Baruk migei, “Ki uabi ki Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven mangighan kogham.”*

⁶ Kamaghin amizi, ki osirasa ni mikemezir akinafarir kam, ni a iniasa ki ifonge. Ni dagheba ataghizarir dughiar ekiatam bagh Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven mangiva, Godin akar kaba Judan nguibabar gumazamiziba bagh adar pon. Dughiar kamin me bar moghira uari akuvagh, Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven ikiva, uaghan akar kam baraghama.

⁷ Ikiavira Itir God atara bar gumazamizir kaba bar men aningaghe, egha bizir kuratamin me damuasa migei. Eghti gumazamiziba ti uan arazir kurar me amiba ategh, Ikiavira Itir God ko mikimti, a men dimdiam baraghama.”

⁸⁻⁹ Ezi namba 5in azenimin, an namba 9in iakinimin, Jehoiakim Judan atrivimin itir dughiamin, gumazamiziba uarir akurvaghaha, Ikiavira Itir Godin azangsighaha, dagheba ataghiraghaha dughiar mam amisefe. Ezi Jerusalemin itir gumazamiziba ko Judan nguibabar gumazamiziba bar iza Ikiavira Itir Godin Dipenimin uari akufa. Ezi dughiar kamin

* **36:5:** E fozir puvati, manmaghin amizi Jeremaia Ikiavira Itir Godin Dipenimin mangan aghua. A ti kamaghin nighnisi: an aven mangiti me paži a damigham o, an aven mangan atiatingiz o, a ti arimariar tam iti o, gumazir aruuba ti aven mangan an anogoroke.

Baruk bizir Jeremaia a mikemeziba bar adagh ami. A Ikiavira Itir Godin akaba itir akinafarim inigha, Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghu.

¹⁰ Egha a Ikiavira Itir Godin Dipenimin divazimin aven tughav ikia, Jeremaian akar akinafarir kamın itiba bar ada dipone, ezi gumazamiziba bar da baraki. Baruk danganir mamin tiar akamin tughav ikia akinafarir kam dibori. Danganir kam, a Safanın otarim Gemarian danganim. A fomira Safanın atrivimin akinafariba osirir gumazimin iti. Danganir kam, a danganir me uari akuvimin pin ikia, egha Ikiavira Itir Godin Dipenimin tiar akamin boroghira iti. Me ziam, Tiarakar Igiam a garisi.

Baruk atrivimin gumazir dapaniba bagha akinafarim dibori

¹¹ Mikaia, a Gemarian otarim, egha Safanın igiavotarim. A Ikiavira Itir Godin Dipenimin ikia, Baruk barazima, a Ikiavira Itir Godin Akar Akinafarir kamın itiba dibori.

¹² Egha an atrivimin dipenimin iraghu. Egha atrivimin akinafariba osirir ingangarir gumazimin danganimin aven ghua garima, gumazir dapanir aviriba apiaghav iti. Gumazir dapanir kabar ziabar kara: Akinafariba osirir ingangarir gumazim Elisama ko, Semaian otarim Delaia, ko Akborin otarim Elnatan, ko Safanın otarim Gemaria, ko Hananian otarim Sedekaia. Ezi gumazir ekiar maba uaghan iti.

¹³ Baruk gumazamiziba bagha diponezir akar akaba, Mikaia faragha da baregha, bar dar gun gumazir dapanir kaba me geghani.

14 Gumazir dapanir kaba, me Mikaian akam baregha, Baruk iniasa gumazir mam amada. Gu-mazir kamın ziam, Jehudi, a Netanian otarim, egha Selemian igiavotarim, ezi Selemia, a Kusin otarim. Ezı Jehudi ghua kamaghın Baruk migei, “Ni akınafarir gumazamiziba bagha diponezir kam inigh, egh ni izi.” Ezı Baruk akınafarir kam inigha, gumazir dapaniba bagha ize.

15 An otogha givazıma, gumazir dapaniba a migei, “Ni daperagh egh akınafarir kam diponti e a baraghama.” Ezı Baruk akınafarir kam me bagha a dibori.

16 Me akınafarir kamın akaba bar ada baragħha, atiatigha digavir kuram gami, egha uarira uarir gari. Egha me kamaghın Baruk migei, “Bar guizbangira, e mangi bizir kabar gun atrivim mikemeka.”

17 Egha me kamaghın Barukin azara, “Ni e mikemegħ. Ni manmaghsua akar kaba osiri? Jeremaia ti migeima ni da osiri, a?”

18 Ezı Baruk me ikaragħha ghaze, “Bar guizbangira. Jeremaia akar kaba bar na ganingi, ezi ki finfinim inigha, an akaba akınafarir kamın bar ada osiri.”

19 Ezı gumazir dapaniba kamaghın Baruk migei, “Ni mangi Jeremaia inigh gua mangi modogh. Ni gumazitam ategħti a gua modir danganim gifogħan marki.”

Gumazir mam atrivim bagħha akınafarim dibori

20 Ezı gumazir dapaniba Barukin dafarim in da akınafarim inigha, a isa Elisaman danganim in aneti, an atrivimin akınafariba osirir gumazim. Egha me dikavigha atrivimin ganasa uari akuvir

danganimin ghugha, bizir otivizir kabar gun a migei.

²¹ Atrivim akar kaba baregha, akinafarir kam iniasi Jehudi amada. Ezî Jehudi ghua Elisaman danganimin akinafarim inigha atrivim bagha ize. Egha an atriviba ko gumazir ekiar atrivimin boroghira tuivigha itiba, me bagha a dibori.

²² Kar bizir namba 9-in iakinimin otiviziba, kar orangtizimin dughiam. Dughiar kam, atrivim uan dipenir a zurara orangtizimin dughiamin itimin ikiava, avimin boroghira aperaghav ikia, uan mikarzim fefem a ganidi.

²³ Ezî Jehudi akinafarim dibora iti, egha osizirir mabar ponegha givazima, atrivim afuar dozir mam inigha, Jehudi diponezir akar otevir akinafarimin itir kam atugha a isa avim mikini. Jehudi akinafarim dibora ghuavira itima, atrivim kamaghira amuavira ghua, akinafarir otevir maba bar da tue.

²⁴ Atrivim uan gumazir dapaniba ko me bar akar kaba baraki. Egha me tong atiatia digavir kuram gamizir puvatigha, uan arazir kurabagh nighnigha, egha osemequa uan korotiaba abighizir puvati.

²⁵ Ezî Elnatan ko, Delaia ko, Gemaria, me atrivim akinafarim tuan me bar aghuagha gavgavigha a gakagħori. Ezî atrivim men akam baraghan aghua.

²⁶ Egha atrivim uan otarim Jeramel ko, Asrielin otarim Seraia, ko Apdelin otarim Selemia, akar gavgavimra me ganiga ghaze, Ia mangi Godin akam inigha izir gumazim Jeremaia ko akinafariba osirir gumazim Baruk, aningin

suiragh. Ez̄i Ikiav̄ira Itir God aning modozi, me aningin apizir puvati.

*Ikiav̄ira Itir God ak̄inafarir igharazim osirasa
Jeremaia migei*

²⁷ Atrivim, Baruk osirizir ak̄inafarir kam tuazi a isizi, an gin, Ikiav̄ira Itir God kamaghin Jeremaia migei,

²⁸ “Ni ak̄inafarir igharazim inigh, Atrivim Jehoiakim tuazi isizir ak̄inafarir kamin itir akabar mirarama ada osirigh.

²⁹ Egh ni uaghan, atrivim bagh kamaghin akam osir suam:

“Ki Ikiav̄ira Itir God, ki kamaghin migei, Atrivim Jehoiakim, ni ak̄inafarir kam tuagħha kamaghin mikeme, ‘Tizim bagħha Jeremaia akar kam osirigha ghaze, Babilonin atrivim izi nguazir kam gasighasigh, gumazamiziba ko asiziba bar me misuegħti, me arighiregħam?’

³⁰ Kamaghin amizi, ki Ikiav̄ira Itir God, ki Atrivim Jehoiakim ginighnigha kamaghin migei, an adarazir gumazitam atrivim in otogh, Devit in atrivir dabirabim daperagħan kogħam. Eghti Jehoiakim aremegħamin dughħiam, me an kuam isi nguazimin anekunighti, aruem a dapongti, dimagarim in ghuarjam a giram.

³¹ Eghti ki an arazir kuraba ikarvagħsi, a ko, an boriba ko, an ingangarir gumazir ekiaba sara bar pażi vira me damigham. Egh ki damuasa mikemezi mogħin, ki bizir kurabar amuti da Jerusalemia ko Judaba bativam. Ki akar kam me ganingizi, me a baragħan aghua.”

32 Ezi Jeremaia akınafarir igiam inigha, eghaakinafariba osirir gumazim Nerian otarim, Baruk ganingi. Egha Atrivim Jehoiakim tuazi akarakinafarir kabar itiba, Jeremaia bar adar gun mikeme. Egha uaghan kamaghira ghuzir akar igiar maba sara mikeme. Ezi Baruk akar kaba bar da isa akinafarir igiamin ada osiri.[†]

Jeremaia mikemezi moghin, God bar pazavira Juda ko Jerusalem gami

37

(Sapta 37:1--40:6)

Ikiavira Itir God akam Sedekaian iti

1 Babilonin Atrivim Nebukatnesar, faragha Josaian otarim, Sedekaia amisevezi, a Judan atrivimin oto. An Atrivim Jehoiakinin danganim ini. Jehoiakin, an ziar mam Konia, egha a Jehoiakimin otarim.

2 Dughiar kamin, Jeremaia Ikiavira Itir God, a ganidir akabav gei, ezi Sedekaia uan gumazir dapaniba ko gumazamiziba ko me bar moghira deragha kuariba arigha, akar kam barazir puvati.

3 Egha dughiar mamin, Sedekaia, Selemian otarim Jehukal ko, ofa gamir gumazim Sefanaia, a Masean otarim, aning amadazi, aning Godin

[†] **36:32:** Fofozir gumazir aviriba kamaghin nighnisi, akinafarir igiar kamin itir akaba, da datirighin Godin Akam Inigha Izir Gummazim Jeremaian Akinafarir kam, an akar faragha zuir akabar aven iti, e da dibori. Egha e fozir puvati, migirigar kaba me managh ada osiri, egha me ti managh ikegha uam ada osira ghu.

37:1: 2 Atriviba 24:17; 2 Eghaghaniba 36:10

akam inigha izir gumazim Jeremaia bagha ghua kamaghin a migei, “Atrivim ghaze, Ni e bagh Ikiavira Itir God, en God, a ko mikim.”

⁴ Dughiar kamin Jeremaia tighar kalabusin mangam. A zurara gumazamizibar tongin uan ifongiamin mangi izegh gami.

⁵ Ez i uaghan dughiar kamin, Kaldiabar midorozir gumazir Jerusalem misoghasava amiba orazima, Isipin atrivimin midorozir gumaziba, Isip ategha Jerusalemin izi. Kamaghin, Kaldiaba Jerusalem ataki.

⁶ Ez i Ikiavira Itir God akam isa uan akam inigha izir gumazim Jeremaia ganingi, ez i an akam isa Jehukal ko Sefanaia mikiri. Ikiavira Itir Godin akam kamakin,

⁷ “Ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki kamaghin migei: Judan atrivim nan azangsigh na gifoghasa gua amada, egh fogh suam, ki ian akuragham, ti puvatigham? Eghti ni kamaghin atrivim mikim, Isipin midorozir gumaziba ian akurvaghosa Isip ategha izi. Ez i me izi ia batoghan kogham. Puvati. Me tuavimin uamategh ua uan kantrin mangam.

⁸ Eghti Babilonia uamategh izi Jerusalemia misoghiva, nguibar ekiar kam iniam. Egh me nguibam daboroghti a isigham.

⁹ Kamaghin amizi, ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira Akar Gavgavimin ia migei, Ia uarira uarigh ifar suam, ‘Kaldiaba uamategh Jerusalemin izeghan kogham.’ Akar kamaghin garim, a guizin akam puvati. Me ua izam.

¹⁰ Ia ti Kaldiaba me misogha, men midorozir gumazir aviriba bar me abirazi deraghai. Men

midorozir gumazir ikivira ikiamin varazira ti duar ekiar aviriba ko midorozimin osimtiziiba iki uan averpenibar ikegh, me guizbangira ua dikavigh izi nguibar kam daboroghti a isigham.”

Me Jeremaia isa kalabus gati

¹¹ Kaldiabar midorozir gumaziba orazi, Isipin atrivimin midorozir gumaziba Jerusalem bagha izi. Ezı Kaldiaba Jerusalem ategha ghue.

¹² Ezı dughiar kamin Jeremaia Jerusalem ategha Benjaminin anabamin nguazimin mangasa, egh uan namakabar tongin men nguazir otevir mam iniasa.

¹³ A ghua Jerusalemin dıvazimin tiar akar kamin oto, me kamaghın a dibori, Benjaminin Tiarakam. Ezı midorozir gumazibar gumazir dapanir mam, tiar akar kamin tugha gumazamizibagh eghuva, men gari me mangi izegh gami. Gumazir dapanir kamin ziam, a Iriya, a Selemian otarim, egha Hananian igiavotarim. Ezı Iriya Jeremaian suiragha ghaze, “Ki fo, ni ari mangi Kaldiaba ko ikiasava ami.”

¹⁴ Ezı Jeremaia kamaghın an akam ikaragha ghaze, “Ni ifari. Ki Kaldiaba bagha zuir puvati.” Ezı Iriya nighnizir gavgavimin Jeremaian akabar itir puvati. Kamaghın, a Jeremaian suiragha a inigha, gumazir dapaniba bagha ghu.

¹⁵ Gumazir dapaniba Iriyan akam baregha, puvira Jeremaian atari. Egha me benimin a misuegha a isa atrivimin akınafariba osirir gumazim Jonatanın dıpenimin kalabus gati. Me faragha Jonatanın dıpenim kalabusın min a gami.

16 Dipenir kam, an kalabuziar danganim nguazimin aven iti. Me Jeremaia danganir kamin a kalabus gati, ezi a dughiar ruarimin iti.

17 Ezi gin, Sedekaia Jeremaian aku atrivimin dipenimin izasa me mikeme. Ezi Sedekaia amizir bizir kam, gumazir igharaziba a gifozir puvati. Ezi aning uaningra ikia egha Sedekaia kamaghin Jeremaian azara, "Ikiavira Itir God akatam ni ganingi, o puvati?"

Ezi Jeremaia ghaze, "Are, Ikiavira Itir God akar mam na ganingi. Akar kam a kamakin. Me ni isi Babilonin atrivim dafarim darigham."

18 Egha Jeremaia kamaghin Sedekaian azara, "Ki arazir kurar manamin ni gami, o nin gumazir dapanitam, o nin gumazamizibagh amizi, ia na isa kalabus gati?

19 Nin akam inigha izir gumazir maba kamaghin akam akunigha ghaze, 'Babilonin atrivim izi ni ko kantrin kamin misoghan kogham.' Egha datirighin akam inigha izir gumazir kaba managh iti.

20 Ezi uaghan, ga uaning, gumazir ekiam, ki bizir mam bagh nin azangsighasa. Ni nan apangkuvigh, ua na amadaghti, ki akinafariba osirir gumazim Jonatanin dipenimin mangan marki. Puvatightima, ki an dipenimin iki mangiva aremegham."

21 Jeremaia mikemegha givazima, Atrivim Sedekaia migeima, me Jeremaia isa atrivimin divazimin aven midorozir gumazibar danganir mamin, Jeremaia isa kalabus gati. Egha atrivim me mikemezi, me dughiaba bar bretba tuer dipenimin, bretba vaghvagha da isa iza Jeremaia

ganidi. Me arazir kam gamuavira ikia, ghua nguibar ekiamin bretba bar givazir dughiam otozi, me ua kamaghin amir puvati. Dughiar kabar, Jeremaia kamaghira midorozir gumazibar danganimin kalabusin ikiavira iti.

38

Me Jeremaia isa mozir mam gati

¹⁻³ Jeremaia kamaghin akam gumazamizibav mikiri, “Ikiavira Itir God ghaze: Gumazamizir nguibar ekiar kamin itiba, me arighiram. Apaniba taraziv sueghti me arimighiregham, tarazi dagheba puvatigh arighiram, tarazi arimariaar kuram pazi me damighti me arimighiregham. Kamaghin amizi, me angamira ikisi, me nguibar ekiam ategh Babilonin midorozir gumaziba bagh mangi. Egh me Babilonia ateghti me men suiraghti, me arimighireghan kogham. Ikiavira Itir God uaghan kamaghin migei, ‘Ki Babilonin atrivimin midorozir gumaziba ateghti me nguibar ekiar kam iniam.’”

Ezi atrivimin gumazir dapanir maba, Jeremian akar kam baraki. Men ziabar kara: Matan otarim Sefatia ko, Pasurin otarim Gedalia ko, Selemian otarim Jehukal ko, Malkian otarim Pasur.

⁴ Ezi gumazir dapanir kaba ghua kamaghin atrivim migei, “Gumazir kam Jeremaia, a migeir akaba, nguibar ekiar kamin ikiavira itir midorozir gumaziba ko, gumazamizibar navir averiaba ko, nighniziba ko gavgavim dikabiri. Gumazir kam, men akuraghti me deragh ikian aghua. Puvati. A me ikuvighasa a ifonge. Kamaghin amizi, ni a misueghti, an aremegh.”

5 Ezi Atrivim Sedekaia kamaghin men akam ikaragha ghaze, “A ian dafarimin iti. Ki ian anogoreghan kogham.”

6 Ezi gumazir kaba Jeremaia inigha mozir dipar mamin ghu. Egha me benimin an agharimmin ikegha, aghumra anetaghîrazima a mozin uaghira, mozir kamîn dikinimin tu. Mozir kam a dipatam an itir puvati. Nguazir begheazimra an iti. Ezi Jeremaia mozir dikinimin tuzi an suemning nguazir begheazir kam giragħu. Kar atrivimin otarim Malkian mozim, a midorozir gumazibar danganimin ikia atrivimin dipenim avinizi divazimin aven iti.

7 Ebetmelek a Itiopian kantrin gumazir mam, an atrivimin dipenimin gumazir dapanir mam, a kamaghin akam baraki, me Jeremaia isa mozir kam gati. Ezi dugħiar kamîn, atrivim Benjaminin Tiarakamîn boroghîram aperaghav ikia, gumazamizibar kotiam barasi.

8 Ezi Ebetmelek atrivimin dipenim ategħa, atrivim bagħha ghua, kamaghin a migia ghaze,

9 “Ga uaning, gumazir aruam, gumazir kaba arazir bar kuramîn, akam inigha izir gumazim Jeremaia gami. Me a isa mozir mam mikini. Eġħi a mozir kamîn ikċiva, dagħeba puvatīgħ aremegħam. Ni fo, dagħeba nguibar ekiar kamîn bar puvati.”

10 Ezi atrivim akar kam baregha, kamaghin Itiopian gumazim Ebetmelek migei, “Ni mangi, na ko itir gumazibar tongin gumazir 30pla inigh, egh ia mangi mozir kamîn Jeremaia gekuigh anang. Eġħi an aremegħan kogħam.”

11 Ezi Ebetmelek gumazir kaba inigha atrivimin

dagiaba itir dipenimin apengan itir danganir mamin ghu. Egha me inir ghuriba inigha Jeremaia itir mozir kamin ghu. Egha Ebetmelek inir ghurir kaba isa benir gavgavim gikegha, Jeremaia bagha da kunizi da ghuaghiri.

¹² Egha a kamaghin Jeremaia migei, “Inir kaba uan reziamning datigh, egh benir gavgavim inigh izi dagh isin uabi gikegh. Eighti e ni gekuamin dughiamin, benim ni aghoran kogham.” Ezi Jeremaia Ebetmelek mikemezi moghiram ami.

¹³ Ezi me Jeremaia gekuizi a mozimin anabo. Egha me ua Jeremaia isa midorozir gumazibar danganim gatizi a ikiavira iti.

Sedekaia ua Jeremaia ko migei

¹⁴ Ezi gin, Atrivim Sedekaia gumaziba amangizi, me Godin akam inigha izir gumazim Jeremaia iniasa ghue, egha me an akua iza Ikiavira Itir Godin Dipenir tiar akar namba 3in atrivim bato. Aning uaningra ikiava, atrivim kamaghin Jeremaia migei, “Ki bizitam bagh nin azangasa. Eighti ni deraghviram a ikaragh. Ni akam nan mongan marki.”

¹⁵ Ezi Jeremaia kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ki akamin gun ni mikemeghti, bar guizbangira, ni na misuegħti ki aremegħam. Ki ti nighnizir aghuim ni daningti, ni nan akam baraghan kogham.”

¹⁶ Ezi Atrivim Sedekaia akar dikirizir mam Jeremaia bagha a gamigha ghaze, “Bar guizbangira, Ikiavira Itir Godin bar pin itim, a Godin ikirimir angamira itim isa gumazamizibagh anidim, ki an ziamin ni migei, ki ni misuegħti ni aremegħan kogham. Egh ki ni isi

gumazir ni gasighasighamibar dafarim datighan kogham. Bar puvatigham.”

¹⁷ Ezi Jeremaia kamaghin Sedekaia migei, “Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, a ghaze, Ni midorozim ategh, egh Babilonin atrivimin gumazir dapaniba ateghti me ni inigh, ni misueghti ni aremeghan koghti, me nguibar kam daboroghti a isighan kogham. Egheti ni uan amuiroghboriba ko ia deraghvira ikiam.

¹⁸ Egh ni Babilonia ateghti me ni inighan kogham, egheti ki me ateghti me nguibar kam inigham, egh me a daboroghti a isigham. Egheti ni uabi men arimangighan kogham.”

¹⁹ Ez Sedekaia kamaghin Jeremaia migei, “Ki Judan ara ghua Babilonia ko itir darazir marazir atiatingi. Kamaghin Babilonia ti na isi Judan kabar dafarim datighti, me pazivira na damigham.”

²⁰ Ezi Jeremaia ghaze, “Me ni isi Judabar dafarim datighan kogham. Puvati. Ni Ikiavira Itir God nan akam garugha ni ganingizir akaba bar adar gin mangi, egh ni deraghvira ikiti, me ni misueghti ni aremeghan kogham.

²¹ Egh ni Babilonia ateghti me ni inighan koghti, bizir kurataba ni bativigham. Ikiavira Itir God irebam in min garir bizir mamin aven, bizir kam nan aka.

²² Ezi irebar kamin ki Babilonian garima, me amizir nin dipenimin ikiavira itiba, me inigha men akua Babilonin atrivimin gumazir dapaniba bagha ghue. Ezi ki amizir kaba barazi me kamaghin migei:

“‘O Atrivim Sedekaia, ni namakabar akam baraki,

me ni gifaragħha ni dikabira.

Datirighin dugħiar kuram ni bato,
mati nin dagarimning nguazir begħneazim
giragħu.
Ez i namakaba anetaki.'

23 "Ki irebar kamīn gani, egha ki fo, bar guizbangħira, Babilonia nin amuiroghboriba iniam. Ez i ni uaghan men ariv avegham. Puvati. Babilonin atrivim nin suiragh. Egha ni akam batogħezir arazim bangin, Babilonia nguibar ekiar kam daboroġti a isigham."

24 Ez i Sedekaia kamaghin Jeremaian akam ikaragħha ghaze, "Ni, ga uan akamin gun gumazir igharazitam mikkim marki. Ni mikemegħiha, aremegħam.

25 Gumazir dapaniba kamaghin oregh suam, ga uaning mikeme, egh me ti izi kamaghin nin azangsigham, 'Ni manmagħin atrivim mikeme? Ez i atrivim akar manam ni mikeme? Ni e mikemegħ. Ni akar kam mongan marki. Puvatighti, e ni misuegħti ni aremegħam.' Me akar kamagh garitam ni mikemegħti,

26 ni kamaghin men akam ikaragh, 'Puvati. Ki atrivim ko migia, egha an azangħi, a ua na amadagħti ki Jonatanin dipenim īn kalabusin ikian kogħam. Puvatighti, ki dipenir kamīn iki mangi aremegħam.'"

27 Egha gin gumazir dapanir kaba bar Jeremaia bagħha izegħha, an azangħi. Ez i ana atrivim a mikemezi mogħiñ, kamaghin men akaba ikara. Ez i gumazitam atrivim ko Jeremaian akatam

baraghizir puvati. Kamaghin amizi, gumazir dapaniba ua an azangsighan iburagha, Jeremaia ategha ghu.

²⁸ Ezi Jeremaia midorozir gumazibar danganimin ikiavira ikia ghua, apaniba Jerusalem inizir dughiamin tu.

39

Babilonia me Jerusalem ini (Jeremaia 52:1-11)

¹ Egha namba 9in azenimin Sedekaia atrivimin ikia ghua, namba 10in iakinimin otogha ghua an namba 10in iakinir kamın aruemín oto. Ezi Babilonin Atrivim Nebukatnesar uan midorozir gumaziba bar me inigha iza, Jerusalemin nguibar ekiam korogha a iniasa misosi.

² Me misogha ikiavira itima iakinir 6pla gifà, ezi Sedekaia atrivimin itir azenir namba 11 otozi, azenir kamın namba 4in iakinim oto, egha an namba 9in dughiamin, me divazimin vuer mam akarigha, Jerusalemin aven ghue.

³ Egha dughiar kam, Babilonin atrivimin gu-mazir dapaniba bar nguibar ekiamin aven ghue. Gumazir dapanibar ziabar kara: Nergal Sareser ko, Samgar Nebo ko, gumazir ekiar faragha zuim Sarsekim ko, midorozir gumazibar dapanim Nergal Sareser. Me ghua nguibar ekiamin divazir kamín Aríghan Itir Tiarakamín ghuegha, nguibar ekiam gativaghosa a gapiagha iti.*

38:28: Esekiel 33:21 *** 39:3:** Gumazir dapanir kabar ziaba ko men ingangariba me deragha da abighizir puvati.

⁴ Judan Atrivim Sedekaia uan m̄idorozir gumaziba ko me bar moghira garima, Babilonia izima, me are. Me d̄imagarimin suebar ghuava atrivimin dagher azenimin otivigha ghu, danganir d̄ivazir pumuning uaning isasuiragha itir tiar akar kamin ghu, nguibar ekiamin otivigha ghue. Egha me Jordanin Fanemin danganir zarimin ghu tuavimin zui.

⁵ Ezi Babilonin m̄idorozir gumaziba men agirazi, me ghu Jerikon nguibar ekiamin boroghin itir danganir zarimin otozi, me Sedekaian suira. Egha me a inigha Atrivim Nebukatnesar bagha ghu. Ezi dughiar kamin Atrivim Nebukatnesar Riplan nguibamin iti, Hamatin nguazimin aven itir nguibam. Ezi Nebukatnesar uan kotin aven Sedekaian gara ghaze, Sedekaia uan arazir kurar an amizimin iveau iniam.

⁶ Ezi Babilonian atrivim Riplan nguibamin ikia Sedekaian otariba inigha, Sedekaian damazimin bar me misuaghariki. Egha a uaghan Judan gumazir dapaniba me misuaghariki.

⁷ Egha atrivim mikemezi, me Sedekaian damazimning asi, egha an suemning ko dafarimning senin ada ikegha, a inigha Babilonin ghu.

⁸ Ezi Kaldiabar m̄idorozir gumaziba Jerusalemin ikia atrivimin dipenim ko gumazamizibar dipenibagh apongezi da isi. Egha Jerusalem avinizir d̄ivaziba bar da akaraghariki.

⁹ Ezi Nebusaradan, a Babilonin gumazir dapanibar faragha zuim, a Jerusalemin iti, a Jerusalemin gumazamizir ikiavira itiba bar me inigha, men akua kalabus bagha Babilonin ghu. Egha uaghan

Judan faragha Jerusalem ategha ara ghua, an gara a ko ikezibar akua, me inigha Babilonin kalabus bagha ghu.

¹⁰ Egha Nebusaradan, gumazamizir onganarazibagh amir maba ataghizi, merara Judan nguazimin ikiavira iti. Gumazamizir kaba nguaziba ko biziba puvati. Ezi a dughiar kamın wainin azeniba ko, azenir igharaziba sara me ganingi.

Atrivim mikemezi, Jeremaia kalabus ataki

¹¹ Atrivim Nebukatnesar Jeremaia ginighnigha, egha Jerusalemin Nebusaradan bagha anemada, Babilonin gumazir dapanibar faragha zuim. Nebukatnesarin akam kamakin,

¹² “Ni mangi Jeremaia inigh deraghviram an gan. Ni pazi a damuan marki. Ni an ifongiamin gin mangiva, bizir manam ana damuasa nin azai, ni a damu.”

¹³ Ezi Babilonin gumazir dapanibar faragha zuim Nebusaradan, a ko an gumazir ekiar an apengan ikia faragha itimning, Nebusasban ko Nergal Sareser, aning ko Babilonin gumazir ekiar igharaziba, me bar dikavigha,

¹⁴ gumaziba amangizi, me midorozir gumaziba itir danganimin ghua Jeremaia ini. Egha me Jeremaia isa, Gedalian dafarim gati. Gedalia, a Ahikamin otarim, egha Safanin igiavotarim. Me, Jeremaia inigh an dipenimin mangasa Gedalia migei. Kamaghin, Jeremaia ua uan nguibamin ghua uan namakaba ko Judan nguazimin ikiavira iti.

Ikiavira Itir God akam Ebetmelek ganingi

15 Jeremaia faragħha midorozir gumazibar danganim ikiavira itima, Ikiavira Itir God kamaghin akam isa a ganiga ghaze,

16 “Ni Itiopian gumazim Ebetmelek bagħ mangi, kamaghin a mikim suam: Ikiavira Itir God in Gavgaviba Bar Itim, a Israeliān God, a kamaghin mikeme, Ki fomira nguibar ekiar kam gasighasighasa, ezi datirighin nan akam iñ dagħem otogħam. Ki nguibar ekiar kam deraghvira a damuan kogħam. Ezi ni uabi bizir ki damuasa mikemezibar ganam.

17 Ki Ikiavira Itir God, ki mikemes, Ki bizir kam damuamin dughiam, ki nin akuragħti, me ni isi gumazir ni atiatibar dafaribar atighan kogħam.

18 Ki deraghvira nin akurvagh nin ganam, eghix me ni misuegħti ni aremegħan kogħam. Ni nighnizir gavgavim nan iti, kamaghin ni aremegħan kogħam. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegħa gifa.”

40

Nebusaradan Jeremaia ko migei

1 Nebusaradan Jeremaia ataghizi a firiagh iriġha zuir dughiam iñ, Ikiavira Itir God akam isa Jeremaia ganingi. Babilonia Jeremaia ko, Judaba ko, Jerusalemia inigha senbar me ike, egh menaku kalabus bagħ Babilon in mangam. Egha me Raman nguibam iñ otivir dughiam iñ, gumazir dapanir faragħha zuim Nebusaradan, Jeremaian garima a me ko iti, ezi a anetaghizi a firiagh iriġha għu.

² Ezi dughiar kamin Nebusaradan kamaghin Jeremaia migei, "Ikiavira Itir God, nin God, bizir kurar kantrin kamin otivamimin gun mikeme.

³ Egha datirighin Ikiavira Itir God mikemezi moghin bizir kabagh amima da otifi, Ia Israelia Ikiavira Itir Godin akaba batuegha, an damazimin arazir kuram gami. Ezi bizir mingarir kam bagha, bizir kaba ia batifi.

⁴ Ni oragh. Datirighin ki senin nin dafarimning ikezir kam firi, ezi ni datirighin firighirigh iki. Egh ni na ko Babilonin izisi, kamaghin ni izi, eghzi ki deraghvira nin ganam. Ni aghuagh marki, a dera ni iki. Ezi kantrin kamin danganir manaba ni dar mangasa ifonge, ni pura mangi."

⁵ Jeremaia akar kam baregha, Nebusaradan ataghizir puvati. Kamaghin amizi, Nebusaradan Jeremaia migia ghua ghaze, "Puvatighti, ni Gedalia bagh mangi, an Ahikamin otarim, egha Safanin igiavotarim. Babilonin atrivim Judan nguibabagh ativagh dar ganasa anemisefe. A gumazamizir maba ko kagh ikiti, ni a ko iki. Ni aghuaghiva, managh mangasa ifonge, ni mangi." Egha Nebusaradan bizir aghuir mam ko dagher maba sara Jeremaia ganigha anetaghizi, a ghu.

⁶ Ezi Jeremaia ghua Gedalia bagha nguibam Mispan ghu. Jeremaia a gumazamizir Judan nguazimin ikiavira itibar tongin me ko iti.

Me Jeremaian akua Isipin zui

(Sapta 40:7-45:5)

*Gedalia Judan gavmanin gumazir faragha zuimin iti
(2 Atriviba 25:22-24)*

7 Judan midorozir gumazir maba uan gumazir dapaniba ko, me kantrin danganir mabar ikiavira iti. Me kamaghin akam baraki, Babilonin atrivim, Gedalia Judan nguazimin, gavmanin gumazir dapanir faragha zuimin ikiasi anemisefe. Ezi a onganarazibagh amir gumazamiziba ko borir Babilonia inigha Babilonin kalabusin ghuezir puvatizir kabar ganamin ingangarim iti.

8 Ezi gumazir dapanir kaba uan midorozir gumaziba inigha, me Gedalian ganasa Mispan ghue. Gumazir dapanir kabar ziabar kara: Netanian otarim Ismael ko, Karean otarimning Johanan ko Jonatan, ko Tanhumetin otarim Seraia ko, Netofan nguibamin gumazim Efain otariba ko, Makan nguazimin gumazim Jesania.

9 Ezi Gedalia me ko akam akira ghaze, “Bar guizbangira, ia Babilonia men apengan ikiva, men atiatingan marki. Puvati. Ia nguazir kamìn ikiva, Babilonin atrivimin apengan ikì deraghvira ikiam.

10 Ki uabi, ki Mispan kagh ikiam. Babilonia izi en ganamin dugham, ki Judaba e uan abuir gumazimin ikiam. Iarara, ia uamategh nguibar ia inizir kabar mangi, wainin ikarizir oviziba ko ovizir igharazir aghuiba inigh, wain ko borebar ingar, egh gin izamin dugham bagh ada isi minebar arigh.”

11 Ezi dughiar kamìn Judan marazi Moap ko, Amon ko, Idom ko kantrin igharazibar iti. Me kamaghin akam baraki, Babilonin atrivim gumazamizir varazira ataghizi me Judan nguazimin itima, ezi atrivim me gativagh men

ganasa, Gedalia amisefe, a Ahikamin otarim, egha Safanin igiavotarim.

12 Ezi Judan gumazamizir apaniba me batoghezi me ghuezir nguibar kaba, me da ategha ua-mategha Judan nguazimin ize. Egha me Gedalian ganasa Mispan ghue. Egha gin, wainin ikarizir oviziba ko, ovizir igharazir aghuiba azenibar da isava, me wainin aviriba ko dagher aghuiba iti.

Ismael Gedalia misoghezi an areme

(2 Atriviba 25:25-26)

13 Ezi dughiar mamin, Karean otarim Johanan ko, Judan midorozir gumazibar, gumazir dapaniba, me kantrin danganir mabar ikegha Gedalia bagha Mispan ize.

14 Egha me kamaghin a migei, “Amonin kantrin Atrivim Balis, ni misuegħti ni aremegħasa, Neta-nian otarim Ismael amadazi, a ize. Ni bizir kam giffo, o puvati?” Ezi Gedalia men akam nighnizir gavgavim an itir puvati.

15 Ezi Johanan ko Gedalia uaningra itir dughiamin, Johanan nimira kamaghin Gedalian migei, “Ga uaning. Ni na ategħti ki mangi Ismael misuegħti ana aremeka. Gumazitam bizir kam gifogħan kogħam. Ni anetegħti a ni misuegħti, ni aremegħti, Judan datirigħin iza ni akuvagħha itiba, me tintinibar mangeħġam. Eġħi en gumazamizir ikiavira itir varazira, e bar ikuvigham.”

16 Ezi Ahikamin otarim Gedalia kamaghin Karean otarim Johanan akam ikaragħha ghaze, “Ni arazir kam damuan marki. Ki fo, ni Ismael in gun migeir akar kam, a guizin akam puvati. Ni ifari.”

41

¹⁻² Ismael a Netanian otarim, egha a Elisaman igiavotarim, egha a Judan atrivimin ikizir mam. An atrivimin gumazir dapanir faragha zuir mamin ike. Babilonin atrivim Judan gavmanin faragha zuir gumazimin ikiasi Gedalia amisefe, ezi azenir kamin, an namba 7in iakinim otozi, Ismael 10plan gumaziba inigha, Gedalian ganasa Mispan ize. Egha me Gedalia ko apiagha apir dughiamin, Ismael 10plan gumaziba ko me dikavigha, uan midorozir sababa inigha Gedalia misoghezi an areme.

³ Ezi Ismael uaghan Judan Gedalia ko Mispan itiba sara misuegha, Kaldiabar midorozir gumazir dughiar kamin Mispan itiba sara misoghezi, me ariaghire.

⁴ Ezi amimzaraghan, gumaziba fozir puvati, Gedalia aremegha gifa,

⁵ ezi Sekemin nguibam ko, Silon nguibam ko, Samarian nguibamin gumazir 80pla arua iza Mispan boroghira izi. Me wit ko pauran mughuriar aghuim zuim inigha, Ikiavira Itir Godin Dipenim bagha Jerusalemin mangi ofa damuasa zui. Gu-mazir kaba uan ghuamasizibagh isava, uan koro-tiaba abigha, tintinibar uan mikarzibar ghora uan apangkuvim ko osimtizim akakaghaha.

⁶ Dughiar kam, Netanian otarim Ismael men gari, me izima, a Mispa ategha, me gifara aziava me bagha tuavimin zui. A ghaze, an azirakam ti gumazibar amuti, me suam, a me ko apangkuvir kam iti. Egha a ghua me batogha kamaghin me

migei, “Ia izi, Ahikamin otarim Gedalia, ia an ganasa ai ifonge.”

⁷ Me nguibar ekiamin aven ghuezzi, Ismael uan adarazi ko me gumazir avirir kabav suegha, men kuaba akunizi me mozir dipar ekiar mam graghue.

⁸ Ezi gumazir kabar tongin itir 10plan gumaziba kamaghin migei, “Ni en misuegħti e aremegħan marki. E tuzimin dagħer bar aviriba mongezi da iti, witba ko, baliba ko, olivin boreba ko, haniba. E da ni daningam.” Ezi Ismael men akam baregha, 10plan gumazir kabav soghezi me ariaghirezir puvati.

⁹ Mozir dipar kam, Judan Atrivim Asa, fomira ghaze, Israelian Atrivim Basa izi Mispan misogħiha, nguibar ekiam avinighti, Mispan gumazamiziba dipamin oteveghan kogħam. A Mispan gumazamiziba dipamin oteveghan aghuagħha an a gikui. Mozir dipar kamra, datirighin Ismaelin adarazi me Gedalia misogħezi an aremezir dughiamin, me gumazir kuar kaba inigha mozir kam gaghuzi, mozir kam izifa.

¹⁰ Ezi gin, Ismael Mispan itir gumazamizir iħbaraziba inigha, Mispa ategħha, men akua Amonin kantrin zui. Babilonin midorozir gumazibar dapanim Nebusaradan, a faragħa gumazamizir kaba, Mispan nguibamin me ataghixi me itima, a men ganasa Gedalia amisefe. Ezi Judan atrivimin guiviba uaghan men tongin iti.

¹¹ Ezi Karean otarim Johanan, ko Judan midorozir gumazibar dapanir maba, me

Netanian otarim Ismael amizir arazir kuraba bar da baraki.

¹² Kamaghin amizi, me dikavigha uan midorozir gumaziba inigha, Ismael misoghasa an gintigha zui. Me an gintigha ghua Gibeonin nguibamin itir dipar akarer ekiamin boroghiram a bato.

¹³ Ezi Ismael Mispan inigha a ko izezir gumazamiziba, me Karean otarim Johanan ko gumazir dapanir mabar ganigha, bar akonge.

¹⁴ Egha me bar Ismael ategha, ivemara Karean otarim Johanan bagha ghue.

¹⁵ Ezi Johanan adarazi Ismaelin suighasa amima, a uan gumazir 8pla ko, me ara ghua Amonin kantrin ghue.

¹⁶ Ezi Karean otarim Johanan, ko gumazir dapanir an gin zuiba, me Ismaelin dafarimin ada ua Mispan gumazamiziba ini. Midorozir gumazir igharaziba ko, men amuiroghboriba, ko atrivimin ingangarir gumaziba, me ikizir kam'in tongin iti. Gumazamizir kabara, Netanian otarim Ismael faragha Gedalia misuegha givagha, egha kalabuziabar min bar me inigha Mispa ategha Gibeonin ghu. Ezi datirighin me bar Gibeon ategha ghue.

¹⁷⁻¹⁸ Johanan men aku Isipin mangasava ami. Ezi me fo, Ismael Gedalia misoghezi an areme, gumazir kam Babilonin atrivim Judan nguazim gativagh an ganasa anemisefe. Egha me atiatia nighnisi, Kaldiaba ti men otivizir biziba baregham, egh izi me gasighasigham. Kamaghin amizi, me Isipin mangasa ifonge. Egha me Betlehemin nguibamin boroghira, Gerut Kimhamin nguibamin otivigha iti.

42

*Gumazamiziba Ikiavira Itir God ko mikimasa
Jeremaian azangsisi*

¹ Egha gin, Karean otarim Johanan ko, Hosaian otarim Jesania ko, midorozir gumazir maba ko, gumazamiziba bar, kar gumazir aruaba ko gumazir kiniba, me bar dikavigha,

² Godin akam inigha izir gumazim Jeremaia bagha ghue. Egha me kamaghin a migei, “E uari, ni Ikiavira Itir God, nin God, ni a ko mikim, egh an azaraghti, a en gumazamizir ikiavira itir varazira an en akuragham. E fomira aviraseme, ezi datirighin ni garima, e bar ikizir muziariba iti.

³ E kamaghsua, Ikiavira Itir God, nin God, tuavir manamin e mangam, ko bizir tizir e damuamim, an e mikemegh.”

⁴ Ezi Godin akam inigha izir gumazim Jeremaia kamaghin migei, “A dera. Ki ian akamin amaman-gati. Ezi ia nan azarazi moghin, ki Ikiavira Itir God, ian God, a ko mikimam. Eighti Ikiavira Itir God akar manamin na ikaraghti, ki an gun ia mikimam. Ki akatam ian modoghan kogham.”

⁵ Ezi gumazamiziba kamaghin Jeremaia migei, “Bar guizbangira, Ikiavira Itir God, nin God, e an akaba bar adar gin mangam. Ikiavira Itir God guizin araziba ko, voroghira zuir araziba zurara adagh ami. Eighti e an akar, an e bagha ni ganingizibar gin mangan koghti, a uan kotin aven e tuisigham.

⁶ Ikiavira Itir God e bagha en azangsiziba ikan-vagha ni ganidir akar kaba, da pazi e damuam o, da deragh e damuam, e pura dar gin mangam.

Bar guizbangira, e Ikiavira Itir Godin akabar gin mangam, an en God, ezi e deraghvira ikiam.”

Ikiavira Itir God Jeremaian azangsizim ikara

⁷ Ezi Jeremaia Ikiavira Itir God ko migeima, 10plan dughabar gin, an akam a ganingi.

⁸ Ezi Jeremaia dikavigha, Karean otarim Jo-hanan ko midorozir gumazibar dapanir a ko itiba ko, gumazamiziba bar, kar gumazir aruaba ko gumazir kiniba, a men diazi me a bagha ize.

⁹ Ezi a kamaghin me migei, “Ia Ikiavira Itir God ko mikimasa nan azangsiki. Ezi Ikiavira Itir God, Israelian God, kamaghin migei:

¹⁰ Ia Judan nguazimin kagh ikiti, ki gavgavim ia daningigh, egh ia dikabiraghan kogham. Guizbangira, bizar kurar ki ia gamizir kam, a na gamima ki bar oseme. Kamaghin ki ia akaragh, ua ia asighan kogham.

¹¹ Ia Babilonin atrivimin atiati, ezi ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, Ki ia ko iti. Egh ki ian akuragh an dafarimin ua ia inigham. Kamaghin, ia uam an atiatingan marki.

¹² Ki ian apangkuvigh, egh a damutti, a uaghan ian apangkuvigham. Egh ia ateghti, ia uamategh uan nguazimin mangam. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.

¹³ “Ezi ia nan akaba batoghan marki, ki Ikiavira Itir God, ian God. Egh ia kamaghin mikiman marki, ‘E Judan nguzimin ikian aghua.

¹⁴ Puvati. E Isipin mangam. E Isipra ikiti, apaniba e misueghan kogham. Eghti gumazamiziba misoghs i sighabagh iviva, en diman kogham.

Eghti e daghebar oteveghan kogham. E pura Isipin ikiam.'

¹⁵ O Judan ikiavira itir varazira, ia oragh! Ia akar kamaghin amizim mikemegetti, ki Ikiavira Itir God, ki akam ian ikiam. Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki ia migei, Ia ti gavgavigh mangi Isipin ikiti,

¹⁶ bizir ia atiatiba, da Isipin ia bativam. Apaniba ia misoghti ia arighiram, egh ia dagheba puvatigh arighiram.

¹⁷ Gumazamizir otuegh gavgavigh, mangi Isipin ikiamiba, me bar arighiregham. Apaniba taraziv suegħti me arighiram, eghti tarazi dagheba puvatigh arimighiregham, eghti tarazi arimariar kurram iniva arimighiram. Ki bizir kurar kabar amuti, da me bativti, men adarazi bar givagħti, men ikiavira itir varazira, ua ikian kogham.

¹⁸ “Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki guizbangira migei: Ki faragħha puvira Jerusalemian aningagħha, bar pazavira me gasighasiki. Eghti kamaghira, ia Isipin mangighti, ki bar puvira ian aningagħegħ, bar pazivira ia gasighasigham. Eghti Kantrin Igharazibar Gu-mazamiziba, bizir ki ia gamiziba bareghħiva, atiating, digavir kurram damigham. Egh me paži ia damuva, egh dibovir akabar ia mikimam. Egh me uari akar kurabar uan apaniba mikimsi, me kamaghin mikimam, ‘Ia Judaba ikuvizi mogħin, ia ikuvigham.’ Egh ia ua uan nguazir kamin ganighan kogham.”

¹⁹ Jeremaia Ikiavira Itir Godin akam akunigha givagħha, kamaghin migei, “O ia Judan gumazamizir ikiavira itir varazira, ia oragh! Ikiavira Itir

God, Isipin mangan ian anogoregha mikeme. Ez i ia akar ikiangsizir ki datirighin ia ganingizir kam deraghviram a ginighnigh.

20 Ia, Ikiavira Itir God, ian God, a ko mikimasa nan azangsigha, kamaghin migei, ‘Jeremaia, ni mangi Ikiavira Itir God, en God, ni a ko mikim, egh an azaraghti, an akam e daningigh. Eghti akar manam a ni danighti, ni e mikemeghti, e an gin mangam.’ Ez i ia datirighin arazir igharazim damuasava ami. Ian arazir kam, a bar derazir puvati. A ia damuti, ia ikuvigham.

21 Ikiavira Itir God, ian God, a ia daningasa na ganingizir akam, ki datirighin ia ganingi. Ez i ia akar kamin gin zuir puvati.

22 Kamaghin, ia deraghvira fogh, danganir ia mangi ikiasi amir kam, apaniba ian taraziv suegħti me arimighiregham, eghħi tarazi dagħeba puvatigh arimighiregham, eghħi tarazi arimariar kuram iniva arimighiregham.”

43

Me Jeremaia inigha, gumazamizir ikiavira itir varazira sara Isipin ghue

1 Akar Ikiavira Itir God, men God, gumazamizibav kimasa Jeremaia mikemeziba, Jeremaia dar gun gumazamizibav kemegħha għivazzima,

2 Hosaian otarim Asaria, ko Karean otarim Johanan, ko gumazir akaba batozir maba, me kamaghin Jeremaia migei, “Ni ifari. Ikiavira Itir God, en God, e mangi Isipin ikiasi en anogorogħa, e mikimasa ni amadazir puvati. Bar puvati.

3 Kar Nerian otarim Baruk, anarira e dikabinasa ni nighnizim fe. Ni Kaldiaba e inigh e misuegħti

e aremeghasa, o en aku kalabus bagh Babilonin mangasa ni ifonge.”

4 Egha me akar kam mikemezi, ezi Karean otarim Johanan ko gumazir dapanir maba, ko gumazamiziba bar moghira Ikiavira Itir Godin akam batogha, Judan nguazimin ikian aghua.

5-6 Karean otarim Johanan uan gumazir dapaniba ko, me dikavigha, Judan gumazamizir ikiavira itir varazira, bar moghira me inigha zui. Gumazir kaba, ko amiziba ko boriba, apaniba fomira me batoghezi me kantrin igharazibar ghueziba, me fomira uamategha Judan nguazimin ize. Ez datirighin Johanan uaghan, Judan atrivimin guiviba ko gumazamizir igharaziba ini. Kar Nebusaradan, Babilonin midorozir gumazibar gumazir faragha zuim, me gativagh men ganasa Gedalia amisefe. Ez datirighin Johanan ko gumazir dapaniba, Judan gumazamizir kaba ko, Godin akam inigha izir gumazim Jeremaia ko Nerian otarim Baruk, bar me inigha zui.

7 Egha me men akua bar Isipin ghu. Egha arazir kamin me Ikiavira Itir Godin akam batoke. Egha me ghua nguibam Tapanesin otifi, kar Isipin kantrin nguibar mam.

8 Me Tapanesin itima, Ikiavira Itir God kamaghin Jeremaia mikeme,

9 “Ni mangi dagiar ekiar taba inigh mangi Isipin atrivimin dipenir nguibar kamin itimin tiar akamin apengan, nguazim gikuigh an aven dar afehg. Judan marazi nguibar kamin iti, me nin

ganti, ni a damu.*

¹⁰ Egh Judan kaba kamaghın me mikemegħ: Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, a kamaghın mikeme: Ki Ikiavira Itir God, ki uan ingangarir gumazim Babilonin Atrivim Nebukatnesarin diaghram. Eghti a danganir kamin izam. Egh dagħiar ki mozim gikuigha dafezir kabagh isin, uan atrivir dabirabim afagħam. Egh a uaghan uan purirpenim asaragh, nguazir otevir dagħiar kaba itir kam avaragħam.

¹¹ A izi Isipin kantri gasighasigham. Ki gumazir maba me arimariar kuram inigh arīghirasa me amisefe, eghti dugħiar kamin me arimariar kuram iniam. Ezzi gumazir maba me mangi kantrin iħarazim min kalabusin ikċi, ki me amisefe, eghti dugħiar kamin me kalabusin mangam. Ezzi ki gumazir maba me mangi misogh arīghirasa, me amisefe, eghti dugħiar kamin me mangi misogħiha arīghiram.

¹² Egh ki Isipin asebar ziaba fer dipenibar apongegham. Dipenir kaba, da Isipin asebar marvir guaba dar iti. Eghti Nebukatnesar marvir guar katabar apongħva, taba inigh uan kantrin mangam. Egh a Isipin kantrin biziba bar ada batuegham, mati sipsipbagħ eghuvir gumazim, uan korotiamin piba batosi. A Isipba bar me gafiragħam. Egh a kantrin kam ategħ deraghvira mangam.

¹³ A Isipin ikiamin dughiamin, a dagħiar dipenir aktinir ruarir dipenir kamin itiba apirigham, gumazamiziba zurara dipenim minn ghua, aruemin

* ^{43:9:} Hibrun akam deragħha migiriġiār kamin mingarim abighiżżejj puvati.

ziam fe, mati men asem. Egh a bar Isipian asebar ziaba fer dípeniba, bar dar apongti da isigham.”

44

Ikiavira Itir God akam isa Judan Isipin itibagh anidi

¹ Ikiavira Itir God akam isa Judan Isipin itir daraziv kinasa Jeremaia ganingi. Me Mikdolin nguibam ko Tapanesin nguibam ko, Memfis in nguibam ko, Isipin sautin amadaghan itiba. Ez i Jeremaia kamaghin me migei,

² “Ikiavira Itir God in Gavgaviba Bar Itim, a Israelian God, a kamaghin migei: Ki Ikiavira Itir God, ki Jerusalem ko Judan nguibar ekiabagh amizir bizir kuraba, ia bar a dar gani. Ia gan, da datirighin bar ikuvigha iti. Ez i gumazamiziba uam adar itir puvati.

³ Judan kaba me arazir kurar aviribagh ami, ez i bizir kam na gamima ki men aningaghe. Me asebar ziaba fe, egha ofan migharir mughuriar aghuim zuiba me ganidi. Me fomira aser kabagh fozir puvati. Ez i ia Judan kagh itiba, ko ian inazir afeziaba uaghan, ia bar moghira aser kabagh fozir puvati. Kamaghin amizi, ki Judan gumazamizibagh asighasiki.

⁴ Ki faragha dughiar aviribar uan ingangarir gumaziba amangi, me Godin akam inigha izir gumaziba, me Judaba ia bagha ize. Egha me kamaghin nan akam akura ia gakaghori, ‘Ia arazir kurir ki aghuazir kabar amuan marki.’

⁵ Ez i Judan kaba kuariba arigha akar kam barazir puvati, egha an gin zuir puvati. Me uan

arazir kuram ataghizir puvati, egha me asebar ofa gamir arazim ataghizir puvati.

6 Kamaghin amizi, ki bar men aningaghegha, Judan nguibaba ko Jerusalemin tuaviba bar pazavira dagh amua dagh asighasiki. Ezzi me ikuvigha kamaghira iti.

7 “Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar itim, Israelin God, ki datirighin kamaghin migei: Ia manmaghsua uarira uari gasighasighasava ami? Ia arazir kam damuti, ian Judabar tongin itir gumaziba ko amiziba ko boriba, bar moghira ikuvigham. Egh ian ikiavira itir varazira ua ikian kogham.

8 Ia datirighin Isipin ikia, egha ia uan dafaribar asebar marvir guabar ingara, ofan migharir mughuriar aghuim zuiba, aser igharagha garibagh anidi. Ezzi ian arazir kam na gamima, ki bar puviram aningaghe. Eghti kamaghin ia ikuvigham. Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bar ia dipova, akar asuir kurabar ia mikimam. Egh me uan apaniba akar kurabar me mikimsi, me kamaghin mikimam, ‘Ia Judaba ikuvizi moghin ia ikuvigham.’

9 Ian inazir afeziaba ko atriviba, ko atrivibar amuiba, arazir kuram gami. Egha ia uaghan uan amuiba ko arazir kuram gami. Ia bar moghira arazir kam Judan nguibaba ko Jerusalemin tuavibar arazir kam gami. Ia ti bizir kurar kaba ginamadagha gifa, a?

10 Fomira ikegha iza datirighin, ia arazir kurar kabar aghumsizir puvati. Egha ia nan atiatia nan apengan itir puvatigha, nan Araziba ko arazir ki ifongeziba, ki da isa ia ko ian ovavibagh aningi, ia dar gin zuir puvati.

11 “Kamaghin ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki mikeme: Ia Judaba, ki ia gasighasighasa nighnigha gif. Ezi ian tav ikian kogham.

12 Ia Judan ikiavira itir varazira, ia izi Isipin ikiasa gavgafi. Iarara, ki bar ia gevegham. Egh ia Isipin ikiamin dughiamin, ia arighiram. Apaniba izi ian taraziv soghti ia arighiram, ian tarazi dagheba puvatighiva arighiram, gumazir aruaba ko gumazir kiniba sara. Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bizir ki ia gamizir kaba baregh, me atiating, digavir bar kuram damigham. Egh me ia dipov, ia gasighasigh akar kurar asuilar ia mikimam. Egh me uari akar kurabar uan apanibav mikimsi, me kamaghin mikimam, ‘Ia Judaba ikuvizi moghin ia ikuvigham.’

13 Ia Isipin itir darasi, ki Jerusalemin amizir arazir kamra, ki ia damigham. Apaniba taraziv suegħti me arighiregham, eghti tarazi dagheba puvatigh arighiram, eghti tarazi arimariar kuram iniva arighiram.

14 Ia Judan datirighin Isipin ikiavira itir varazira, ia Judan nguazimin mangasa bar ifonge. Ezi ian tav asighasizir kam gitagħan kogham, egh uamategh uan nguazimin mangigan kogham. Ia bar mogħira ikuvigham. Eghti gumazir bar vaghvazibara uamategh ari mangi uan nguazimin mangam.”

15 Dugħiar kamin, Judan avirir ekiam iza uari akuvagħha itima, Jeremaia akar kam akuri. Judan Isipin sautin amadaghan itiba, me uaghan iti. Gumaziba bar uari akuvagħha ikia, kamaghin fo, men amuiba ofan mugħuriar aghħiġi zuiba aseba

bagha dagh ami. Egha gumazir kaba uan amuiba ko kamaghin Jeremaian akam ikaragha ghaze,

16 “Ni Ikiavira Itir Godin ziamin akaba e mikiri. Ezzi e akar kam bareghan kogham. Puvati. E aghua.

17 E bizir e damuasa akam akiriziba, e dar amuam. E ofan mughuriar aghuim zuiba, aser amizir kam bagh dar amuam, me kamaghin a dibori Overiamin Kwin. Egh e wainin ofaba a gingam. Mati e fomira, en ovaviba ko atriviba, ko en gumazir dapaniba, e bar moghira Overiamin Kwin bagha ofan kabagh amizi moghin dagh ami. E ofan kaba Judan nguibaba ko Jerusalemin tuavibar dagh ami. E dagh amir dughiabar, e dagher aviriba ikia deraghavira iti, ezzi bizir kuratam e batozir puvati.

18 E fomira ikegha iza datirighin Overiamin Kwin baghava wainin ofaba ko, ofan igharazir avirir amir kaba ategha, e biziba bar puvati. Apaniba iza en marazi misoghezi me ariaghire, ezzi marazi dagheba puvatigha ariaghire.”

19 Ezzi amiziba ua kamaghin migei, “E guizbangira, Overiamin Kwin bagha ofan kabagh amua, basketba tua dagh amima da an nedazim min otifi. Egha e wainin ofaba a ginge. Ezzi ni ti ghaze, en paba ti arazir kamin aghua, a? Puvati, me arazir kaba bar dagh fogha, da bagha bar akonge.”

20 Jeremaia akar kam baregha, egha gumaziba ko amiziba virara, kamaghin men akam ikaragha ghaze,

21 “Fomira ia ko, ian ovaviba, ko atriviba, ko gumazir dapaniba, ko gumazamizir igharaziba bar,

ia Judan nguibaba ko Jerusalemin tuavibar ikia, aseba bagha ofan migharir mughuriar aghuim zuibagh ami. Ezi ia ti ghaze, Ikiavira Itir God, ti ian arazir kabagh nighnizir puvati, a? Puvati. A deraghviram dagh fogha dagh nighnisi.

22 Ia arazir bar kuribagh ami, ezi gin Ikiavira Itir God ian arazir kurar kam bar a giporpore. Bizar kam bangin, a ian nguazim gamizi, a ikuvigha nguazir kinimin oto. Ezi gumazitam an itir puvatigha iza datirighin tu. Kamaghin amizi, Kantrin Igharazibar Gumazamiziba akar kurabar uan apanibav kimasa kamaghin migei, ‘Ia Juda ikuvizzi moghin, ia ikuvigham.’

23 Ia aseba bagha ofan migharir mughuriar aghuim zuibagh amua, egha arazir kuraba, Ikiavira Itir Godin damazimin dagh ami. Egha ia an Araziba ko an arazir a ifongeziba batuegha, an akabar gin zuir puvati. Kamaghin amizi, dughiar kurar ia batozim ikiavira iti.”

24 Egha Jeremaia uam akar maba bar Judabav keme. An akam amizibagh asa, kamaghin migei, “Ia bar Judan Isipin itiba, deragh kuaribar arigh, Ikiavira Itir Godin akam baragh.

25 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, a ghaze: Ia uan amuiba ko, uan akar dikirizimin bizibar amuti da otivasa. Ia kamaghin akam akirigha mikeme, ‘E ofan migharir mughuriar aghuim zuim tuegh, Overiamin Kwin bagh wainin ofaba ingasa akam akiri. Ezi bar guizbangira, e akar dikirizir kam damutti an otivam.’ Aria, ia bizir ia damuasa akam akiriziba, ia mangi dar amuti da otiv.

26 “Ia Judan Isipin iti darazi bar, ia deraghvira kuariba arigh Ikiavira Itir Godin akam baragh. Ikiavira Itir God kamaghin migei: Ki uan ziar ekiam bagha pin arigha guizbangira migei: Ia Judan tav Isipin kantrin ikivira ikiva, akar dikirizir tam uan ziamin a damighan kogham. Ia ua kamaghin mikemeghan kogham, ‘Bar guizbangira, Ikiavira Itir Godin pin ikiavira itimin ziam, e uan akam gavgavim a ganiga migei.’ Bar puvati.

27 Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, Ki deraghvira ia damuan kogham. Puvati. Ki paza ia damuasa ian gari. Ia Judan Isipin iti darasi, ki apaniba amadaghti, me izi ian taraziv soghirarigham. Eghti tarazi dagheba puvatigh arimighiregham. Egh ia bar gevegham.

28 Ian vaghvazibara midorozimin ikuvighan koghiva, Isip ategh ua Judan nguazimin mangam. Ia Judan ikiavira ikia iza Isipin ikezir varazira, ia dughiar kamin deraghvira fogham, tinan akam bar gavgafi, nan akam, o ian akam?

29 “Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei, Ki ian akakaghsı bizitam kamaghin a damigham. Ia kantrin kamin ikiamin dughiamin, ki ia gasighasigham. Ia bizir kamin ganigh, egh ia fogham, nan akam pura mangighan kogham. Puvati.

30 Bizir ki ia damuamim a kamakin, Isipin Attrivim Hofra, ki a isi apanir a misueghti ana aremeghamimin dafarim darigham. Arazir kamra, ki faragha Judan Attrivim Sedekaia gami. Babilonin Attrivim Nebukatnesar Sedekaian apanim gami,

egh a misueghti an aremeghasa, ki a isa Nebukatnesar ganingga.”*

45

Jeremaia Ikiavira Itir Godin akam isa Baruk ganidi

¹ Namba 4in azenimin, Josaian otarim Jehoiakim, Judan atrivimin itir dughamin, Godin akam inigha izir gumazim Jeremaia akam isa Nerian otarim Baruk ganingga. Jeremaia Ikiavira Itir God a ganingizir akaba, bar adar gun mikeme. Ezzi Baruk akinafarir mamin ada osiri. Egha aning ingangarir kam gamir dughamin, Jeremaia kamaghin Baruk mikeme,

²⁻⁴ “Baruk, ni oragh. Ni kamaghin mikeme, ‘Aio! Ki osimtzir aviriba ko mizazir aviriba iti, ezzi Ikiavira Itir God ua nan osimtzibagh isivagha ghu. Ki ikiavira ikia, ghua bar iporpore. Nan osimtziba da gevir puvati. Da kamaghira itima, ki bar amiraghha avughsaziba puvati.’ Ezzi Baruk, ni oragh. Ikiavira Itir God, Israelian God, ni mikimasa kamaghin na mikeme, ‘Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei. Ki datirighin bizir ki ingariziba abisi. Ezzi ki oparizir biziba, ki da asiam. Bizir ki bighiva asiamin kaba, da bar nguazir kamin gumazamiziba bar me bativam.

⁵ Ezzi manmaghin amizi, bizir aghuibara ni bativasa ni ifonge? Ni nighnizir kam atakigh.

* **44:30:** Jeremaian eghaghanim, a sapta 44in gif. Dughiar kamini, Jeremaia Isipin kantrin ikia egha ghurigha gif. Ezzi fofozir gumaziba ghaze Jeremaia Isipin kantrin ikia ghua areme. **45:1:** 2 Atriviba 24:1; 2 Eghaghaniba 36:5-7; Daniel 1:1-2 **45:2-4:** Jeremaia 1:10

Guizbangira, ki Ikiavira Itir God, ki nguazir kamin gumazamiziba bar pazavira me damigham. Egh ki nin akuraghram, egheti ni danganir manamin mangam, me ni misueghti ni aremeghan kogham.”

Ikiavira Itir God kantrin maba migirigiam dar iti*

46

(Sapta 46--51)

Isipia midorozimin ire

¹ Ikiavira Itir God, kantrin maba bagha akam ikia, egha akar kam isa Jeremaia ganingi.

² Akar mam, Isipia bagha ghu. Akar kam, a Isipin atrivim Nekon midorozir gumaziba bagha ghu. Midorozir gumazir kaba Yufretisin Fanemin boroghin, Karkemisin nguibamin otifi. Ezinamba 4in azenimin, Josaian otarim Jehoiakim, Judan atrivimin itima, Babilonin Atrivim Nebukatnesar uan midorozir gumaziba ko, iza Isipia misogha me dikabira. Dughiar kamin, Ikiavira Itir God Babilonia ginighnigha akar kam isa Isipia ganiga ghaze:

³ “Ia Isipia, ia oraba inigh,
mangi misoghsı uari arigh gan iki.

⁴ Ia hoziabar kir.

* **46::** Jeremaia Jerusalemin Godin akam akuri dughiamin, God dughiar mabar kantrin ighazarit tintinibar itiba bagha akaba isa a ganidi. Akar kaba me bar ada isafuragha Godin Akam Inigha Izir Gumazim Jeremaian Akınafarimin aven bar abuan ada ariki.

46:2: Aisaia 19:1-25; Esekiel 29:1-32:32

Eghti ia midorozir gumazir hoziabagh api-aghira misoziba,
ia uan hoziabar apiagh.

Ia uan midorozir dapanirasuabar aghuigh, tuivigh misoghsı gan iki.

Ia uan afuziba akırıva, egh ia vaghvagh uan midorozir korotiabar aghuigh.

5 Ezı datırıghın manmagħin ami?

Ki Ikiavıra Itir God, ki Isipian garima,
me bar puviram atiatigha ara uamategha ize.

Apaniba men midorozir gumazir gavgaviba dikabira, ezı Isipia midorozim ategha zuamira ua ize.

Me atiatir biziba da tintinibar iti.

Kamaghın me ua ikigha girakirangin garir puvati.

6 Egha gumazir puv ivemariba ko misozir gumazir gavgaviba,

me apanibar arıv avegham. Puvatı.

Me notin amadaghan ikia,
tintinibar onganigha Yufretisin Fanemin boroghira ire.

7 “Ikızir manaba, Isipin kantrin itir Nailin Fanemin min ekefe?

Me gavgavigha, mati faner ekiam aperiar gavgavim an otogha zui.

8 Kar Isipin adarazira.

Me Nailin Fanemin min ekevegħha otivigha,
mati faner ekiam aperiam an oto.

Isipin gumazamiziba kamaghın mikkeme:

‘Ki bar ekevegh otogh nguazimın danganiba
bar ada avaraghām.

Egh ki nguibabagh asighasighīva,
dar itir gumazamiziba saram asighasigham.

⁹ Ia nan hoziaba, ia ivemar mangi.

Ia nan karisba, ia bar puvīra ivemar.

Ia nan mīdorozir gumazir gavgaviba, ia Itiopia
ko Libian kantrining, ia aningin mīdorozir
gumaziba,

ia oraba suizir gumaziba, ia Lidian kantrin
pibar asir gumaziba,
ia bar moghira mangi misogh.’

¹⁰ “Isipia kamaghīn mikemegha gifā.

Ezī mīdorozir kam, kar Godīn Gavgaviba Bar
Itimīn bizim.

A en Ekiam.

Egha dughiar kamīn a uan apaniba iveauzir
kuram me ikarvāsi.

Mīdorozim bar gavgavizi, gumaziba pura tintini-
bar ariaghiri.

Mati mīdorozir sabam mītiriam puv an az-
ima,

a gumazibar mīkarziba ko ghuziba
apava, bar izifa.

Ikiavīra Itir Godīn Gavgaviba Bar Itim, gumaza-
mizir kabav soghezī me ariaghire.

Egha mati, a uabi notin amadaghan,

Yufretisīn Fanemīn boroghin ofa gami.”

¹¹ Ikiavīra Itir God kamaghīn mīgei,

“Kantri Isip, nī mati guivir igiar mam duaba nīn
mīkarzimīn otifi.

Ni Gileatin mangigh danganir kamin marasinin aghuiba buri.

Egh ni marasinin igharagha gariba bagh, bar puvira ingar da inighan kogham.

Marasinin tam nin duabar amuti, da akumighan kogham.

¹² Nin midorozir gumaziba tintinibar are,
egha me uarira uarigh ivezegha, uari inigha ire.

Ni midorozimin irigha bar aghumsiki,
ezi kantrin igharaziba nin aghumsizir akam baraki.

Nin ararem bar nguazir kamin danganiba bar adagh izifa.”

Atrivim Nebukatnesar iza Isipia misosi

¹³ Babilonin Atrivim Nebukatnesar izi Isipin kantri ko misoghamin dughiamin, Ikiavira Itir God akar mam isa uan akam inigha izir gumazim Jeremaia ganingi. Akar kam kamakin:

¹⁴ “Ia Mikdol ko Memfis, ko Tapanes ko, Isipin itir nguibar maba sara akam akun.

Egh kamaghin me mikim, ‘Apaniba otivigh puv ia misoghiraragh,
egh ian kantrin aven bizir aviribagh asighasigham.

Kamaghin amizi, ia Isipia, uan midorozir biziba akirigh

tuvigh misoghsı iki.

¹⁵ Manmaghsua Apis, an aser ia bulmakaun apurir ingarizim,
an arav ghu, egha tuga gavgavizir puvati?

- An mingarim kamakin,
 Ikiavira Itir God uabi anekunizi a iraghu.
- 16 Ezzi Ikiavira Itir God, Isipian avirim gamizi, ia tintinibar ire.
 Ezzi Kantrin Igharazibar Gumazamiziba uariv
 gia ghaze:
 Aria, e ti Isip ategh uamategh uan gumazamiziba
 bagh mangam.
- Apaniba kantrin kam gasighasisi,
 kamaghin amizi, e uamategh uan
 nguibamra mangam.’
- 17 Ia ziar igiam kamaghin Isipin atrivim
 daningigh,
 Gumazim Puram Akam Arava Tintinibar
 Ifaghata Uan Dughiamin Atam Ghuzi A
 Gifa.”
- 18 Ezzi atrivimin ziar bar guizbangiram atrivimin
 itim, a Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
 Itim.
 A kamaghin mikeme,
 “Ki zurara angamira iti, ki guizbangira migei:
 Gumazitam izam.
 Eghti an gavgavim bar gumazir igharazibar gav-
 gavim gafiraghram,
 mati Taborin Mighsiam bar ruaragha,
 mighsiar mabagh afira.
 Egha mati Karmelin Mighsiam ongarir
 dadarimin ikia,
 bar pin mar iti.
- 19 Ia Isipia, ia mangi kantrin igharazibar kal-
 abusin ikiam,
 kamaghin amizi, ia uan bizibar kir.
 Apaniba Memfis gasighasigham,

eghti nguibar kam pura ikiam, eghti gumaza-miziba ua an ikian kogham.”

20 Ikiavira Itir God kamaghin migei,
“Isipin kantri, mati bulmakaun amebar igiar bar dirim.
Ezi difuar bar kurar mam notin amadaghan ikegha iz a givi.

21 Ezi igharaz darazir gumaziba, Isipia uan midorozir gumazibar ikiasi me givese.

Egha Isipia bar deraghavira men gari, ezi me bar deraghavira iti,
mati bulmakaun mikarzim saram aghungiz-iba.

Egha apaniba otivizir dughiamin, gumazir kaba midorozim ategha are.

Ezi Isipin midorozir gumaziba uaghan kamaghin ami.

Ezi midorozimin aven, dughiar bar kuram me batozi, me bar ikufi.

Kamaghin amizi, me midorozim bagha tuiv-igha gavgavizir puvati.

Ezi dughiar kamin me arazir kurar me amiziba bagha
ivezir kuram isi.

22 “Apaniba bizir ekiamin arua izima,
Isipia bar atiatigha nimira kuruzimin min uari amikirivegha are,
egha me niginir tam gamizir puvati.

Apaniba sobiabar me misoghasa izi,

mati gumazim sobiam suiragha temeba
okasa izi.[†]

23 Isipia me aviraseme, egha me bar gavgavigha,
mati ruarir ekiamin temeba bar uari
anighafiri,
ezi gumaziba aven mangan asaghasaki.
Ezi apanibar midorozir gumazibar dibobonim bar
ghuavanabo,
egha odezibar dibobonim gafira,
eghti gumazitam men dibobonim men-
gan iburaghama.

Kamaghin amizi, ki Ikiavira Itir God, ki ghaze,
apaniba bar Isipia agivagham,
mati gumaziba ruarir ekiamin temeba
bar ada oke.

24 Ki Isipia isa notin amadaghan itir gumazibar
dafarim gatizi,
me bar aghumsiki.”

25 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Is-
raelian God, kamaghin migei, “Ia oragh. Tebesin
nguibamin asem Emon, ko Isipin atrivim ko, men
aser igharaziba ko, Isipin kantrin aven itir biz-
iba bar ko, an atrivim ko, gavmanin gumazir da-
paniba ko, gumazamizir nighnizir gavgavim uan
atrivimin itiba, me bar moghira, ki ivezir kuram
isi me daningam.

26 Atrivim Nebukatnesar uan gumazir
dapaniba ko Isipia misuegħti me arighireghasa.
Ki Isipia isi Babilonian dafarim darīgham. Egħi
ġin, gumazamiziba fomira Isipin apiagħha ikez-

[†] 46:22: Hibrun akam deragħa migħiġiġar kamin mingarim
abighiżżejjur puvati.

moghin, gumazamiziba ua Isipin nguazimin ikiam. Kì Ikiavira Itir God, kì mikemegha gifa.”

Ikiavira Itir God ua uan gumazamiziba iniam

27 Ikiavira Itir God kamaghin mìkeme:

“Ia Israelia, ia Jekopin ovavir boriba, ia nan ingangarir gumazamiziba,

ia atiatingiva digavir kuram damuan marki.

Bar guizbangira, ia kantrin saghon itir kamìn kalabusin iti.

Eighti kì ua ia inighti,

ia ua uan nguazimra izegh, deraghvira dapiagham.

Eighti tarazi ua ia damuti ia atiatingan kogham.

28 Kì Ikiavira Itir God, kì kamaghin mìgei: Kì ia ko iki ian akurvaghan.

Kamaghin amizi, Ia Israelia, ia nan adarasi, ia nan ingangarir gumazamiziba, ia atiatingan marki.

Kì ia batoghezi, ia ghua kantrin igharazibar tongin iti.

Eighti kì kantrin kaba bar me agevegham.

Egh kì ia agivaghan kogham.

Guizbangira, kì puv ia damigham, kì arazir voroghira itim ginighnigha ia akiri.”

47

Ikiavira Itir God akam Filistian adarazir iti

46:27: Aisaia 41:13-14; 44:2 **46:27:** Jeremaia 30:10-11 **46:28:**

Jeremaia 10:24; 30:11

¹ Ikiavira Itir God akam Filistian kantrin adarazir iti. Dughiar kamin Isipian atrivim tighar Gasa misogham, kar Filistian nguibar ekiar mam. Ez̄i God akam isa an akam inigha izir gumazim Jeremaia ganingi.

² Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:

“Ia gan!

Apaniba notin ikia uari akuvasava ami,
mati notin amadaghan itir dipaba bar
ekefe.

Egha da bar puvira ivemara,
dar aperiaba bar gavgafi.

Apaniba nguazir kam avaragham,
mati aperiam nguazim ko an itir biziba bar
ada avegham.

A nguibaba ko dar itir gumazamiziba
saram avaragham.

Kamaghin nguibar kabar gumazamiziba bar ati-
atingiva,
pamtemin dimiva, bar puviram arangam.

³ Eghti hoziaba ivemar iziti,
dar suer puziba puvira nguazim misogh
tingaghit, me da baraghama.

Eghti me karisbar niginim baraghti
da puvira ivemarti, dar wilba pamtemin
tingagham.

Eghti gumazamiziba bar puviram atiatingiva,
aregham.

Eghti ameboghfeziaba organigh

uan boribagh nighnighan koghiva, me
mizuamighan kogham.

4 “Filistiaba gasighasighamin dughiam a izegha
għifa.

Ki men tuavim apirigham, eghti me ua Tair ko
Saidon ġen akuraghan kogham.

Fomira Filistian ovaviba Kritin Arighatizim
ategha izi Filistian nguibar ekiabar iti.

Ez i datirighin, ki Ikiavira Itir God,
ki nguibar ekiamin itir Filistian varazira
gasighasighasava ami.

5 Gasaba, men naviba bar oseme, ez i me uan
dapanir ariziba apiri.

Ez i Askelon ġen nguibam bar ikufi.

Ia danganir zarir kam ġen ikiavira itir varazira, ian
apangkuvim manadizogħin givagħti,
ia tintinibar uan inivafiziba aghorir arazim
ategham?

6 Ia kamaghin dia ghaze,
‘O Ikiavira Itir God in midorozir sabam, ni
manadizogħin e gasighasizir ingangarir
kam ategħam?’

O midorozir sabam, ni uamategh uan asuam in
aven magħri.

Ni ingangarir kam ategħi avugħsi.’

7 Ez i ki Ikiavira Itir God, ki ingangarir kam isa uan
midorozir sabam ganingi.

Ki Askelonia ko ongarir dadarim in itir
gumazamizir igharaziba sara misogħasa
midorozir sabar kam amada.

Kamaghin, a nimira iki avugħsan
kogham.”

48

Moapin kantri ikuvigham

¹ Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, a Moapin kantri ginighnigha kamaghin mikeme:

“Iavzika, Nguibar ekiam Nebon gumazamiziba.

Apaniba Nebo bar a gasighasigham.

Me Kiriataim dikabiraghram, a nguibar dīvazir gavgavim itim.

Me a gasighasigham.

Eghti nguibar kamin gumazamiziba bar aghumsigham.

² Moapin ziar ekiam a iraghughha gifā.

Apaniba Hesbonin nguibamin otifi,
egha me Moapia gasighasighamin arazimin akam misosi.

Me kamaghin migei,

‘Aria, e mangi gumazamizir kaba bar me agivaka,
eghti Moapin kantri ua ikian kogham.’

Ia Matmenia, apaniba bar ia gasighasichti,
ia matmatin mangam.

³ “Ia dīmdiar ararer ekiar Horonaimin nguibamin otozim baragh.

Me kamaghin dei:

Biziba bar ikufi.

⁴ Moap ikuvigham,

eghti men boribar ararem bar ekevegham.

⁵ Moapia, me aregham.

48:1: Aisaia 15:1–16:14; Aisaia 25:10-12; Esekiel 25:8-11; Amos 2:1-3; Sefanaia 2:8-11

Me bar puv arava, Luhit n tuavim n ghuvanaga, Horonaim n nguibamin ghuaghiri.
Ezi men ararem ghuavira ikiava bar ekefe.

⁶ Me kamagh n migei: Ia zuam ram aregh.

Puvat gti ia ikuvigham.

Ia asizir atiabar min mangi gumazamiz-iba puvat zir danganim n mongegh.*

⁷ “Moap, ni ingarizir biziba ko, dagiaba bagha pamtem n nighnigha ghaze:

Bizir kaba nin akuraghti ni deraghvira ikiam.

Ezi nin nighnizir kam derazir puvati.

Kamagh n amizi, nin apaniba midorozim n ni dikabiraghama.

Egh me nin aser kam Kemos inigh mangi kantrin igharazim n kalabus datigham.

Egh me uaghan Kemosin ofa gamir gu-maziba ko, an ingangarir gumazibar dapaniba sara iniam.

⁸ Apaniba izi nguibaba bar dagh asighasigham, eghti nguibatam deragh ikian kogham.

Ki Ikiavira Itir God, ki mikemezi mogh n, me danganir zariba ko, danganir mighsiabar itibagh asighasigham.

⁹ “Moap, ki amangs zim nin nguazim datigham. Eghti nin nguibaba bar ikuvigh pura ikiam. Eghti gumazitaba dar ikeghan kogham.”†

* **48:6:** Hibrun akam deragha migirig r kamin mingarim abighizir puvati. **48:7:** Diboboniba 21:29; Aisaia 46:1-2; Jeremaia 43:12; 49:3 † **48:9:** Hibrun akam deragha migirig r kamin mingarim abighizir puvati.

10 Gumazamiziba Ikiavira Itir God me ganingizir ingangarim damuan aghuaghti, a me gasighasigham. Egh a gumazir igharaziba midorozir sabamin me misuegħti me arimighiri gumazitam mikkemegħti, gumazim a damighan kogħti, Ikiavira Itir God a gasighasigham.

Moapin nguibaba bar ikuvigham

11 Ikiavira Itir God kamaghin migei:

“Moapin kantri fomira igiamra ikegħa iza datirighin dugħiar kamīn tu, apanitam iza a gasighasighizir puvati, egha gumazamiziba inigha ghua kantrin igharazim īn me isa kalabus gatizir puvati.

Moap mati wainin aghuim, gumaziba an ingarigha, anetaghixi a iti.

Me dīpar mīsevir tabar a ruizir puvati.

Ezzi an isingtizim kamaghira ikia, egha an mughuriam dera.

12 Ezzi ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei:

Ki dughiar mam amisefe, ezzi dughiar kamīn ki gumazitaba amadagħti

me izzi Moapia gasighasigham,

mati gumaziba iza wainin kam nguazir kamīn a ingegħha,

wain ruir minneba abiagħar iki.

13 Eġħi dughiar kamīn Israelia asem Betel bangin aghumsighizi mogħiġi,

Moapia asem Kemos bangin bar aghum-sigham.

Me ghaze, aser kam, a men akuragħam.

14 Ia Moapia, manmaghsua ghaze,

ia midorozir gumazir gavgaviba,
egha ia bar m̄idorozibar misogha fo?

15 “Atrivir kam, an ziam, Ikiavira Itir Godin Gav-
gaviba Bar itim, a kamaghin migei:

Apaniba izi Moap gasighasigh, an nguibaba
iniam.

Me Moapian gumazir igiar diribav
soghirarigham.

16 Moap ikuvighamin dughiam a roghira izegha
gifa.

Asighasizir kam a bar zuamiram otogham.

17 Ia Moapian boroghira itir darazi ko, gumazir an
ziar ekiam gifoziba,

ia an apangkuvigh kamaghin azi mikim,
‘Iavzika, ian nguibar kam̄in ziar ekiam ko
gavgavim a irigha gifa.’

18 “Gumazir Moap gasighasighamin ingangarim
itim,

a ia batogh ian d̄ivazir gavgavibagh
asighasigham.

Kamaghin amizi, ia Dibonin nguibar ekiamin gu-
mazamiziba,

ia mati atrivim̄in guivir dirim uan ziam fe,
egh ia uan ziar ekiaba gin amadagh,
gumazir k̄inibar min̄ nguazir m̄idiarim dapi-
agh.

19 Ia Aroerin nguibar ekiamin gumazamiziba,
ia mangi tuavir miriam̄in tuivigh ganti, gu-
mazamiziba me ar̄i izam.

Eghti ia men azaragh,

‘Bizir tizim otozi ia ari?’

20 Eghti me kamaghin akam ikaragham,

‘Moapin kantri a ikuvigha gifा,
egha datirighin a bar aghumsiki.
Kamaghin amizi, ia apangkuv, bar pamtemin azi.
Ia Arnonin Fanemin mangiva, kamaghin gu-
mazamizibav kemegh,
Moap ikuvigha gifा.’

²¹ “Mighsiabar pin danganir voroghira itibar
nguibal ekiaba, me uan iveauzir kuram isi. Nguibal
ekiar kaba kara: Holon, Jasa, Mefat,

²² ko Dibon, Nebo, ko Bet Diplataim,

²³ ko Kiriataim, ko Betgamul, ko Betmeon,

²⁴ Keriot ko Bosra. Moapin nguibal ekiar
roghira itiba ko, saghon itiba, me bar moghira
iveauzir kuram ini.

²⁵ Apaniba Moapin gavgavim dikabira. Ez
Moap uabin akuraghaha bizitam gamizir puvati.
Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifা.”

Ikiavira Itir God Moap dikabiraghām

²⁶ Ikiavira Itir God kamaghin migei:

“Moap na batoke, kamaghin amizi, apaniba a
dikabinasa ki ifonge.

Egh a damighti a mati gumazim dipar on-
ganim amezi moghin otogham.

A uan mimizibagh isin daku, egh tintinibar pogh-
pogham,

eghti gumazamiziba an ingariva akam.

²⁷ Moap, ni fomira akar asuibal Israelia migia,
men ingarov ake. Manmaghin ami?

Ni ti ghaze, Israelia okimakiar gumazimin min iti,
ezi ni men ziam dikabira,
egha zurara me gehara dapaniba roi, a?

- 28 "Ia Moapia, ia uan nguibaba ategh mangi dagiabar tongin mongegh.
 Ia kuaraziba danganir kurabagh isin mikonibar ingari moghin damu.
- 29 "E bar Moapian akaba batozir arazim giffo.
 A uabi uan ziam fe, egha puv ifaghata,
 egha ghaze, a bar dera.
- 30 Ki Ikiavira Itir God, ki an akaba batozir arazim giffo.
 A ifaghata puram akam arai,
 ezi an amir biziba, tam otivir puvati.
- 31 Kamaghin amizi, ki Moapia bar moghira me bagh azir akabar amuam.
 Ki Kirheresin gumazamizibar apangkuvam.
- 32 Jaserin nguibam ikuvizir dughiamin, ki azi.
 Eghti Sipman nguibam, ni ikuvichti, ki ni bagh azivira ikiam.
 Sipma, nin wainin azeniba, da bar avirasemegha ghua,
 Amangsizim Itir Dipar Akaremin miriamin tughha ghua, Jaserin dipar akaremin tu.
- Apaniba izi wainin ikarizir ovizir aghuiba,
 ko nin temer taba saram asighasigham.
- 33 Moapian nguazim dagher aviribagh amima da otifi,
 ezi gumazamiziba da isa bar akonge.
 Eghti, agoroger arazir kam ko akazim, da bar givagham.
 Ki a me damighti, me ua wainin oviziba dika da mirmirir miner ekiabar aven, wain damuan kogham.

Egh me bar akongiva dimīva arang wainin oviziba
dikabinan kogham.

Guizbangira, me dimīva araghasi, egh me
agoroger araghazibar amuan kogham.

³⁴ “Moapia bar puviram arangiva,
Hesbonin nguibamin ikegh mangi, Elealen
nguibar ekiam ko notin amadaghan, Ja-
hasin nguibamin tugham.

Egh Soarin nguibamin ikegh mangi Horonaimin
nguibam ko sautin amadaghan Eklat
Selisian nguibamin tugham.

Guizbangira, men kantrin nguibaba bar iku-
vigham.

Eghti Nimrimin Fanem uaghan bar
dakegham.

³⁵ Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei,
Moapian adarazir ghua mighsiabar pīn itir
danganibar ghua, ofan mughuriar aghuim
zuiba ko ofan igharazir maba sara uan
aseba bagha dagh amiba,
ki bar me agivagham.

³⁶ Guizbangira, Moapia inizir bizir aghuiba, da
bar ovegham.

Kamaghin amizi, Kirheresin nguibamin gu-
mazamiziba ko Moapia bar moghira,
ki uan navimin aven bar men apangkufi.

Ki mati gumazim apangkuvir ekiam ikia,
egha marvim givia azirakar onger akabagh
amua iti.

³⁷ “Moapia bar uan dapanir ariziba ko ghua-
masiziba apir bar adar apangkuvigham.

Egh me tintinibar uan dafaribar ghoriva,
apangkuvir korotiabar aghuigham.

- ³⁸ Ki Ikiavira Itir God, ki Moapin kantri
gasighasigham,
mati nguazir miner ingangariba puvatiziba,
gumazim ada abiaghariki.

Kamaghin amizi, Moapin kantri ararer bar ekiam
otogham.

Eghti me pin dipenibar azuaribar ikiam, o
danganir me iviriabagh amua uari akuva
itibar ikiva,
bar puviram aziam.

- ³⁹ Bar guizbangira, Moap bar bighiregham,
eghti gumazamiziba bar puv arangam.

Moap, a aghumsizir gumazimin min otoghiva,
uan guam modogham.

Moapin boroghira itir kantribar gumazamiziba
bizir kamien ganti, a Moapin otivti,
me bar atiatigh dibovir akar Moapin
mikimam.”

Moap asighasizir kam gitaghan kogham

- ⁴⁰ Ikiavira Itir God kamaghin migei:

“Ia gan. Apaniba Moap gasighasighasa bar puvira
izi,
mati kuarazir isam asizim iniasa,
uan avizimning onegha tuigha iraghu.

- ⁴¹ Apaniba nguibaba iniva, egh danganir misozir
gavgaviba sara iniam.

Eghti dughiar kamien, Moapian midorozir gu-
maziba atiatigh, okam nighnigham,
mati amiziba boriba batasa mizazim isi.

- 42 Ki Ikiavira Itir God, Moapia uari fa na batoke.
 Kamaghin amizi, Moap bar ikuvigham.
 Gin kantri Moap ua ikian kogham.
- 43 Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei,
 atiatim gumazamizibagh anidir biziba ko,
 mozir ekiaba ko azuaziba,
 da Moapian gumazamizibagh
 asighasighasa me mizua iti.
- 44 Eghti gumazitam atiatim gumazamizibagh
 anidir bizibar, ari mangam,
 a mozir ekiamin magiram.
 Egh a mozim ategh anangiva otoghti,
 ivem an suiraghram.
- Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei:
 Ki Moapia gasighasighasa dughiar kam
 amisefe,
 ezzi ki me gasighasighasava ami.
- 45 "Moapian gumazamiziba apanibar atiatigha,
 ari mangi Hesbonin nguibamin mongasa.
 Ezzi Puvati.
 Mati Hesbonin nguibam fomira Atrivim Sihonin
 dughiamin isizi moghin,
 me an garima a ua isia iti.
 Kamaghin amizi, me nguibamin aven mangeghan
 kogham.
 Me biritam damuamin gavgaviba puvati.
 Avir kam kantrin kamin biziba bar adagh
 apongezi da isi.
 Kantrin kamin mitaghniamin boroghin
 iti darasi, ko kantri kamin aven itir
 mighsiabar pin iti darasi,

midorozim bagha bar ikuvigha puv
misozir gumazir kaba, me bar moghira
isigham.

46 “Ia Moapia, iavzika.

Ia asem Kemosin gumazamiziba, ia ovegha
gifa.

Apaniba ian otariba ko guivibar suigh, me inigh
mangi,
kantrin igharazimin me isi kalabus darigham.

47 “Eghti dughiar abuananamin,

ki Moapian dabirabim damighti a ua der-
aghram.

Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

Ikiavira Itir God, Moapia kot darighasa mikemezir
akar kaba,
da datirighin gifa.

49

Ikiavira Itir God Amonia gasighasigham

¹ Ikiavira Itir God, akam Amonian gumazamiz-
ibar iti. A kamaghin mikeme:

“Manmaghin ami?

Israelia ti otariba puvati, me uan afeziabar
nguaziba iniam, a?

Ezi men tarazi ti uan nguazir kabar iti, o?
Manmaghsua aser Milkomin ziam fer adarasi,
Gatin anabamin adarazir nguazim ini?

Manmaghsua Amonia ghua
 Israelian nguibabar iti?

² Kì Ikiavíra Itir God, kì mikeme:
Bar guizbangira kì dughiar mam amisefe,
 egh dughiar kamín kì apaniba amegħti me izi,
 Raban nguibam misogħam, kar Amonin
 kantrin nguibar ekiam.

Me nguibar kam gasighasigham, egh ti a pura
 minezir akuvazibar min ikiam.

Egħti apaniba nguibar ekiamin boroghira itir
 nguibabar apongħam.

Egħti, Israelia għin ua Amonia inizir nguazir kam
 iniam.

Kì Ikiavíra Itir God, kar nan akam.

³ “Ain nguibar ekiam ikuvigha gifha,
 kamagh amizi, Hesbonin nguibar ekiamin gu-
 mazamiziba, ia pamtemin azi.

Ia Raban gumazamiziba, ia uaghan azi.

Apaniba izi asem Milkom a inigh, mangi kantrin
 igharazim in kalabus datigham,
 egħi an ofa gamir gumaziba ko Amonian gu-
 mazir dapaniba sara iniam.

Kamagh in amizi, ia azirakar korotiar pizibar
 aghju ħiġi, apangkuvir onger akaba bangi.

Egh arri mangi uan dagħer azenibar mongegħ.

⁴ “O Amon, ni fo, ni danganir zariba bar dera,
 ezi ni zurara uabi fa, dagħer danganir kamín
 otiviba bagħha migħi, egha bar akonge.

Ni akaba batozir guivimin min iti, ni manmaghsua
 akar kabav gei?

Ni uan dagħiaba ko bizibagh nighnigha, ghaze,

‘Tina izi na misogham?’

- 5** Ia oragh. Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar itim, ki ian Ekiam, ki guizbangira migei, ki nin boroghin itir darazi bar me feghti, me izi ni damuti, ni bar atiatigham. Eghti me ia batueghti, ia ari tintinibar danganibar mangegham. Eghti ua ia gehuv ia akuvamin gumaziba puvatigham.

- 6** “Eghti gin izamin dughiam, ki ua ian dabirabim damuti, a ua deragham. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifा.”

Ikiavira Itir God Idomia gasighasigham

- 7** Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Idomian gumazamiziba akam men iti. A kamaghin migei: “Manmaghın ami? Temanın Distrighin gumazamiziba ti nighnizir aghuiba ko fofoziba puvati, a? Ezı fofozir gumaziba ti akar aghuibav geir arazim ataki, a? Men nighnizir aghuim ko fofozim ovegha gifा, a?
- 8** Dughiar ki arazir kurar ia amiziba bagh iveauzir kuramın ia ikarvaghanim, ki anemisevegha gifा. Egh ki dughiar bar kuram damighti, a Idomia bativam. Ia Ison ovavir boriba, ia bar ikuvigham.

49:7: Aisaia 34:5-17; 63:1-6; Esekiel 25:12-14; 35:1-15; Amos 1:11-12; Obadia 1:1-14; Malakai 1:2-5

Kamaghın, ia Dedanın gumazamiziba, ia
nguibam ategh ari mangi deraghvira
mongegh.

9 “Gumaziba iza wainin ikarizir ovizir andiziba
isir dughiamin,
me ti bar ada isir puvati.
Me maba ataghırası.

Okimakiar gumaziba dimagaribar izir
dughiamin,
me ti bizir me ifongezibara isi.

10 Eghti ki ua Ison ovavir boribagh asighasigham
dughiamin,
ki ian biziba bar adagh asighasigham.

Ki ian mogomer danganiba bar adagh
asighasichti,
ia ua mongan kogham.

Ian boriba ko, ian namakaba ko, ian boroghira itir
darasi,
ia bar moghira ikuvigham.

Egh Idomian adarazi bar gevegham.

11 Ia Idomia, ia uan boriba bagh nighnighan
marki.

Ian afeziaba arighireghti, ki uabi ian boribar
ganam.

Eghti ian amuiba uari, uari isi nan da-
farim darigham.”

12 Ikiavira Itir God kamaghın migei, “Ki gu-
mazamizir avirim iveauzir kuram me danıngam.
Osımtızır ekiaba puvatızır darası, ki uaghan me
gasighasigham. Ezı Idom, ni ghaze ki ni gitagham,

a? Bar puvati. Ki ni gitagħan kogħam. Ki uaghan ni gasighasigham.

¹³ Ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira uabi uan ziamin pīn arigha, kamaghin migħia ghaze, ki Bosran nguibam bar pazaviram a gasighasigham, eġħi a danganir kinimmin otogħam. Eġħi igharaz darazir gumazamiziba bizir ki Bosran amizir kaba baregh, me atiatingiwa, digavir kuram damigham. Egh me dipov akar asuibal Bosran mikkimam. Ezi gumazamizir kaba uari akar kurabar uan apanibav kimamin dughiamin, me kamaghin mikkimam, ‘Ia Bosra ikuvizi mogħin ia ikuvigham.’ Ki Idomian nguibabara bar dagh asighasigham, eġħi da ikuvigh mamaghira ikiam.”

¹⁴ Ki Jeremaia, Ikiavira Itir God kamaghin na migei:

“Ki gumazir mam amadazi
a ghua akam kantriba bar dar gumazamiz-
ibav kinigha ghaze:

Ia bar uari akuvagh dikavigh mangi Idomia
misogh.

Ia me misogħsi uari akirriġħas iki.”

¹⁵ Ikiavira Itir God kamaghin Idomin kantri migei:
“Idom, ni oragh.

Ki ian gavgaviba abighti, kantrin igharazibar gav-
gaviba ian gavgavibagh afiragħam.

Eġħi gumazamiziba bar ian aghuagh
dibovir akabar ia mikkim egh akirrim ragħ-
ia gasaragħam.

16 Ni ifaghata ghaze, ni kantrin igharazibagh
amima me puviram atiati.

Egha ni ti ghaze, ni bar dera.

Puvati, ni uabi fer nighnizimra ni gifari.

Dagiar gavgavir ekiaba ian nguibar ekiam,
divazimin min avinizima,
ia mighsiamin bar pin mar iti.

Ni uan nguibam kuarazir isaba uan mikonibar
ingarir danganibar an ingari.

Egħti ki ni gekuighti ni izighiram.

Ki Ikiavira Itir God, kar nan akam.”

17 Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:

“Idomia ikuvigham,

egħti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba
Idomin nguazimin izi,
bizir kurabar ganti, da an ikiam.

Egħti me, me dipov aki misoribar aning,
digavir kuram damiġħ atiatingam.

18 Ki fomira Sodomin nguibam ko Gomoran
nguibam ko, nguibar aningin boroghira
itiba saram asighasiki.

Ezzi da nguibar kiniżżej otifi.

Ki Ikiavira Itir God, ki mikeme:

Bizir kamra Idomin otogħam,
egħti gumazitam an ikegħan kogħam.

19 Ki zuamira Idomian nguazimin me batuegham,
mati laionba sipsipbagħ amm mokin.

Laion Jordanin Fanemien boroghin itir ruarir
piżiżi min ikegħha otogħha ghua,
sipsipba graziba apa itir danganir aghuimin
men gintiki.

Ezi ki gumazitam amisevegħti,
a nguazir kam gatvagh an ganam.
Ki kamaghin damuamin dughiamin,
gumazir manam na ko ga akamīn uaning
misogħam?
Ezi tina nan min gavgvir kam iti?
Egħti gumazir sipsipbar garir manam na ko
apanim damuam?
Bar puvatigham.

20 “Ki gumazamiziba ko boriba uaghan bar me
batuegham,
mati laion sipsipba bar me misuegha,
egħa men kuaba amikirvagħha zui.
Egħti Idomin kantri uabi,
ki damuamin bizim bagħ digħavir kuram
damigham.
Kamaghin amizi, ia deraghvira kuaribar arigh
oragh,
egħi bizir Ikiavira Itir God Temanin nguibar
ekiam ko Idomin kantri sara damuasa
nighniziba baragh.

21 Idomin kantri iriġhamin dughiamin,
mikimkizim nguazimin otogħti niginir ekiam
otogħam.

Egħti Idomian ararem otogh ekevegh mangi,
Ongarir Aghevmin tugham.

22 Ia gan! Apaniba Bosran nguibam
gasighasighħasa puvira izi,
mati isam mighegħha pin għuavanabogħa,
tuigha izaghira asizzim iniasa avażibba one.
Egħti dughiar kamin, Idomin midorozir gumaziba
atiatigh okam nighnigham,

mati amiziba boriba batasa mizaziba barasi.”

Ikiavira Itir God, Damaskus iveau kuram a daningam

²³ Ikiavira Itir God akam Damaskusin nguibar ekiamin gumazamizibar iti. A kamaghin migei:

“Hamat ko Arpatin nguibar ekiamningin gumaza-
miziba,
me bativamin bizir kuraba me da baregha,
digavir kuram gami.

Me atiatia, nírizir agorogem sara ikia deragha
apiazar puvati.

Me mati ongarir ekiam dipiraghira puv in-
gara amiraghiriqha itir puvati.*

²⁴ Damaskusin gumazamiziba ua gavgaviba pu-
vati.

Me mati amizir mam arasa atiatim a gamima
an aran ibura.

Me mizazir ekiam ko osimtizim iti,
mati amizim borim batasa mizazim isi.

²⁵ “Nguiabar ekiar kam ziar ekiam itima, ki bar a
gifonge.

Ezi ki datirighin ikiangsizim ia ganidi:

Ia nguibar kamin itir gumazamiziba ari mangi.
Apaniba otivigha izi.

Ia ikian marki!

²⁶ Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki
guizbangira migei:

Dughiar kamin apaniba Damaskusin gumazir
igiabav sueghti,

49:23: Aisaia 17:1-3; Amos 1:3-5; Sekaraia 9:1 * **49:23:** Hibrun
akam deragha migirigar kamin mingarim abighizir puvati.

me arighiriva, tintinibar uari akuvir dan-ganibar iriv ikiam.

Eghti apaniba bar moghira Damaskusin midorozir gumazibav sueghti,
me arighiregham.

27 Ki Damaskusin nguibam avinizir divazim avim
a datighti,
avir kam uaghan Atrivim Benhadatin dipenir
gavgavim uaghan an isigham.”

*Ikiavira Itir God Kedar ko Hasor, iveauzir kuram
anining daningam*

28 Ikiavira Itir God, Kedarin ikizim ko Hasorin
nguazimin aven itir distrighbar adarazi akam
men iti. Babilonin Atrivim Nebukatnesar me
misogha me dikabiraghä gifä. God datirighin ka-maghin Kedarian apanibav gei:

“Ia dikavigh mangi Kedarian misogh.

Ia aruem anadi naghin itir gumazamizir kaba
bar me agifagh.

29 Egh men purirpeniba ko sipsipba ko,
purirpenibar iniba ko, men bizir maba saram
ater mangi.

Egh uaghan men kamelba inigh mangi.

Egh kamaghin men dim:

Bizir ia damutti ia atiatingamim, a bar dan-ganibar iti.”

30 Ikiavira Itir God, kamaghin Hasorin gumaza-mizibav migei,

“Babilonin Atrivim Nebukatnesar, a ia
gasighasighasa nighnigha gifä.

Kamaghın amizi, ia ivemar saghon mangegh,
deraghvira mongegh.”

31 Ikiavıra Itir God kamaghın Babilonia migei:
“Ia dikavigh mangi,
gumazamizir deraghavira ikia bizitam
bagha nighnizir puvatızibav sogh.

Men nguibam dıvaziba puvati.

Kantrin gavgavir tam men boroghın itir pu-
vatı.
Me uarira iti.

32 Ia men kamelba ko men bulmakauba ko sip-
sipba inigh.

Gumazir pura gumazamiziba puvatızir dan-
ganimin ikia, egha uan dapanir dakurir
arızibagh isiba,
ki me batueghti me tintinibar
mangegham.

Ki Ikiavıra Itir God, ki apaniba ia damichti,
ia tintinibar danganiba bar dar otivichti,
Hasor bar dughiar kuram batogham.

33 Eghti Hasor afiar atiabar danganimin min
otogham,
egh a ikuvigh mamaghıra ikiam.

Eghti nguibar kam pura ikiam.
Gumazamiziba ua an puvatıgham.”

Ikiavıra Itir God, Elamin kantri gasighasigham

34 Ikiavıra Itir God, akam Elamin kantrin gu-
mazamizibar iti. Ezı Sedekaia Judan atrivimin
otozir dughiamra, God akar kam maghıra a isa
uan akam inigha izir gumazim Jeremaia ganıngi:

35 Ikiavıra Itir Godın Gavgaviba Bar itim,

a kamaghin migei:

“Barir pim, a mati Elamin kantrin agharim,
ezi me apaniba dikabinasa bar gavgafi.
Eghti ki men barir piba apirarigham.

36 Ki nguazir kamin danganiba bar apanibar
afeighti,
me tintinibar izi Elamia misogham,
mati aminir gavgaviba iza me
gasighasiki.

Ezi ki me batueghti,
me tintinibar danganiba bar dar mangi,
eghti Elamin gumazamiziba tintinibar
kantriba vaghvagh dar ikiam.

37 Apaniba izi Elamia misoghti me arighiramin
dughiam,
ki me damighti me foghiva, bar puviram ati-
atigham.

Ki Ikiavira Itir God, ki uan aningagharim akak-
aghsı,

bizir bar kuram damighti, an Elam batogham.

Egh ki midorozir gumazibar amighti,
me, me misogh men agintigh mangiti,
me bar arighireghamin dughiamın
tugham.

38 Ki Ikiavira Itir God, ki uan atrivir dabirabim
Elam datigh, me gativagham.

Egh ki men atrivim ko an gumazir dapaniba
sara misoghirarigham.

39 “Egh dughiar abuananamin, ki Elamian
dabirabim akirighti,
a ua deragh otogham.

Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifा.”

50

Ikiavıra Itir God akam kantri Babilonin iti

¹ Babilonin nguibar ekiar Kaldian nguazim itim, Ikiavıra Itir God akam an gumazamizibar iti. An akar kam isa uan akam inigha izir gumazim Jeremaia ganıngi. Ezı Jeremaia kamaghın akar kam akuri:

² “Ni Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bagh mangı, akam me mıkin.

Ni nir avızim fegh ghuanang,
eghti gumazamiziba an ganigh, izı akam baragh.

Egh akam mongan markı.

Ni mangı kamaghın me mıkemegh,
‘Apaniba Babilonin nguibam inigha gifा.

Babilonin aser kam, Bel, a bar aghumsıki.

Ezı asem Marduk digavir kuram gami.

Ezı Babilonin asebar marvir guaba bar aghumsıki,
ezı dar nedazir kuriba digavir kuram gami.”*

³ Gumazamiziba not ategh izı Babilonia misogham.

Egh apanir kaba bar Babilonin nguibam gasighasigham,
eghti a pura danganir kinimin otogham,
eghti gumazamiziba an ikian kogham.

^{50:1:} Aisaia 13:1–14:23; Aisaia 47:1-15 * ^{50:2:} Aser kaba angamıra itir ikirimirim puvatı, ezı gumazır kaba akar isin zuimin migia ghaze, da aghumsigha digavir kuram gami.

Gumazamiziba ko asiziba bar anetegh aregham.

Israelia uamategh uan nguazimin mangam

⁴ Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:

“Bizir kaba otivamin dughamin,
Israelian gumazamiziba ko Judaba uari akuvagh
ua uan nguazimin izam.

Me iziva navibagh iragh aziva, uamategh na
baghvira izam.

Ki Ikiavira Itir God, men God.

⁵ Me Saionin Mighsiamin mangisi,
tuavir an mangamim bagha azangsisi.

Me kamaghin mikim suam,
‘Aria, e mangi Ikiavira Itir God ko Akar
Dikirizir Gavgavim damika,
egh an gumazamizibar ikiam.’

Eghti Akar Dikirizir Gavgavir kam iki mamaghira
ikiam.

Eghti gumazitam a ginamadaghan kogham.

⁶ “Nan gumazamiziba sipsipbar min ovegha iti.

Me geghuvir gumaziba me gamima me tuavir
aghuim ataki,
egha tintinibar mighsiamin arui.

Me tintinibar mighsiamin arua,
egha uan avughsir danganir divazim itim gin
amada.

⁷ Ezzi gumazir maba men gara me misosi.

Ezzi men apanir kaba kamaghin migei:
‘Gumazamizir kaba, uari arazir kuramin Ikiavira
Itir God gami.

Ikiavira Itir God, danganir aghuimin min iti,
me an mangi deraghvira ikiam.
Men ovaviba nighnizir gavgavim an ikia,
a men akuraghasa me a mizua iti.
Ezi Ikiavira Itir Godin kam, me anetegha
arazir kuram gami.
Kamaghin ami, e me gasighasigh egh,
osimtiziba puvatigham.'"

⁸ Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:
"Ia Israelia ko Judaba, ia Babilon ategh ari mangi.
Mati memen apurim memen mabar faragha
zui moghin,
ia kalabuziar gumazamizibar faragh
mangi.
⁹ Ki notin gumazamizir gavgavizir aviriba feghiva,
Babilonin misoghsı men aku izam.
Me tuivigh uarirakuigh, egh Babilonia ko
misogh me dikabiraghama.
Apanir kaba barir pibar asa bar fo, egha me asava-
madir dughamin,
me ni gitaghan kogham.
Kamaghin, ia Babilon atakigh.
¹⁰ Eghti me Babilonin bizir aghuiba iniam.
Gumazir vaghvaziba bizir aviriba iniva, egh
uan ifongiaba agivagham.
Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gif."'

Babilon bar moghira ikuvigham

¹¹ Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:
"Ia Babilonia, ia nan kantri gasighasiki,
egha nan gumazamizibar biziba ini.

Mati bulmakaun nguzim raizin m̄iseviba dikabira
 uabi fa uabi ekura, egha bar akongez̄i
 moghin,
 ia bar akongegh.

Egha ia hoziar apuribar min tiariba
 akara bar akonge.

¹² Ez̄i ian kantri Babilon bar aghumsigham,
 egh̄ti an ziar ekiam bar moghira irigham.

Eght̄i a bar kantrin kuramin min ikiva,
 kantrin igharazibar tongin ziaba
 puvatigham.

Egh a danganir mis̄ingizim ko danganir
 kinimin min ikiam.

¹³ Ki Ikiavira Itir God, ki puvira ian aningazi,
 ki ia damuti ian kantri bar moghira iku-
 vigham,
 egh̄ti gumazamiziba an ikian kogham.

Ez̄i gumazir igharaziba danganir kam̄in
 mangamin dughiamin,
 me Babilonia ia bativizir bizir kurabar
 ganiva,
 dibovir akabar ia damuva misoribar
 aningiva,
 digavir kuram damigh bar atiatigham.”

¹⁴ Ikiavira Itir God kamaghin Babilonin apanibav
 keme:

“Ia barir pibar asavamadir darasi, ia Babilonin
 nguibam ekiarugh, egh tuivigh misogh.
 Ia uan barir afuzibar bar a gasegh!
 Ia tam ataghiraghan marki.

Babilonia me arazir kuramin Ikiavira Itir God
gami,
kamaghin amizi, ia nguibar kam bar a
gasighasikigh.

¹⁵ Ia an divazir gavgaviba ko an tauaba apirarighti
da daighireghti,
a ua misoghan iburagh, ia teghti ia a inigh,
dughiar kamin ia danganiba bar, adar
dimiva tiariba akar.

Egh a faragha igharaz darazigh asighasighizi
moghin,
ia datirighin bar a gasighasikigh.

Ki Ikiavira Itir God, ki iveauzir kuram a daning, a
gasighasighasava ami,
kamaghin amizi, ia bar puv a damigh.

¹⁶ Ia bar Babilonia agifagh,
eghti gumazir dagheba oparitam ko, gumazir
dagheba iniamiba puvatigham.

Egħi kantrin igharazir Babilonin itiba,
ia Babilonia gasighasizir gumaziba, me ian
atiatingam.

Egh me zuamira Babilon ategħ uamategh uan
kantribar mangegħ,
uari uan gumazamizibara me ko ikiam.”

Israelia ua deravira uan nguazim dapiagħam

¹⁷ Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:
“Israelia mati sipsipin mam,
ezi̠ nguibar maba mati laionba, me a
gasighasighasa an aginti.

Asirian atrivim faragħa an suiragħha aneme.
Egha gin Babilonin Atrivim Nebukatnesar an
agħariba ame.

18 Kamaghın amizi, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israelian God, ki mikeme.

Ki fomira Asirian atrivim gasighasighizi moghin,

ki Babilonin atrivim ko an kantri gasighasigham.

19 Ki Israelia inigh, sipsipbar min men aku ua men danganimin izam,

eghti me Karmelin Mighsiam ko, Basanın Dis-trik ko, Efraimin Mighsiam ko, Gileatin Dis-trighin, dar grazibar amam.

Me puvira dar ami mangi naviba bar izevegham.

20 Ezı ki Ikiavira Itir God, ki kamaghın migei:

Dughiar kamın ki Israelia ko Judan ikiavira itir varazira,

kar ki taghizi deravira itiba,

ki men arazir kuraba gin amadaghamb.

Eghti arazir kuratam ko osimtizir tam men ikian kogham.

Eghti gumazitam akatam me gasisi damuva avegham.”

*Ikiavira Itir God bar pazivira Babilonia
damigham*

21 Ikiavira Itir God kamaghın Babylonian apanibav gei:

“Ia mangi Babilonia misogh.

Ia Merataimin nguazimin gumazamiziba ko,

Pekotin nguazimin itir adarazi ko misogh.

Egh puv me misuegh men bizibagh asighasigh.

Ia nan akaba bar adar gin mangi.

- 22 MidorozimİN niginim, Babilonian nguazimİN
 aven otogh bar ekevegham,
 eghti kantrin kam bar ikuvigham.
- 23 Babilon mati haman mam, tintinibar nguazir
 kamin kantriba bar da misaraghariki.
 Ezi datirighin ia BabilonİN apaniba, kantrin
 kam apirigh, a gasighasikigh,
 datirighin haman kam bar
 misaraghiregham.
- Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba an
 ganigh,
 bar digavir kuram damigh, bar moghiram
 atiatigham.”
- 24 Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:
 “Babilon, ki nin suighasa azuazir mam ati,
 ezi ni a gifozir puvati, a managh iti.
 Ki Ikiavira Itir God, ni nan apanim gami,
 kamaghin amizi, azuazir kam nin
 suiragham.”
- 25 Ikiavira Itir God BabilonİN aningaghe,
 egha uan midorozir biziba aven itir
 dipenimİN tiar akam kuigha,
 midorozir biziba inigha azenan ize.
- Ikiavira Itir GodİN Gavgaviba Bar Itim, an Ekiam,
 a ingangarir ekiar mam ua iti,
 a BabilonİN kantri damuasa.
- 26 Ia apanir saghon danganiba bar adar itiba, ia
 bar izi Babilonia misogh.

Ia dagheba arizir dipeniba bar adagh
asighasikigh.

Egh Babilonin biziba bar ada inigh, tintinibar dar
pozibav kinigh,
mati gumaziba raiziaba aghora dar pozibav
kini.

Ia bizitam ko gumazitam ategħti a ikian
marki.

²⁷ Mati gumaziba bulmakaubav sozi mogħin,
ia Babilonin midorozir gumazir gavgaviba
bar me misogħirarikigh.

Ikiavira Itir God me gasighasighamin dughiam an
otivasa,
kamaghin amizi, me bar mogħira ikuvigham.

28 Ia bar oragh!

Israelia ko Judan marasi, me Babilon ategħa
ara uamategħa Saionin izi.

Me kamaghin mikimasa izi,

“Ikiavira Itir God, en God, a iveau kuram
isa gumazir an Dipenim gasighasiziba ikar-
vasi.”

29 Ikiavira Itir God kamaghin Babilonin apanibav
keme:

“Babilon bar puvira ifaghata na batoke, ki Is-
raelian Godin Bar Zuezim.

Kamaghin amizi, ia gumazir barir pibar asa
foziba, ia izi Babilon misogh.

Ia Babilon korogh deragh aneviñigh.

Egh ia Babilonin tav ategħti an ari mangan
marki.

Me igharaz darazigh asighasighizi mogħin,

Ia pazı me damuva, bar me gasighasikigh.

³⁰ Ki Ikiavıra Itir God, ki guizbangıra migei,
Dughiar kamın ia apaniba, Babilonian gu-
mazir igiabav soghirarigham,
eghti me danganir uari akuvibar tintinibar iriv
ikiam.
Egh ia Babilonın midorozir gumazibav soghti
me arıghiram.

³¹ “Babilon, ni oragh! Ni ifaghata uabi fer gu-
mazimin min ami.
Ki Ikiavıra Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
ki nin Ekiam,
ki guizbangıra migei, Ki nin apanim gami.

Ki ni gasighasighamin dughiam otogha gifa, ki
ivezir kuram ni daningam.

³² Babilon, ni kantrin akaba batozim,
ni irigh bar ikuvichti, gumazir ua ni gi-
fueghamiba puvatigham.
Ki avim nin nguibabar atighti,
eghti avir kam nin biziba bar dar isigham.”

³³ Ikiavıra Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, a kam-
aghın mikeme:
“Apaniba faragha Israelia ko Judaba bar me abira.
Egha apaniba me isa kalabus gati,
egh me ateghti me mangan me aghua.”

³⁴ Ezı men Akurvazir Gumazim, a gavgavir ekiam
iti,
ezı an ziam kara, Ikiavıra Itir Godin Gavgav-
iba Bar Itim.
A men akuragh men apaniba abiraghama.
Egh a dabirabir aghuim isi nguazir kamın
gumazamiziba bar me daningam.

Eghti Babilonia puvatigham.
A me damighti me pazivira ikiam.

35 Ikiavira Itir God kamaghin migei:
“Babilonin kantri ikuvigham.

Eghti Babilonin gumazamiziba ko gumazir
dapaniba ko, fofozir gumaziba sara iku-
vigham.

36 Babilonin akam inigha izir gumazir ifavariba
ikuvigh,
gumazir organibar min otivigham.
Babilonin midorozir gumaziba
ikuvigham, egh me bar atiatigham.

37 Babilonin hoziaba ko karisba
bar ikuvigham.

Eghti kantrin igharazibar midorozir gumazir Ba-
bilonin akurvaziba,
me bar ikuvigham.

Me amizibar min otivigh gavgaviba pu-
vatigham.

Babilonian bizir bar aghuiba ikuvigham.

Apaniba izi bizir kaba inigh, ada ater
mangeham.

38 Asebar marvir guaba da nguabar kam gizifa.
Ezi Babilonia aser kabar gin ghua, dar atiatia
gumazir organibar min otifi.

Kamaghin amizi, aruem dughiar ruarim in Babilo-
nian gan me inigh mangiti,
men faneba ko daghuriba bar misigham.

39 Eghti kamaghira, gin izamin dughiabar gumazi-
tam ua Babilonin ikian kogham.

Eghti kaziar atiaba ko afiar atiaba ko poneba,
darara ikiam.

40 Ki fomira Sodomin nguibam ko Gomoran
nguibam ko, nguibar aningin boroghira
itiba saram asighasiki.

Ezi da nguibar kinibar otifi.

Ki Ikiavira Itir God, ki mikeme:
Bizir kamra Idomin otogham,
eghti gumazitam an ikeghan kogham.

41 "Ia gan! Midorozir gumaziba notin amadaghan
ikegha izasava ami.

Me bar gavgavigha atrivir aviriba ikia, egha
bar saghon ti.

Egha me misoghasa midorozir biziba
akira iti.

42 O Babilon, ni mati guivir dirim.

Ezi apanir kaba, me apangkuviba puvatizir
gumaziba.

Me gumazir igharazibagh asighasighasa bar
ifonge.

Me barir piba ko barir afuziba suisi.

Me hoziabar apiagh iziti, niginir ekiam otivam.

Mati ongarim gigim gira tingazi.

Egh me uari daragh mitivigh iki, egh Babilon ko
misoghsivira ikiam.

O Babilon, ni mati guivir dirim.

43 Babilonin atrivim apanir kabar eghaghanim
baraghti me iziti,

an atiatagh egh agharapaniba bar an
amiragham.

An atiatigh nighnighiva avegh, egh an ararem
 mati,
 amizim borim batasa mizazir ekiam isava
 arai.

44 “Mati laionba sipsipbagh ami moghin,
 ki zuamira Babilonia men nguazimra me bat-
 uegham.

Laion Jordanin Fanemin boroghin itir ruarir
 pizimin ikegha, otogha ghua
 sipsipba graziba apa itir danganir aghuimin
 men agintisi.

Ezi ki gumazitam amisevegħti,
 a nguazir kam gatjavagh an ganam.

Ki kamaghin damuamin dughiamin,
 gumazir manam na ko ga akamin uaning
 misogham?

Ezi tina nan min gavgavir kam iti?
 Eghti gumazir sipsipbar garir manam na ko
 apanim damuam?
 Bar puvatigham.

45 Ia deraghvirā kuaribar arigh, bizir ki Babilonin
 kantri damuasa nighniziba baragh!

Ki uaghan gumazamiziba ko boriba sara bar
 me batuegham,
 mati laion sipsipba, bar me misuegha,
 dar kuuba amirkirvagħha zui.

Ezi Babilonin kantri uabi,
 ki damuamin bizim bagħ digavir kuram
 damigham.

46 Apaniba Babilon iniamin dughiamin,
 mikimkizim nguazimin otogħti niginir ekiam
 otogħam.

Eghti Babilonian ararem otogh ekevegh mangiti,
 Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bar a
 baraghām."

51

*Ikiavira Itir God
 Babilonin apanim gami*

¹ Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:
 "Ki tarazir nighniziba feghti me bizir aviribagh
 asighasigham,
 egh me mati aminir gavgavim in min izi,
 Babilonin kantri ko an itir gumazamiziba
 sara misogham.

² Ki gumazitaba ameghti me izi aminim raiziabar
 misevibagh ivarazi da ghuezi moghin Ba-
 bilonia giveraghām.
 Me aminim in min an nguazim in a giveragh an
 biziba bar da batuegham.

Me a gasighasigham in dughiam,
 me tintinibar danganibar bar otivigh izi a
 gasighasigham.

³ Ia Babilonin apaniba, ki kamaghin ia migei,
 Ia zuamira Babilonin midorozir gumazibav
 sogh.

Me tighar uan midorozir korotiabar aghuva, egha
 tighar uan pibar afam,
 ia Babilonin gumazir igiaba ko midorozir gu-
 maziba bar me gasirarikigh.

Ia men tav ateghti a ikian marki.
 Bar markiam.

Ia bar moghira me agifagh.

⁴ Ia uan barir afuzibar Babilonia gasiti,

me arighiri kuaba tintinibar Babilonin
kantrin tuavibar iregham.”

5 Israelia ko Judaba faragha uan nguazimin itir
dughiamin,

me Israelien Godin Bar Zuezimin damazimin
arazir kurar aviribagh ami.

Ezi Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, an
akirim ragha me gasarazir puvati,
egha me ataghizi me mati amizir paba
ovengezibar min pura itir puvati.

6 Ia Israelia ko Judaba, ia arimangegeh deraghvira
ikiam.

Puvatighti, ia Babilonian tongin iki, men
osimtizim bangin me ko ikuvigham.

Datirighin Ikiavira Itir God, Babilonin arazir
kuraba bagh ivezir kuram a dandingamin
dughiam.

Kamaghin amizi, ia zuamira Babilon ategh
mangi.

7 Ikiavira Itir God fomira nguazir kamin kantriba,
ivezir kuram isi bar adar aningassa,

ezzi Babilonin kantri an ingangarir kam gami.

Babilon golin kavin mamin min Ikiavira Itir Godin
dafarimin iti.

Egha kantrin igharazibagh amima, me kavin
kamin wain ame.

Egha me datirighin tintinibar ongani.

8 Eghti Babilon uabi zuamira irigh ikuvigham.

Kamaghin amizi, ia a bagh aziva an apangkuv.

Ia mangi a bagh marasinba inigh, an duabar
aghughti da akumigham.
Eghti a ti ua deragham.

⁹ Eghti Israelia ko Judaba an aven iki kamaghin mikimam,
“E kalabuziar gumazamiziba pura Babilon
damuti, a ua deraghosa,
ezi a ua deragha otozir puvati.”

Egh me gin kamaghin mikimam,
“Marki. E fo, Babilonin osimtzizim a bar ekefe, egha
overiamin pin ghuavanabo.

Eghti Ikiavira Itir God bar pazivira Babilon
damuam.

Kamaghin, e Babilon ategh uamategh
vaghvagh uan nguibabar mangam.

¹⁰ Ikiavira Itir God Babilon gasighasiki,
ezi arazir kamin a en gumazamizibar arazir
aghriba azenim gati.

Aria, e Saionin mangiva,
Ikiavira Itir God, en God amizir bizibar gun
mikimam.”

¹¹ Ia Babilonin apaniba, ia midorozim bagh
mangisi
uan afuziba aminiva, oraba ini.

Ikiavira Itir God ghaze, Babilonia an Dipenim
gasighasiki,
ezi a iveau kuramin me ikarvaghosa.

Egh a Midian atrivibar nighniziba feghti, me Ba-
bilonia misogham.

A tuavir kamra, bar Babilon gasighasigham.

12 Ia apaniba, ia nir avizir ababanim ghufeghti,
m̄idorozir gumaziba mighvira misogh,
Babilonin nguibar ekiamin divazim
akarika.

Ia m̄idorozir gumaziba arighti, me nguibar ekiam
bagh arav iki,
egh uan ingangarim deragh a damu.

Ia m̄idorozir gumazibav kemeghti me mangi mon-
gegh,
Babilonia misoghsı damu iki.

Ikiavira Itir God, Babilonin gumazamizibagh
asighasighasa mikemegha gifa,
egha datirighin a bizir kam damuasa.

13 O Babilon, ni dipar aviriba ko bizar aghuir bar
aviriba nin nguibamin iti.

Ezi ni ikuvamin dughiam a roghira izegha
gifa.

Nin ikirimirim mati tretin mam,
me datirighin aneghorasava ami.

14 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, a
guizbangira uan ziamin pin arigha mikeme.
A kamaghin mikeme:

“O Babilon, ki apanibar gumazir okoruuar avirim
inigh iziti, me ni misogh, ni dikabiragham.
Me nin nguazim gizivagham, mati odezir oko-
ruam.

Egh me ni gafiragh ni abinamin dughiamin,
me bar akuegh pamtemin dimam.”

*Godin ziam fer ighiam
(Jeremaia 10:12-15)*

15 Ikiavira Itir God uan gavgavim̄in nguazir kam̄in ingari.

A uan nighnizir aghuim̄in nguazir kam̄ isa uan danganimra anetizi, a gavgafi.

A uan fofozimin overiam̄in ingara an onegha gifā.

16 A tiarim akarigha migeima, overiam bar pamtem̄in tingazi.

Ezi ghuardiar piziba nguazir otevibar migħa iza,

egħa uari akufa.

God onim maribagh amima,

da tagħtazima amozim izaghiri.

Egħa amīn im asirafima,

a uan danganim ataghira għaż-żi.

17 Ezi gumazamiziba, me bar onganigha bizitam gifozir puvati.

Gumazir marvir guaba golin dar ingariba,
me bizir me ingarizir kaba bagħ bar aghumsigham.

Kar guiz ġin godba puvati.

Marvir guar kaba, da amīn ir datir iġħi en ikia angamira itir kam puvati.

18 Kar me dibovir akabav kimsa pura ingarigha arighizir bizir kiniba.

Egħi Ikiavira Itir God, me tuisighamin dughiem izi, me bar iku vighaqib.

19 Ezi Ikiavira Itir God, a Jekopin ovavir boribar God, a uabi biziba bar dar ingari.

Egħa bizir kabar min garir puvati.

A Israelia amiseveżi me an adarazira iti.

An ziamra kara:

Ikiavira Itir God in Gavgaviba Bar Itim.

Babilon mati Ikiavıra Itir Godin ifanim

20 Ikiavıra Itir God kamaghın migei:

“Babilon, ni mati ki misoghasa inizir bizar
mam, ni nan ifanim min iti.

Ki ni inigha, kantrin avıriba misaraghariġha,
egha nguibar gavgavir avıribagh
asighasiki.*

21 Ki ni inigha mīdorozir hoziaba, ko gumazir
hoziabagh apiaziba amisaraghariķi.

Ki ni inigha, mīdorozimin karisba ko, gumazir
karisbar suiziba saram asighasiki.

22 Ki ni inigha, bar gumaziba ko amiziba
amisaraghariķi.

Egha gumazir igiaba ko gumazir ghuriba, ki
bar me amisaraghariķi.

Egha gumazir igiaba ko amizir igiaba, ki
bar me amisaraghariķi.

23 Ki ni inigha sipsipba ko me geghuva men garir
gumaziba sara misaraghariķi.

Ki ni inigha bulmakaun ainba mīkīrvagħa
nguaziba abżibba ko, dar għuaviba sara
misaraghariķi.

Egha ki ni inigha gavmanin gumaziba ko,
gumazir dapaniba amisaraghariķi.

24 “Egha ki Ikiavıra Itir God, ki mīkeme,
Babilonian arazir kurar me Saionin amiz-
iba bar, ki ada ikarvagh iveau kuram me
danięgħam.

* **51:20:** Fofozir gumazir avıriba kamaghın nighnisi, ves 20in ikeġħa ghua ves 23, akar kaba Babilonin gun migei. Ni Jeremaia 50:23in an gan. Ezi gumazir maba kamaghın nighnisi, a gumaza-mizir igharazibar gun migei.

Eghti ia Israelia ko Judaba, ia bizir ki
damuamin kabar ganam.

25 “Babilon, ni oragh. Nin gavgavim bar ekevegha
mati mighsiar ekiam,
egha nguazir kamin danganiba bar adagh
asighasiki.

Ezi bar guizbangira, ki Ikiavira Itir God, ki nin
apanim gami,
ki uan gavgavim itir dafarimningin nin
suiragh, ni isi davarir konimin ni akunighti,
ni poghpogh magiri nguazimin otoghti,
avim bar ni agivagham.

26 Eghti gumazitam dipenimin mikkemamin assisi,
nin aven dagiatam inighan kogham.
Gumazitam uan dipenimin ingarsi, dipenim
aterir dagiatam, nin aven a inighan
kogham. Puvati.

Ni bar ikuvigh kamaghira ikiam.
Ki Ikiavira Itir God, ki mikkemegha gifa.”

Apaniba izi Babilonia misogham

27 Ia kantrin aviribar tongin akaba amang,
egh nguaziba bar dar gumazamizibar tongin
sigham givi,
eghti me Babilonia misoghsi biziba akir.
Ia Araratba ko, Miniba ko, Askenasba, men diaghti
me izi.
Egh midorozim bagh gumazir ekiar tam
amisefegh.
Midorozir gumaziba uan hoziabar apiagh,
egh odezir okoruamin min izam.

- 28 Egh uaghan Midian atriviba ko, gumazir da-paniba ko, gumazamizir Midian gavman gativagha an gariba, ia men diagh.
 Ia kantrin avirir me gativibar gumazibar amuti,
 me bar izi Babilon misoghsı biziba akır.
- 29 Ikiavıra Itir God Babilon gasighasighasa mikemegha gifा,
 egh a damichtı a danganir kinimin otogham,
 eghtı gumazitam ua an ikian kogham.
 Eghtı Ikiavıra Itir God ingangarir kam damuamin dughiamın,
 mıkımkızır dafam nguazim batıvıra ikiam,
 mati gumazim mızazir bar kuram isima mikarzim a gası.
- 30 Babilonın midorozir gumaziba midorozim ategh, midorozir dípenir gavgavimın aven ikiam.
 Egh me amizibar min ikıva, gavgaviba puvatıgham.
 Apaniba Babilonian dípenibar apongıva,
 egh nguibabar divazibar tiar akaba akaram.
- 31 Gumazir akaba inigha izir avıriba, ivemar mangı ivıvıgh Babilonın atrivim mıkımam,
 Abuir gumazir kaba izi a mıkım suam,
 Apaniba nın nguibar ekiamın danganiba bar ada inigha gifা.
- 32 Apaniba dípabagh iregh vongın mangamin tu-avıba inigh,
 tintinibar dakarabar itir ighurunibar apuegham.

Eghti Babilonin midorozir gumaziba bar puviram
atiatigh,
egh tintinibar organigham.

³³ Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Israeliyan
God, a kamaghin mikeme:

“Babilon, a guivir dirimin min iti.

Eghti mati gumaziba raizin daghem iniasa a
dikabiri moghin,
apaniba a dikabinigham.

Ezi ingangarir kam damuamin dughiam,
a roghira izegha gifा.”

³⁴⁻³⁵ Ezi Jerusalemin nguibar ekiam kamaghin
migei:

“Babilonin Atrivim Nebukatnesar puvira na
misoke, mati a na apava bar na agifa.

A mati aser mam bar na tuavareme.

Egha nan bizir aghuibar uan navim gazuima a
izifa.

Ezi ki mati itarir mam, an amegha givazi,
dagher nataba an itir puvati.

Egha gin a bar na disi.

Babilonia bar nan mikarzim gasighasiki, ezi
nan ghuzim ire.

Kamaghin amizi, me osimtizim iti,
ezi Ikiavira Itir God men osimtizir kam ikar-
vagham.”

*Ikiavira Itir God, iveau kuram isi Israeliyan
apanibar aningam*

³⁶ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin migei:

“Jerusalem, ni oragh!

Bar guizbangira, ki nin akuragh Babilonia ni
gamizir osimtizim ikaragham.

Ki Babilonian faneba ko dipavszibar bar
dar amighti, da dakegham.

³⁷ Ki Babilon gasighasichti, an dagiar pozibara
ikiam.

Eghti an afiar atiabar danganimin otoghti,
gumazamiziba an puvatigham.

Eghti gumazir igharaziba ian ganigh,
akirim ragh ia gasi, dibovir akabar ia
mikimiiva,
bar digavir kuram damigh puviram ati-
atingam.

³⁸ Eghti Babilonia laionbar min tiariba akar
dimdiar kuram damuam.

Me laionin nguziba asizibar amasa puvira
aroi moghin damuam.

³⁹ Ezzi ki Ikiavira Itir God, ki guizbangira migei:
Men naviba arazir kurabar amusi dikavamin
dughiamin,
ki isar ekiatam me bagh a damichti,
me dipar organir aviribar amiiva, bar iku-
vigham.

Egh me gin dakuv organigh,
egh ua dikavighan kogham.

⁴⁰ Mati gumaziba sipsipin nguziba ko, sipsipin
apuriba ko, memen apuribagh ami moghin,
ki men aku danganir me misoghti me
arimighiramimin mangam.”

⁴¹ Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:

“Ia bar gan! Nguazir kamin gumazamiziba bar
ziar ekiam isa Babilonia ganidi,

- ezi apaniba izi a misogh, a iniam.
 Kantrin Igharazibar Gumazamiziba an ganigh,
 digavir kuram damigham.
- 42** Apaniba Babilonia avaraghram,
 mati ongarim dipiraghira iza bar gigim avara.
- 43** An nguibar ekiaba bar ikuvigham.
 Eghti kantrin kam danganir dakightizir
 kinimin min ikiam.
 Eghti gumazamiziba an ikian koghiva,
 a daruan kogham.
- 44** Ki mizazim Bel gasegham, a Babilonin asem.
 Ki a damighti bizir a tuavaremeziba, uam a
 dar migham.
 Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba uam an
 izan kogham.
- Eghti Babilonin divazir ekiam bar
 akarighirigham.[†]
- 45** “Ia nan gumazamiziba, ia Babilon ategh aregh.
 Ia vaghvagh aregh deraghvira ikiam.
 Ki Ikiavira Itir God, ki puv Babilonian aningaghe.
 Kamaghin, ki ti ia ko me saram asighasigham.
 Kamaghin, ia zuamira arī mangegh.
- 46** Ia tintinibar akar nguazir kamīn otiviba
 baragh,
 ian naviba digavir kuram damuti
 ia atiatingan marki.

[†] **51:44:** Babilonia kantrin igharazibar bizir aghuir aviriba inigha
 ghua ofabar min da isava uan asebagh aningi. Ni ves 34-35in an
 gan. Aser kam mati bizir aghuir kaba tuavareme, eghti datirighin
 Ikiavira Itir God a damighti a uam adar mighti, gumazir igharaziba
 ua uan biziba iniam.

Ia orazima, azenir mamin akar mam oto, ezi
azenir igharazimın akar igharazim oto.

Me midorozir ekiaba otivir akabav gei, ezi
atrivir mam atrivir igharazim misosi.

47 Ki dughiar mam amisefe, egh dughiar kamin,
ki Babilonin nguibamin asebar marvir
guabagh asighasigham.

Eghti Babilonin nguibam bar aghumsigham.

Eghti apaniba izi Babilonin gumazir aviribav
soghirarighti,
men kuaba tintinibar Babilonin nguazim
giregh ikiam.

48 Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze,
Bizir aviribagh asighasizir gumazir maba,
me not ategha Babilonia misoghasa izi.

Kamaghin, overiam ko nguazim, ko aningin itir
biziba,
da Babilon iramin dughiamin bar
akongegham.

49 Babilonin arazir kamra,
Israelia gamizi moghira, a ikuvigham.
Ezi kantrin aviriba Babilonin agharimin
ariaghire.”

50 Eghti ia Israelia, Babilonia ia gasighasighizir
puvatizir darasi, ia zuamira Babilon ategh
ari mangegh.

Guizbangira, ia uan nguibamin saghon iki,
egh ia Ikiavira Itir God ginighnigh.

Egh ia Jerusalem bakinighnighan marki.

51 Egha datirighin ia kamaghin migei:

“E bar aghumsiki.

Kantrin Igharazibar Gumazamiziba Ikiavira
Itir Godin Dipenimin anogoroghezir
danganimin aven ghue.

Egha me akar kurabar e mikeme.

Kamaghin amizi, e bar aghumsiki.”

52 Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:

“Ki dughiar mam amisefe, ezi dughiar kamin, ki
Babilonian kantrin asebar marvir guabagh
asighasigham.

Egh Babilonin danganiba bar, gumazir
aviriba midorozimin mizaziba iniva,
puram arangam.

53 Eghti Babilon ti overiamin ghuanabogh,
egh misoghamin danganir gavgavimin
ingarichti,
ki gumaziba ameghti, me izi a gasighasigham.
Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifा.”

54 Ararer ekiam Babilonin otogham.

Apaniba bar pazivira Babilonin kantri
gasighasigham.

Eghti niginir ekiam otogham.

55 Eghti apanir aviriba izi Babilonia misogh,
niginir ekiam damuam,
mati ongarimin niginim.

Ikiavira Itir God bar pazivira Babilon
gasighasighasa,
egha an akar arozim dukumasava ami.

56 Gumazir bizibagh asighasiziba, me izi Babilon
misogh me dikabiraghama.

Egh me Babilonin m̄idorozir gumaziba kal-abus darigh,
men piba apirarigham.

Ikiavira Itir God, a Godin guizbangin iveauziba ikar-vazim.

Egh guizbangira a Babilonian arazir kuraba bagh iveauzim me daningam.

57 Atrivir kam, an ziam, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, kamaghin mikeme:

“Ki Babilonin gumazir dapanibar amighti, me wainin dipabar ameghiva onganigham.

Kar fofozir gumaziba ko, gumazir ekiaba ko, gav-manba ko, m̄idorozir gumaziba.

Me daku onganigh, ua dikavighan kogham.

58 Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki ghaze:

Apaniba Babilonin kantrin ekiam avinizir divazir gavgavim tintinibar an akararighti,
an divazir otevitam ikian marki.

Egh an tiar akar ekiabar apongegham.

Bizir kam kamakin. Kantriba bar dar gumazamiz-iba pura ingari.

Eghti bizir me ingariziba, da bar isigham.”

Jeremaia Babilonia bagha akam amada

59 Ezi namba 4in azenimin Sedekaia Judan atrivimin itir dughiamin, Jeremaia akar mam Babilonin anemada. Ezi dughiar kamın, Atrivim Sedekaia Babilonin mangasava amima, Seraia a ko mangasa. Seraia a Nerian otarim, egha Masean igiavotarim. An atrivimin ingangarir gumazim. Jeremaia akar kam isa a ganingi.

60 Jeremaia bizar kurar bar Babilonin otivamiba bagha akam akinafarimin an osiri, kar akar Ikiavira Itir God a ganingiziba.

61 Ezi Jeremaia kamaghin Seraia migei, “Ni mangi Babilonin otoghamin dughiam, ni akar kaba bar adar ponegh.

62 Egh ni kamaghin God ko mikim, ‘O Ikiavira Itir God, ni nguibar kam gasighasighasa mikemegha gifa, eghiti gumazitam ko asizitam an ikian kogham. Eghiti dughiabar zurara danganir kam pura ikiam.’

63 Seraia, ni akinafarir kam diponegh God ko mikemegh, dagiatam akinafarir kamin a righiva anekunighthi, a Yufretisın Fanemin magirigh.

64 Egh ni kamaghin Ikiavira Itir Godin akam akun, ‘Ki Ikiavira Itir God, ki bar Babilon gasighasigham. Babilon akinafarir kamin min magiram, egh uam otoghan kogham.’”

Jeremaian akam iza kagh tu.

Apaniba Jerusalem gasighasizir eghaghanim

52

(Sapta 52)

Babilonia Jerusalemia misogha men nguibar ekiam ini

(2 Atriviba 24:18-25:7; Jeremaia 39:1-10)

1 Sedekaia 21plan azeniba ikia, Judan atrivimin oto. Egha 11plan azenibar Jerusalemin atrivimin ike. An amebam, Hamutal, a Jeremaian

igharazimin guivim, a Lipnan nguibar ekiamin gumazir mam.

² Sedekaia, Jehoiakimin arazibar gin ghua, egha Ikiavira Itir Godin damazimin arazir kurabagh ami.

³ Judaba ko Jerusalemian arazir kuraba Ikiavira Itir God gamizi, a bar men aningaghe. Egha Ikiavira Itir God gumazamizir kaba bar me batoghezi, me an guamin saghon ghue.

Ezi gin Sedekaia, Babilonin atrivim, a gativagh an ganan a bar aghua, egha a uam an apengan itir puvati.

⁴ Egha namba 9in azenimin Sedekaia atrivimin ikia ghua, namba 10in iakinimin otogha ghua namba 10in iakinir kammin aruemmin oto. Ezi Babilonin Atrivim Nebukatnesar uan midorozir gumaziba bar dar akua iza Jerusalem avinigha, nguibam iniasa misosi. Me Jerusalem korogha, ghua temeba okegha iza nguibar ekiamin divazir gavgavimin boroghira dar pozim mikini. Egh me nguazim adav kinighti, da figh ghuavanaboghti, me mangi dagh isin mitivigh nguibar ekiam ko misogham.

⁵ Me azenir vamira ko akuamin Jerusalem avinigha iti. Ezi Sedekaia 11plan azenibar atrivimin iti,

⁶ ezi an namba 4in iakinimin otogha ghua, namba 9in aruem otozi, men dagheba bar gif. Kamaghin amizi, Jerusalemin gumazamiziba mitiriam bar puv men azi.

⁷ Dughiar kammin Babilonia divazimin cuer mam akarigha Jerusalem aven ghue. Ezi Atrivim

Sedekaia Jerusalemin midorozir gumaziba koma are. Me dīmagarimin suebar ghuava atrivimin dagher azenimin otivigha ghua, danganir dīvazir pumuning uaning isasuiragha itir tiar akar kamīn ghua, Jerusalemin nguibar ekiamin otivigha ghue. Egha me Jordanin Fanemin danganir zarimin ghuaghirir tuavimin zui.

⁸ Ezi Babilonin midorozir gumaziba Atrivim Sedekaian agiragha ghua Jerikon nguibar ekiamin boroghin itir danganir zarimin a bato. Ezi Sedekaian midorozir gumaziba anetegha, ara tintinibar ghue.

⁹ Ezi Babilonia Sedekaian suiragha a inigha Babilonin atrivim bagha ghu. Ezi dughiar kamīn Atrivim Nebukatnesar Riplan nguibamin iti, an Hamatin nguazimin aven itir nguibam. Ezi Nebukatnesar uan kotin aven Sedekaian gara egha ghaze, Sedekaia uan arazir kurar an amizimin iveau iniam.

¹⁰ Ezi Babilonian atrivim Riplan nguibamin ikia Sedekaian otariba inigha, Sedekaian damazimin bar me misuaghariki. Egha a uaghan Judan gumazir dapaniba me misuaghariki.

¹¹ Egha atrivim mikemezi, me Sedekaian damazimning asi, egha an suemning ko dafarimning senin ada ikegha, a inigha Babilonin ghu. Egha a isa kalabus gatizi a ikia ghua areme.

*Babilonia Jerusalem gasighasiki
(2 Atriviba 25:8-17)*

¹² Nebukatnesar Babilonin atrivimin itima, ezi an namba 19in azenim otogha ghua an namba 5in iakinimin, an namba 10in dughiam oto. Ezi

dughiar kamin, Nebusaradan, an atrivimin garir midorozir gumazibar gumazir dapanir faragha zuim, a dikavigha Babilonin atrivimin ingangarim gativagh an ganasa Jerusalemin ize.

¹³ Egha a Ikiavira Itir Godin Dipenim ko Judan atrivimin dipenim ko, Jerusalemin gumazir aruabar dipeniba sara, a bar dagh aponge. Babilonian dipeniba bar, a vaghvagha dagh aponge.

¹⁴ Babilonian midorozir gumazir Nebusaradanin gin zuiba, me bar moghira Jerusalem avinizir divazim gasighasigha bar anekaraghariki.

¹⁵ Nebusaradan gumazamizir Jerusalemin ikiavira itiba inigha ghua, Babilonin kalabus gati. Men marasi, onganarazibagh amir gumazamiziba. Egha a uaghan Judan faragha Jerusalem ategha ara ghua an gara, a ko ikezibar akua, me inigha Babilonin kalabus bagha ghue. Egha fofozir gumazir bizar igharagha garir aviriba akiribar akua, Babilonin kalabuziabar min me inigha ghue.

¹⁶ Egha Nebusaradan, gumazamizir onganarazibagh amir marazi ataghizi, merara Judan nguazimin ikiavira iti. Egha a me migia ghaze, ia wainin azeniba ko, azenir igharazibar gan iki.

¹⁷ Egha Babilonia ghua Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghuegha, brasin guarir akiniba ko, tengin doziba pin da afasa brasin ingarizir osazariba apiraghariki. Egha me uaghan tengin dipar ekiar me brasin ingarizim abiki. Israelia

fomira kamaghin a dibori, “Ongarim.” Egha me brasin kaba bar da inigha Babilonin ghue.

18 Babilonia uaghan averenim iniamin itariba ko, savolin muziariba ko, lamba munger biziba ko, itarir ofan ghuzibar arighamiba ko, pauran mughuriar aghuim zuiba tuer itariba ko, Judaba Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven, ingarasa amizir brasin biziba sara me da ini.

19 Egha Nebusaradan uaghan bizir gumaziba gol ko silvan ingariziba ini, kar itarir muziariba ko, itarir avim ateriba ko, ofan ghuziba arizir itarir ekiaba ko, mineba ko, lamín aghoriba ko, itarir pauran mughuriar aghuim zuir tuezir itariba ko, wainin ofabar arighamin itarir ekiaba sara ini.

20 Atrivim Solomon fomira bras inigha guarir akinir kamning ko, tengin ekiar me kamaghin diborim “Ongarim,” adar ingari. Egha uaghan a bras inigha bulmakaun 12plan nedaziba tengin ekiar kamin apengan itimin ingara, egha wilkarin itarir ekiar dagh isin darighamibar ingari. Ezı Solomon mikemezi, me bizir kaba isa Ikiavira Itir Godin Dipenimin ada ariki. Ezı brasin kabar osimtizim bar ekefe, eghti gumazitam dar osimtizim gifofoghsı, da isi skel tam darighan iburagham.

21-22 Gumaziba fomira ababanir vamiran brasin guarir akinir kamningin ingari. Aningin ruarimning 8 mitan tu, ezı aningin arozimning 5 mita ko 30 sentimitan tu. Me dipenir akinir pumuning paip brasin ekiamningin min aningin ingari, ezı bras mitemegha an mitiam, 7 sentimita ko akuamin tu. Egha guarir akinimning dapanimning, me brasin

aninging ingari, ezi dipenirakinir kamning mong ekefe. Ezi dapanir pin ghuavanadim 2 mita ko 20 sentimitan tu. Ezi me bras inigha iver nuzimin min anesingi, mati temer pomigranetin oviziba. Me pomigranetin kaba tintinibar iver nuzimin min da ike. Egha me guarir akinir kamningin dapanimning gighuigha, aning asingi.

²³ Guarir akinimning vaghvagha 100plan pomigranetin oviziba aningin dapanimningin iti. Egha 96plan pomigranetba aningin 4plan miriaba iti.

*Judaba ghua Babilonin kalabusin iti
(2 Atriviba 25:18-21)*

²⁴ Nebusaradan, Babilonian gumazir dapanir faragha zuir kam, an ofan gamir gumazibar dapanim Seraia, ko Seraian apengan itir gumazim Sefanaia, ko Godin Dipenimin tiar akamin garir gumazir 3plan igharaziba sara ini.

²⁵ Egha Jerusalemin, gumazir dapanir Jerusalemin midorozir gumazibar garim ini. Egha nighniziba Judan atrivim ganidir gumazir 7pla ini. Egha a Judan midorozir gumazibar gumazir dapanibar akinafariba osirir gumazim ini, kar gumazir gumaziba isima, me midorozir gumazibar otivim. Egha a 60plan gumazamizibar garima me Jerusalemin ikiavira iti, ezi a uaghan me ini.

²⁶ Egha Nebusaradan gumazamizir kaba bar me inigha Babilonin atrivim bagha Riplan nguibamin ghu.

²⁷ Kar Hamatin nguazim. Ezi atrivim mikemezi, me gumazir kabav soghezi me ariaghire.

Babilonia kamaghın amigha, me gin Judan igharaziba inigha ghua Babilonın kalabus gati.

²⁸ Nebukatnesar inigha ghua kalabus gatizir gumazamizibar dibobonim, a kamakin: Namba 7İN azenimin an atrivimin itir dughiam, a Judan 3,023plan gumazamiziba ini.

²⁹ Egha a namba 18İN azenimin atrivimin itir dughiamin, a 832plan Jerusalemian gumazamiziba ini.

³⁰ Ezı a namba 23İN azenimin atrivimin itir dughiamin, gumazir dapanir faragha zuim, Nebusaradan, Judan gumazamizir 745pla inigha kalabus gati. Me bar moghira men dibobonim, 4,600plan gumazamiziba.

*Babilonin atrivim, a kalabusin Atrivim Jehoiakin firi
(2 Atriviba 25:27-30)*

³¹ Judan Atrivim Jehoiakin, Babilonın 37plan azenibar kalabusin itima, Evil Merodak, Babilonin atrivimin oto. Egha azenir kamın aven an namba 12İN iakinim otogha ghua, namba 25İN aruemin otozi, Evil Merodak Jehoiakinin apangkuvigha, kalabusin anegifa.

³² Evil Merodak arazir aghuimin a gamua, ziar ekiam ko dabirabir aghuim a ganingi, ezi an dabirabir kam atrivir igharazir Jehoiakin ko Babilonin kalabusin ikezibar dabirabim gafira.

³³ Kamaghın amizi, Jehoiakin ua kalabuziar krotiaba azuir puvati. Egha a zurara dughiabar Babilonin atrivim ko apiav ikia apa ghua, Jehoiakin aremezir dughiamin tu.

³⁴ Babilonin atrivim mikemezi, me dughiabar dagiaba isa Jehoiakin ganidi, eghti a deraghvira

Jeremaia 52:34

ccii

Jeremaia 52:34

ikiam. Me kamaghiram amua ghua, Jehoiakin
aremezir dughiamin tu.

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam
The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition
Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 15 May 2025 from source files dated 15 May 2025

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea